

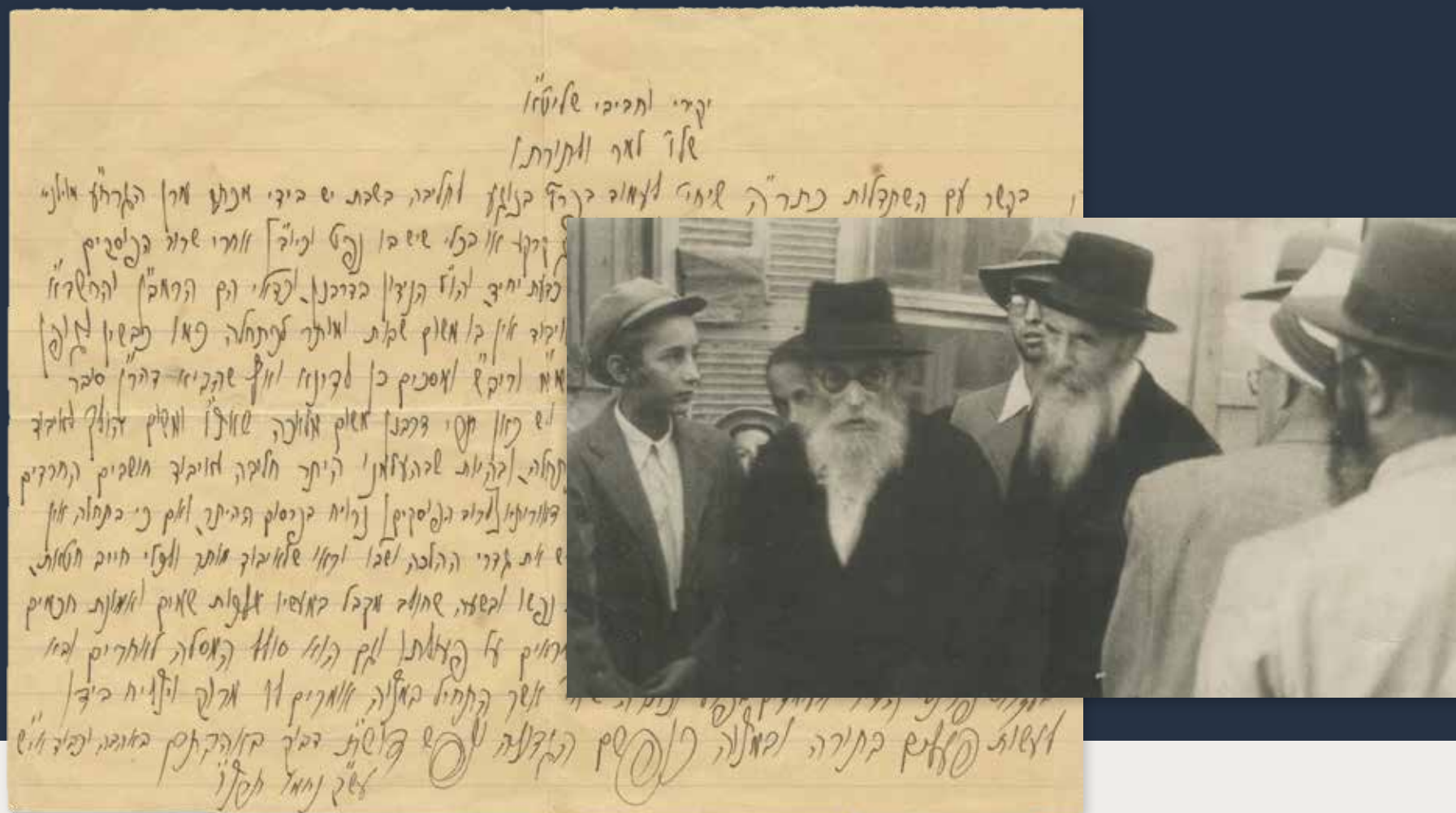
ספרים ומכתבי רבנים מאוסף משפחת רבי יעקב לנדא

Books and Letters from the Rabbi Yaakov Landau
Family Collection

קדם Kedem 82
בית מכירות פומביות בע"מ

חלק II

25.08.2021

מכירה 82 Auction

חלק II Part

ספרים ומכתבי רבנים מאוסף משפחת רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק במשך חמישים שנה

Books and Letters from the Rabbi Yaakov Landau Family Collection

---

Writing

Shneur Hertz, Oriel Leibzon, Eli Stern

Editing

Shneur Hertz, Eli Stern

Photography

Yigal Pardo

Design

Ettie Naftaly

Administration

Esther Strauss, Omri Talmor

Logistics

Yaniv Ilan

Prepress and Print

A.R. Printing Ltd, Tel Aviv

July 2021

כתיבה

שניאור הרצל, אוריאל ליבזון, אלי שטרן

עריכה

שניאור הרצל, אלי שטרן

צילום

יגאל פרדו

עיצוב

אתי נפתלי

אדמיניסטרציה

עמרי טלמור, אסתר שטראוס

לוגיסטיקה

יניב אילן

לוחות והדפסה

ע.ר. הדפסות בע"מ, תל אביב

יולי 2021

This catalog requires Genizah

הקטלוג טעון גניזה

PLEASE NOTE: Item descriptions were shortened in translation. For further information, please refer to Hebrew text.

Back cover: Item 406 פריט: כריכה אחורית:

Front cover: Items 426 | 419 פריטים: כריכה קדמית:

ספרים ומכתבי רבנים מאוסף משפחת רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק במשך חמישים שנה
Books and Letters from the Rabbi Yaakov Landau Family Collection

מכירה 82 Auction
חלק II Part

The preview and the auction will be held at our offices:
8 Ramban St. Jerusalem

Wednesday, August 25, 2021 at 17:00

התצוגה והמכירה תתקיימנה במשרדנו, רחוב רמב"ן 8
מתחם טחנת הרוח ברחביה, ירושלים

יום רביעי, י"ז אלול תשפ"א, 25 באוגוסט 2021, 17:00

Auction Preview on			ימי תצוגה			
Thursday	August 19, 2021	12:00 - 20:00	12:00 - 20:00	י"א אלול	19.08.21	יום ה'
Sunday	August 22, 2021	12:00 - 20:00	12:00 - 20:00	י"ד אלול	22.08.21	יום א'
Monday	August 23, 2021	12:00 - 20:00	12:00 - 20:00	ט"ו אלול	23.08.21	יום ב'
Tuesday	August 24, 2021	11:00 - 14:00	11:00 - 14:00	ט"ז אלול	24.08.21	יום ג'

Phone during preview
972-77-5140223

טלפון בזמן התצוגה
077-5140223

Online bidding is possible (pre-registration is required)
via the Kedem website
www.kedem-auctions.com

ניתן להשתתף במכירה בזמן-אמת (בהרשמה מראש)
באמצעות אתר האינטרנט של קדם

קדם Kedem

ספרים עתיקים וספרי יסוד - מספריית הרב לנדא	12
Early and Classic Books from the Library of Rabbi Landau	
ספרים עם הגהות בכתב יד, חתימות והקדשות	20
Books with Handwritten Glosses, Signatures and Dedications	
ספרים - עותקים מיוחסים לאדמו"רי החסידות - חותמות, חתימות והקדשות	34
Books with Stamps, Signatures and Dedications of Chassidic Rebbes	
ספרי חסידות - מספריית הרב לנדא	40
Chassidic Books from the Library of Rabbi Landau	
ספרי חסידות חב"ד - מספריית הרב לנדא	45
Chabad Books from the Library of Rabbi Landau	
מכתבים מארכיון רבי יעקב לנדא - מתקופת מגוריו בחו"ל	51
Letters from the Archive of Rabbi Yaakov Landau – Prior to his Immigration to Eretz Israel	
מכתבי ה"חזון איש" אל הרב לנדא	70
Letters from the Chazon Ish to Rabbi Yaakov Landau	
מכתבים בענייני העיר בני ברק - מכתבי רבנים ואדמו"רים וטיוטות כרוזים	80
Letters Related to Bnei Brak – Letters from Rabbis and Rebbes and Drafts of Proclamations	
טיוטות כרוזים בענייני ציבור - בחתימות רבנים ואדמו"רים	100
Drafts of Proclamations on Communal Matters – Signed by Rabbis and Rebbes	
מכתבי רבנים ואדמו"רים	107
Letters from Rabbis and Rebbes	

פריט 419 Item

הגאון רבי יעקב לנדא ולצדו הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר והגאון רבי יוסף שלמה כהנמן - הרב מפוניבז' (מארכיון משפחת לנדא)

The collection of the family of R. Yaakov Landau, offered for sale in this catalogue, is a unique collection both in its magnitude and scope. It comprises hundreds of rare items, which reflect the life and work of R. Landau – his tenure as court rabbi in the home of Rebbe Rashab of Lubavitch, his efforts to strengthen Torah observance in Russia, his extensive connections with the leading rebbes and rabbis of his generation, setting up the rabbinate in Bnei Brak and his contribution to Torah observance and fortifying Orthodox Jewry in Eretz Israel. The collection also reflects the various worlds at the center of which R. Landau stood, such as the rabbinate of Latvia and Russia, Chabad Chassidut between the two world wars, the Orthodox settlement emerging in the new moshavot in Eretz Isarel, the rabbinate and kashrut system in Eretz Israel, and more.

The collection includes early editions of holy books, important Chassidic works, books owned by prominent rebbes, books with important signatures and glosses, hundreds of letters from the archive of R. Landau – both from the time he was living in Europe (letters from prominent Lithuanian and Russian rabbis, including letters from the Rogatchover), and from his tenure as rabbi of Bnei Brak (including letters from the Chazon Ish and leading rebbes and rabbis in Eretz Israel), many documents and letters on communal and rabbinic matters, and more.

The collection also includes items inherited from R. Landau's father – R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Kornitz, and items from his son R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Bnei Brak.

אוסף משפחת הגאון החסיד הגאון רבי יעקב לנדא, המוצג בקטלוג שלפניכם, הוא אוסף יוצא דופן בחשיבותו ובהיקפו, בו התקבצו מאות פריטים נדירים, המשקפים את תולדות חייו ופועלו של הרב לנדא - שימושו כ"רב החצר" בבית האדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש, פעילותו לחיזוק היהדות בערי רוסיה באותם ימים, קשריו הענפים עם גדולי האדמו"רים והרבנים בדורו, הקמת מערכת הרבנות בבני ברק ותרומתו לחיזוק הדת וביסוס היהדות החרדית בארץ ישראל. האוסף משקף גם את העולמות השונים והמגוונים שהרב לנדא עמד במרכזם, כדוגמת עולם הרבנות בלטיביה ורוסיה, חסידות חב"ד בין שתי מלחמות העולם, היישוב החרדי המתפתח במושבות החדשות בארץ ישראל, עולם הרבנות והכשרות בארץ ישראל, ועוד.

האוסף כולל בין היתר מהדורות מוקדמות של ספרי קודש, ספרי חסידות חשובים, עותקים מיוחדים לאדמו"רי החסידות, ספרים עם חתימות חשובות והגהות, מאות מכתבים מארכיון הרב לנדא - מתקופת מגוריו בחו"ל (מכתבי גדולי רבני ליטא ורוסיה, ביניהם מכתבי הגאון הרוגוצ'ובר), ומתקופת רבנותו בבני ברק (בהם מכתבי ה"חזון איש" וגדולי האדמו"רים והרבנים בארץ ישראל), מסמכים ומכתבים רבים בענייני ציבור ורבנות, ועוד.

האוסף כולל גם פריטים מירשת אביו של רבי יעקב לנדא - רבי משה יהודה ליב לנדא אב"ד קורניץ, ופריטים של בנו רבי משה יהודה ליב לנדא, רבה של בני ברק.

הגאון רבי יעקב לנדא בשנת תרפ"ז (מארכיון משפחת לנדא)

הגאון רבי יעקב לנדא בביקור באטליז שתחת השגחתו (מארכיון משפחת לנדא)

הגאון החסיד רבי יעקב לנדא זצ"ל רב העיר ואב"ד בני ברק

הגאון החסיד רבי יעקב לנדא רב העיר ואב"ד בני ברק (ה' אייר תרנ"ג - כ"ו שבט תשמ"ו), היה מן החשובים והוותיקים שברבני הערים בארץ ישראל, ומוקני רבני חב"ד. במשך חמישים שנה כיהן כ"מרא דאתרא" של העיר בני ברק, החל משנת תרצ"ו עד לפטירתו בשנת תשמ"ו. הוא היה מראשוני המעצבים את דמותה החרדית של בני ברק כפי שהיא מוכרת לנו כיום. הרב לנדא הנהיג את העיר במגמת "לכתחילה" בכל פרט, והשית את כל ענייניה על היסוד של "עשה טוב" באופן המהודר ביותר. הדבר עבר כחוט השני בכל ענייני העיר, כגון שמירת השבת, מקוואות, עירובין, שחיטה כשרה, תרומות ומעשרות, שביעית, כלאיים וערלה ועוד. הוא עשה כל זאת מבלי להסתמך על קולות, פשרות והנהגה של בדיעבד. בין היתר נודעה מערכת השגחת הכשרות המהודרת שהקים בבני ברק, והקפדתו שלא לקבל תמורתה פרוטה אחת לכיסו. הוא הנהיג את רבנותו בתקיפות וברמה מבלי לגור מפני איש. הוא לא היסס להסיר את השגחתו מעסק או חנות שהתגלו בהם חששות או פרוצות בענייני הכשרות, ובאותה המידה דקדק בגשתו לכסא דין, כששני בעלי הדין שוים בעיניו ממש. האדמו"ר מלעלוב הרה"ק רבי משה מרדכי בידרמן אמר עליו שהוא "גאון ביראת שמים", וכן כתב עליו: "אין בנמצא דוגמתו בהשגחה על היהדות והכשרות ביראת שמים גדולה כל כך".

רבי יוסף יצחק שניאורסון - האדמו"ר הרי"ץ מליובאוויטש, כותב עליו במכתב משנת תרפ"ח (שמועץ לאחד מחסידיו):

...נוסע למח' [נב] ה' [הור] ידידי הנעלה והכי נכבד הרב המפורסם והנודע מוהר"ר יעקב שי' לנדא, וכארבעה שנים עסק בהתיסדות והנהגת אגודות תפארת בחורים, בקשתיו אשר ישים עיניו לעיין בדבר זה. ובוזה הנני לבקשו להראות לו כל הענין ולדבר אתו עמו בזה, כאשר ידבר איש עם רעהו כי ראוי הוא לקירוב גדול, אשר מלבד גודל יחוסו, הנה מעלתו העצמי גדולה היא בעל ידיעה רחבה, ואיש אשר ברכה בו, בעל מדות נעלות ונשגבות. והנני הדו"ש ומברכו יוסף יצחק.

לצד בהירותו ושליטתו המלאה בכל ענייני הוראה והלכה למעשה, נודע הרב לנדא כחסיד ועניו וכעובד ה' מופלג שיראתו קודמת לחכמתו. תפלותיו היו ברגש ובבכי, ואפילו תפלת מנחה ביום חול רגיל הייתה אצלו בסערה ובדמעות. הוא נודע כפה מפיק מרגליות; התועודיותו ודרשותיו היו לשם דבר ורבים נהרו לשמוע את דבריו שנאמרו בעוצמה וברגש. בדרשותיו מסר הרבה שמועות ומסורות שראה וקיבל מרבו המובהק האדמו"ר הרשב"ב מליובאוויטש. הוא היה מקור יחידי למסורת ומנהג בכמה עניינים שקיבל מרבו, אשר אינם ידועים ממקור אחר.

הגאון רבי יעקב לנדא יושב בשמחה משפחתית יחד עם הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר, עמם משוחח הגאון רבי משה יהודה ליב השגחתו (מארכיון משפחת לנדא)

במחיצת רבו המובהק האדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש

הרב לנדא נולד בשנת תרנ"ג בעיירה קורניץ (פלך ווילנא) לאביו החסיד רבי משה יהודא ליב לנדא שהיה רבה של העיירה. בבחרותו למד עם אביו מסכת חולין וחלקים גדולים מיורה דעה, וכך הכשירו לחיי רבנות. בהגיעו לגיל חמש עשרה, בשנת תרס"ח, החל ללמוד בישיבת "תומכי תמימים" - ליובאוויטש. לאחר תקופה שב לבית אביו בקורניץ כדי לסייע לו בכל ענייני הרבנות. בתקופה זו החל למסור שיעורים תורניים בקורניץ, ורבים מבני העיר השתתפו בשיעוריו שנודעו בהסברתם הבהירה. לאחר פטירת אביו בטרם עת, באלול תרע"ג, נתמנה רבי יעקב לנדא על פי הוראת רבו הרש"ב לרב העיירה, זאת על אף גילו הצעיר, כבן עשרים שנה, והיותו רווק. הרב לנדא כותב על כך בזכרונותיו: "על פי לחץ ידידי בית אבא ובהשפעתו של אדמו"ר מליובאוויטש נאלצתי לקבל עלי את הרבנות כממלא מקום אבי למרות גילי הצעיר".

בחורף תרע"ו, באמצע מלחמת העולם הראשונה, נמלט הרב לנדא מאימת הגיוס הרוסי (וכן בשל חשש מהלשנה) מקורניץ לרוסטוב, מקום מגוריו של האדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש בימים ההם. ברוסטוב ישב הרב לנדא עד שנות התר"פ. שנים אלו היו שנות הזוהר היפות ביותר בחייו, אליהן התגעגע במשך כל חייו בגעגועים עזים. בשנים ההן הוא זכה לקירובים מופלגים ביותר מאת רבו, שמינהו ל"רב החצר" החסידית. כל שאלה הלכתית שהתעוררה בחצר הרבי הופנתה אל הרב לנדא הצעיר. באותן שנים התגורר הרב לנדא בבית הרש"ב, שם הוקצה לו חדר למגוריו, ואת סעודות השבתות והחגים סעד על שלחן רבו. הוא היה איש סודו ויד ימינו של הרש"ב, ופעל רבות בשליחותו לטובת הכלל. הרש"ב שלחו לעשרות ערים במרכז רוסיה ובדרומה לברר את מצב צרכי הדת לאחר החורבן שנגרם כתוצאה ממלחמת העולם הראשונה. הרב לנדא תיקן והכשיר עבור פליטי המלחמה מקוואות טהרה, השיג להם תשימי קדושה, הדפיס עבורם סידורים, ועוד.

ברוסטוב חידש הרש"ב את חידושו המפורסם בהלכות מקוואות, הידוע כשיטת "בור על גבי בור", שהתפשט בכמה מתפוצות ישראל (ראה: "הגר"ע יוסף, טהרת הבית, ג, עמ' שטז-שיח). מקוה זה, על הידוריו הרבים, נבנה לראשונה על ידי הרב לנדא בחצר בית האדמו"ר ברוסטוב (שם הוא קיים עד היום הזה). הרש"ב מסר לתלמידו הוראות מדוקדקות לבניית המקוה, ואילו נכתבו על ידי הרב לנדא בט"ו סעיפים. סעיפים אלו משמשים עד היום כמקור עיקרי לבניית מקוואות בשיטת "בור על גבי בור" (נדפסו בסוף שולחן ערוך הרב, חלק יורה דעה, הוצאת קה"ת).

בזכרונותיו מתאר הרב לנדא את הקירובים להם זכה מרבו (שהיו יוצאי דופן עבור בחור צעיר בשנות העשרים לחייו): "אני זוכר ההרגש שהיה לי אז אהבה נפלאה שלא הרגשתי אפילו מאבי... החיבה של הרבי אלי היה ממש כאב המפנק לבן, והיה חסד חינוך ממש מה שקירב אותי בלי טעם... בכל עת שאני חושב מגודל ההתקרבות אצלו הייבט עס מיר דעם מח [=וזה מרומם את מוחי] שאיני יכול להבין איך זכיתי לחיבה גדולה כזו ממש כאב לבן". הרש"ב הורה לבנו האדמו"ר הרי"ץ שיקרב אליו את הרב לנדא, כי הוא "ניצוץ מאור וקר".

האדמו"ר הרש"ב הסתלק ביום ב' ניסן תר"פ (טרם הגיעו לגיל ששים), והרב לנדא מתאר את השברון והכאב שחש בהסתלקות רבו: "הייתי דבוק ומקורב מאד עד אין שיעור להרבי, וענין ההסתלקות היה אצלי דבר שאי אפשר לצעיר במלים... לא רציתי להאמין, רק ניסיתי לחשוב שהרבי נסע לאיזה מקום..." (היכל הבעש"ט, קבצים טו-טז). במכתביו נהג הרב לנדא לכנות את רבו הרש"ב בכינוי "קודש הקדשים".

הרב לנדא היה מגדולי מעתיקי השמועה והמסורה בכל מה שנוגע לרבו הרש"ב. עד סוף ימיו היה ונשאר מקושר לרבו הרש"ב, ובהמשך היה קשור בעבודות אהבה אל האדמו"ר הרי"ץ ואל חתנו הרבי רמ"מ מליובאוויטש. הרבי מליובאוויטש ביקש ממנו שיעלה על גבי הכתב את כל זכרונותיו מתקופת הסתופפותו בצל רבו הרש"ב, ובעקבות כך כתב הרב לנדא עשרות מכתבים ארוכים ובהם מסורות, עובדות, הנהגות ואמרות רבות שראה ושמע מהרש"ב, לחלקם היה עד ראייה ושמיעה יחיד (נדפסו בסוף ספר "שמועות וספורים" מאת הרב רפאל כהן).

קשריו עם ה"חזון איש"

ברוב שנות התר"פ התגורר הרב לנדא במוסקבה. שם, תחת השלטון הקומוניסטי, קירב סטודנטים רבים ליהדות במסגרת שכונתה "תפארת בחורים". בחודש כסלו תר"צ נשא לאשה את מרת מינא למשפחת רבינוביץ. החתונה התקיימה בדווינסק, ומסדר הקידושין היה הגאון הרוגוצ'ובר (אליו היה מקורב). בשנים תר"צ-תרצ"ד כיהן כרבה החסידי של ליבוביץ שבבלטיה. בשלהי שנת תרצ"ד עלה לארץ ישראל. בתחילה כיהן במשך שמונה חודשים כרב העיר רמתיים (הוד השרון). בשנת תרצ"ו התמנה לרבה של בני-ברק. בשנותיו בבני-ברק התיידד מאד עם ה"חזון איש" והתחבב עליו ביותר. למרות הבדלי הרקע וההשקפה ביניהם, מצאו שניהם חן האחד בעיני השני. הרב לנדא התגורר בשכונת ל"חזון איש", ובין השניים נרקמו קשרי ידידות, הערכה וכבוד הדדיים. בקיץ תרצ"ה התחילו הרב לנדא וה"חזון איש" לנהל ביניהם התכתבות ענפה בענייני הלכה שונים.

להלן כמה התבטאויות ממכתבי ה"חזון איש" הנמצאים באוסף שלפנינו, בהם נראים הידידות, הכבוד וההערכה שרחש ה"חזון איש" אל הרב לנדא: "...העירובין בבני-ברק יש בהם הפלאה לטובה, שכתר"ה שליט"א אינו נותן מקום לקולות של הוראה, מה שמצוי במקומות..."; "רצוני בזה להתייעץ עם מעב"ת שליט"א על אודות המקוה טהרה"; "רצוני לדעת חו"ד מעב"ת שליט"א... עוד רצוני לדעת חו"ד מעב"ת בפרטות"; "ואם דעת כתר"ה שליט"א להקל יש לצדד כן"; "שמחתי מאד בדברי מעב"ת היקרים, ובהיות שדברי תורה חביבים עלינו ביותר לא אמנע מלהביא לפני מעב"ת שליט"א". באחד המכתבים שלפנינו ישנה תשובה ארוכה (שלשה עמודי פוליו) בכתב-ידו של ה"חזון איש" בהלכות גבינת עכו"ם. בסוף התשובה הארוכה מסיים החזון"א: "הארכתי בזה בראותי שדברי תורה חביבה עליהם ביותר, ואל יחושו לטרחתי כי דבריהם היו ערבים עלי לענן נג ששועים. באה"ר [=באהבה רבה] אי"ש".

בחילופי ההתכתבות שלפנינו ישנו ויכוח בהלכות טריפה. החזון"א רצה להקל והרב לנדא החמיר. על כך כותב החזון"א (ראש חודש מנחם אב תרצ"ה): "אין רצוני לפסוק אלא בשותפות מכ"ת שליט"א"; "סוף דבר דעת מעב"ת שזו טריפה ודאית... ואיך אפסוק להכשיר!... ואני מושך ידי מלהורות רק אם דעת מעב"ת שליט"א להתיר מחמת הפסד כבר גליתי דעתי [לקולא]". על המשך המעשה מספר הרב לנדא בכתב-ידו בגב המכתב מהחזון"א: "בבקר תיכף אחרי שגמר תפלתו הוכחתי לו [לחזון"א] שיש בידו טעות במציאות... והוא תיכף הסכים שזה בלי שום ספק ככה ויצא הדבר באיסור". והאמת והשלום אהבו.

בנו - ממשיך דרכו

בנו הגדול הגאון רבי משה יהודה ליב זצ"ל, שנתמנה ע"פ צוואתו ובקשתו כממלא מקומו, כיהן ברבנות העיר בני ברק במשך 33 שנים (תשמ"ו-תשע"ט). הוא הרחיב, פיתח והעצים את משרת הרבנות של העיר בני ברק, והפך את כשרות הרב לנדא למותג ול"שם דבר" בעולם היהודי כולו, כחותמת שכל החוגים והעדות סומכים עליה ככשרה למהדרין לכל הדעות.

הידע ההלכתי, הגאונות הנפלאה, ההתמצאות בפרקטיקה של עולם הרבנות והכשרות עם כל המורכבות שבה, השמירה על חומות היהדות בגאון, לצד ענוותנותו ודאגתו לכל ענין ולכל יהודי באשר הוא, הביאו עמם תמיכה והערצה עצומה מכל גדולי ישראל, הרבנים והאדמו"רים מכל החוגים. פעילותו חלשה גם על מפעלי מוון ברחבי הארץ והעולם כולו; מטרתו הייתה לדאוג לעיר בני ברק ולרומם את כשרות המהדרין שתהיה באופן של 'לכתחילה' לכל הדעות ולכל העדות. כאב בית הדין דבני ברק, ישב על מדין עד השעות הקטנות של הלילה בדיונים ובפסיקות ההלכה בין איש לרעהו בתחום הממונות ועוד.

כמי ששימש מקרוב את אביו רבי יעקב, היה ליד ימינו במשך כל שנות רבנותו וקיבל ממנו את דרכו בהלכה וברבנות, הרב לנדא שימש כמקור ידע עצום לענייני הלכה ומנהג ונחשב כבר סמכא בהכרעות הלכתיות וכשרותיות מורכבות.

הגאון רבי משה יהודה ליב לנדא עם הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר בשמחה משפחתית - צלם: ישראל ברדוגו

85 שנה של רבנות, כשרות ויושרה שאיננה מצויה

לעת זקנתו קרא אליו רבי משה יהודה ליב את בנו הגאון רבי חיים יצחק אייזיק שליט"א, להיות יד ימינו ולנהל את מערכת הכשרות יחד איתו, ואף ביקש בצוואתו שימשיך ברבנות בני ברק, המתנהלת באחדות וביושרה שאיננה מצויה מזה 85 שנה, החל משנת תרצ"ו. בכך בעצם דאג רבי משה יהודה ליב להמשכיות מפעלו של אביו רבי יעקב, להעמיד ביד רמה את הדת על תילה מתוך אחדות ודאגה לכלל.

לא בכדי זוכה בנו ממלא מקומו רבי חיים יצחק אייזיק שליט"א לאותה הערצה ותמיכה מכל גדולי ישראל, לה זכו סבו רבי יעקב ואביו רבי משה יהודה ליב. עד ימינו אלה מתנהלת רבנות בני ברק בהתאם ליסודות שהניח הסבא רבי יעקב, מתוך אחדות מלאה, כאשר לצדו של רבי חיים יצחק אייזיק, מכהן בשותפות בתפקיד המרא דאתרא דבני ברק גם הגאון רבי שבח רוזנבלט שליט"א. והאמת והשלום אהבו.

הגאון רבי משה יהודה ליב לנדא - צלם: יהודה פרקוביץ

His Relationship with the Chazon Ish

For most of the 1920s, R. Landau lived in Moscow. There, under communist rule, he drew many students to Judaism in the framework of the Tiferet Bachurim program. In Kislev 1929, he married Mrs. Mina Rabinowitz. The wedding, which was held in Dvinsk, was presided over by the Rogatchover. During 1930-1934, R. Landau served as Chassidic rabbi of Libau (Liepāja, Latvia). He immigrated to Eretz Israel in the summer of 1934. He first served for eight months as rabbi of Ramatayim (presently Hod HaSharon). In 1936, he was appointed rabbi of Bnei Brak.

During his years in Bnei Brak, he built a close relationship with the Chazon Ish, who cherished him greatly. Despite their differences in background and worldviews, they shared ties of friendship, appreciation and deep respect. In summer 1935, R. Landau and the Chazon Ish began exchanging extensive halachic correspondence on various matters.

The letters in the present collection contain many expressions of the affection and esteem the Chazon Ish felt for R. Landau. One letter exchange contains a disagreement on the laws of terefot, in a case which the Chazon Ish wanted to permit while R. Landau was stringent. The Chazon Ish humbly expressed his wish to only rule in conjunction with R. Landau. On the verso of the letter of the Chazon Ish, R. Landau recorded the conclusion of the episode, relating that the next day, he proved to the Chazon Ish that there was a factual mistake in his understanding of the case, after which the latter agreed with him.

His Son and Successor

His eldest son R. Moshe Yehuda Leib, who following his will and request succeeded him as rabbi of the city, served as rabbi of Bnei Brak for 33 years (1986-2019). He expanded and developed the Bnei Brak rabbinate, and built up the R. Landau kashrut certification to be a stamp respected in all circles for its highest standards of kashrut.

His halachic erudition, exceptional brilliance, practical familiarity of the complexities of rabbinic matters and kashrut, his uncompromising guard of Torah observance, alongside his humility and concern for each and every Jew, drew him tremendous support and esteem from all Torah leaders, rabbis and rebbes from all circles.

His activities encompassed food production plants both in Eretz Israel and worldwide; his goal being to provide for the city of Bnei Brak and raise the kashrut standards to an optimal level acceptable to all communities and opinions. In his function as head of the Bnei Brak Beit Din, he would sit until the wee hours of the night judging and ruling between man and his fellow on financial and other matters. Having served as his father's attendant and right-hand man throughout the latter's years in the rabbinate, and absorbed his approach in halachah and rabbinic matters, R. Landau served as a tremendous source of information on matters of halachah and custom and was considered an expert on complex halachic and kashrut related issues.

85 Years of Rabbinate, Kashrut and Unparalleled Integrity

Towards the end of his life, R. Moshe Yehuda Leib appointed his son R. Chaim Yitzchak Eizik to be his close attendant and manage the kashrut system together with him, and even requested in his will that he succeed him in the Bnei Brak rabbinate, which had been managed with unity and integrity for the past 85 years, since 1936. R. Moshe Yehuda Leib thus ensured the perpetuation of his father R. Yaakov's lifework, to firmly and harmoniously safeguard Torah observance, alongside concern for one and all.

Not for nothing does his son and successor R. Chaim Yitzchak Eizik garner the same reverence and support from all Torah leaders which his grandfather R. Yaakov and father R. Moshe Yehuda Leib received. Until this day, the rabbinate of Bnei Brak is managed according to the foundations laid down by R. Yaakov, in full harmony, with R. Chaim Yitzchak Eizik being assisted by the rabbi of Bnei Brak R. Shevach Rosenblatt.

הגאון רבי יעקב לנדא בצעירותו (מארכיון משפחת לנדא)

Rabbi Yaakov Landau, Rabbi of Bnei Brak

R. Yaakov Landau (5th Iyar 1893 – 26th Shevat 1986) was one of the most prominent city rabbis in Eretz Israel, and an elder Chabad rabbi. For fifty years, from 1936 until his passing in 1986, he served as rabbi of the city of Bnei Brak. He was one of the first to mold Bnei Brak into the Orthodox place it is today. R. Landau instituted meticulous halachic standards in regard to all religious matters in the city, such as mikvaot, Eruvin, kosher shechitah, terumot and maaserot, shemittah, kilayim, orlah and more. He refused to rely on lenient opinions and compromises. He is particularly famous for the superior kashrut certification agency he established in Bnei Brak, from which he was scrupulous not to draw any personal benefit. He led the city firmly and dominantly, fearing no one. He did not hesitate to remove his kashrut certification from a factory or store where he discovered concerns or breaches in kashrut standards. R. Moshe Mordechai of Lelov praised him for his outstanding fear of G-d, declaring that he is unparalleled in his exceptionally G-d fearing watchfulness of Torah observance and kashrut.

Rebbe Rayatz of Lubavitch, in a letter to one of his Chassidim in 1928, terms him "my exalted friend", and praises him for his wide-ranging knowledge and his exceptionally refined character traits.

Apart from his clarity and full mastery of all halachic matters, R. Landau was known for his piety, humility, and outstanding worship of G-d. His prayers were heartfelt and tearful, and even his regular weekday minchah prayers were recited with great feeling and tears. He was renowned as a gifted orator; his celebrated sermons were attended by large crowds who flocked to hear his powerful and impassioned words. His lectures would contain many teachings he received from his prime teacher, Rebbe Rashab of Lubavitch, some of which are not known from any other source.

In the Presence of His Prime Teacher, Rebbe Rashab of Lubavitch

R. Yaakov Landau was born in 1893 in Kornitz (Kurenets, Vilna region) to R. Moshe Yehuda Leib Landau, who served as rabbi of the town. He studied Tractate Chullin and large parts of Yoreh De'ah with his father already in his youth, thus beginning his training for a life-long rabbinical career. At the age of fifteen, in 1908, he began studying in the Tomchei Temimim – Lubavitch yeshiva. He later returned home to Kornitz to assist his father with his rabbinical functions. At this point he began delivering Torah classes in Kornitz, which were attended by many of the community members who appreciated his clear explanations. On 21 Elul 1913, his father passed away at a young age, and upon the directives of Rebbe Rashab, R. Yaakov was appointed rabbi of the town, despite the fact he was only twenty years old at the time, and still single.

In winter 1916, in the midst of WWI, R. Landau fled the danger of conscription to Rostov, where Rebbe Rashab was residing at that time. R. Landau remained in Rostov until the 1920s. He later longingly recalled this period as the best years in his life. He merited in these years to be drawn exceptionally close by his teacher, who appointed him "court rabbi". Any halachic question which arose in the rebbe's court was referred to R. Landau. During this period, R. Landau resided in the Rashab's home, eating his Shabbat and holiday meals at the rebbe's table. He was the rebbe's confidant and attendant, and was very active on his behalf in communal matters. The Rashab sent him to dozens of cities in central and southern Russia to assess religious needs following the destruction wrought during WWI. R. Landau repaired mikvaot and rendered them kosher, obtaining holy items and publishing siddurim for the war refugees.

In Rostov, Rebbe Rashab innovated his famous "bor al gabei bor" mikvah, which has since been accepted by several Jewish communities. This mikvah, with its many halachic stringencies, was first built by R. Landau in the rebbe's court in Rostov. The Rashab gave his disciple precise instructions for building the mikvah, which R. Landau recorded in a memorandum comprised of 15 clauses. This memorandum serves until this day as the primary source for building "bor al gabei bor" mikvaot.

In his memoirs, R. Landau records the exceptional affection and love the rebbe showered on him, like a father-son relationship. Rebbe Rashab likewise instructed his son Rebbe Rayatz to draw R. Landau close since **"he is a very precious spark"**.

The Rashab passed away on 2nd Nissan 1920 (before reaching the age of sixty), and R. Landau describes in his memoirs the great pain and loss he experienced with his teacher's passing.

R. Landau was one of the leading transmitters of the teachings and traditions of his teacher the Rashab. Until the end of his life, he remained attached to the Rashab, and also fostered close relationships with the Rebbe Rayatz and his son-in-law the Lubavitcher Rebbe. The latter asked him to record all his memories from the period he spent in the presence of Rebbe Rashab, and indeed R. Landau composed dozens of lengthy letters with traditions, facts, practices and many teachings he observed and heard from the Rashab, some of which he was the only one to witness.

365b

365. ספר האגודה - קראקא, של"א - מהדורה ראשונה - העותק של האדמו"ר רבי נחום דובער פרידמן מסדיגורה, עם חתימת ידו

ספר האגודה, פסקי הלכות העולים מכל סוגיה, על כל מסכתות הש"ס, מאת רבי אלכסנדר זוסלין הכהן. קראקא, של"א [1571]. דפוס יצחק פרוסטיץ. מהדורה ראשונה.

העותק של האדמו"ר רבי נחום דובער פרידמן מסדיגורה. בדף המגן הקדמי רישום בעלות בכתב-ידו: "זה הספר שייך לנחום דובער פרידמאן". בדף השער חותמות שלו: "נחום דובער פרידמאן"; "מנחת שי". רישומי בעלות קצוצים בראש דף השער.

בדף השער רישום "קוויטל" של "נח שמואל בן טאבה" (כפי הנראה, מי שהעניק את הספר לרבי נחום דובער).

בדף המגן האחורי חתימה: "שמעון בן מהור"ר שלמה שליט"א בכרך". תחתיה רישומי לידות משנות התק"ב.

האדמו"ר רבי נחום דובער פרידמן מסדיגורה (תר"ג/תרמ"ג), נכד האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין. בן האדמו"ר רבי שלום יוסף וחתן דודו האדמו"ר רבי אברהם יעקב מסדיגורה. רבי נחום דובער נודע כאספן חשוב של כתבי יד וספרים עתיקים (ראה: דוד אסף, דרך המלכות, עמ' 454, הע' 34). בספרייתו היו כמה סוגי חותמות. ספרים שקיבל מבית אביו נחתמו בחותמת "נחלת אבותי", ספרים שנקנו בכסף נחתמו בחותמת "קנין כספי", וספרים שקיבל במתנה נחתמו בחותמת "מנחת שי".

חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

ד; רנ דף. 28 ס"מ. מצב בינוני-גרוע. כתמים, בהם כתמי רטיבות. סימני עש קשים בדפים רבים, עם פגיעות בטקסט. קרעים חסרים בדף השער, משוקמים בהדבקת נייר. דפים וקונטרסים מנותקים. חיתוך דפים על גבול כותרות הדפים במספר מקומות. כריכה פגומה ומנותקת, עם סימני עש.

פתיחה: \$800

365. Sefer HaAgudah – Kraków, 1571 – First Edition – Copy of Rebbe Nachum Dov Ber Friedman of Sadigura, with His Signature

Sefer HaAgudah, halachic rulings resulting from each topic in the Talmudic tractates, by R. Alexander Suslin HaKohen. Kraków: Isaac Prostitz, 1571. First edition.

Copy of Rebbe Nachum Dov Ber Friedman of Sadigura, with his handwritten ownership inscription on the front endpaper, and his stamps on the title page. Trimmed ownership inscriptions at top of title page.

Kvittel inscription on title page.

Signature on back endpaper, followed by birth records from the 1760s.

Rebbe Nachum Dov Ber Friedman of Sadigura (d. 1883), grandson of Rebbe Yisrael of Ruzhin. Renowned as a prominent collector of early manuscripts and books.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

4; 250 leaves. 28 cm. Fair-poor condition. Stains, including dampstains. Significant worming to many leaves, affecting text. Open tears to title page, repaired with paper. Detached leaves and gatherings. Leaves trimmed close to headings in several places. Binding damaged and detached, with worming.

Opening price: \$800

365a

366. שו"ת רבי בצלאל אשכנזי - ונציה, שנ"ה - מהדורה ראשונה

ספר שו"ת רבי בצלאל אשכנזי, בעל "שיטה מקובצת". ונציה, [שנ"ה 1595]. מהדורה ראשונה. דפוס מאטיאו זאנטי וקומינו פריזיוניי.

חתימה בראש השער בכתב-יד ספרדי: "שלי ע"ה יצחק חי לומברו ס"ט". כפי הנראה, זו חתימת ידו של רבי יצחק חי לומברו (השני), מחכמי טוניס במחצית השנייה של המאה ה-18 (נפטר בשנת תקנ"ט. ראה אודותיו: מלכי תרשיש, עמ' רד; וראה חומר מצורף).

חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק. [1], ב-קיד דף. 28.5 ס"מ. מצב בינוני. כתמים. כתמי רטיבות בחלק מהדפים. בלאי וקרעים. סימני עש, עם פגיעות בטקסט בדפים רבים. רישומים בשער ורישומים בעמוד האחרון (מוסתרם בהדבקת נייר). הדבקות נייר בשולי כמה דפים. כריכה ישנה (לא מקורית).

פתיחה: \$400

366

366. Responsa of Rabbi Betzalel Ashkenazi – Venice, 1595 – First Edition

Responsa of R. Betzalel Ashkenazi, author of Shitah Mekubetzet. Venice: Matteo Zanetti and Comino Presego, [1595]. First edition.

Signature of R. "Yitzchak Chai Lombroso" in Sephardic script at the top of the title page – presumably R. Yitzchak Chai Lombroso the second, Tunisian Torah scholar in the second half of the 18th century (d. 1799).

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

[1], 2-114 leaves. 28.5 cm. Fair condition. Stains. Dampstains to some leaves. Wear and tears. Worming, affecting text in many places. Inscriptions on title page and final page (covered with paper). Marginal paper repairs to some leaves. Old binding (non-original).

Opening price: \$400

367. ספר שערי דורא, עם פירוש המהרש"ל - בזל, שנ"ט - מהדורה ראשונה של פירוש המהרש"ל - חתימות אשכנזיות עתיקות - העותק של האדמו"ר רבי אלעזר רוזנפלד מאושפציץ (חתן ה"דברי חיים" מצאנז) / ספר מאמר יין המשומר - ונציה, ת"ך - מהדורה ראשונה

"פתחו שערים ויבא גוי צדיק" - ספר שערי דורא, פסקי הלכות בענייני איסור והיתר, מאת רבי יצחק הלוי מדורא, עם פירוש והגהות מאת רבי שלמה לוריא (המהרש"ל), בזל, [שנ"ט 1599]. מהדורה ראשונה של פירוש והגהות מהרש"ל (מהדורת "מכונות"). נדפס "בדפוס האומן קונראד וולדקילך יצ"ר".

חתימות ורישומים בכתובה אשכנזית עתיקה [מתקופת ההדפסה] בדף השער ובדף שאחריו. **העותק של האדמו"ר רבי אלעזר הלוי רוזנפלד מאושפציץ**, חתנו של ה"דברי חיים" מצאנז - בדפי הספר מופיעות חותמותיו. ספר שערי דורא, שהתחבר במאה ה-13, הוא מספרי הפסק היסודיים והחשובים ביותר בענייני איסור והיתר, והוא מובא פעמים רבות אצל עמודי ההוראה, ה"בית יוסף" והרמ"א. במשך הדורות נכתבו בשולי הגליונות של כתבי היד של החיבור הגהות רבות מאת חכמי הדורות, ראשונים ואחרונים. הידועות שבהן הן הגהותיו של רבי ישראל איסרלן, בעל "תרומת הדשן". על החיבור ועל ההגהות התחברו כמה פירושים מגדולי האחרונים, בהם רבי נתן שפירא, המהרש"ל ורבי מרדכי יפה בעל ה"לבוש". עד להדפסת ה"שלחן ערוך", היה "שערי דורא" החיבור האשכנזי החשוב ביותר בענייני איסור והיתר.

המהדורה שלפנינו היא מהדורה השישית של הספר (שנדפס לראשונה בקראקא בשנת רצ"ד). מאחר שמהדורות ה"שערי דורא" נדפסו כל אחת על פי כתב-יד אחר, ניתן במידה מסוימת להחשיב כל אחת מן המהדורות שנדפסו בשנות הש' כ"מהדורה ראשונה". מלבד זאת, במהדורה שלפנינו נדפסו לראשונה הפירושים וההגהות של רבי שלמה לוריא [מהרש"ל]. נוסח הספר שלפנינו הוא כפי שהעתיק אותו המהרש"ל עם חלק מההגהות שהיו בנוסחאות שלפניו. חלק מההגהות שבמהדורה שלפנינו נדפסו כאן לראשונה. פירוש המהרש"ל הוא הן על גוף החיבור והן על ההגהות שהעתיק.

הספר שלפנינו נדפס בשנת שנ"ט, בשני מקומות שונים, על ידי שני תלמידי המהרש"ל. מהדורה אחת, המהדורה שלפנינו, נדפסה בבזל על ידי רבי אליהו לואנץ, והיא נקראת בשם "מכונות". מהדורה שנייה נדפסה בלובלין על ידי רבי יוסף ב"ר יהודה, והיא נקראת בשם "עטרת שלמה". שתי המהדורות דומות בנוסחיהן, אך בכל אחת מהן הוספות והשמטות שאין במהדורה המקבילה. המהדורה שלפנינו נקראת "מכונות" על שם הנכתב בהקדמת המו"ל רבי אליהו לואנץ: "אני המעתיק קראתי 'מכונות', כי הם המכונות שעשה שלמה על כל הג"ה והג"ה חדשות גם ישנות, ובפרט באשר הספר מתחיל בעשר שערים נכונות במספר כמו המכונות". המו"ל של מהדורה זו הוא המקובל הקדוש הנודע, הגאון רבי אליהו לואנץ אב"ד וורמייזא (שכ"ד-שצ"א), שהיה תלמידו המובהק של המהר"ל מפראג, ונודע כ"רבי אליהו בעל שם" על שם עיסוקו בתורת הקבלה ובכתיבת "קמיעות" עפ"י קבלה-מעשית.

האדמו"ר הקדוש רבי אלעזר הלוי רוזנפלד מאושפציץ (תרכ"א-תש"ג), חתנו הצעיר של האדמו"ר בעל "דברי חיים" מצאנז ובנו של האדמו"ר רבי יהושע מקאמינקא (בנו של האדמו"ר רבי שלום מקאמינקא). משנת תרמ"ה רב בבוכניץ, בשנת תרנ"ז עלה לכהן על מקום אביו כאדמו"ר בקאמינקא ובשנת תרס"ט עבר לכהן כרב ואדמו"ר בעיר אושפיץ (אושוויץ). בשנת תרצ"ו עלה לארץ ישראל והקים את בית מדרשו בעיר הקדוש ירושלים [בית המדרש "אושפיץ" קיים עד היום ברח' חסד לאברהם, סמוך לשכונת "מאה שערים"]. ערב מלחמת העולם השנייה חזר לפולין ונפטר בגטו סוסנוביץ. הי"ד.

• כרוך עם:

ספר מאמר יין המשומר, מאמרים קבליים על חומרת האיסורים של תש"י "סתם יינם" והשחתת הזקן, מאת המקובל רבי נתן שפירא מקראקא-ירושלים. [ונציה, ת"ך 1660]. מהדורה ראשונה.

חתימות בדף השער: "שלמה [ה] לוי", "חתן כהר"ר מיכל[?] נרו יאיר". בגב דף השער חתימה: "שייך לי לשמי הקטן יחיאל מיכל גייגר".

בשני הספרים חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

ספר שערי דורא: צט דף. ספר מאמר יין המשומר: [8], לח דף. 18 ס"מ בקירוב. מצב בינוני. כתמים, בהם כתמי רטיבות כהים. סימני עש, עם פגיעות בטקסט. קרעים חסרים בדפי השער ובדפים נוספים, עם פגיעות במסגרות השערים ופגיעות בטקסט (בדף השער הראשון שיקום בהדבקת נייר). כריכה ישנה, עם פגמים וסימני עש.

פתיחה: \$500

368. ספר לבוש - ונציה, ש"פ-שפ"א - סט שלם בשלושה כרכים

ספרי הלבושים, מאת רבינו מרדכי יפה. ארבעה חלקים: לבוש התכלת ולבוש החור - אורח חיים; לבוש עטרת זהב - יורה דעה; לבוש הבוץ והארגמן - אבן העזר; לבוש עיר שושן - חושן משפט. ונציה, ש"פ-שפ"א 1620. דפוס בראגדין בבית ייואני קאיני.

סט שלם של ספרי הלבושים על ארבעת חלקי הטור-שולחן ערוך, בשלושה כרכים. שער נפרד לכל חלק. בראש חלק אורח חיים: הקדמת "המגיה הנצב על המחוקק, ארי נואם וטוב שוקק" - רבי יהודה אריה ממודינא. בסוף חלק אבן העזר, הסכמת רבני ונציה, ביניהם רבי יהודה אריה ממודינא. פרט השנה בהארגמן נכתב כי הוא ש"פ, אך בסימוניו של ספר לבוש הבוץ והארגמן נכתב כי הדפסת הספר הושלמה בערב שבת פרשת ויצא (כסליו) שפ"א. רישומי בעלות וחתימות בדפי השער (בשני כרכים רישומים וחתימות בכתיבה ספרדית של "שלוש אדאהן").

הגהה (קצוצה) בכתיבה ספרדית בדף 1/ו בכרך הראשון. בכרך "לבוש הבוץ והארגמן" חותמת "משה יהודא ליב לנדא מפיק קורעניץ" - רבי משה יהודה ליב לנדא אב"ד קורניץ, אביו של רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

שלושה כרכים. כרך ראשון (לבוש התכלת ולבוש החור): רא, [2] דף. כרך שני (לבוש עטרת זהב): קמח, [2] דף. כרך שלישי (לבוש הבוץ והארגמן ולבוש עיר שושן): פז, קסב, [2] דף. 33 ס"מ בקירוב. מצב כללי בינוני. כמה מהדפים בכרך השלישי במצב בינוני-גרוע. כתמים, בהם כתמי רטיבות וכתמים כהים (בכרך השלישי כתמי ועקבות רטיבות גדולים בדפים רבים). סימני עש רבים (חלקם קשים, במיוחד בכרך השלישי), עם פגיעות בטקסט, משוקמים בחלקם בהדבקות נייר. קרעים חסרים, עם פגיעות בטקסט, משוקמים בהדבקות נייר. קרעים חסרים בשולי דפי השער של הכרך הראשון והשלישי, משוקמים בהדבקות נייר. חותמות ורישומים בכתיב-יד. כריכות חדשות.

פתיחה: \$500

367. Shaarei Dura, with the Commentary of the Maharshal – Basel, 1599 – First Edition of the Commentary of the Maharshal – Early Ashkenazic Signatures – Copy of Rebbe Elazar Rosenfeld of Oshpitzin (Son-in-Law of the Divrei Chaim of Sanz) / Maamar Yayin HaMeshumar – Venice, 1660 – First Edition

Shaarei Dura, halachic rulings on the laws of kashrut, by R. Yitzchak HaLevi of Dura (Düren), with the commentary and glosses of R. Shlomo Luria (the Maharshal). Basel: Konrad Waldkirch, [1599]. First edition of the commentary and glosses of the Maharshal ("Mechonot" edition).

Signatures and inscriptions in early Ashkenazic script (from the time of the printing) on the title page and following leaf. Copy of Rebbe Elazar HaLevi Rosenfeld of Oshpitzin (Oświęcim; 1861-1943), youngest son-in-law of the Divrei Chaim of Sanz, with his stamps.

Shaarei Dura, composed in the 13th century, is one of the most important works on the laws of Kashrut, and is quoted extensively by both the Beit Yosef and the Rama. Until the printing of the Shulchan Aruch, Shaarei Dura was the primary Ashkenazic work on the laws of Kashrut.

This is the sixth edition of this work (first printed in Krakow, 1534). Since each edition of Shaarei Dura was printed based on a different manuscript, all the editions published in the 16th century are in effect first editions. This is also the first edition of the commentary and glosses of the Maharshal.

• Bound with:

Maamar Yayin HaMeshumar, kabbalistic essays on the severity of drinking Stam Yeinam (wine possessed or touched by a non-Jew) and shaving, by the kabbalist R. Natan Shapiro of Krakow-Jerusalem. [Venice, 1660]. First edition.

Signatures on the title page and following leaf.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak in both books.

Shaarei Dura: 99 leaves. Maamar Yayin HaMeshumar: [8], 38 leaves. Approx. 18 cm. Fair condition. Stains, including dark dampstains. Worming, affecting text. Open tears to title pages and other leaves, affecting borders and text (paper repair to first title page). Old binding, with damage and worming.

Opening price: \$500

367a

367b

369

369. ספר כסף נבחר (הרי"ף) פינטו - ונציה, שפ"א

ספר כסף נבחר, דרשות על פי סדר פרשיות התורה, מאת רבי יאשיהו פינטו. ונציה, שפ"א 1621. דפוס יוואני קאיון, במצות פיירטו ולורינוצו בראגאדיני.

המחבר, רבי יאשיהו פינטו, בעל פירוש הרי"ף על עין יעקב, מגדולי חכמי סוריה, תלמידו ומחוננו של רבי חיים ויטאל (בנו של מהר"י - רבי שמואל ויטאל - היה חתנו). אחר פטירת מהר"י נתמנה לאב"ד דמשק וחלבו. רבי יאשיהו היה תלמיד מובהק של רבי יעקב אבולעפיה, שהיה מוסמך בסמיכה החדשה של מהר"י בי רב, ורבו זה סמך אף אותו בסמיכה זו. בספר שלפנינו לאחר ההקדמה מובאים דברי ברכה מאת רבו הנ"ל, הכותב לו בנוסח הסמיכה: "...כל מן דין סמוכו לנא יורה יורה ידיו ידיו...". את חיבורו שלפנינו התחיל להדפיס בדמשק. תחילה הדפיס את הפירוש על הספרים בראשית-ויקרא בשנת שס"ה-שס"ו (ספר זה היה למעשה

הספר הראשון שנדפס שם, כחלק מיוזמה להקמת בית דפוס שלא צלחה לבסוף), אך בעקבות איכות ההדפסה הירודה, לא המשיך המחבר להדפיס שם את הפירוש על במדבר ודברים, והדפיס מחדש את הפירוש על התורה כולה במהדורה שלפנינו. ראה: א' יערי, הדפוס העברי בארצות המזרח, א, ירושלים תרצ"ז, עמ' 29-30.

בדף השער ובדף האחרון פיסות נייר מודבקות ועליהן מודפס הכיתוב: "יעקב לנדא אב"ד דבני ברק ארץ ישראל".

רב, דף. 29.5 ס"מ. מצב בינוני-טוב. כתמים, בהם כתמי רטיבות. סימני עש (במספר מקומות סימני עש רבים), עם פגיעות בטקסט. קרעים חסרים בשולי דף השער והדף השני, משוקמים בהדבקות נייר. קרע חסר קטן עם פגיעה בטקסט באחד מהדפים. הדבקות נייר לחיזוק במספר מקומות. כריכת עור ישנה, עם פגמים וסימני עש רבים.

פתיחה: \$300

368. Levush – Venice, 1620 – Complete Set in Three Volumes

Sifrei HaLevushim, by R. Mordechai Yoffe. Four parts: Levush HaTechelet and Levush HaChur – Orach Chaim; Levush Ateret Zahav – Yoreh De'ah; Levush HaButz VehaArgaman – Even HaEzer; Levush Ir Shushan – Choshen Mishpat. Venice: Giovanni Cajon for Bragadini, 1620.

Complete set of the Levush on all four parts of Shulchan Aruch, in three volumes. Separate title page for each part.

Ownership inscriptions and signatures on title pages.

Gloss in Sephardic script (trimmed) on p. 7a of first volume. Stamp of R. Moshe Yehuda Leib Landau of Kornitz, father of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak in Levush HaButz VehaArgaman.

Three volumes. Vol. I (Levush HaTechelet and Levush HaChur): 201, [2] leaves. Vol. II (Levush Ateret Zahav): 148, [2] leaves. Vol. III (Levush HaButz VehaArgaman and Levush Ir Shushan): 87; 162, [2] leaves. Approx. 33 cm. Overall fair condition. Some leaves in vol. III in fair-poor condition. Stains, including dampstains and dark stains (many leaves of vol. III with large dampstains and traces of past dampness). Extensive worming (significant worming in some places, particularly in vol. III), affecting text, repaired in part with paper. Open tears, affecting text, repaired with paper. Marginal tears and open tears to title pages of vols. I and III, repaired with paper. Stamps and handwritten inscriptions. New bindings.

Opening price: \$500

368

370

(תקמ"ט-תר"כ 1788-1859), אב"ד מירינגן ואוברדורף. בנו של רבי מרדכי הכהן אדלר אב"ד מדינת הנובר, ואחיו של רבי נתן הכהן אדלר, רבה הראשי של האימפריה הבריטית ובעל "נתינה לגר". הוציא לאור ספר "לשון זהב" - חידושי דודו רבי דוד טבלי הכהן שיף אב"ד לונדון, ובסופו הוסיף קונטרס "כנפי נשרים" הכולל את חידושי אביו רבי מרדכי, אחיו רבי בער הכהן אדלר (דיין בפרנקפורט), ואת חידושי. כתב מאמרים רבים בכתב-העת "שומר ציון הנאמן" שהוציא לאור ה"ערוך לנר". בשער חותמת רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

[2], פו, [9] דף; [1], קנז דף. 32.5 ס"מ. מרבית הדפים במצב טוב. כתמים, בהם כתמי רטיבות. סימני עש. קרעים (חלקם חסרים), משוקמים בהדבקות נייר. הדבקות נייר לחיזוק בשולי הדפים, עם פגיעה קלה בטקסט. חותמות. רישומים בכתב-יד. גהות מאוחרות (בעט כדורי). כריכת עור ישנה ופגומה, עם סימני עש. שדרה מנותקת חלקית.

פתיחה: \$500

370. ספר שו"ת נודע ביהודה, קמא - פראג, תקל"ו-תקל"ז - מהדורה ראשונה

ספר שו"ת נודע ביהודה, מהדורה קמא, חלקים ראשון ושני, מאת רבינו יחזקאל הלוי סגל לנדא אב"ד פראג. פראג, [תקל"ו-תקל"ז 1776-1777]. מהדורה ראשונה. שער נפרד לחלק השני. הספר נדפס בשלבים. ההדפסה החלה בחודש אדר תקל"ו [כפי שמופיע בדף השער: "ובשלהי אדר היתה התחלת הדפוס מספר יחזקאל לפ"ק (=תקל"ו)"], והסתיימה בחודש טבת תקל"ז [כפי שמופיע בקולופון שבסוף החלק השני (קמ"ו): "ותהי השלמתו ביום... שמונה ועשרים יום... טבת שנת תק"ל זיין"]. הסימנים צ-צג שבחלק הראשון (בהם תשובות הידועה נגד אמירת "לשם יחוד") הם מסיון תקל"ו, כלומר דברים שכתב הנודע ביהודה מספר חודשים לאחר תחילת ההדפסה. עם זאת הספר מהדפוס, נשא המחבר דרשה מיוחדת לכבוד המאורע "בערב ראש חודש שבט תקל"ז לפ"ק, אשר אז השלים ספרו נודע ביהודה קמא" (אהבת ציון, פראג תקפ"ז, דרוש ט', יח/ז).

רבי יעקב קאמברודי, בן המחבר, מספר בהקדמתו ל"נודע ביהודה" מהדורא תנינא (פראג תקע"א) על מאורע הדפסת הספר שלפנינו ועל התנהגותו של הנודע ביהודה באותה עת: "...מיום הוסדה מכבש הדפוס בפראג מאז ועד הנה לא יצא מהם ספר בתכלית ההידור היופי כזה... בכל אשר מצאה ידו לא חס עיניו על ממונו, ולא בקש עזר או סעד לתמכו. וכאשר נגמר בכי טוב, אז נהג טובת עין לחלק הרבה מהם מתנת חנים, ויתרם נתן ביד מוכרי הספרים הנה והנה במחיר קצוב השווה לכל מוכרי ממכר. והיה אם אחד מעשירי עם דורש ומבקש הימנו ספר בקנין כסף, במתק שפתני יענה ויאמר: טובתי כל עליך, הלא הוא נמצא בחנויות, משם תדרשנו, ולמה זה תשא פני, כל הרוצה לקנות יבא ויקנה בלי משוא פנים בדבר. וכפי המדומה לא העלו דמי פדיון הספרים די מסת הרצאות הדפוס אשר הוציא הוא בידו הרחבה".

החיד"א בספרו "שם הגדולים" כותב על הספר "נודע ביהודה": "תשובותיו מיוסדות על אדני הפלפול והסברא חריפות ובקיאות, והרביץ תורה בישראל בספריו ותלמידיו... החכם בחכמתו יכיר מספריו כי רב הוא ומופלא מגדולי הדור, גאון עז תהלות ישראל וגדול כבודו...".

על גדולת וקדושת הספר והפסקים שבו, אמר בעל התנינא: "הרב מפראג היה יחיד בדורות בהוראותיו, והיה ה' אתו, שקלע אל השערה ולא החטיא המטרה האמתית בכל דבר אשר הורה. וגם ע"ד התשובה הארוכה בסימן ע"ב, אם כי רבים מגאוני הדור חלקו עליו, אמנם באמת הדין היה אתו וכוון להלכה ולמעשה..." (מופת הדור, עמ' עד).

רישום בעלות בראש עמוד השער: "קניתי לכבוד קוני... מהמ"ס ר"א קויפמן מפ"ג גבריא אלדל הכהן". רבי גבריא אל הכהן אדלר

369. Kesef Nivchar (Rabbi Yoshiyahu Pinto, the Rif) – Venice, 1621

Kesef Nivchar, homiletics following the order of the Torah portions, by R. Yoshiyahu Pinto. Venice: Giovanni Cajon for Pietro & Lorenzo Bragadin, 1621. The author, R. Yoshiyahu Pinto, author of Perush HaRif on Ein Yaakov, was a leading Syrian Torah scholar, disciple and mechtutan of R. Chaim Vital. Pieces of paper with the printed inscription: "Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak, Eretz Israel", pasted to title page and final page.

202, [8] leaves. 29.5 cm. Fair-good condition. Stains, including dampstains. Worming (significant worming in several places), affecting text. Marginal open tears to title page and leaf 2, repaired with paper. Minor open tear to one leaf, affecting text. Paper repairs in several places. Old leather binding, with significant damage and worming.

Opening price: \$300

371. Or HaChaim – Zhovkva, 1799 – Signatures

Or HaChaim, on the Five Books of the Torah, by R. Chaim ben Attar – the Or HaChaim HaKadosh. Zhovkva, [1799].

Separate title page for each chumash.

Signatures and ownership inscriptions of R. Zalman Simcha Traub Rabbi of Keidan (grandfather of R. Yaakov Landau's wife) on the first title page and front endpaper.

Brief handwritten gloss on p. 41a of Vayikra.

Handwritten inscriptions on back endpaper.

Stamps of R. Yaakov Landau from his tenures as rabbi of Libau (Liepāja, Latvia) and Bnei Brak on the endpapers and title pages.

[2], 70; 66; 54; 56; 39 leaves. Divisional title pages.

First title page printed in red and black. 22 cm.

Fair-poor condition. Stains, including dampstains.

Wear. Worming, affecting text (significant damage to some leaves).

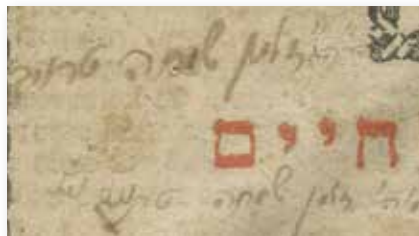
Open tears to title page, affecting text on verso (partially repaired with paper), and

open tear to final leaf, affecting text, repaired with paper (with handwritten replacement). Handwritten

inscriptions. Binding damaged and detached, with

worming.

Opening price: \$300

371b

371a

[2], ע; סו; נד; נו; לט דף. דף שער נפרד לכל חלק. חלק מנוסח דף השער הראשון נדפס בדיו אדומה. 22 ס"מ. מצב בינוני-גרוע. כתמים, בהם כתמי רטיבות. בלאי. סימני עש, עם פגיעות בטקסט (בחלק מהדפים סימני עש קשים). קרעים חסרים בדף השער, עם פגיעה בטקסט מצדו השני (שיקום חלקי בהדבקת נייר), וקרע חסר בדף האחרון, עם פגיעה בטקסט, משוקם בהדבקת נייר (עם השלמה בכתב-יד). רישומים בכתב-יד. כריכה פגומה ומנותקת, עם סימני עש.

מתיחה: \$300

370. Responsa Noda BiYehuda, Mahadura Kama – Prague, 1776-1777 – First Edition

Responsa Noda BiYehuda, Mahadura Kama, Parts I and II, by R. Yechezkel HaLevi Segal Landau Rabbi of Prague. Prague, [1776-1777]. First edition. Separate title page for Part II.

The book was printed in stages, beginning in Adar 1776 and ending in Tevet 1777.

At the top of the title page, ownership inscription of R. Gavriel HaKohen Adler (1788-1859), rabbi of Mühlingen and Oberdorf am Ip, brother of R. Natan HaKohen Adler, Chief Rabbi of the British Empire.

Stamp of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak on title page.

[2], 86, [9] leaves; [1], 157 leaves. 32.5 cm. Most leaves

in good condition. Stains, including dampstains.

Worming. Tears (including open tears), repaired with

paper. Margins reinforced with paper, with slight

damage to text. Stamps. Handwritten inscriptions.

Late glosses (in ballpen). Old binding, damaged,

with worming. Spine partially detached.

Opening price: \$500

371. ספר אור החיים - זולקווא, תקנ"ט - חתימות

ספר אור החיים, על חמשה חומשי תורה, מאת רבינו חיים בן עטר - "האור החיים הקדוש". זולקווא, [תקנ"ט 1799].

לכל חלק (חומש) דף שער נפרד.

בדף השער הראשון ובדף המגן הקדמי חתימות ורישומי בעלות

של רבי זלמן שמחה טרויב אב"ד קיידאן (אבי-אמה של הרבנית

מינא - אשת רבי יעקב לנדא).

הגהה קצרה בכתב-יד בחלק ויקרא, בדף מא/1.

בדף המגן האחורי נעתקו בכתב-יד ציונים וציטוטים שונים מדברי

ה"אור החיים" בספרו, הנוגעים לביוגרפיה שלו (הזמן והמקום

בהם חי ופעל, ועוד).

בדפי המגן והשערים חותמות של רבי יעקב לנדא מתקופת

רבנותו בליבו ובבני ברק.

372. Jerusalem Talmud – Zhitomir, 1860-1867

Jerusalem Talmud. Zhitomir: R. Chanina Lipa and R. Yehoshua Heshel Shapira, grandsons of the rabbi of Slavita, 1860-1867. Five parts in five volumes.

Jerusalem Talmud, with the Pnei Moshe, Mar'eh HaPanim, Korban HaEdah and Sheyarei Korban commentaries. First edition of the Pnei Moshe and Mar'eh HaPanim commentaries on Orders Zera'im-Mo'ed.

Title pages printed in red and black.

Signatures and stamps of R. Moshe Yehuda Leib Landau of Kornitz, and of his son – R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

Five volumes. Vol. I (Order Zera'im): [5], 14, 14-60; 30; 31; 24, 23-33; 33; 42; 18; 24; 18; 14; 9 leaves. Vol. II (Order Mo'ed, Part I): [2], 52, 34; 55; 61 leaves. Several leaves in tractate Eruvin bound out of sequence. Vol. III (Order Mo'ed, Part II): [1], 39; 2-31; 17, 17-23; 20; 21; 2-23; 5, 7-32; 20; 17 leaves. Lacking [1] title page of tractate Yoma. Yellow printed wrapper at beginning of volume. Vol. IV (Order Nashim): [2], 79; 45; 64; 34; 56; 51; 41 leaves. Vol. V (Order Nezikin and Tractate Niddah): [2], 33; 2-29; 2-26; 42; 31; 26; 6; 15; 9 leaves. (Tractate Makkot bound after Tractate Avoda Zara, not after Tractate Sanhedrin as listed in Bibliography of Hebrew Book). Approx. 38 cm. Overall good-fair condition. Stains. Worming, affecting text (several places with significant worming). Tears in several places, including title page, affecting title page border, repaired with paper. Damage to borders of some title pages, due to binding. Stamps and handwritten inscriptions. Damage, wear and worming to bindings.

Opening price: \$400

372b

כג; כ; כא; ב-כג; ה, ז-לב; כ; יז דף. חסר [1] דף השער של מסכת יומא. בראש הכרך שער מעטפת בצבע צהוב. כרך רביעי (סדר נשים): [2], עט; מה; סד; לד; נו; נא; מא דף. כרך חמישי (סדר נזיקין ומסכת נדה): [2], לג; ב-כט; ב-כו; מב; לא; כו; ו; טו; ט דף. (מסכת מכות נכרכה כאן לאחר מסכת עבודה זרה, ולא לאחר מסכת סנהדרין כרשום במפעל הביבליוגרפיה). 38 ס"מ בקירוב. מצב כללי טוב-בינוני. כתמים. סימני עש, עם פגיעות בטקסט (סימני עש רבים במספר מקומות). קרעים במספר מקומות, כולל בדפי השער, עם פגיעות במסגרת השער, משוקמים בהדבקות נייר. פגיעות במסגרות חלק מדפי השער כחוצאה מהכריכה. חותמות ורישומים בכתב-יד. פגמים, בלאי וסימני עש בכריכות.

פתוחה: \$400

372a

372. תלמוד ירושלמי - ז'טומיר, תר"כ-תרצ"ז

תלמוד ירושלמי. ז'טומיר, תר"כ-תרצ"ז. 1860-1867. דפוס רבי חנינא ליפא ורבי יהושע העשיל שפירא, נכדי הרב מסלאוויטא. חמשה חלקים בחמשה כרכים.

תלמוד ירושלמי, עם הפירושים "פני משה", "מראה הפנים", "קרבן העדה" ו"שיירי קרבן". במהדורה זו נדפסו לראשונה הפירושים "פני משה" ו"מראה הפנים" על סדרים זרעים-מועד. השערים נדפסו בחלקם בדיו אדומה.

חתימות וחותמות של רבי משה יהודה ליב לנדא אב"ד קורניץ, ושל בנו - רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

חמישה כרכים. כרך ראשון (סדר זרעים): [5], יד, יד-ס; ל; לא; כד, כג-לג; מב; יח; כד; יח; יד; ט דף. כרך שני (סדר מועד, חלק ראשון): [2], נב, לד; נה; סא דף. שיבוש בסדר מספר דפים במסכת עירובין. כרך שלישי (סדר מועד, חלק שני): [1], לט; ב-לא; יז, יז-

373b

373a

373. Two Books by the Chafetz Chaim – First Editions

Two books by the Chafetz Chaim in one volume – first editions, published anonymously:

1. Chafetz Chaim. Laws of derogatory speech and talebearing. Vilna, 1873. First edition.
2. Shemirat HaLashon (Part I), complement to the book Chafetz Chaim, words of inspiration and ethics on guarding one's tongue and Torah study. Vilna, 1876. First edition.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

First books of R. Yisrael Meir HaKohen of Radin, the Chafetz Chaim, published anonymously (the author's name was printed in Russian at the foot of the title pages).

Two books in one volume. Chafetz Chaim: 5, [1], 8-81 leaves. Without [4] leaves of subscribers added in some copies. Shemirat HaLashon: [2], [5]-76; [3]-14 pages. Lacking second leaf, with approbations and list of abbreviations. 22 cm. Good-fair condition. Some leaves (primarily in Shemirat HaLashon) printed on dry, brittle paper. Stains. Open tears, affecting text in several places at end of Shemirat HaLashon. Final leaf torn and detached. Stamps. Old binding, worn.

Opening price: \$500

373. שני ספרי מרח"ח חפץ חיים" - מהדורות ראשונות

שני ספרים מאת ה"חפץ חיים" בכרך אחד - מהדורות ראשונות בעילום שמו:

1. ספר חפץ חיים, דיני שמירת הלשון "על הלכות איסורי לשון הרע ורכילות, על פי הלכה היוצאת מן התלמוד והפוסקים". ווילנא, [תרל"ג] 1873. מהדורה ראשונה.
2. ספר שמירת הלשון (חלק ראשון). "והוא השלמת הספר חפץ חיים", דברי חיזוק ומוסר לשמירת הלשון ולתלמוד תורה. ווילנא, [תרל"ו] 1876. מהדורה ראשונה.

בסוף ספר שמירת הלשון - "קונטרס שפת תמים".

מספריו הראשונים של רבינו ישראל מאיר הכהן מראדין בעל ה"חפץ חיים", שיצאו לאור בעילום שם המחבר (שמו נדפס בשולי השערות ברוסית: י.מ. קגן).

חותמת רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

שני ספרים בכרך אחד. חפץ חיים: ה, [1], ח-פא דף. ללא [4] דפי פרומורנטן שנוספו בחלק מהעותקים. שמירת הלשון: [2], [5]-76; [3]-14 עמ'. חסר הדף השני, עם ההסכמות ולוח ראשי התיבות. 22 ס"מ. מצב טוב-בינוני. נדפס בחלקו על נייר יבש ושבייר (בעיקר ספר שמירת הלשון). כתמים. קריעים חסרים, עם פגיונות בטקסט במספר דפים בסוף ספר שמירת הלשון. דף אחרון קרוע ומנותק. חותמות. כריכה ישנה ובלויה.

פתיחה: \$500

374b

מועטים, ומתוך כך משתקפת גאונותו האדירה וכוח זכרונו הבלתי מצוי. בכל מקום אליו הגיע נהג החיד"א לבדוק את אוצרות הספרים והספריות המקומיות, וחקר אחרי כתבי יד וחיבורים של גדולי ישראל שלא נודעו. בזכות הכבוד וההערצה להם זכה, קיבל אישורי כניסה לספריות גדולות ומוזיאונים, כדוגמת הספריה הלאומית בפריז, בה ישב שעות רבות והעתיק כתבי יד חשובים. גילוייו וידיעותיו הרבות בענייני ספרים, שרכש בביקורים אלה, משוקעים בכל ספריו, אך במיוחד בספרו הביבליוגרפי החשוב "שם הגדולים".

חתימה וחותרת בספר אמת ליעקב של רבי אהרן ב"ר נסים ישראל ששון. רישומי בעלות נוספים.

שני ספרים בכרך אחד. אמת ליעקב: [2], קנ"ד דף; לדוד אמת: ע"ד. 14.5 ס"מ. מצב בינוני. כתמים. סימני עש רבים עם פגיעה בטקסט (פגעים קשים בספר אמת ליעקב). קרעים במספר דפים. דף השער של הספר לדוד אמת דובק בשוליו הפנימיים לספר הקודם, עם פגיעה בטקסט. מספר דפים מנותקים. כריכת עור מקורית, עם הטבעות מוזהבות, פגומה ומנותקת חלקית.

פתיחה: \$2000

374. ספר לדוד אמת - ליורנו, תקנ"ו - הקדשה בכתב-יד המחבר החיד"א - כרוך עם ספר אמת ליעקב - קושטא, תקכ"ד

ספר לדוד אמת, הלכות ומנהגי קריאת וכתובת ספר תורה, מאת רבי חיים יוסף דוד אולאי. ליורנו, [תקנ"ו 1796]. מהדורה מורחבת של החיבור שהדפיס החיד"א.

בדף השער הקדשת המחבר החיד"א: "מנחת הב"ל להגביר החכם המרומם הוא איש חסד כמה"ר יעקב הלוי מאת העבד המחבר ס"ט".

הספר כרוך עם ספר אמת ליעקב, מאת רבי יעקב ישראל אלגאזי. קושטא, [תקכ"ד 1764]. ספר זה, העוסק אף הוא בהלכות ומנהגי ספר תורה, היווה בסיס לחיבור "לדוד אמת" של החיד"א, כפי שכתב בשער ספרו: "נאצל ונשפע מספר הבהיר אמת ליעקב...". החיד"א קיצר את חיבורו של מהר"י אלגאזי והוסיף עליו נופך משלו.

רבינו החיד"א - רבי חיים יוסף דוד אולאי (תפ"ד-תקס"ו), מגדולי הפוסקים, מקובל אלוקי, גאון מופלג, מחבר פורה ושד"ר מפורסם. נולד בירושלים לרבי רפאל יצחק זרחיה אולאי, מחכמי ירושלים ונינו של המקובל רבי אברהם אולאי בעל "חסד לאברהם". מנערותו יצק מים על ידיהם של גדולי החכמים והמקובלים בירושלים, ביניהם רבינו חיים בן עטר - ה"אור החיים" הקדוש. את לימודיו בחכמת הסוד החל בישיבת המקובלים "בית אל", אצל רבי שלום מורחי שרעבי - הרש"ש הקדוש. יחד עם החיד"א למד אז אצל הרש"ש חברו המהר"ט אלגאזי.

בשנת תקי"ג יצא במסע שליחות ראשון כשד"ר [=שלוחא דרבנן] מטעם קהילת חברון, מסע שנמשך כחמש שנים בהן עבר בערי איטליה, גרמניה, הולנד, אנגליה וצרפת. בשליחות זו החל שמו להתפרסם. הופעתו עוררה תשומת לב רבה, ובמקומות רבים הכירו בגדולתו. בשנת תקל"ג יצא החיד"א לשליחות נוספת מטעם קהילת חברון. שליחותו השניה הטביעה חותם עמוק בכל המקומות בהם ביקר. בסוף מסע זה השתקע בליורנו שבאיטליה, שם כיהן ברבנות והוציא את רוב ספריו.

החיד"א היה מגדולי מחברי הספרים בכל הדורות. הוא כתב למעלה מ-80 חיבורים בכל מקצועות התורה, ביניהם חיבורו "ברכי יוסף" - פירוש לשולחן ערוך שהשפעתו רבה בתחום פסיקת ההלכה. ספריו התקבלו בכל תפוצות ישראל וזכו להערכה רבה. את רוב חיבוריו כתב תוך כדי טרדותיו ומסעותיו, כשבידיו ספרים

374a

375b

375a

375. Rosh David (Chida) – Mantua, 1776 – First Edition – Signatures and Glosses

Rosh David, novellae and homiletics on the Torah portions, by R. Chaim Yosef David Azulai – the Chida. Mantua, [1776]. First edition.

The only book of the Chida printed in Mantua. He published the rest of his books in Livorno (apart from the Chomat Anach commentary printed in Pisa).

Inscriptions on the title page and following leaf. Many glosses in square script. Lengthy gloss in cursive Sephardic script on p. 93 (trimmed), signed by R. Yosef Bechor Benveniste (1840-1916; emissary and Torah scholar in Jerusalem, head of the Sephardi Beit Din in Jerusalem from 1900).

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

[2], 102, 109-110, 112-137, 139-164; 5 leaves. 29 cm. Fair condition. Stains, including many significant dampstains. Worming, affecting text, repaired in part with paper. Marginal open tears to title page and several other leaves, repaired with paper. Paper reinforcements. Stamps and handwritten inscriptions. Old binding, with worming.

Opening price: \$200

374. LeDavid Emet – Livorno, 1796 – Handwritten Dedication by the Author, the Chida – Bound with Emet LeYaakov – Constantinople, 1764

LeDavid Emet, laws and customs of the reading and scribing of a Torah scroll, by R. Chaim Yosef David Azulai. Livorno, [1796]. Expanded edition of the work published by the Chida.

On the title page, handwritten dedication by the author – the Chida.

Bound with Emet LeYaakov, by R. Yaakov Yisrael Algazi. Constantinople, [1764]. This book, which also contains the laws and customs pertaining to Torah scroll, served as basis for the Chida's LeDavid Emet.

Signature and stamp of R. Aharon son of R. Nissim Yisrael Sasson in the book Emet LeYaakov. Other ownership inscriptions.

Two books in one volume. Emet LeYaakov: [2], 154 leaves; LeDavid Emet: 76 leaves. 14.5 cm. Fair condition. Stains. Extensive worming affecting text (significant damage to Emet LeYaakov). Tears to several leaves. Title page of LeDavid Emet stuck to preceding page (at inner margin), with damage to text. Several detached leaves. Original leather binding, with gilt decorations, damaged and partially detached.

Opening price: \$2000

375. ספר ראש דוד (חיד"א) - מנטובה, תקל"ז - מהדורה ראשונה - חתימות והגהות

ספר ראש דוד, חידושים ודרושים על פרשיות התורה, מאת רבי חיים יוסף דוד אזולאי - החיד"א. מנטובה, [תקל"ז 1776]. מהדורה ראשונה.

הספר היחיד שהדפיס החיד"א במנטובה. את ספריו האחרים הדפיס בליורנו (מלבד הפירוש "חומת אנך" שנדפס בפיא).

רישום בשער: "מתנה נתונה מאת ידין [ידיד נפשין] ס' משה ׳ן עוליל ב"י". רישום בדף שאחרי השער: "זה ספר קניית כספי אני נסים בן יצחק שנולדתי שנת תקצ"ז בליל ט"ו בשבט". בדפי הספר הגהות רבות בכתיבה מרובעת. בדף צג, הגהה ארוכה בכתיבה ספרדית רוטה (קצוצה בשוליה), חתומה: "הצעיר יוסף בכור ׳ן ונישטי ס"ט" [רבי יוסף בכור ב"ר רחמים שניאור בנבנשתי (ת"ר-תרע"ו), שד"ר ומחכמי ירושלים, בשנת תר"ס עלה לכהן כראש בית הדין של עדת הספרדים בירושלים].

חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

[2], קב, קט, קי, קיב-קל, קלט-קסד; ה דף. 29 ס"מ. מצב בינוני. כתמים, בהם כתמי רטיבות רבים וקשים. סימני עש, עם פגיעות בטקסט, משוקמים בחלקם בהדבקות נייר. קרעים חסרים בשולי דף השער ומספר דפים נוספים, משוקמים בהדבקות נייר. הדבקות נייר לחיוק. חותמות ורישומים בכתב-יד. כריכה ישנה, עם סימני עש.

פתיחה: \$200

376. ספר למנצח לדוד - שאלוניקי, תקב"ה - הקדשת בן המחבר רבי יצחק פארדו - חתימות וחתימות

ספר למנצח לדוד, ביאורים על הש"ס בדרך הנגלה והנסתר, מאת רבי דוד פארדו. שאלוניקי, [תקב"ה 1765]. מהדורה ראשונה. בראש דף השער, הקדשה ארוכה, בכתב-ידו וחתימתו המסולסלת של בן המחבר רבי יצחק פארדו, בעל "תועפות רא"ם". לאחר הקדשה זו, רישום "הקדשה עצמית" בכתובה אחרת: "ואחרי סמוך זכיתי לי... הצעיר יבי"ע" - "הראשון לציון" רבי יעקב משה עייאש. לאחר רישום זה הקדשה לישיבתו של רבי יעקב משה עייאש בירושלים: "ק"ל [קודש לישיבת] חיים וחסד", ולאחר מכן רישום על תוכן הספר מרבי יעקב משה עייאש.

חותמות (מטושטשות) של רבי שם טוב חי גאגין במספר מקומות. בדף ב/ו מהספירה הראשונה חותמת הבלטה שלו (ללא דיו). רישום בדף לו של הספירה הראשונה: "האי מתנת"ה דתור"ה דשרר ניהלן הרב המחבר שליט"א".

רבי יצחק פארדו ראב"ד שאראיי (סרייבו), בנו השני של המחבר - הגאון רבי דוד פארדו בעל "שושנים לדוד" ועוד ספרים רבים. נפטר בין השנים תקס"ז-תקע"א, בעת שהותו אצל בניו בעיר אישקופיה (Skopje, בירת מקדוניה) בדרכו לארץ ישראל. מחבר הספר "תועפות רא"ם" על שאלות דרב אחאי.

רבי יעקב משה עייאש (תפ"ז-תקע"ז), "הראשון לציון" בירושלים, ומחכמי אלג'יר ואיטליה. בנו של רבי יהודה עייאש בעל "בית יהודה", מגדולי חכמי אלג'יר. עלה לארץ ישראל יחד עם קבוצת העולים מאלג'יר שבראשה עמד אביו. בהמשך יצא כשר"ר לקהילות צפון אפריקה, ולאחר מכן השתקע באיטליה וכיהן במשך שנים רבות כרב בערים סיינה ופירארה (בין תלמידיו באיטליה היה רבי חננאל ניפוי). לאחר מכן חזר לארץ ישראל והקים בה את ישיבתו, ישיבת "חיים וחסד". בשנת תקס"ו נתמנה לתפקיד "הראשון לציון".

חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

[2], לו; כד דף. בסוף הספר נברכו שני דפים נוספים - עלי הגדה לדף ז/2 ולדף ח/1 מספירת הדפים האחרונה. 29.5 ס"מ. מצב בינוני. כתמים. סימני עש רבים (במספר דפים סימני עש קשים), עם פגיעות בטקסט, משוקמים בחלקם בהדבקות נייר. קרעים חסרים במספר דפים, על גבול הטקסט, משוקמים בחלקם בהדבקות נייר. חותמות. רישומים רבים בכתב-יד. כריכה ישנה, עם גמנים וסימני עש.

פתיחה: \$250

376. Lamenatze'ach LeDavid – Salonika, 1765 – Dedication by Rabbi Yitzchak Pardo, Son of the Author – Signatures and Stamps

Lamenatze'ach LeDavid, kabbalistic and non-kabbalistic commentaries on the Talmud, by R. David Pardo. Salonika, [1765]. First edition.

Lengthy dedication at the top of the title page handwritten by R. Yitzchak Pardo, son of the author, head of the Sarajevo Beit Din and author of To'afot Re'em, with his calligraphic signature. Inscription by the Rishon LeTzion, R. Yaakov Moshe Ayash, followed by a dedication to the yeshiva of R. Yaakov Moshe Ayash and an inscription about the contents of the book by R. Yaakov Moshe Ayash.

Stamps (indistinct) of R. Shem Tov Chai Gagin in several places; his embossed stamp on p. 2a of the first sequence. Inscription on leaf 36 of first sequence.

R. Yaakov Moshe Ayash (1727-1817), Rishon LeTzion of Jerusalem, Torah scholar of Algiers and Italy, son of R. Yehuda Ayash author of Beit Yehuda.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

[2], 36; 34; 24 leaves. Two additional leaves bound at end of book – proofs of pp. 7b and 8a of final sequence. 29.5 cm. Fair condition. Stains. Extensive worming (several leaves with significant worming), affecting text, repaired in part with paper. Open tears to several leaves, close to text, repaired in part with paper. Stamps. Many handwritten inscriptions. Old binding, with damage and worming.

Opening price: \$250

376

377. ספר פרי חדש על אורח חיים ואבן העזר - אמשטרדם, תס"ו - מהדורה ראשונה - חתימת רבי יהודה מינדולה, תלמיד-חבר של הרמח"ל ומרבני איטליה

ספר פרי חדש, חידושי הלכה על שלחן ערוך הלכות ראש חודש, פסח, יום טוב, מגילה וגיתין, וביאורים על חלק מההלכות שבספר המדע לרמב"ם, מאת רבי חזקיה די סילוא. אמשטרדם, [תס"ו 1706]. מהדורה ראשונה. עם הסכמת בעל ה"סמיכת חכמים". בעל ה"פרי חדש" הדפיס בחייו את ספרו על חלק יורה דעה באמשטרדם בשנת תנ"ב, ואילו את ספרו על החלקים אורח חיים ואבן העזר (הספר שלפנינו) הביא לדפוס בנו רבי דוד, לאחר פטירתו.

לאחר צאתו עורר הספר התנגדות גדולה מאחר שהמחבר לא נרתע מלחלוק בלשון חריפה על ה"בית יוסף" ועוד מגדולי האחרונים. בעקבות כך החרימו רבני מצרים את הלימוד בספר: "שלא יקרא שום אדם בספר הלז, לא קריאת עראי ולא קריאת קבע" (גינת ורדים, יורה דעה, כלל ג, סימן ג). החיד"א מתאר בספרו "שם הגדולים" כיצד התבטל החרם מאליו בדור שאחריו, ומציין כי על כיסא הרבנות במצרים עלה תלמידו המובהק של ה"פרי חדש" - רבי שלמה אלגאזי (השני), "וכל הוראותיו היו על דעת רבו הרב פרי חדש... וכחיום הזה כל חכמי ישראל שותים בצמא את דבריו".

בשנת תק"ב הדפיס רבי חיים בן עטר, בעל ה"אור החיים" הקדוש, את ספרו "פירות גנוסר" על שלחן ערוך יורה דעה. במרכזו הדף נדפסו דברי המחבר והרמ"א וסביבו הפירושים "פרי חדש" ו"פרי תואר" (מאת ה"אור החיים"). בחלקו הגדול מוקדש ה"פרי תואר" לתרגום את קושיותיו והתקפותיו של ה"פרי חדש" על מחבר השלחן ערוך. החיד"א, תלמידו של ה"אור החיים", מעיד בספרו "שם הגדולים", כי בבחרותו הלך מספר פעמים עם רבו ה"אור החיים" להשתטח על קברי הצדיקים שבהר הזיתים, "וכבואנו למצבת הרב פרי חדש ראינו להרב הנזכר [ה"אור החיים"] שנשאר יחידי על מצבתו כמו רביע שעה ורחושי מרחשן שפוטתיה, והבננו דהיה שואל מחילה ואומר כי לשם שמים נתכוון וכיוצא".

חתימה בדף השער: "יודא מינדולה תע"ח" - חתימת רבי יהודה מינדולה (נפטר תקי"ג נובמבר 1752), מרבני פדובה, רוייגו ומנטובה במחצית הראשונה של המאה ה-18. היה תלמיד-חבר של הרמח"ל, וקיבל ממנו הרבה סתרי תורה. בימי הפולמוס והמחלוקות על הרמח"ל היה ממגיניו של הרמח"ל ועמד לצדו.

חותמת רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

[4], ער; יט, [1], ט דף. הדף שאחרי דף השער בטופס שלפנינו (הקדשה בפורטוגזית לכבוד יעקב פריירא), אינו נמצא בכל הטפסים. 30 ס"מ. מצב בינוני. כתמים. סימני עש רבים (במספר דפים סימני עש קשים), עם פגיעות בטקסט. רישומים בכתב-יד בדף השער. כריכה פגומה ומנותקת, עם סימני עש קשים.

פתיחה: \$200

377. Pri Chadash on Orach Chaim and Even HaEzer – Amsterdam, 1706 – First Edition – Signature of Rabbi Yehuda Mendola, an Italian Rabbi, Disciple-Colleague of the Ramchal

Pri Chadash, halachic novellae on Orach Chaim and Even HaEzer, and commentaries on parts of Sefer HaMada by the Rambam, by R. Chizkiyah da Silva. Amsterdam, [1706]. First edition.

The book aroused a great controversy, since the author didn't hesitate to use sharp language when disagreeing with the Beit Yosef and other leading Acharonim. The book was banned by the rabbis of Egypt, yet on the other hand endorsed by other prominent rabbis.

Signature on the title page of R. Yehuda Mendola (d. 1752), rabbi in Padua, Rovigo and Mantua in the first half of the 18th century. Disciple-colleague of the Ramchal and one of his supporters.

Stamp of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

[4], 74; 19, [1], 9 leaves. Including leaf following title page (dedication in Portuguese in honor of Jacob Pereira), not present in all copies. 30 cm. Fair condition. Stains. Extensive worming affecting text (several leaves with significant damage). Handwritten inscriptions on title page. Binding damaged and detached, with significant worming.

Opening price: \$200

377

378. Nachalah LiYehoshua – Constantinople, 1731 – First Edition – Copy of Rabbi Shlomo of Chelm Author of Mirkevet HaMishneh and of Rabbi Aryeh Leibush Horowitz Author of Harei Besamim

Nachalah LiYehoshua, responsa and novellae on Tractates Eruvin and Shevuot, by R. Yehoshua Soncin, a rabbi of Izmir. Constantinople: Jonah son of Jacob [Ashkenazi], [1731]. First edition.

Ownership inscription at the top of the title page (partially trimmed) of the prominent R. Shlomo, rabbi and posek in Tishovitz (Tyszowce) – this is presumably the copy of R. Shlomo of Chelm, author of Mirkevet HaMishneh, from his tenure as rabbi of Tishovitz.

Stamp of the Harei Besamim, R. Aryeh Leibush HaLevi Ish Horowitz, at the foot of the title page.

Additional signature on the title page.

R. Shlomo of Chelm (1716-1781), a prominent Polish Torah scholar. He was appointed rabbi of Chelm as a young man, yet served even before that as posek in Tishovitz, as he mentions in one of his responsa. His magnum opus, Mirkevet HaMishneh on Mishneh Torah by the Rambam, earned him renown as a leading Torah scholar of his times.

R. Aryeh Leibush Horowitz (1846-1909), author of Responsa Harei Besamim, five parts. Leading Torah scholar and halachic authority in his times in Galicia. Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

[2], 51; 2-44 leaves. Approx. 30 cm. Fair condition. Stains, including dampstains and traces of past dampness, with mold stains. Open tears to title page (affecting border and slightly affecting text on verso) and marginal open tears to other leaves, with paper repairs. Worming to many leaves, affecting text. Stamps. Handwritten inscriptions. Old binding, with damage and worming.

Opening price: \$400

378

בצעירותו נהג לנסוע להסתופף בצלו של ה"דברי חיים" מצאנו. שני חלקיו הראשונים של ספר השו"ת שלו "הרי בשמים" נדפסו בחייו. שאר כתביו סודרו על ידו לדפוס ולא נדפסו. במלחמת העולם השנייה נעלמו כתבי היד בשריפת העיר ביסטריץ, אולם תלמידיו חפרו תחת הריסות הבית ומצאו את הכתבים. במסירות נפש רבה הוברחו כתבי היד לארץ ישראל ולארה"ב, שם נדפסו שלוש החלקים הנוספים. חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

[2], נא; ב-מד דף. 30 ס"מ בקירוב. מצב בינוני. כתמים, בהם כתמי ועקבות רטיבות, עם סימני עובש. קרעים חסרים בדף השער (עם פגיעה במסגרת השער ופגיעה קלה בטקסט מצדו השני של השער) וקרעים חסרים בשולי דפים נוספים, עם הדבקות נייר לשיקום וחיוק. סימני עש בדפים רבים, עם פגיעות בטקסט. חותמות. רישומים בכתב-יד. כריכה ישנה, עם פגמים וסימני עש.

פתיחה: \$400

378. ספר נחלה ליהושע - קושטא, תצ"א - מהדורה ראשונה - העותק של רבי שלמה מחעלמא בעל "מרכבת המשנה" ושל רבי אריה ליבוש הלוי הורוויץ בעל "הרי בשמים"

ספר נחלה ליהושע, שאלות ותשובות וחידושים על מסכתות עירובין ושבועות, מאת רבי יהושע צונצין, מרבני איזמיר. קושטא, [תצ"א 1731]. דפוס יונה בן יעקב [אשכנזי]. מהדורה ראשונה. בראש דף השער רישום בעלות (קצוץ בחלקו): "שייך להרב ה"ה המפורסם החריף [...] בקי מהור"ר שלמה [נר"ו?] אב"ד ומ"ץ דק"ק טשוויץ" - כפי הנראה לפנינו העותק של רבי שלמה מחעלמא בעל "מרכבת המשנה", מתקופת כהונתו כרב בטישוויץ (ראה להלן).

בתחתית השער חותמת של הגאון בעל "הרי בשמים": "אריה ליבוש הלוי איש הורוויץ אבד"ק סטאניסלאב והגליל תע"א". חתימה נוספת בשער: "יחיאל בן לא"א כמור"ר ניסן יצ"ו". הגאון רבי שלמה מחעלמא (תע"ו-תקמ"א), מגאוני פולין הנודעים. כבר בצעירותו נתמנה לרבה של העיר החשובה חעלמא - ח'לם, ומאו כונה על שם רבנותו בעיר זו. בשנת תק"א נדפס ספרו הגדול "מרכבת המשנה" על משנה תורה להרמב"ם, ומאו נתפרסם שמו כאחד מגדולי התורה בדורו. רבי שלמה היה בקי בחכמות שונות, ובקיאותו זו באה לידי ביטוי בחיבוריו השונים. בזמן כהונתו ברבנות חלם שימש כנציג העיר ב"ועד ארבע ארצות", ובמסגרת זו הכריע במחלוקת בין רבי יהונתן אייבשיץ ורבי יעקב עמרין. היה מעורב גם בפרשת הגט מקליווא. לאחר קרוב לשלושים שנה בהן כיהן בחלם עבר לכהן בעיר מולדתו זאמושץ' ולאחר מכן נתמנה לרבה של לבוב. לעת זקנותו, בשנת תקל"ט, הגיע לתורכיה בדרכו לארץ ישראל. הוא התעכב זמן מה בקושטא ובאיזמיר ויצר קשרים עם גדולי הרבנים במקום. מספר חודשים לאחר שהגיע לארץ ישראל נאלץ לעזובה, הגיע לשאלוניקי עם משפחתו, החל להכין לדפוס את החלק השני של ספרו "מרכבת המשנה" ואת שאר חיבוריו, אך נספה במגפת דבר שפרצה בעיר.

כותבי תולדותיו לא ציינו כי קודם לכהונתו ברבנות חלם שימש כמורה הוראה בטישוויץ (טישובצה Tyszowce, פולין), אך דבר זה מוזכר באחת מתשובותיו (שו"ת לב שלמה, סימן י): "וכן הנהגתי בהיותי יושב על כסא הוראה בק"ק טישוויץ... ובבואי לפה ק"ק חעלמא...". רישום הבעלות שלפנינו הוא מתקופת שבתו בעיירה זו.

הגאון רבי אריה ליבוש הורביץ (תר"ו-תרס"ט), בעל שו"ת "הרי בשמים", ה' חלקים. מגדולי הגאונים ופוסקי ההלכה בגליציה. נכדו חביבו של הגאון רבי משולם יששכר הורביץ אב"ד סטניסלאב בעל "בר ליווא" ובנו של הגאון רבי יצחק הורביץ בעל "תולדות יצחק" ו"מאה שערים". כיהן ברבנות בזאלחין, בסטרי ובסטניסלאב.

380. שו"ת בתי כהונה - העותקים של רבי עקיבא איגר, עם הגהות בכתב-ידו - חלק א', איזמיר, תצ"ו / חלק ב', שאלוניקי, תקי"ד

ספר בתי כהונה, שו"ת, חידושים על הרמב"ם ועל הש"ס ודרושים, מאת רבי יצחק הכהן רפפורט מחכמי ירושלים (תלמידו של ה"פרי חדש" ורבו של החיד"א). חלקים א-ב. איזמיר, [תצ"ו 1736]; שאלוניקי, [תקי"ד 1754]. מהדורה ראשונה. שני כרכים. העותקים של הגאון רבי עקיבא איגר, עם הגהות למדניות בכתב-ידו (אחת בכתביה רהוטה ואחת בכתב מרובע).

בכרך ב' הגהה ארוכה (בת כ-46 מילים) בכתב-ידו של הגאון רבי עקיבא איגר (בשולי דף א' מהספירה השנייה), הפותחת במילים: "במחכית לחנם [הא]ריך ונכנס בפרצה דחוקה..." בדף ע"ב/2 של הכרך הראשון הגהה למדנית (כ-34 מילים) בכתב-ידו של הגאון רבי עקיבא איגר. ההגהה פותחת במילים: "[בפ]שוטו יל...". בהמשך ההגהה הוא כותב: "...אח"כ [רא]יתי דהמחבר הזה [ב] עצמו כתב הכי לישב... כוונת הפר"ח" (ההגהה מעט קצוצה, וסמוך לה כתם דיו שפגע בכ-3 מילים מההגהה).

למיטב ידיעתנו, תוכן הגהות אלו לא נדפס. בשני הכרכים חותמות בעלות (בגרמנית) של בנו רבי יצחק ליב איגר מיהנסבורג: "I. L. Eger – Johannisburg". בדף המגן של הכרך השני מספר רישומי בעלות של תלמידים הכותבים שהספר שייך למורם ורבים הגאון רבי עקיבא איגר אב"ד ור"מ מארקיש פרידלנד. אחד הכותבים חותם: "...בבה"ח עבדו ותלמידו הק' שמעון מאסטרואווי" נראה צילום מכתב של רבי שמעון אסטרואווי מליסא, אל רבו רבי עקיבא איגר: סופרי המלך - עוללות רבינו עקיבא איגר, לונדון, חשון תשע"ג, חלק הצילומים, עמ' כט].

חתימה בראש השער של כרך א': "הק' יהודא לוי". הספר "בתי כהונה" נקרא כך בשל היותו מחולק ל"בתים". הכרך הראשון כולל את חלק השו"ת בשם "בית דין", וחלק נוסף בשם "בית ועד" עם ביאורים בלשונות הרמב"ם והפוסקים. הכרך השני נחלק לג' חלקים: חלק השו"ת בשם "בית דין", חלק חידושי הש"ס בשם "בית אבות" וחלק הדרוש, בשם "בית המדרש".

הגאון רבי עקיבא איגר למד ועיין בספר "בתי כהונה", והוא מביא מדבריו פעמים רבות בספריו ובהגהותיו. חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

שני כרכים. כרך ראשון: [3], קלב; קה, [7] דף. כרך שני: [1], צ; פ; ל דף. 30-30.5 ס"מ. כרך ראשון במצב טוב. כרך שני במצב טוב-בינוני. כתמים ועקבות רטיבות. סימני עש, מריביתם בכרך השני, משוקמים בחלקם בהדבקות נייר. קרעים במספר דפים, משוקמים בהדבקות נייר. בדף קא בכרך הראשון קרע עם פגיעה בטקסט, משוקם בהדבקות נייר. רישומים בכתב-יד. כריכות ישנות.

פתיחה: \$3000

379. Yalkut Shimoni – Frankfurt am Main, 1687 – Signatures of Rabbi Elazar Fleckeles, Author of Teshuvah MeAhavah

Yalkut Shimoni, on Torah, Neviim and Ketuvim. Frankfurt am Main, 1687. Two parts in two volumes. Engraved title page at beginning of vol. I. Signatures and ownership inscription of R. Elazar Fleckeles, author of Teshuvah MeAhavah on title page of first volume and on the following leaf. R. Elazar Fleckeles (1754-1826), leading Torah scholar of his times and prominent disciple of the Noda BiYehuda. Rabbi of Goitein and later head of the Prague Beit Din.

Handwritten leaf in vol. II with list of prayers; ownership inscriptions on verso. Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak in both volumes.

Vol. I: 313 leaves. Leaves 229-234 of different size and typography, and were presumably taken from a different edition (Lublin?). Vol. II: 190 leaves. 32 cm. Good-fair condition. Stains, including dampstains. Open tears to title page of vol. I, affecting engraving, repaired with paper. Marginal open tears to some leaves (with singeing in several places), repaired in part with paper (slightly affecting text). Worming, affecting text in several places. Inscriptions. New bindings.

Opening price: \$200

379

379. ספר ילקוט שמעוני - פרנקפורט דמיין, תמ"ז - חתימות רבי אלעזר פלקלס בעל "תשובה מאהבה"

ובצדו השני רישומי בעלות של "הקצין המופלא מה"ז נח אויסטערליטץ מפראג".

בשני הכרכים חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

כרך ראשון: שיג דף. דפים רכט-רלד בגודל ובטיפוגרפיה שונים, וכפי הנראה נלקחו ממהדורה אחרת (לובלין?). כרך שני: קצ דף. 32 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים, בהם כתמי רטיבות. קרעים חסרים בדף השער של הכרך הראשון, עם פגיעה באיור השער, משוקמים בהדבקות נייר. קרעים חסרים בשולי חלק מהדפים (עם סימני שריפה במספר מקומות), משוקמים בחלקם בהדבקות נייר (עם פגיעות קלות בטקסט). סימני עש, עם פגיעות בטקסט במספר דפים. רישומים. כריכות חדשות.

פתיחה: \$200

ספר ילקוט שמעוני, על תורה נביאים וכתובים. פרנקפורט דמיין, תמ"ז [1687]. שני חלקים בשני כרכים. שער מאויר בראש הכרך הראשון.

בדף השער של הכרך הראשון חתימת הגאון רבי אלעזר פלקלס, בעל "תשובה מאהבה": "קניתי מהוני לכבוד קוני הק' אלעזר פלעקלש". חתימה נוספת שלו בדף שאחריו. רישום בעלות בדף השער הנ"ל: "שייך לאמ"ו הגאון מו"ה אלעזר פעל[?]".

הגאון רבי אלעזר פלקלס (תק"ד-תקפ"ו), מגדולי דורו, תלמידו הגדול של ה"נודע ביהודה". כיהן בשנים תקל"ט-תקמ"ג כאב"ד גוטיין ומשנת תקמ"ג נתמנה לדיין וראב"ד פראג. נודע לדורות בשלושת חלקי חיבורו שו"ת "תשובה מאהבה" וספרים נוספים. בכרך השני נמצא דף בכתב-יד. בצדו האחד רשימת תפילות,

הגאון המפורסם רבינו עקיבא (גינז) אֵיגֶר (תקכ"ב-תקצ"ח), גדול גאוני דורו. נולד באייזנשטאט, לאביו רבי משה גינז ולאמו בת הגאון רבי עקיבא איגר הראשון [אב"ד פרשבורג, בעל "משנת דרבי עקיבא"]. עוד טרם הגיעו לגיל בר-מצוה למד בישיבת ברסלוי במחיצת דודו ורבו הגאון רבי בנימין וואלף איגר. בהיותו בן ט"ו שנה כבר החל לומר שיעור בפני תלמידים. עם נישואיו בשנת תקל"ח עבר לגור בעיר ליסא בבית חותנו רבי איצק מרגליות. למרות היותו רך בשנים נחשב כאחד מגדולי הלמדנים בעיר, שהיתה מרכז התורה באותה תקופה. בשנת תקנ"ב נתקבל לרב בעיר מארקיש-פרידלנד ויסד שם ישיבה. בשנת תקע"ה עבר לכהן כרב בעיר פוזנא בה שימש כ"ג שנים עד פטירתו, שם יסד ישיבה והעמיד תלמידים הרבה. איש קדוש בעל "רוח הקודש", ענוותן ונעים הליכות אשר לא השתרר על הציבור, אך ידע לעמוד בתוקף על כבוד הרבנות וכבוד התורה. התקין תקנות מרובות והקים מוסדות רבים לטובת הציבור. השיב תשובות לאלפי שאלות שהגיעו אליו מכל קצוי תבל, וכתב חידושי תורה רבים.

מצאצאיו נודעו כגדולי דורם, הגאון רבי שלמה איגר (תקמ"ו-תרי"ב) - מנגידי וורשא וממלא-מקום אביו ברבנות פוזנא, בעל "גליון מהרש"א" וספרים נוספים; הגאון רבי אברהם איגר מהעיר ראוויטש, שערך את כתבי אביו (עם הוספותיו החתומות "אבה"ה" - אמר אברהם בן הרב המחבר), וחתנו הגדול הגאון רבי משה סופר בעל ה"חתם סופר", שנשא ביווג-שני את בת רע"א [הרבנית שרל, אֵם-צאצאיו רבי אברהם שמואל בנימין וואלף בעל ה"כתב סופר" ורבי שמעון סופר אב"ד קראקא]. רבינו עקיבא איגר עמל בתורה במסירות נפש כל ימיו. נודע בבקיאותו הרחבה ובהגדרותיו העמוקות אשר הפכו לאבני-יסוד בלימוד התורה עד ימינו. ספריו וחידושי הפכו לספרי יסוד בעולם הישיבות ואצל כל פוסקי ההלכה.

מחיבוריו: ספר "תשובות רבי עקיבא איגר" נדפס בחייו על ידי בניו על פי הוראותיו. אחרי פטירתו המשיכו בניו להדפיס מחידושי את הספר "דרוש וחידוש", וכן נדפסו חלקים נוספים מתשובותיו. תשובות נוספות וחידושי תורה מכת"י נדפסים עד היום (כמו הספרים: "קשויות עצומות", "כתב וחזות", "מכתבי רבי עקיבא איגר" ועוד). ספריו השונים זכו למהדורות רבות, חלקן מהדורות מוערות ומורחבות, עם הוספת ליקוטים ממקומות אחרים מדברי תורתו ה"עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר".

הגהותיו של רבי עקיבא איגר נחשבות בקרב הלמדנים ובעולם הישיבות כבעלות ערך מיוחד, הראויות לעמול ולהתייגע עליהן בשל חריפותן ועמקותן. אף הוא עצמו החשיב את הגהות רבינו עקיבא איגר, להדפסה, כפי שניכר במכתביו לבנו רבי אברהם איגר, שנדפסו בראש ספר הגהות רבינו עקיבא איגר, ברלין תרכ"ב. מבין הגהותיו מפורסמות ההגהות לש"ס, הידועות בשם "גליון הש"ס" (שנדפסו תחילה בחייו בש"ס פראג ובש"ס וילנא), ההגהות לשולחן ערוך ו"תוספות רעק"א" למשנה. במהלך השנים נדפסו הגהותיו לספרים שונים במהדורות חדשות של ספרים אלה ובקבצים תורניים. לפי המסופר, רבי עקיבא איגר היה נוהג לכתוב את הגהותיו בשעת מנוחת הצהריים שלו, על הספרים החדשים שהובאו לו (ראה סדר יומו שפורסם ב"עלי זכרון", ג', אב תשע"ה, עמ' ד).

בנו, רבי יצחק ליב איגר (נפטר תרל"א), התגורר בלומזא ולאחר מכן ביוהנסבורג, שם הוציא לאור בשנת תרכ"ב את מהדורת השולחן ערוך עם הגהות אביו. בהקדמתו כתב כי הדפיס אך ורק את ההגהות שהיו לפניו מכתב-יד אביו, ולא ממה שכתבו תלמידיו בשמו. אביו מזכיר אותו בחידושי: "מה שהקשה בני הנבון החתן יצחק ליב שיחי" (דרוש וחידוש, על מס' כתובות, דף מ' ע"א). בשנותיו האחרונות של אביו כתב לעצמו במחברת מיוחדת חידושים ששמע מאביו, רובם על מסכת חולין.

380c

380. Responsa Batei Kehunah – Copies of Rabbi Akiva Eger, with His Handwritten Glosses – Part I, Izmir, 1736 / Part II, Salonika, 1754

Batei Kehunah, responsa, novellae on the Rambam and the Talmud, and homiletics, by R. Yitzchak HaKohen Rappaport, Torah scholar of Jerusalem (disciple of the Pri Chadash and teacher of the Chida). Parts I and II. Izmir, [1736]; Salonika, [1754]. First edition. Two volumes.

Copies of R. Akiva Eger, with scholarly glosses handwritten by him. Vol. II contains a lengthy gloss in R. Akiva Eger's handwriting (46 words; cursive) on leaf 1 of the second sequence. Vol. I contains a scholarly gloss (34 words, square script) handwritten by R. Akiva Eger on p. 76b (gloss slightly trimmed, with an ink stain affecting three words of the gloss).

To the best of our knowledge, these glosses were never published.

Stamps of his son R. Yitzchak Leib Eger of Johannesburg (in German) in both volumes. The endpaper of vol. II contains several ownership inscriptions by the disciples of R. Akiva Eger, attesting that the book belongs to their teacher.

Signature at the top of the title page of vol. I.

The glosses of R. Akiva Eger are valued in the yeshiva world and by Torah scholars for their perspicacity and profundity, and they invest much effort in studying them.

The book Batei Kehunah is mentioned extensively in the books and glosses of R. Akiva Eger, and he obviously studied it in depth.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

Two volumes. Vol. I: [3], 132; 108, [7] leaves. Vol. II: [1], 90; 80; 30 leaves. 30-30.5 cm. Vol. I in good condition. Vol. II in good-fair condition. Stains and traces of past dampness. Worming, mostly to vol. II, repaired in part with paper. Tears to several leaves, repaired with paper. Tear on leaf 101 of vol. I, affecting text, repaired with paper. Stamps. Handwritten inscriptions. Old bindings.

Opening price: \$3000

380b

382. שני ספרים מספריותיהם של המקובלים רבי ידידיה רפאל אבולעפיה (היר"א) ותלמידו רבי אליהו מני - ספר האי ספרא דבי רב - אומיר, תקי"ז - מהדורה ראשונה / ספר בני יהודה - ליורנו, תקי"ח - מהדורה ראשונה - חתימות והגהות

שני ספרים מספריותיהם של המקובלים רבי ידידיה רפאל אבולעפיה (היר"א) ותלמידו רבי אליהו מני:
• ספר "האי ספרא דבי רב", פירוש על ספר משנה תורה להרמב"ם, זרעים, מאת רבי יוסף קורקוס. אומיר, [תקי"ז 1757]. מהדורה ראשונה.

בדף א/ו חתימות, מחוקות בחלקן, של המקובלים רבי ידידיה רפאל אבולעפיה (היר"א) ותלמידו רבי אליהו מני: "...הצעיר"א [=ה'צ'עיר ידידיה רפאל אבולעפיה]; "לי אסמ"י [אליהו סלימאן מני יצ"ו] ס"ט". רישומים נוספים בדף זה (קצוצים בחלקם).

חותמות רבי משה יהודה ליב לנדא אב"ד בני ברק.
קמו דף. חסרים [2] דפים ראשונים (דף השער הושלם בצילום). 29.5 ס"מ. מצב בינוני-טוב. כתמים. בלאי קל. סימני עש, עם פגיעות קלות בטקסט. קרעים במספר דפים. קרעים חסרים בשולי הדף האחרון, עם פגיעה בטקסט. חותמות ורישומים בכתב-יד. כריכה ישנה ופגומה, עם סימני עש.

• ספר בני יהודה, חידושים על משנה תורה להרמב"ם, על פירוש ה"מזרחי" (הרא"ם), שו"ת ודרושים, מאת רבי יהודה עייאש. ליורנו, [תקי"ח 1758]. מהדורה ראשונה.

בדף השער חתימות המקובלים רבי ידידיה רפאל אבולעפיה (היר"א) ותלמידו רבי אליהו מני: "קניתי מריש"י ע"י עט"ר מונ"ר יצ"ו לשמי הצעיר"א" [=ה'צ'עיר ידידיה רפאל אבולעפיה]; "לי אסמ"י [אליהו סלימאן מני יצ"ו] ס"ט".

381. Yefeh To'ar (Shemot) – Venice, 1657 – First Edition – Signature of Rabbi Wolf Boskowitz

Yefeh To'ar, commentary on Shemot Rabba, by R. Shmuel Yoffe Ashkenazi. Venice, [1657]. First edition.

Copy of R. Wolf Boskowitz, with his signature at the top of the title page.

Additional (deleted) signature.

R. Binyamin Ze'ev Wolf HaLevi Boskowitz (1740-1818), prominent Hungarian rabbi. He was held in high esteem by the leading Torah scholars of his time, including the Noda BiYehuda, the Chatam Sofer and R. Akiva Eger.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

[4], 102, 102-130, [1], 130-225, 224-246, 254-256, [1] leaves. Many leaves bound out of sequence. 29.5 cm. Fair condition. Stains, including dampstains (several leaves with many stains). Significant worming, affecting text. Tear to title page, repaired with paper on verso. Minor open tears to several leaves. Stamps and handwritten inscriptions. Old binding.

Opening price: \$500

381

381. ספר יפה תאר (שמות) - ונציה, תי"ז - מהדורה ראשונה - חתימת הגאון רבי וולף בוסקוביץ

ספר יפה תאר, פירוש על שמות רבה, מאת רבי שמואל יפה אשכנזי. ונציה, [תי"ז 1657]. מהדורה ראשונה.

העותק של הגאון רבי וואלף בוסקוביץ. בראש דף השער מופיעה חתימתו: "הוא הק' וואלף הלוי באסקוויץ".

חתימה נוספת (מחוקה): "שמואל אופנהיים" [ם].

הגאון הנודע רבי בנימין זאב וולף הלוי בוסקוביץ (ת"ק-תקע"ח), מגדולי רבני הונגריה, בנו ותלמידו של בעל "מחצית השקל" הגאון רבי שמואל הלוי מקעלין אב"ד בוסקוביץ (תפ"ד-תקס"ו). כיהן ברבנות ובהרבצת תורה בקהילות אסאד, פרוסטין [שם נקשר בידדות רבה לרבי משה סופר בעל "חתם סופר", ראה "אישים בתשובות חת"ס", אות קיג], פעסט, יארמאט, קעלין ובאניהאד (באנהרט). העמיד מאות תלמידים גדולי תורה. נודע בגאונותו ובחריפותו הרבה ורבים מגדולי דורו הוקירוהו והעריכוהו ביותר, כולל בעל ה"נודע ביהודה", רבי בצלאל רנשבורג, רבי מרדכי בנעט, ה"חתם סופר", רבי עקיבא איגר, ועוד. בין חיבוריו שבדפוס ובכת"י בולט חיבורו רחב היריעה "סדר משנה" על כל חלקי הי"ד החזקה להרמב"ם, שטרם נדפס במלואו. הגהותיו על הש"ס נקראו בשם "אגודת אוזב" [נדפסו במהדורת הש"ס, וינה תק"ץ-תקצ"ג, עם הסכמת ה"חתם סופר"].

חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

[4], קב-קל, [1], קל-רכה, רכד-רמו, רנד-רנו, [1] דף. דפים רבים נכרכו שלא כסדרם. 29.5 ס"מ. מצב בינוני. כתמים, בהם כתמי רטיבות (במספר דפים כתמים רבים). סימני עש רבים, עם פגיעות בטקסט. קרע בדף השער, משוקם בהדבקת נייר מצדו השני. קרעים חסרים קטנים במספר דפים. חותמות ורישומים בכתב-יד. כריכה ישנה.

בהסכמת רבני קושטא (דף [4]) נכתב כי הספר שלפנינו נדפס בשש מאות וחמישים עותקים בלבד.

פתיחה: \$500

382. Two Books from the Libraries of the Kabbalists Rabbi Yedidya Refael Abulafia (HaYareh) and His Disciple Rabbi Eliyahu Mani – Hai Sifra DeVei Rav – Izmir, 1757 – First Edition / Bnei Yehuda – Livorno, 1758 – First Edition – Signatures and Glosses

Two books from the libraries of the kabbalists R. Yedidya Refael Abulafia (HaYareh) and his disciple R. Eliyahu Mani:

- Hai Sifra DeVei Rav, commentary on Mishneh Torah by the Rambam – Zera'im, by R. Yosef Corcos. Izmir, [1757]. First edition.

On p. 1a, signatures (partially deleted) of the kabbalists R. Yedidya Refael Abulafia and his disciple R. Eliyahu Mani. Other inscriptions on this leaf (partially trimmed).

Stamps of R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Bnei Brak.

147 leaves. Lacking first [2] leaves (title page replaced in photocopy). 29.5 cm. Fair-good condition. Stains. Minor wear. Worming, slightly affecting text. Tears to several leaves. Marginal open tears to final leaf, affecting text. Stamps and handwritten inscriptions. Old binding, damaged, with worming.

- Bnei Yehuda, novellae on Mishneh Torah by the Rambam and on the commentary of the Mizrahi (Re'em), responsa and homiletics, by R. Yehuda Ayash. Livorno, [1758]. First edition. Signatures of R. Yedidya Refael Abulafia and his disciple R. Eliyahu Mani on the title page.

Brief glosses on pp. 77a, 82b (handwritten by R. Abulafia?).

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

8; 218 leaves. Leaf 10 bound after leaf 11. 29.5 cm. Fair-good condition. Stains. Worming affecting text (several leaves with extensive worming). Tears, including open tears and tear affecting text to one leaf. Handwritten inscriptions. Old binding, with damage and significant worming.

R. Yedidya Refael Abulafia – known as HaRav HaYareh (1806-1869), prominent kabbalist, dean of the Beit El yeshiva for kabbalists in Jerusalem.

R. Eliyahu Mani (1818-1899), leading rabbi of Iraq and chief rabbi of Hebron. Close disciple of R. Abdallah Somekh in Baghdad and prime teacher of the Ben Ish Chai.

Opening price: \$200

382

הגהות קצרות בדפים 1/2, 2/2 (בכתב-יד הרב היר"א?).
חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

ה; ריח דף. דף י נכרך לאחר דף יא. 29.5 ס"מ. מצב בינוני-טוב. כתמים. סימני עש עם פגיעות בטקסט (במספר דפים סימני עש רבים). קרעים, בהם קרעים חסרים וקרע עם פגיעה בטקסט באחד מהדפים. רישומים בכתב-יד. כריכה ישנה, עם פגמים וסימני עש קשים.

המקובל רבי ידידיה רפאל אבולעפיה - שנודע בכינויו "הרב היר"א" (תקס"ז-תרכ"ט), מגדולי המקובלים ונכדו של הרש"ש. שימש כראש ישיבת המקובלים "בית אל" שבירושלים משנת תר"ח עד לפטירתו. "צדיק המדוכא בייסורים ומתפרנס מיגיעו, חסידא קדישא, פרוש מבטן ומהריון" (רבי ישראל דב פרומקין, חכמי ירושלים). בין תלמידיו של הרב היר"א היו האדמו"רים בני רבי משה מלעלוב, רבה של ירושלים בעל ה"אמרי בינה" [נשל פי עצתו תיקן את תקנת איסור כלי זמר בירושלים], רבי שמ"ח [שלום משה חי] גאגין, ששימש אחריו כראש ישיבת "בית אל", ועוד.

החכם המקובל רבי אליהו סלימאן מני (תקע"ח-תרנ"ט), מגדולי רבני בבל ורבה הראשי של העיר חברון. נולד בבגדאד, והיה תלמידו המובהק של רבי עבדאללה סומך. כבר בצעירותו עסק בחכמת הנסתר, בצומות ובסיגופים לתיקון השכינה. בשנת תרט"ז החליט לעלות לארץ ישראל ולהצטרף לחכמי ישיבת המקובלים בית אל בירושלים, שם למד אצל הרב היר"א. בשנת תרי"ח עבר לעיר חברון ובשנת תרכ"ד מונה לרבה הראשי של העיר. בחברון הקים את בית הכנסת "בית יעקב", שנהג על פי מנהגי המקובלים והמכוונים של ישיבת בית אל. רבי אליהו מני היה רבו המובהק של רבי יוסף חיים מבגדאד בעל ה"בן איש חי".

פתיחה: \$200

383a

383. שלשה ספרים עם חתימות והגהות רבי שלמה זלמן עהרנרייך אב"ד שאמלוי - כנסת יחזקאל - אלטונא, תצ"ב / באר יעקב - פיורדא, תקכ"ז / ספר האשכול - הלברשטט, תרכ"ח-תרכ"ט

חותמות ורישומים בכתב-יד. כריכה ישנה, פגומה ומנותקת.
3. ספר האשכול, פסקי הלכות, מאת רבי אברהם ב"ר יצחק אב"ד נרבונוא (המכונה הראב"ד השני, חמיו ורבו של הראב"ד בעל ההשגות על הרמב"ם), עם פירוש נחל אשכול, מאת רבי צבי בנימין אויערבך אב"ד הלברשטט. ג' חלקים. הלברשטט, תרכ"ח-תרכ"ט [1868-1869]. מהדורה ראשונה.

בדף המגן הקדמי חתימה: "הק' שלמה זלמן עהרנרייך אבדק"ק שאמלויא יע"א". חותמתו וחותמות בנו רבי חיים עהרנרייך. הגהות למדניות בכתב-ידו של רבי שלמה זלמן עהרנרייך אב"ד שאמלוי. הגאון הקדוש רבי שלמה זלמן ערנרייך הי"ד אב"ד טשאבה ושאמלוי (תרכ"ג-תש"ד, אוצר הרבנים 18739), נכד רבי אברהם יהודה שוורץ בעל ה"קול אריה" אב"ד מאד. גאון מקובל וחסיד, מגדולי הפוסקים ומגדולי הרבנים האורתודוקסיים בהונגריה. תלמיד מובהק של האדמו"ר בעל "קדושת יו"ט" מסיגט ומידידיו וממערציו של בנו האדמו"ר רבי יואל מסאטמר. נערץ בגדולתו בתורה וביראה ע"י רבני ואדמו"רי דורו. רבי שלום אליעזר מרצפרט אמר עליו שאין בדור הזה משיב בהלכה כהרב משאמלוי. הגה"ק רבי אברהם יהושע פריינד מנאסויד, שהנהיג אלפי חסידים, היה עומד לפניו בהכנעה רבה, וה"דרכי תשובה" הגדירו כ"שאגת אריה" השני. מספריו: שו"ת לחם שלמה, טיול בפרדס, רחמי האב ועוד.

חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

[21], [159], [2], [192], [1], 179 עמ'. 26 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים. קרעים חסרים עם פגיעות בטקסט במספר דפים. סימני עש קלים. מספר דפים וקונטרסים מנותקים. חותמות. רישומים בכתב-יד. כריכה ישנה, מנותקת, ללא שדרה.

פתיחה: \$400

שלשה ספרים מספרייתו של הגאון רבי שלמה זלמן עהרנרייך אב"ד שאמלוי, עם חתימותיו והגהותיו בכתב ידו:

1-2. ספר שו"ת כנסת יחזקאל, מאת רבי יחזקאל קצנלבוגן, אב"ד אלטונא, המבורג וואנדסבק. אלטונא, [תצ"ב 1732]. מהדורה ראשונה.

כרוך עם: ספר באר יעקב, חידושים על ארבעת חלקי שלחן ערוך, מאת רבי יאקב (יעקב) ברלין. פיורדא, תקכ"ז [1767]. מהדורה ראשונה. שער מאויר.

בדף המגן הקדמי: הקדשה עצמית וחתימתו של רבי שלמה זלמן עהרנרייך אב"ד שמלויא: "חנני השי"ת באלה הספרים היקרים ונחמדים שו"ת כנסת יחזקאל ושו"ת חזי' (דושים) באר יעקב. הק' שלמה זלמן עהרנרייך אבד"ק שאמלויא והגליל יע"א". מתחת לחתימתו מופיעה חותמת בנו: "חיים עהרנרייך". חותמת זו מופיעה גם בשערי שני הספרים. חתימות אשכנזיות עתיקות ורישומי בעלות שונים בדפי השער של שני הספרים.

בדפי שני הספרים ובדף בטנת הכריכה, הגהות בכתב יד, חלקן ארוכות, רובן בכתב-ידו של רבי שלמה זלמן עהרנרייך אב"ד שאמלוי. בין הדפים נגזרו גם כמה קרעי דפים של חידושי תורה בכתב ידו [תופעה מצוייה בספרים מספרייתו של הגאון משאמלוי].

חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

כנסת יחזקאל: קל דף. באר יעקב: [2], קמד דף. 30 ס"מ. מצב כללי בינוני. דפים ראשונים ומספר דפים נוספים במצב בינוני-גרוע. כתמים, בהם כתמי רטיבות קשים. בלאי. סימני עש רבים עם פגיעות בטקסט. מספר דפים וקונטרסים מנותקים. קרעים חסרים במספר דפים, עם פגיעה בטקסט ובמסגרת השער, משוקמים בהדבקות נייר. חיתוך דפים עם פגיעה בטקסט במספר דפים.

384. ספר אבן האזל - ארבעה כרכים - הקדשות המחבר רבי איסר זלמן מלצר לרבי יעקב לנדא

ספר אבן האזל על הרמב"ם, חלק ראשון עד חמישי, על ספרים נזיקין, קניין, משפטים וקדשים, מאת הגאון רבי איסר זלמן מלצר, אב"ד ור"מ סלוצק וראש ישיבת "עץ חיים" בירושלים. ירושלים, תרצ"ה-תש"ה [1935-1945]. חמישה חלקים בארבעה כרכים. בשני כרכים, חלק משפטים וחלק קדשים, הקדשות בכתב-יד המחבר, הגאון רבי איסר זלמן מלצר, לרבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק. בשער הכרך הראשון (נזיקין) חתימת הרב לנדא, עם רישום: "תשורה מאת הגאון המחבר שליט"א". בכרך הראשון תיקונים קצרים בכתב-יד במספר מקומות, יתכן וחלקם בכתב-יד המחבר. הגאון רבי איסר זלמן מלצר (תר"ל-תשי"ד), בעל "אבן האזל", תלמידו של הגר"ח מבריסק בישיבת וולוז'ין. אב"ד וראש ישיבת סלוצק. עלה לירושלים בשנת תרפ"ד ונתמנה לר"מ ראשי בישיבת "עץ חיים". מראשי מועצת גדולי התורה. חותנו של רבי אהרן קוטלר, ראש ישיבת קלצק וליקווד. חותמות רבי יעקב לנדא, מתקופת כהונתו ברמתיים ובבני ברק. ארבעה כרכים. כרך ראשון (נזיקין, שני חלקים): [2], פו, [1]; עב דף. כרך שני (קניין): [2], קי, [15] דף. כרך שלישי (משפטים, חלק א'): [2], צג, יב, [1] דף. כרך רביעי (קדשים, חלק א'): [2], צ, יד דף. 33.5 ס"מ. מצב בינוני. כתמים קלים. סימני עש, עם פגיעות בטקסט. חותמות ורישומים בכתב-יד. כריכות מקוריות, עם פגמים וסימני עש רבים. כריכות קרועות ומנותקות בשניים מן הכרכים.

פתיחה: \$400

383. Three Books with the Signatures and Glosses of R. Shlomo Zalman Ehrenreich Rabbi of Shamloi – Kneset Yechezkel – Altona, 1732 / Be'er Yaakov – Fürth, 1767 / HaEshkol – Halberstadt, 1868-1869

Three books from the library of R. Shlomo Zalman Ehrenreich Rabbi of Shamloi (Şimleu Silvaniei), with his signatures and handwritten glosses:

1-2. Responsa Kneset Yechezkel, by R. Yechezkel Katzenellenbogen, rabbi of Altona, Hamburg and Wandsbek. Altona, [1732]. First edition.

Bound with: Be'er Yaakov, novellae on all four parts of Shulchan Aruch, by R. Yaakov Berlin. Fürth, 1767. First edition. Engraved title page.

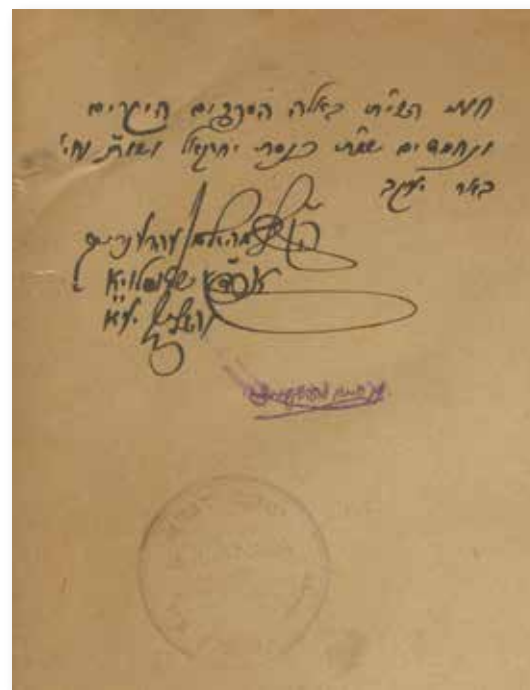
Inscription and signature of R. Shlomo Zalman Ehrenreich Rabbi of Shamloi on the front endpaper, with the stamp of his son "Chaim Ehrenreich" (also appearing on both title pages). Early Ashkenazi signatures and various ownership inscriptions on the title pages of both books.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

Handwritten glosses in both books, including lengthy glosses, mostly handwritten by R. Shlomo Zalman Ehrenreich. Several pieces of paper with Torah thoughts in his handwriting found between the pages of the books.

Kneset Yechezkel: 130 leaves. Be'er Yaakov: [2], 144 leaves. 30 cm. Overall fair condition. First leaves and several other leaves in fair-poor condition. Stains, including significant dampstains. Wear. Extensive worming affecting text. Several detached leaves and gatherings. Open tears to several leaves, affecting text and title page border, repaired with paper. Leaves trimmed with damage to text in several places. Stamps and handwritten inscriptions. Old binding, damaged and detached.

3. HaEshkol, halachic rulings, by R. Avraham son of R. Yitzhak Rabbi of Narbonne (known as Raavad II, father-in-law and teacher of the Raavad, author of the Hasagot on the Rambam), with the Nachal Eshkol commentary, by R. Tzvi Binyamin Auerbach

383b

Rabbi of Halberstadt. 3 parts. Halberstadt, 1868-1869. First edition.

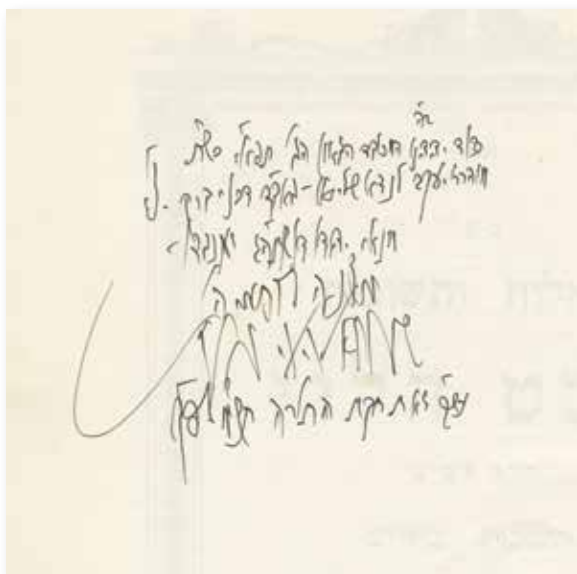
Signature of R. Shlomo Zalman Ehrenreich on the front endpaper, with his stamp and stamps of his son R. Chaim Ehrenreich. Scholarly glosses handwritten by R. Shlomo Zalman Ehrenreich.

R. Shlomo Zalman Ehrenreich Rabbi of Tshaba and Shamloi (1863-1944), leading halachic authority and prominent Orthodox rabbi in Hungary. Close disciple of the Kedushat Yom Tov of Sighet.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

[21], 159, [2], 192, [1], 179 pages. 26 cm. Good-fair condition. Stains. Open tears, affecting text in several places. Minor worming. Several detached leaves and gatherings. Stamps. Handwritten inscriptions. Old binding, detached, without spine.

Opening price: \$400

385

385. ספר שו"ת שבט הלוי - ארבעה כרכים - הקדשות בכתב-יד המחבר הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר

ספר שאלות ותשובות שבט הלוי, ארבעה חלקים, ראשון-רביעי, מאת הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר. בני ברק, תש"ל-תש"מ [1970-1980]. בדף המגן של כל אחד מן הכרכים הקדשות בכתב-יד המחבר הרב וואזנר, לרבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק. הרב וואזנר מכנה: "כבוד ידידינו המכובד הגאון הגדול" תפא"י [תפארת ישראל]...". ארבעה כרכים. כרך ראשון (אורח חיים, תש"ל): [8], שיא עמ'. כרך שני (יורה דעה, תשל"ג): [14], שיא עמ'. כרך שלישי (אורח חיים ויורה דעה, מהדורא תניינא, ואבן העזר, תשל"ו): [8], שי עמ'. כרך רביעי (על ארבעת חלקי שו"ע, תש"מ): ז, שכח עמ'. 33.5 ס"מ. מצב כללי טוב. כתמים ספורים. כריכות מקוריות, עם פגמים ובלאי קל.

פתיחה: \$800

384. Even HaEzel – Four Volumes – Dedicated by the Author Rabbi Isser Zalman Meltzer to Rabbi Landau

Even HaEzel on the Rambam, Parts I-V, on Nezikin, Kinyan, Mishpatim and Kodashim, by R. Isser Zalman Meltzer, rabbi of Slutsk and dean of the Etz Chaim yeshiva in Jerusalem. Jerusalem, 1935-1945. Five parts in four volumes.

Two volumes (parts Mishpatim and Kodashim) with dedications handwritten by the author, R. Isser Zalman Meltzer, to R. Yaakov Landau, rabbi of Bnei Brak. Signature of R. Landau on the title page of vol. I (Nezikin), with his inscription attesting to having received it as a gift from the author.

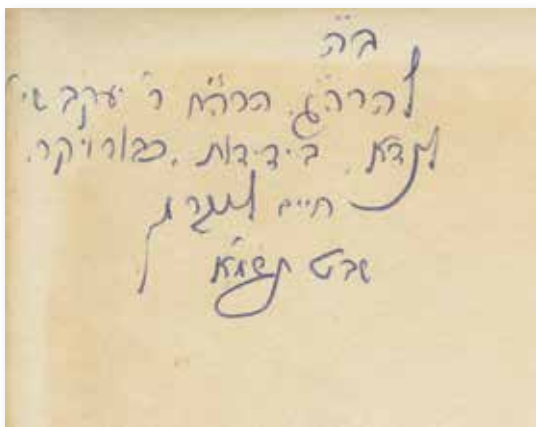
Brief handwritten emendations in several places in vol. I, some possibly handwritten by the author. Stamps of R. Yaakov Landau, from his tenure as rabbi of Ramatayim and Bnei Brak.

Four volumes. Vol. I (Nezikin, 2 parts): [2], 86, [1]; 72 leaves. Vol. II (Kinyan): [2], 110, [15] leaves. Vol. III (Mishpatim, part I): [2], 93, 12, [1] leaves. Vol. IV (Kodashim, part I): [2], 90, 14 leaves. 33.5 cm. Fair condition. Minor stains. Worming, affecting text. Stamps and handwritten inscriptions. Original bindings, with significant damage and worming. Two volumes with torn and detached bindings.

Opening price: \$400

384

386b

386. Ohel Rachel, by Rabbi Chaim Lieberman – Three Volumes – Author's Dedication (in Two Volumes) to Rabbi Yaakov Landau

Ohel Rachel, bibliography, history of Hebrew printing presses in Europe and research on Chassidut, by R. Chaim Lieberman. New York, 1980-1984. Three parts in three volumes.

Author's dedication to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak in first two volumes.

R. Chaim Lieberman, renowned bibliographer and researcher of Chassidut. Personal secretary of Rebbe Yosef Yitzchak Schneersohn, the Rayatz of Lubavitch, and manager of the Chabad library.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak in vol. III.

Three volumes. 22.5 cm. Good condition. Stains. Stamps. Original bindings. Open tear to spine of one volume. Minor wear to bindings.

Opening price: \$200

386a

386. ספר אהל רח"ל, מאת רבי חיים ליברמן - שלושה כרכים - הקדשות המחבר (בשני כרכים) לרבי יעקב לנדא

העברי, בתולדות הדפוסים באירופה, ובחקר החסידות, אוגדו בשלושת כרכי ספרו אהל רח"ל.

בכרך השלישי חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

שלושה כרכים. 22.5 ס"מ. מצב טוב. כתמים. חותמות. כריכות מקוריות. קרע חסר בשדרה באחד מן הכרכים. בלאי קל בכריכות.

פתיחה: \$200

385. Responsa Shevet HaLevi – Four Volumes – Dedications Handwritten by the Author Rabbi Shmuel HaLevi Vosner

Responsa Shevet Halevi, four parts, I-IV, by R. Shmuel HaLevi Vosner. Bnei Brak, 1970-1980.

Dedications handwritten by the author R. Vosner, to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak, on the endpaper of each volume.

Four volumes. Vol. I (Orach Chaim, 1970): [8], 311 pages. Vol. II (Yoreh De'ah, 1973): [14], 311 pages. Vol. III (Orach Chaim and Yoreh De'ah, Mahadura Tinyana, and Even HaEzer, 1976): [8], 310 pages. Vol. IV (on all four parts of Shulchan Aruch, 1980): 7, 328 pages. 33.5 cm. Overall good condition. A few stains. Original bindings, with damage and minor wear.

Opening price: \$800

ספר אהל רח"ל, מאת רבי חיים ליברמן. ניו יורק, תש"מ-תשמ"ד [1980-1984]. שלושה חלקים בשלושה כרכים.

בשני הכרכים הראשונים הקדשה בכתב-יד המחבר לרבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק.

רבי חיים ליברמן, חוקר חסידות וביבליוגרף נודע. מזכירו האישי של רבי יוסף יצחק שניאורסון - האדמו"ר הריי"ץ מליובאוויטש, ומנהל ספריית חב"ד. מחקריו החשובים בביבליוגרפיה של הספר

387a

ארבעה כרכים. חלק ראשון: לב-רו דף. חסרים לא דף בראש הספר. מדף קצה עד סוף הכרך נכרכו הדפים שלא כסדרם. חלק שני: [1], ב-רכ דף. חלק רביעי: [1], ב-קטא דף. חלק חמישי: [2], ג-נו; קצט, [1], רא-ריב דף. 14.5 ס"מ. מצב טוב-בינוני עד בינוני. כתמים, בהם כתמי רטיבות כהים (במיוחד בכרך האחרון). בלאי וקרעים. סימני עש, עם פגיעות בטקסט. קונטרסים מנותקים בכרך האחרון. כריכות עור מקוריות, עם עיטורים מוזהבים. קרעים, פגמים וסימני עש בכריכות. כריכה מנותקת בכרך האחרון. מונדשיין, ספרי ההלכה של האדמו"ר הזקן, ביבליוגרפיה, כ, עמ' 118-119.

פתיחה: \$400

387. שלחן ערוך הרב - ווארשא, תרל"ב-תרל"ג - ארבעה כרכים שנתן האדמו"ר רבי שמואל רוקח אב"ד סקאהל לאחינו וחנתנו האדמו"ר רבי פנחס הגר מבורשא - עם חתימות רבי פנחס הגר ורישום בעלות בכתב-יד אחיו האדמו"ר רבי שרגא פייביש הגר מזלישטשיק - כריכות עור מקוריות מעטורות בעיטורים מוזהבים - סט חסר

שלחן ערוך הרב, מאת האדמו"ר הזקן רבי שניאור זלמן מלאדי - בעל התניא. ווארשא, תרל"ב-תרל"ג. 1872.

ארבעה חלקים בארבעה כרכים בפורמט קטן. סט חסר - ארבעה חלקים מתוך חמשה, ללא החלק השלישי (הכולל את הלכות ערובין והלכות יום טוב). הכרך הראשון חסר בתחילתו.

בדפי המגן הקדמיים והאחוריים של הכרכים מופיעים חתימות, חותמות ורישומי בעלות של האדמו"ר רבי פנחס הגר מבורשא, בנו של האדמו"ר ה"אמרי ברוך" מוויז'ניץ, ואחיו של האדמו"ר ה"אהבת ישראל" מוויז'ניץ.

את הסט שלפנינו קיבל האדמו"ר רבי פנחס הגר, בתקופת אירוסיו, מחותנו ודודו האדמו"ר רבי שמואל רוקח אב"ד סקאהל. על כך מעיד רישום בדף המגן האחורי של הכרך הרביעי, שם נכתב בכתב-ידו של האדמו"ר רבי שרגא פייביש הגר מזלישטשיק (אחיו של רבי פנחס מבורשא), כנראה מתקופת ילדותו: "זה הספר אשר שלח לו המחזות מסקאל אשר הוא יושב קודם לכן בבעלו. כך שמו של חתן מסקאל פנחס האגער בהרב הצ'ר' ברוך שליט"א ברוך הוא וברוך יהי לעד. זה כתב של פייביש האגער שליט"א". בצדו השני של דף המגן הנ"ל נכתב: "זה הספר שייך להבחור החשוב המופלג בתו"י חסידא ופרישא בנש"ק שלשלת היוחסין כש"ת כמר פנחס שליט"א בן של הרב הצדיק והקדוש המפורסים ברצינא קדישא חסידא ופרישא נר ישראל אספקלריא... בנש"ק מו"ה ר' ברוך שליט"א בן של הרב הצדיק והקדוש המפורסים ברצינא קדישא חסידא ופרישא נור ישראל רשכבה"ג קש"ת מוה"ר מנחם מענדיל שליט"א" [האדמו"ר ה"צמח צדיק" מוויז'ניץ].

בדף המגן האחורי של הכרך ראשון, חתימה: "משה אליעזר פראמאוויץ ווילחאוויץ" (רבה של ציילסהיים, מרביתו של האדמו"ר ה"ישועות משה" מוויז'ניץ בבחרותו).

האדמו"ר רבי פנחס הגר מבורשא (נפטר תש"א), בן האדמו"ר רבי ברוך הגר מוויז'ניץ. בשנת תרנ"ג התיישב בבורשא שבחבל מרמרוש, שם הקים את חצרו שמנתה מאות חסידים. נודע כלמדן מופלג ובקי בחכמת הקבלה, כפועל ישועות ובעל צדקה גדול. בנו רבי יצחק מאיר מילא את מקום אביו באדמו"רות בעיר סיגט, עד שנספה בשואה עם משפחתו.

בכל הכרכים חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

387d

387c

387b

387. Shulchan Aruch HaRav – Warsaw, 1872 – Four Volumes Gifted by Rebbe Shmuel Rokeach Rabbi of Skohl to His Nephew and Son-in-Law Rebbe Pinchas Hager of Borşa – Signatures of Rebbe Pinchas Hager and Ownership Inscription Handwritten by His Brother Rebbe Shraga Feivish Hager of Zalishchik – Original Leather Bindings with Gilt Ornaments – Incomplete Set

Shulchan Aruch HaRav, by Rebbe Shneur Zalman of Liadi – the Baal HaTanya. Warsaw, 1872.

Four parts in four small volumes. Incomplete set – four of five parts, lacking part III (laws of Eruvin and Yom Tov). Vol. I lacking beginning.

Signatures, stamps and ownership inscriptions of Rebbe Pinchas Hager of Borşa, son of the Imrei Baruch of Vizhnitz and brother of the Ahavat Yisrael of Vizhnitz, on the front and back endpapers.

Rebbe Pinchas Hager received the present set of Shulchan Aruch HaRav during his engagement, from his father-in-law and uncle, Rebbe Shmuel Rokeach Rabbi of Skohl (Sokal), as his brother Rebbe Shraga Feivish Hager of Zalishchik attests in his handwritten ownership inscription on the back endpaper of vol. IV.

Signature of R. Moshe Eliezer Fromovitz Rabbi of Zeilsheim on back endpaper of vol. I.

Rebbe Pinchas Hager of Borşa (d. 1941), son of Rebbe Baruch Hager of Vizhnitz, renowned as a tremendous Torah scholar, wonder-worker and philanthropist.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak in all the volumes.

Four volumes. Part I: 32-206. Lacking 31 leaves at beginning of book. Leaves 195 onwards bound out of sequence. Part II: [1], 2-220 leaves. Part IV: [1], 2-161 leaves. Part V: [2], 3-56; 199, [1], 201-212 leaves. 14.5 cm. Good-fair to fair condition. Stains, including dark dampstains (particularly to final volume). Wear and tears. Worming, affecting text. Detached gatherings in last vol. Original leather bindings, with gilt decorations. Tears, damage and worming to bindings. Binding of last volume detached.

Opening price: \$400

388. גידולי תרומה - זולקווא, תקס"ט - חתימות והגהות האדמו"ר רבי מנשה איכנשטיין בעל "אלפי מנשה" - וריאנט עם הסכמות ורשימת מנויים מגדולי החסידות

ספר התרומות מאת רבי שמואל הסרדי, עם פירוש גדולי תרומה, מאת רבי עזריה פיגיו. זולקווא, תקס"ט [1809]. בדף השער: "כמו בויניציאה". שם הספר, מקום הדפוס וחלקים נוספים מנוסח השער נדפסו בדיו אדומה.

העותק של האדמו"ר רבי מנשה איכנשטיין בעל "אלפי מנשה". בספר מופיעות חותמות רבות שלו: "מנשה איכנשטיין - דיוקוב", ומספר חתימות בכתב-יד קדשו (באותיות עבריות ובאותיות לטיניות): "מנשה איכנשטיין"; "שייך לי הצעיר באלפי מנשה איכנשטיין דיוקוב". בדפי הספר כארבע הגהות למדניות (מעט קיצוצות) בכתב-יד קדשו, בהן שתי הגהות ארוכות החתומות בסופן: "מא"ש" [מנשה איכנשטיין].

האדמו"ר רבי מנשה איכנשטיין (תרכ"ה-תרצ"ה), בנו וממלא מקומו של האדמו"ר רבי יששכר בעריש מווערצקי-זידיטשוב, וחתנו של האדמו"ר רבי יהושע הורוויץ מדיוקוב-רופשיץ. גאון מופלג, מחבר הספרים "אלפי מנשה" על שו"ע חושן משפט, "תורת האשם" על ענייני טומאה וטהרה, "מטה מנשה" על ענייני שבת ומועדים ו"אלפי מנשה" על התורה. משנת תרס"ד כיהן כאב"ד ריישא על מקום רבי יהושע העשיל וואלרשטיין, לאחר מלחמת העולם הראשונה התיישב במונקטש ומשנת תרפ"ד כיהן כרב וכאדמו"ר בווערצקי, על מקום אביו האדמו"ר.

וריאנט. בעותק שלפנינו שלושה עמודים שאינם מופיעים בחלק מהעותקים. בעמודים אלו מופיעות כמה הסכמות, בהן הסכמה של המגיד מקו'ניץ, וכן רשימה ארוכה של מנויים "מתנדבי העם" שהתחייבו לקנות את הספר לאחר הדפסתו.

ברשימת המנויים מערי פולין וגליציה, מופיעים שמות של רבים מגדולי הדור ההוא, בהם כמה מגדולי החסידות. בעיר לובלין מופיע שמו של החוזה מלובלין: "הרב ר' יעקב יצחק הלוי הורוויץ מלאנצט" (לפניו מופיע שמו של מתנגדו הגדול - רב העיר: "הרב ר' עזריאל הלוי איש הורוויץ אב"ד מלובלין", שנודע בכינויו "ראש הברזל" על שם גאונותו הגדולה). בעיר קו'ניץ מופיעים: "הרב המגיד ר' ישראל מ"מ ומ"צ דק' קאזיניץ"; "הרב ר' מענדיל מפריסטיק" [האדמו"ר רבי מנחם מנדל מרימנוב]; "ר' אשר יהושי" אב"ד דק"ק ראפטש" [האדמו"ר רבי אשר ישעיה מרופשיץ, חתנו של האדמו"ר רבי נפתלי מרופשיץ]; גיסו "ר' יעקב בהרב מלינסק" [האדמו"ר רבי יעקב הורוויץ ממליץ, בנו של רבי נפתלי מרופשיץ שכיחן בימים ההם כאב"ד לינסק]. ייתכן ששהייתם של

388b

קלות בטקסט. הדבקות נייר דבק בשולי השער. כריכה ישנה (לא מקורית), פגומה, עם סימני עש.

וריאנט. ברשומה מס' 000170811 במפעל הביבליוגרפיה נרשם [1] דף בלבד במקום [2] הדפים שנמצאים בעותק שלפנינו לאחר ד' הדפים הראשונים. ההסכמות ורשימת המנויים שבדפים אלה לא נרשמו במפעל הביבליוגרפיה [11] דפי המפתחות שמופיעים לפנינו בסוף הכרך, מופיעים ברשומה הנ"ל בראש הספר לאחר ההסכמות.

פתיחה: \$500

388a

האדמו"רים מרימנוב ורופשיץ במחיצת המגיד מקו'ניץ קשורה לאסיפה שעליה מספר האדמו"ר רבי אשר ישעיהו מרופשיץ באחד ממכתביו (ראה: "ילקוט עבודת ישראל", ירושלים תשע"א, עמ' רסו-רסז).

הסכמת המגיד מקו'ניץ שלפנינו לא היתה ידועה למלקטי הסכמותיו בספרי "ילקוט עבודת ישראל" (מהדורות ברוקלין תשס"ד וירושלים תשע"א).

חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

[1], ב-ד, [2], לר; סו; מז, מט-נח, ס-סא, [1], סג-סד; יד, יז-מב; [4], ג-לב; [1], ב-יט דף; ט, [2] דף. מספור דפים משובש. 35 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים. סימני עש רבים, חלקם עם פגיעות

389

389. Mishnat Chassidim – Amsterdam, 1740 – Copy of Rebbe Yisrael of Husiatyn

Mishnat Chassidim, a summary of kabbalah according to the Arizal, by R. Immanuel Chai Ricchi. Amsterdam, [1740]. Second edition.

Copy of Rebbe Yisrael of Husiatyn, with the stamp of his library on the title page.

Rebbe Yisrael Friedman of Husiatyn (1858-1948), last grandson of Rebbe Yisrael of Ruzhin. Immigrated to Eretz Israel in 1937, and settled in Tel Aviv. He is famous for his prayers at the gravesite of the Or

389. ספר משנת חסידים - אמשטרדם, ת"ק - העותק של האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין

ספר משנת חסידים, קיצור חכמת הקבלה ע"פ האר"י, מאת רבי עמנואל חי ריקי. אמשטרדם, [ת"ק 1740]. מהדורה שנייה.

העותק של האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין. בדף השער חותמת ספרייתו: "אוצר הספרים של ישראל פרידמאן מהוסיאטין".

האדמו"ר הקדוש רבי ישראל פרידמאן מהוסיאטין (תרי"ח-תש"ט), זקן אדמו"רי בית רח"ן בארץ ישראל, בנו של האדמו"ר רבי מרדכי פייביש מהוסיאטין (בנו של הסבא קדישא מרו"ן). משנת תרנ"ד החל לכהן באדמו"רות, והיה מגדולי האדמו"רים המפורסמים בגליציה. גדולי הפוסקים בגליציה הסתופפו בצילו, כדוגמת הרב מטשיבין, רבי מאיר אריק וה"מחזה אברהם", ועוד רבים. במלחמת העולם הראשונה העביר את חצרו לוונייה. בשנת תרצ"ז עלה לארץ ישראל והתיישב בתל-אביב. איש קדוש מלא הוד, אשר מסופרים אודותיו סיפורים מופלאים. אנשים שנכנסו אליו עם בעיות ומצוקות יצאו עם בשורות מפתיעות ומדויקות. ברוח קדשו ראה דברים ברורים בנוגע לנעלם ולעתיד. "לא מעט עובדות מסופרות על היותו בו זמנית בשני עולמות, ואף משתתף בבית דין של מעלה בדיון על איש זה או אחר, או בקביעת גורלו של העולם..." (הרב ד"ר מאיר צבי גרוזמן, אמרו צדיק, רמת-גן תשס"ו, עמ' 111). ידוע סיפור תפילתו על קברו של ה"אור החיים" במעמד גדולי המקובלים בזמן השואה, כשהיה חשש כי הצבא הנאצי בפיקודו של רומל ינצח בחזית המצרית, וסכנת השמדה נשקפה ליישוב היהודי בארץ ישראל. לפי המפורסם, אמר אז כי הצורך לא ישלט בארץ ישראל. [6], קלב דף. 16.5 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים, ובהם מספר כתמי דיו. עקבות עובש בדפים האחרונים. קרעים חסרים וסימני עש בדף השער ובמספר דפים, מרביתם משוקמים במילוי והדבקת נייר. כריכה חדשה.

פתיחה: \$300

388. Gidulei Terumah – Zhovkva, 1809 – Signatures and Glosses by Rebbe Menashe Eichenstein Author of Alfei Menashe – Variant with Approbations and List of Subscribers Including Foremost Chassidic Leaders

Sefer HaTerumot by R. Shmuel HaSardi, with the Gidulei Terumah commentary by R. Azariah Figo (Piccio). Zhovkva, 1809. Title page states "as in Venice". Title page printed in red and black.

Copy of Rebbe Menashe Eichenstein, author of Alfei Menashe, with his stamps on the title page and other leaves, and several of his signatures (in Hebrew and Latin characters). The book contains four scholarly glosses (slightly trimmed) in his handwriting, including two lengthy glosses signed with his initials. Rebbe Menashe Eichenstein (1865-1934), son and successor of Rebbe Yissachar Berish of Veretzky-Zidichov. Outstanding Torah scholar, author of Alfei Menashe, Torat HaAsham and Mateh Menashe.

Variant with approbation by the Maggid of Kozhnitz, and list of subscribers including prominent Chassidic leaders, such as the Chozeh of Lublin, the Maggid of Kozhnitz, R. Menachem Mendel of Riminov, R. Asher Yeshaya of Ropshitz, and others.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

[1], 2-4; [2], 34; 66; 47, 49-58, 60-61, [1], 63-64; 14, 17-42; [4], 3-32; [1], 2-19 leaves; 9, [2] leaves. Misfoliation. 35 cm. Good-fair condition. Stains. Significant worming, slightly affecting text in some places. Marginal tape repairs to title page. Old binding (non-original), damaged, with worming.

Opening price: \$500

390. ספר אהלי יהודה - ירושלים, תר"ג - העותק של האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין

ספר אהלי יהודה, חידושים על הרמב"ם וכללים בסוגיות הש"ס עפ"י סדר א-ב, מאת רבי יהודה בבר שלמה הכהן (מדייני ירושלים וממקובלי "בית אלי"). ירושלים, [תר"ג 1843]. דפוס ישראל ב"ק.

העותק של האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין. בדף השער חותמות ספרייתו: "אוצר הספרים של ישראל פריעדמאן מהוסיאטין".

האדמו"ר הקדוש רבי ישראל פרידמן מהוסיאטין (תרי"ח-תש"ט), זקן אדמו"רי בית רוזין בארץ ישראל, בנו של האדמו"ר רבי מרדכי פייביש מהוסיאטין (בנו של הסבא קדישא מרוזין). משנת תרנ"ד החל לכהן באדמו"רות, והיה מגדולי האדמו"רים המפורסמים בגליציה. גדולי הפוסקים בגליציה הסתופפו בצילו, כדוגמת הרב מטשיבין, רבי מאיר אריק וה"מחזה אברהם", ועוד רבים. במלחמת העולם הראשונה העביר את חצרו לווינה. בשנת תרצ"ז עלה לארץ ישראל והתיישב בתל-אביב. איש קדוש מלא הוד, אשר מסופרים אודותיו סיפורים מופלאים. אנשים שנכנסו אליו עם בעיות ומצוקות יצאו עם בשורות מפתיעות ומדויקות. ברוח קדשו ראה דברים ברורים בנוגע לנעלם ולעתיד. "לא מעט עובדות מסופרות על היותו בו זמנית בשני עולמות, ואף משתתף בבית דין של מעלה בדיון על איש זה או אחר, או בקביעת גורלו של העולם..." (הרב ד"ר מאיר צבי גרוזמן, אמרו צדיק, רמת-גן תשס"ו, עמ' 111). ידוע סיפור תפילתו על קברו של ה"אור החיים" במעמד גדולי המקובלים בזמן השואה, כשהיה חשש כי הצבא הנאצי בפיקודו של רומל ינצח בחזית המצרית, וסכנת השמדה נשקפה ליישוב היהודי בארץ ישראל. לפי המפורסם, אמר אז כי הצורך לא ישלח בארץ ישראל.

390

[3], קמה דף. דפים קלה-קלו נכרכו פעמיים. 29 ס"מ. מצב בינוני-טוב. כתמים. סימני עש, עם פגיעות בטקסט (כולל בדף השער), משוקמים בחלקם בהדבקות נייר. קרעים חסרים בשולי דף השער, ומספר דפים נוספים, משוקמים בהדבקות נייר. הדבקות נייר לחיזוק בשולי דף השער ובמספר דפים נוספים. חותמות ורישומים בכתב-יד. שפשופים ופגמים קלים בכריכה. מביכורי הספר העברי בירושלים. ש' הלוי, מס' 10.

פתיחה: \$250

390. Ohalei Yehuda – Jerusalem, 1843 – Copy of Rebbe Yisrael of Husiatyn

Ohalei Yehuda, novellae on the Rambam and Talmudic principles in alphabetical order, by R. Yehuda son of R. Shlomo HaKohen (a dayan of Jerusalem and kabbalist of the Beit El yeshiva). Jerusalem: R. Yisrael Bak, [1843]. Copy of Rebbe Yisrael of Husiatyn, with the stamp of his library on the title page. Rebbe Yisrael Friedman of Husiatyn (1858-1948), last grandson of Rebbe Yisrael of Ruzhin. Immigrated to Eretz Israel in 1937, and settled in Tel Aviv. He is famous for his prayers at the gravesite of the Or HaChaim during WWII, when he declared that the Nazis would not succeed in conquering Eretz Israel.

[3], 145 leaves. Extra copies of leaves 135-136. 29 cm. Fair-good condition. Stains. Worming, affecting text (including on title page), repaired in part with paper. Marginal open tears to title page and several other leaves, repaired with paper. Margins of title page and several other leaves reinforced with paper. Stamps and handwritten inscriptions. Rubbing and minor damage to binding.

Opening price: \$250

391. שלושה ספרים בכרך אחד - אלה המצות / פועל צדק / אגרת הקודש - וורשא, תרל"ט-תרמ"ז - העותק של האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין

שלושה ספרים בכרך אחד, מספריית האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין:

1. ספר אלה המצות, סדר תרי"ג מצוות ערוכות על סדר פרשיות התורה, מאת רבי משה חאגיז. וורשא, תרמ"ז 1887.
2. ספר פועל צדק, סדר תרי"ג מצוות מחולקות לימי השבוע, מאת רבי שבתי כ"ץ בעל הש"ך, עם מאמר המנהגים, מאת רבי משה חאגיז. וורשא, [תרמ"ז] 1887.

3. ספר אגרת הקודש, מאמרי חסידות וליקוטים שונים מאת גדולי החסידות: רבי מנחם מנדל מוויטבסק, רבי אברהם מקאליסק, רבי חיים חייקל מאמדור ורבי אלימלך מליזנסק. וורשא, תרל"ט 1879. העותק של האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין. בדף השער חותמות ספרייתו: "אוצר הספרים של ישראל פריעדמאן מהוסיאטין".

האדמו"ר הקדוש רבי ישראל פרידמן מהוסיאטין (תרי"ח-תש"ט), זקן אדמו"רי בית רוזין בארץ ישראל, בנו של האדמו"ר רבי מרדכי פייביש מהוסיאטין (בנו של הסבא קדישא מרוזין). משנת תרנ"ד החל לכהן באדמו"רות, והיה מגדולי האדמו"רים המפורסמים בגליציה. גדולי הפוסקים בגליציה הסתופפו בצילו, כדוגמת הרב מטשיבין, רבי מאיר אריק וה"מחזה אברהם", ועוד רבים. במלחמת העולם הראשונה העביר את חצרו לווינה. בשנת תרצ"ז עלה לארץ ישראל והתיישב בתל-אביב. איש קדוש מלא הוד, אשר מסופרים אודותיו סיפורים מופלאים. אנשים שנכנסו אליו עם בעיות ומצוקות יצאו עם בשורות מפתיעות ומדויקות. ברוח קדשו ראה דברים ברורים בנוגע לנעלם ולעתיד. "לא מעט עובדות מסופרות על היותו בו זמנית בשני עולמות, ואף משתתף בבית דין של מעלה בדיון על איש זה או אחר, או בקביעת גורלו של העולם..." (הרב ד"ר מאיר צבי גרוזמן, אמרו צדיק, רמת-גן תשס"ו, עמ' 111). ידוע סיפור תפילתו על קברו של ה"אור החיים" במעמד גדולי המקובלים בזמן השואה, כשהיה חשש כי הצבא הנאצי בפיקודו של רומל ינצח בחזית המצרית, וסכנת השמדה נשקפה ליישוב היהודי בארץ ישראל. לפי המפורסם, אמר אז כי הצורך לא ישלח בארץ ישראל.

שלושה ספרים בכרך אחד. אלה המצות: [10], 14-8, [2], 16-148; 140 עמ'. חסרים [4] דפים (3 דפים עם שמות המנויים ודף עם השמטות). פועל צדק: 48 עמ'. אגרת הקודש: 44 עמ'. 18.5 ס"מ. נייר יבש ושכיר במיוחד. מצב בינוני. כתמים. קרעים, בהם קרעים חסרים בדף השער הראשון ובדפים נוספים, עם פגיעות במסגרת השער ופגיעות בטקסט. הדבקות נייר לחיזוק בדף השער ובדף האחרון. חיתוך דף השער הראשון עם פגיעה במסגרת השער. חותמות. רישומים בכתב-יד. כריכה ישנה, עם פגמים.

פתיחה: \$250

392

גדולי התורה במשך שנים רבות. בשנת תרצ"ט ביקר בארץ ישראל, ועפ"י עצת דודו האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין נשאר בארץ, ואף בני ביתו זכו לעלות לארץ טרם פרוץ השואה. הקים את בית מדרשו "כנסת מרדכי" בעיר תל אביב. חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

עט; ד-ז דף. הדף האחרון נכרך הפוך. חלק מהאותיות בדף השער בדיו אדומה. 27 ס"מ. מצב טוב. כתמים. סימני עש. כריכה ישנה, עם פגמים וסימני עש.

פתיחה: \$300

392. Kedushat Aharon (Sadigura) – Warsaw, 1913 – First Edition – Wide Margins – Inscribed by Rebbe Mordechai Shalom Yosef Friedman of Sadigura, Son of the Author, to R. Yaakov Landau

Kedushat Aharon, Chassidic essays on the Torah portions and festivals, by Rebbe Aharon Friedman of Sadigura. Warsaw, 1913. First edition.

Dedication by the son of the author, Rebbe Mordechai Shalom Yosef Friedman, to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak, on the title page.

Rebbe Mordechai Shalom Yosef Friedman, author of Knesset Mordechai (1896-1979), son of Rebbe Aharon of Sadigura. Served as rebbe for sixty-six years. He remained in Eretz Israel after his visit in 1939, and thus survived the Holocaust.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

79; 4-7 leaves. Final leaf bound back to front. Title page printed in red and black. 27 cm. Good condition. Stains. Worming. Old binding, with damage and worming.

Opening price: \$300

391. Three Books in One Volume – Eleh HaMitzvot / Po'el Tzedek / Igeret HaKodesh – Warsaw, 1879-1887 – Copy of Rebbe Yisrael of Husiatyn

Three books in one volume, from the library of Rebbe Yisrael of Husiatyn:

1. Eleh HaMitzvot, 613 mitzvot in the order of the Torah portions, by R. Moshe Hagiz. Warsaw, 1887.

2. Po'el Tzedek, 613 mitzvot divided according to the days of the week, by R. Shabtai Katz author of the Shach, with Maamar HaMinhagim by R. Moshe Hagiz. Warsaw, 1887.

3. Igeret HaKodesh, Chassidic essays and various selections by Chassidic leaders: R.

Menachem Mendel of Vitebsk, R. Avraham of Kalisk, R. Chaim Chaikel of Amdur and R. Elimelech of Lizhensk. Warsaw, 1879.

Rebbe Yisrael Friedman of Husiatyn (1858-1948), last grandson of Rebbe Yisrael of Ruzhin. Immigrated to Eretz Israel in 1937, and settled in Tel Aviv. He is famous for his prayers at the gravesite of the Or HaChaim during WWII, when he declared that the Nazis would not succeed in conquering Eretz Israel.

Three books in one volume. Eleh HaMitzvot: [10], 8-14, [2], 16-148; 140 pages. Lacking [4] leaves (3 leaves with list of subscribers and errata leaf). Po'el Tzedek: 48 pages. Igeret HaKodesh: 44 pages. 18.5 cm. Particularly dry and brittle paper. Fair condition. Stains. Tears, including open tears to first title page and other leaves, affecting border and text. Title page and final leaf reinforced with paper. First title page trimmed with damage to border. Stamps. Handwritten inscriptions. Old binding, damaged.

Opening price: \$250

391

393

393. ספר אור הגנוז (אניפולי) - ספר סגולה - לבוב, תרכ"ו - מהדורה ראשונה - הסכמת ה"צמח צדק" מליובאוויטש

דברי אבא מרן קדישא כבוד אדמו"ר זצוקללה"ה, כאשר המה בכתובים... כי הספרי קודש ההמה יהיו לשמירה לכל מי שיקנה אותם לו ולזרעו לדורותם. גם בהקדמת המו"ל, נכד המחבר, נכתב כי "צדיקי הדור כתבו שהחבור הלז הוא שמירה וברכה בבית...".

מחבר הספר, רבי יהודה ליב הכהן מאניפולי (נפטר תקס"ז, אנצ' לחסידות ב', עמ' לג-לד), תלמיד המגיד ממזריטש. לפי מקור אחד היה קודם לכן מתלמידי הגר"א מווילנא. לפי המסופר, היה מארבעת התלמידים שהיו עם המגיד בעת פטירתו (יחד עם רבי אברהם המלאך, בעל התניא ורבי זושא מאניפולי), וברגעים האחרונים לפני פטירתו אמר עליו המגיד: "גם אתה תהיה במחיצתי - כי שפתי כהן ישמר דעת, ואני מעולם הדעת...". היה מהשניים שאליהם פנה רבי שניאור זלמן מלאדי כדי שיעניקו הסכמות על ספר ה"תניא" (השני היה חברו רבי זושא מאניפולי). חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

שלושה ספרים בכרך אחד. אור הגנוז: [1], יב; פד; לג דף. בן פורת יוסף: קו דף. לקוטי יקרים: [32] דף. חסרים [4] דפים באמצע [14]-[17]. 25 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים. סימני עש, עם פגיעות קלות בטקסט. קרעים בשולי דף השער ומספר דפים נוספים (בחלקם קרעים חסרים), עם פגיעות קלות בטקסט, משוקמים בחלקם בהדבקות נייר. חותמות. רישום בכתב-יד. כריכה ישנה, עם פגמים וסימני עש.

סטפנסקי חסידות, מס' 21.

פתיחה: \$700

ספר אור הגנוז - חידושים על התורה בדרך רמז וסוד, חסידות וקבלה, עם חלק שני - ספר וזאת ליהודה - חידושים על המשניות "בדרך רמז וסוד רזין עילאין", מאת רבי יהודה ליב הכהן מאניפולי. לבוב, [תרכ"ו 1866]. מהדורה ראשונה. שער נפרד לחלק השני.

כרוך עם שני ספרים נוספים:

- ספר בן פורת יוסף, דרושים על ספר בראשית, ע"פ פשט רמז דרוש סוד, עם שו"ת בסופו, מאת רבי יעקב יוסף הכהן כ"ץ אב"ד פולנאה. לבוב, תרכ"ו 1866.

- ספר לקוטי יקרים, לקוטים מרבי ישראל בעש"ט, המגיד ממזריטש, רבי מנחם מנדל מפרמישלן ורבי יחיאל מיכל מזלוטשוב. לבוב, תרכ"ה 1864.

ספר אור הגנוז זכה בהדפסתו להסכמותיהם הנלהבות של גדולי צדיקי החסידות. מופיעה בו הסכמתו היחידה של האדמו"ר רבי מנחם מנדל מליובאוויטש בעל ה"צמח צדק", וכן מופיעות בו הסכמות רבי מרדכי מטשרנוביל ובניו הקדושים: רבי אהרן מטשרנוביל, רבי אברהם מטריסק, רבי דוד מטולנא, הסכמת אחיינו - רבי יצחק יעקב מאקארוב, וכן הסכמותיהם של רבי חיים מצאנז ורבי יצחק מאיר מגור בעל "חידושי הרי"מ".

בהסכמת רבי מרדכי מטשרנוביל ("המגיד מטשרנוביל") נכתב על הסגולה והשמירה שיש בהחזקת הספר שלפנינו: "ויקנה כל אחד לעצמו הספר הקדוש הזה לזכות ולשמירה מעולה לו ולזרעו לדורותם". בניו הקדושים - רבי אהרן מטשרנוביל, רבי אברהם מטריסק, רבי דוד מטולנא - המסכימים אף הם על הספר, חוזרים בהסכמותיהם על עניין הסגולה לשמירה שכתב אביהם, וכותבים: "והנה נאמן עלינו דברי אאמו"ר ז"ל הק' וזע"א אשר ספרי קודש הללו יהיו לשמירה לכל מי שיקנה אותם..."; "נאמנים עלי

394

פרטי מידע על אישים ועל מקומות חשובים בתולדות החסידות בגליציה.

חותמת רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

[5], פג, פג-קמט דף. 27 ס"מ בקירוב. מצב טוב-בינוני. כתמים (בחלק מהדפים כתמים רבים). סימני עש בשוליים הפנימיים של חלק מהדפים. קרע קטן בדף האחרון, עם פגיעה קלה בטקסט. חותמות ורישומים בכתב-יד. כריכה ישנה, עם פגמים וסימני עש.

טפנסקי חסידות, מס' 594.

פתיחה: \$300

394. ספר שרף פרי עץ חיים - טשרנובין, תרכ"ו - מהדורה ראשונה - "שמירה גדולה בבית" - הסכמות ה"דברי חיים" מצאנו ואדמו"רי רוזין

ספר שרף פרי עץ חיים, ביאור על ספר פרי עץ חיים - מקבלת האר"י, מאת רבי משה שהם אב"ד דאלינא, תלמיד הבעש"ט. טשרנובין, [תרכ"ו] 1866. מהדורה ראשונה. עם הסכמות גדולי החסידות, ה"אוהב ישראל" מאפטא, רבי יצחק מראדוויל, ה"דברי חיים" מצאנו ואדמו"רי רוזין.

המחבר, המקובל האלוקי הרה"ק רבי משה שהם אב"ד דאלינא (נפטר בשנת תק"פ) היה מצעירי תלמידי ה"בעל שם טוב" הקדוש, ואף מביא בספרו "דברי משה" מדברי תורתו. בשנת תקמ"ו התמנה לאב"ד בדאלינא על פי השתדלותו של הרה"ק רבי אלימלך מליזנסק. ה"אוהב ישראל" מאפטא כותב עליו בהסכמתו: "ידעתי את האיש משה כי גדול הן בנגלה הן בנסתר, ומעולם לא מש מתוך אהל של תורה". ה"דברי חיים" מצאנו כותב עליו: "איש אלוקים נורא הוא". בנוסף לספרו זה, חיבר את ספרו "דברי משה" על התורה (מזיכור תקע"ח), ואת ספרו "אמרי שהם" (קולומיה תר"מ) על מסכתות כתובות, קדושין ובבא מציעא.

החזקת ספריו בבית נחשבת כשמירה, על-פי הסכמתו של הרה"ק רבי יהודה צבי שטעג אב"ד סקאליא, על ספרו "אמרי שהם", בה נכתב: "ומצוה גדולה שיהא הספר הזה בבית ישראל, כי היא שמירה גדולה בבית, כי הוא מתלמודי!" הבעש"ט ז"ל.

המ"ל של הספר היה מחסידי סדיגורה, ולפיכך מובן מדוע בראש הספר מופיעה הסכמת רבו האדמו"ר רבי אברהם יעקב מסדיגורה, לצד הסכמות אחיו לבית אדמו"רי רוזין. יחד עם זאת, לא נמנע המ"ל לקחת הסכמה גם מה"דברי חיים" מצאנו, שכידוע, נלחם מלחמת חורמה בחסידי סדיגורה משנת תרכ"ט ואילך (ה"דברי חיים" כותב על המ"ל: "הראה לפני ידידי הרבני מו' שמשון שלמה נ"י ממחוז מארמארש..."). גם ברשימות ה"פרענומיראנטין" [=המנויים לספר ששילמו מראש על ההדפסה] מופיעים שמות ערים ועיירות שהשתייכו לשני ה"מעוזים" - סדיגורה וצאנו.

בחמשת עמודי רשימות המנויים שבתחילת הספר, ניתן למצוא

393. Or HaGanuz (Anipoli) – Segulah Book – Lviv, 1866 – First Edition – Approbation by the Tzemach Tzedek of Lubavitch

Or HaGanuz, novellae on the Torah according to allegoric, kabbalistic and Chassidic approaches, with a second part – VeZot LiYehuda, novellae on Mishnayot "according to allegoric and kabbalistic approaches, lofty secrets", by R. Yehuda Leib HaKohen of Anipoli (Hannopil). Lviv, [1866]. First edition. Separate title page for part II.

Bound with two other books:

- Ben Porat Yosef, homilies on the Book of Bereshit, according to various approaches, with responsa, by R. Yaakov Yosef HaKohen Katz Rabbi of Polonne. Lviv, 1866.

- Likutei Yekarim, selections by R. Yisrael Baal Shem Tov, the Maggid of Mezeritch, R. Menachem Mendel of Premishlan and R. Yechiel Michel of Zlotchov. Lviv, 1864.

The book Or HaGanuz bears approbations of great Chassidic leaders, including the only approbation to a book ever issued by the Tzemach Tzedek of Lubavitch. Another approbation, by R. Mordechai of Chernobyl (the Maggid of Chernobyl), extols the segulah and protective qualities of the book: "Every person should purchase this holy book for merit and excellent protection for himself and his descendants". Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

Three books in one volume. Or HaGanuz: [1], 12; 84; 33 leaves. Ben Porat Yosef: 106 leaves. Likutei Yekarim: [32] leaves. Lacking [4] leaves in middle ([14]-[17]). 25 cm. Good-fair condition. Stains. Worming, slightly affecting text. Marginal tears to title page and several other leaves (including open tears), slightly affecting text, repaired in part with paper. Stamps. Handwritten inscriptions. Old binding, with damage and worming.

Stefansky Chassidut, no. 21.

Opening price: \$700

395a

עם הגאון רבי משה נחום ירושלימסקי, שמביא בספריו מספר תשובות ממנו. הרב ארלחורוב השאיר אחריו כתבי-יד רבים, שו"ת וכתבים בעניינים שונים. חידושי תורתו לא נדפסו, מלבד מעט תשובות שנדפסו בספרי רבני דורו ובקבצים שונים.

בשני הספרים חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

ספר יסוד יוסף: [1], עד, [1] דף. הדף האחרון (ובו "לוח הסעות") לא נרשם במפעל הביבליוגרפיה. ספר שארית ישראל: [4], נא דף. חסר הדף האחרון (נמצא בחלק מהעותקים בלבד). דפים [3]-[4] (בהם הקדמת המו"ל) לא נרשמו במפעל הביבליוגרפיה. 20 ס"מ. ספר יסוד יוסף במצב טוב: כתמים. קרעים וסימני עש בדף השער ובדף שאחריו, עם פגיעה בטקסט ובמסגרת השער. קרעים קלים וסימני עש בדפים נוספים. ספר שארית ישראל במצב בינוני-טוב: כתמים, בהם כתמים כהים וקשים במספר דפים. חסר קטן בשולי דף השער, עם פגיעה קלה במסגרת השער. סימני עש, עם פגיעה קלה בטקסט. רישומים בכתב-יד. כריכה ישנה.

פתיחה: \$400

395. ספר יסוד יוסף - זיטומיר, תרכ"ז - ספר סגולה ל"בני חיי מזוני רוויחא" / ספר שארית ישראל - זיטומיר, תרכ"ז - דפים שלא נרשמו במפעל הביבליוגרפיה - חותמות האדמו"ר רבי פנחס רבינוביץ מקנטיקובה / הקדשה בכתב-ידו וחתמתו של רבי אברהם יחזקאל ארלחורוב, מחשובי רבני חב"ד

שני ספרים שנדפסו בזיטומיר, תרכ"ז, ונכרכו יחד:

- ספר יסוד יוסף, מוסר על פי הקבלה, מאת המקובל רבי יוסף יוסקה אב"ד דובנא. זיטומיר, [תרכ"ז] 1867. מהדורה שנייה.
- ספר שארית ישראל, מאמרי חסידות על המועדים ופרשיות התורה, ועניינים שונים בעבודת ה' וביסודות החסידות, מאת האדמו"ר רבי ישראל דוב בער מוילעדניק. זיטומיר, [תרכ"ז] 1867. מהדורה שנייה. סטפנסקי חסידות, מס' 545.

ספר "יסוד יוסף" נדפס לראשונה בשקלוב בשנת תקמ"ה. במהדורה שלפניו נדפסה לראשונה הסכמתו של האדמו"ר הרה"ק רבי אהרן מטשרנוביל. בהסכמתו הוא כותב בין היתר: "נהינא אשר יסוד יוסף הוזה לא זו משולחן הטהור של אבי אדמו"ר האיש אלקים ק' [דוש] ז"ע [רבי מרדכי מטשרנוביל]... אני מבקש שיקנה כל או"א הספר הק' הלוה בכסף מלא ויענין בו בדבריו הק' כ"א כפי וכלתו, ותבא עליהם ברכה נוספת להטיבם ברו"ג בבחומ" [ברוחניות וגשמיות בבני חיי מזוני רוויחא אביר].

בדפי הספר "שארית ישראל" חותמות של האדמו"ר רבי פנחס ראבינאוויטש מקנטיקובה.

אל שני הספרים מצורפת פיסת נייר ועליה הקדשה בכתב-ידו של רבי אברהם יחזקאל ארלחורוב אב"ד חרקוב, מחשובי רבני חב"ד, אל רבי יחיאל שפירא: "מוזכרת אהבה למחמד נפשי ידידי הג' השלם מ' יחיאל שפירא נ"י, ממני מוקירו ומכבדו אברהם יחזקאל ארלחורוב". על פיסת הנייר חותמת רבי יעקב לנדא.

האדמו"ר רבי פנחס רבינוביץ מקנטיקובה שבפלך חרטון (תרכ"א-תרפ"ז), ממלא מקום אביו רבי יצחק יואל האדמו"ר מליניץ. מתואר כ"גאון עצום בנגליות התורה". חיבורו "עבודת יצחק" על התורה נשא בכתב יד. מבניו: רבי יעקב ישראל האדמו"ר מחרסון ורבי מנחם נחום רבינוביץ אב"ד חיפה. בין חתניו: האדמו"רים רבי משה מטסולין ורבי יצחק מסקווירא. (ראה אודותיו: אנצ' לחסידות, ג', עמ' תקלט).

הגאון רבי אברהם יחזקאל ארלחורוב (נפטר תר"ס), מגדולי רבני רוסיה בדורו, ומחשובי חסידי חב"ד. היה חסיד מקושר לאדמו"רי חב"ד - ליובאוויטש וקאפוטס. כיהן ברבנות בחרקוב, החל מאמצע שנות התר"ל בערך, ועמד בקשרי שו"ת עם גדולי רבני התקופה: רבי יצחק אלחנן, רבי דוד מקרלין ועוד. קשר מיוחד היה לו

394. Seraf Pri Etz Chaim – Czernowitz, 1866 – First Edition – "Great Protection for the Home" – Approbations by the Divrei Chaim of Sanz and the Rebbes of Ruzhin

Seraf Pri Etz Chaim, commentary to the book Pri Etz Chaim – kabbalah of the Arizal, by R. Moshe Shoham Rabbi of Dolyna, disciple of the Baal Shem Tov. Czernowitz (Chernivtsi), 1866. First edition. With approbations by prominent Chassidic leaders, the Ohev Yisrael of Apta, R. Yitzchak of Radvil, the Divrei Chaim of Sanz and the rebbes of Ruzhin.

The presence of this book in one's home is considered a protection, as R. Yehuda Tzvi Steg Rabbi of Skolye asserts in his approbation to the book Imrei Shoham: "It is a great mitzva for this book to be found in Jewish homes, and it serves as a wonderful protection for the home, since he was a disciple of the Baal Shem Tov".

Stamp of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak in both volumes.

[5], 83, 83-149 leaves. Approx. 27 cm. Good-fair condition. Stains (some leaves with many stains). Worming to inner margins of some leaves. Small tear to final leaf, slightly affecting text. Stamps and handwritten inscriptions. Old binding, with damage and worming.

Stefansky Chassidut, no. 594.

Opening price: \$300

395b

395. Yesod Yosef – Zhitomir, 1867 – Segulah Book for "Sons, Life and Abundant Sustenance" / She'erit Yisrael – Zhitomir, 1867 – Leaves Not Listed in Bibliography of Hebrew Book – Stamps of Rebbe Pinchas Rabinowitz of Kantekoziva / Dedication Handwritten and Signed by Rabbi Avraham Yechezkel Arlozorov, Prominent Chabad Rabbi

Two books printed in Zhitomir, bound together:

- Yesod Yosef, ethics based on kabbalah, by the kabbalist R. Yosef Yoske Rabbi of Dubno. Zhitomir, 1867. Second edition.
- She'erit Yisrael, Chassidic essays on the festivals and Torah portions, and various topics on worship of G-d and fundamentals of Chassidut, by Rebbe Yisrael Dov Ber of Vilednik (Novi Velidnyky). Zhitomir, 1867. Second edition. Stefansky Chassidut, no. 545. In his approbation to Yesod Yosef, Rebbe Aharon of Chernobyl encourages to buy the book, promising that whoever studies it will be blessed both in spiritual and material matters, with sons, life and

abundant sustenance.

In the second book, stamps of Rebbe Pinchas Rabinowitz of Kontikoziva (Pribuzhany; 1861-1926), successor of his father Rebbe Yitzhak Yoel of Linitz and outstanding Torah scholar.

A piece of paper is enclosed, with a dedication handwritten by R. Avraham Yechezkel Arlozorov (d. 1900), rabbi of Kharkov, leading Russian rabbi in his times and prominent Chabad rabbi. Stamp of R. Yaakov Landau on the paper.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak in both books.

Yesod Yosef: [1], 74, [1] leaves. Final leaf (errata) not

listed in Bibliography of the Hebrew Book. She'erit Yisrael: [4], 51 leaves. Lacking final leaf (present in some copies only). Leaves [3]-[4] (publisher's foreword) not listed in Bibliography of the Hebrew Book. 20 cm. Yesod Yosef in good condition: Stains. Tears and worming to title page and following leaf, affecting text and border. Minor tears and worming to other leaves. She'erit Yisrael in fair-good condition: Stains, including dark, significant stains to several leaves. Minor marginal open tear to title page, slightly affecting border. Worming, slightly affecting text. Handwritten inscriptions. Old binding.

Opening price: \$400

396

396. סידור תפלה למשה - פרמישלה, תרנ"ב - מהדורה ראשונה - "מי שיקח את הסידור הקדוש יתברך בבני חיי ומזוני רויחא ויהיה לו לשמירה בביתו" - הסידור של הרב לנדא

סידור תפלה למשה, תפלות לכל ימות השנה בנוסח ספרד החסידי, עם פירוש על פי הקבלה תפלה למשה, מאת רבי משה קורדובירו (הרמ"ק), עם ספר אור הישר - הנהגות מוסר וחסידות על פי הקבלה, מאת רבי מאיר פאפירש. פרמישלה, תרנ"ב [1892]. מהדורה ראשונה. עם 19 הסכמות מאת גדולי החסידות, בראשם הסכמותיהם של האדמו"רים רבי יהושע מבעלזא ורבי יחזקאל שרגא הלברשטאם אב"ד שינאווא.

האדמו"ר רבי יהושע מבעלזא כותב בהסכמתו אודות החיבור "אור הישר" הנדפס בתוך הסידור: "שהוא מלא מוסר ויראת שמים, כמו ששמעתי מאמורי" הגאון הק' זצלה"ה זי"ע ועכ"י [השר שלום מבעלזא] שאמר: אם כי אין דרכו לתת הסכמה לדפוס, מכל מקום באם אחד ירצה להדפיס סידור אור הישר, היה נותן לו הסכמה, כי תחילת כניסתו ליראת שמים היה על ידי סידור הזה... כן תורף דברי קדשו... וכל מי שיראה ס' קדוש כזה מב' עמודי העולם [הרמ"ק ומהר"ם פאפירש], וגם מכתבי מה שכתבתי בשם אבי הקדוש יכניס בטח ברכה לביתו".

האדמו"ר ה"אמרי יוסף" מספינקא כותב בהסכמתו: "אבקש מאת כל אנשי שלומנו... להכניס ברכה בתוך ביתם ליקח הסידור הקדוש הנ"ל, וזכות המחברים הקדושים יגן עליהם שיתברכו ממעון הברכות בבני חיי ומזונא רויחא". גם יתר האדמו"רים המסכימים, בהם רבי ברוך מויוניץ, רבי שלמה מסאסוב ועוד, כותבים בהסכמותיהם שבהכנסת הסידור לבית מכניסים ברכה והצלחה ושמירה עליה. האדמו"ר רבי אורי מסאמבור כותב: "מי שיקח את הסידור הקדוש יתברך בבני חיי ומזוני רויחא ויהיה לו לשמירה בביתו".

חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

[8], כד; תלב; ח דף. חסרים 51 דפים של ספירת הדפים האחרונה, בה נדפס "דרך החיים" (הלכות תפלה מאת הרב מליסא). 22 ס"מ. מצב טוב. כתמים, בהם כתמי רטיבות. קרעים במספר דפים, חלקם משוקמים בהדבקות נייר ובנייר דבק. חיתוך דפים עם פגיעה בכותרות מספר דפים. כריכה חדשה, עם סימני עש קלים.

פתחה: \$200

396. Tefillah LeMoshe Siddur – Premishla, 1892 – First Edition – "Whoever Takes This Holy Siddur Will be Blessed with Sons, Life and Abundant Sustenance, and it Will Serve as a Protection for His Home" – Siddur of Rabbi Landau

Tefillah LeMoshe siddur, year-round prayers in Sefard-Chassidic rite, with the kabbalistic Tefillah LeMoshe commentary by R. Moshe Cordovero (the Remak), with Or HaYashar – ethical and Chassidic conduct according to Kabbalah, by R. Meir Poppers. Premishla (Przemysl), 1892. First edition.

Rebbe Yehoshua of Belz extols the virtues of this siddur in his approbation, promising that it surely brings blessing into the home. The Imrei Yosef of Spinka, as well as other prominent Chassidic leaders, also assure that whoever takes the siddur will be blessed with sons, life and abundant sustenance, and that it will serve as a protection.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

[8], 24; 432; 8 leaves. Lacking 51 leaves of final sequence, with Derech HaChaim (laws of prayer by R. Yaakov of Lissa). 22 cm. Good condition. Stains, including dampstains. Tears to several leaves, repaired in part with paper and tape. Margins trimmed with damage to headings of several leaves. New binding, with minor worming.

Opening price: \$200

397. Imrei Binah – Kopust, 1821 – First Edition
– Copy of R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi
of Kornitz

Imrei Binah, kabbalistic and Chassidic commentaries on the topics of Kriyat Shema, Tzitzit and Tefillin, Rebbe Dov Ber, the Mitteler Rebbe of Lubavitch. Kopust: R. Yisrael Yoffe, prominent disciple of the Baal HaTanya, [1821]. First edition.

Imrei Binah is considered the most profound of the books composed and published by the Mitteler Rebbe. The main part of the book is dedicated to clarifying the kabbalistic concepts of Yichuda Ilaa and Yichuda Tataa, based on the teachings of the author's father – the Baal HaTanya.

Ownership inscription and stamps of R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Kornitz, father of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak, on the front endpaper and title page.

Pen inscriptions on the front endpaper and title page – quotations of passages of the book.

[2], 21; 56, [1], 55-140 leaves. 21.5 cm. Fair condition, some leaves in fair-poor condition. Stains, including dampstains. Wear. Extensive worming affecting text, title page and other leaves with significant damage. Title page detached. Stamp and censorship inscription. Binding damaged and partially detached, with significant worming.

Opening price: \$400

397

האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש - רבי דוב בער שניאורין (תקל"ד-תקפ"ח), בנו של האדמו"ר הזקן רבי שניאור זלמן מלאדי - בעל ה"תניא". לאחר פטירת אביו בשנת תקע"ג בעת בריחתו ממלחמת נפוליאון, החל לכהן כאדמו"ר בעיר ליובאוויטש. בחיי אביו היה חותב את תורתו, ודורשה בריבים, אף בפני אביו, בתוספת ביאוריו שלו. ניהן בעמקות גאונית ובנביעה אין סופית כמעין המתגבר. מאמרי החסידות שלו היו נמשכים שעות ארוכות. התברך בכח הסברה מדהים בכתב ובעל פה, וביכולתו לבאר ולפשט לפני אנשים פשוטים את המושגים העמוקים והמופשטים ביותר בקבלה ובחסידות. חונן בכח ריכוז נדיר, והיה יכול להתבונן שעות על גבי שעות במושגים אלו, כשהוא אינו מבחין כלל בסובב אותו. הרבי מליובאוויטש סיפר עליו שבתפילות יום כפור היה עומד על מקומו כל שעות היום, בדיקות עצומה ובהתפשטות הגשמיות, בלי תנועה ותזוזה, ומראשו היו נוטפים פלגי זיעה. הסתלק תוך כדי אמירת מאמר חסידות. בדף המגן הקדמי, ובדף השער, רישום בעלות וחתימות של רבי משה יהודה ליב לנדא אב"ד קורניץ - אביו של רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק.

רישומים בעט בדף המגן הקדמי ובדף השער - ציטוטים של קטעים מגוף הספר.
[2], כא; נו, [1], נה-קד דף 21.5 ס"מ. מצב בינוני, חלק מהדפים במצב בינוני-גרוע. כתמים, בהם כתמי רטיבות. בלאי. סימני עש רבים, בדף השער ובמקומות נוספים סימני עש קשים, עם פגיעות בטקסט. דף השער מנותק. חותמת ורישום צנוריה. כריכה פגומה ומנותקת חלקית, עם סימני עש קשים.

פתיחה: \$400

398. סידור הרב מלאדי - ז'יטומיר, תרכ"ג-תרכ"ד - שני כרכים - כרך ראשון עם שוליים רחבים

"סדר התפלה עפ"י נוסח האר"ז"ל, שני חלקים בשני כרכים, תפלות לחול, שבת ומועדים, מאת האדמו"ר הזקן רבי שניאור זלמן מלאדי - בעל התניא. ז'יטומיר, תרכ"ג-תרכ"ד 1863-1864. דפוס רבי חנינא ליפא ורבי יהושע העשיל שפירא, נכדי הרב מסלאוויטא. חלק מאותיות השערים בדיו אדומה.

נוסח הסידור, ההלכות ושני מאמרי חסידות (המאמרים: "הקול קול יעקב" ו"הערה לתיקון חצות") נכתבו ונערכו ע"י האדמו"ר הזקן, ואף נדפסו בחייו מספר פעמים. מאמרי החסידות האחרים (בפירוש התפלה), נאמרו על ידי האדמו"ר הזקן ונכתבו ע"י בנו רבי דוב בער שניאוריו, האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש (נדפסו לראשונה בקאפוסט תקע"ו). סידורים אלו מכונים בפי חסידי חב"ד "סידור עם דא"ח" [דברי אלוקים חיים]. המהדורה שלפנינו כוללת את מאמרי דא"ח הנוספים שנדפסו לראשונה במהדורת ברדיטשוב תקע"ח, ולא נדפסו במהדורה הראשונה בקאפוסט תקע"ו.

במהדורה זו נוקדו השמות הקדושים בפסוקי דזמרה ובמקומות נוספים, בניקוד ע"פ הקבלה. רבי אברהם דוד לאוואט מעיד כי האדמו"ר בעל ה"צמח צדק" מליובאוויטש, מתח בקורת על המדפיסים אשר "שינו מאשר יסד אדמו"ר הזקן, באופן שהסידור יוכשר גם למי שאין לו יד בחכמת הקבלה, וגם לנערים" (שער הכולל, ו, אות ט).

בדפי המגן הקדמיים של שני הכרכים חתימות הרב "משה לנדא" אב"ד בני-ברק.

שני כרכים. כרך ראשון (תפלות החול): [2], קנד דף. שוליים רחבים. 27 ס"מ. כרך שני (תפלות שבת ומועדים): סב; צד דף. 24.5 ס"מ. כרך ראשון במצב טוב-בינוני, כרך שני במצב בינוני. כתמים (בחלק מהדפים בכרך השני כתמים כהים). בלאי. סימני עש, עם פגיעות קלות בטקסט במספר דפים. רישומים בכתב-יד. כריכות ישנות, עם פגמים.

פתיחה: \$3000

398. Siddur HaRav (Baal HaTanya) – Zhitomir, 1863-1864 – Two Volumes – First Volume Wide-Margined

Year-round prayers according to the text of the Arizal, two parts in two volumes – prayers for weekdays, Shabbat and festivals, by R. Shneur Zalman of Liadi – the Baal HaTanya. Zhitomir: R. Chanina Lipa and R. Yehoshua Heshel Shapira, 1863-1864. Title pages printed in black and red. The text of the Siddur, the laws and the two Chassidic essays (HaKol Kol Yaakov and He'ara LeTikkun Chatzot) were compiled and composed by the Baal HaTanya. The other Chassidic discourses (commentaries to the prayers) were delivered by the Baal HaTanya and recorded by his son the Mittlerer Rebbe, R. Dov Ber Shneur of Lubavitch. These siddurim are known amongst Chabad chassidim as Siddur im Dach.

Signatures of R. Moshe Landau Rabbi of Bnei Brak on the front endpapers of both volumes.

Two volumes. Vol. I (weekday prayers): [2], 154 leaves. Wide margins. 27 cm. Vol. II (prayers for Shabbat and festivals): 62; 94 leaves. 24.5 cm. Vol. I in good-fair condition, vol. II in fair condition. Stains (dark stains to some leaves of vol. II), wear and worming, slightly affecting text in several places. Handwritten inscriptions. Old bindings, damaged.

Opening price: \$3000

398

399. ספר "קונטרס פירוש המלות" (לאדמו"ר האמצעי מליובאוויטש) - מהדורה ראשונה - וורשא, תרכ"ז - שוליים רחבים

ספר "קונטרס פירוש המלות הנקרא מהדורא בתרא" - פירוש והרחבה על סידור בעל התניא, מאת בנו האדמו"ר רבי דוב בער שניאוריו - האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש. וורשא, תרכ"ז 1867. מהדורה ראשונה.

שני שערים, השער הראשון בנוסח קצר והשני מפורט יותר. שוליים רחבים. בשנת תקע"ו הדפיס האדמו"ר האמצעי בקאפוסט את "סדר תפלות מכל השנה", ובו "פירוש המלות" של סידור התפלה על פי קבלה וחסידות, שנאמרו על ידי אביו האדמו"ר הזקן "בעל התניא" בלילות שבת, ואשר נכתבו על ידו. ביאורי האדמו"ר הזקן נאמרו בתמצות ובקיצור, על חלקים גדולים של הסידור, אך לא על כולו. וכפי שנכתב בשער השני של הספר שלפנינו: "יען כי אז הובאו פירושן ובאורן בכתובים קצרים, הנה לעת זקנתו של מרן אדמו"ר מרנא דוברע הנ"ל, הוסיף אומץ וכתב... למשוך בקסת שנית ידו לבאר פירושן של הדברים שנאמרו מכבר...". מסיבה זו נקרא הספר שלפנינו בשם "מהדורה בתרא", משום שהוא פירוש והרחבה לביאורים שנדפסו בקצרה בסידור בקאפוסט, שהיה מעין "מהדורה קמא". רוב הספר שלפנינו הוא אכן פירוש והרחבה של מה שנדפס בעבר בקצרה, אך חלק מהספר הוא פירוש חדש על אותם חלקים שהאדמו"ר הזקן לא הספיק לבארם, והם מחידושי בנו המחבר (פרקים ככה-קלו; קנב-קסו). רבני ויטבסק מעידים בהסכמתם: "כי כבוד קדשו נ"ע [=האדמו"ר המחבר] חבב מאוד קונטרסים אלו, והרבה בשבחו, כאשר שמעתי בעצמי מפיו הקדוש בעוד זרחה לנו שמשו".

[2], קיד דף. 29.5 ס"מ. שוליים רחבים. מצב טוב-בינוני. כתמים רבים. סימני עש קלים. הדרכת נייר לחיזוק בשוליים הפנימיים של דף השער. חותמות ורישומים בכתב-יד. הגהות בכתב-יד (חלקן בעיפרון). שפשופים ופגמים קלים בכריכה. סטפנסקי חסידות, מס' 474.

פתיחה: \$300

399

399. Kuntres Perush HaMilot (by the Mittlerer Rebbe of Lubavitch) – First Edition – Warsaw, 1867 – Wide Margins

Kuntres Perush HaMilot, called Mahadura Batra – commentary and expansion of the siddur of the Baal HaTanya, by his son Rebbe Dov Ber, the Mittlerer Rebbe of Lubavitch. Warsaw, 1867. First edition. Two title pages, first one concise and second one more detailed. Wide-margined copy.

In 1816, the Mittlerer Rebbe printed in Kopust a year-round siddur, with kabbalistic and Chassidic explanations of the words of the prayers, which he heard from his father the Baal HaTanya on Friday nights and which he later recorded. The explanations of the Baal HaTanya were said in a relatively brief manner and did not cover the entire siddur, only large sections therein. In this book, termed Mahadura Batra, the Mittlerer rebbe expands upon explanations printed briefly in the Kopust siddur, and adds explanations to sections of the prayers not covered by his father.

[2], 114 leaves. 29.5 cm. Wide margins. Good-fair condition. Many stains. Minor worming. Inner margin of title page reinforced with paper. Stamps and handwritten inscriptions. Handwritten glosses (partly in pencil). Rubbing and minor damage to binding.

Stefansky Chassidut, no. 474.

Opening price: \$300

400

400. ספר שערי תשובה (לאדמו"ר האמצעי מליובאוויטש) - זיטומיר, תרכ"ד

ספר שערי תשובה, חלק ראשון - שער התשובה, שער הבחירה ושער התפלה, וחלק שני - "הנקרא בשם חינוך", מאת האדמו"ר רבי דוב בער שניאוריו - האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש. זיטומיר, תרכ"ד 1864. דפוס רבי חנינא ליפא ורבי יהושע העשיל שפירא, נכדי הרב מסלאוויטא. מהדורה ראשונה.

שני חלקים בכרך אחד, שער נפרד לכל חלק. חותמות רבי משה יהודה ליב לנדא אב"ד בני ברק.

148; 138 עמ'. 18.5 ס"מ. מצב טוב. כתמים רבים. מספר קרעים בשוליים, משוקמים. סימני עש בדפים האחרונים (שיקום בדף האחרון). אחד הדפים נותק והודבק מחדש עם נייר שקוף. חותמות. כריכה ישנה, עם בלאי בפניות ובשולי השדרה.

פתיחה: \$250

401b

401a

400. Shaarei Teshuva (by the Mittlerer Rebbe of Lubavitch) – Zhitomir, 1864

Shaarei Teshuva, Part I – Gate of repentance, Gate of free will and Gate of prayer; Part II – Education, by Rebbe Dov Ber, the Mittlerer Rebbe of Lubavitch. Zhitomir: R. Chanina Lipa and R. Yehoshua Heshel Shapira, grandsons of the rabbi of Slavita, 1864. First edition.

Two parts in one volume, separate title page for each part.

Stamps of R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Bnei Brak

148; 138 pages. 18.5 cm. Good condition. Many stains. Several marginal tears, repaired. Worming to final leaves (repair to final leaf). One leaf detached, reattached with transparent paper. Stamps. Old binding, with wear to corners and edges of spine.

Opening price: \$250

401. ספר צמח צדק - פסקי דינים - ווילנא, תרמ"ד - מהדורה ראשונה - העותק הנדיר שבו נדפסו המילים "ואינה תשובה" - ארבעת דפי "השמטות ותיקונים" שאינם מופיעים בכל העותקים

קמנצקי, ישרון, כ, עמ' תש-תשצג; זלמן רודרמן, הכתב יד הכריע: ואינה תשובה, אתר "שטורעם.נט", י"ב טבת תשס"ח; ומקומות נוספים. הפולמוס נערך גם בפורומים ובמות שונות באינטרנט.

מרבית העותקים נותרו עם הדף ובו הנוסח "ואנכי בעניי לא זכיתי להבין דבריו הקדושים". לפנינו אחד מאותם עותקים נדירים, בהם מופיע הדף שנדפס מחדש, עם המשפט "ואינה תשובה".

חותמות רבי יעקב לנדא אב"ד בני ברק.

[2], רפו, [2], נ; ע, [4] דף. שני דפי שער לכל חלק. כולל ארבעת הדפים האחרונים (השמטות ותיקונים) שלא נכרכו בכל העותקים. 22 ס"מ. נייר יבש ושביר. מצב טוב. כתמים. קרעים בשולי דף השער ובשולי דפים נוספים. מספר דפים מנותקים. כריכה פגומה וקרועה.

פתיחה: \$500

לאחר ההדפסה במקום הדף המקורי. ברוב העותקים מופיע הדף המקורי שבו הופיע משפט אחר: "ואנכי בעניי לא זכיתי להבין דבריו הקדושים". על משמעות הדבר התפתח פולמוס חריף. הרבי מליובאוויטש באחת מאגרותיו (אגרות קודש, ח, עמ' רלח) כותב על כך: "שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר... אשר המדפיסים בוויילנא (ולא שמעתי ברור אם הבחור הזעזער והמפקחים עליו, אם גם המו"ל)... השתמשו בהזדמנות זו לזייף, ובמקום 'ואינה תשובה' הדפיסו הנוסח שמעתיק כת"ר, וכשהגיעו הטופסים הראשונים לליובאוויטש, הנה אחזו בכל האמצעים הנחוצים וחזרו והדפיסו את העמודים האחרונים בהנוסח של הצמח צדק..." (ראה בהרחבה בין היתר: הרב יהושע מונדשיין, עתון "מקור ראשון", מוסף "שבת", ב' אדר א' תשס"ח, עמ' 23-21; הרב שלום דובער לין, תולדות חב"ד ברוסיה הצארית, עמ' קכא-קכב; פרופסור שמואל גליק, אשנב לספרות השו"ת, עמ' 278-277; הרב דוד

ספר צמח צדק - פסקי דינים, חידושים ופסקי הלכה על סדר דברי הטור, השלחן ערוך ונושאי כליהם, מאת רבי מנחם מנדל שניאורסון, האדמו"ר ה"צמח צדק" מליובאוויטש. שני חלקים. ווילנא, תרמ"ד 1884. מהדורה ראשונה.

שני חלקים בכרך אחד. חלק ראשון על אורח חיים ויורה דעה. חלק שני על אבן העזר וחושן משפט (החלק הראשון נדפס בדפוס פין, רוזנקרנץ ושריפטזר; והחלק השני בדפוס ראם).

בסוף חלק שני נדפסו שני דפי "לקוטים" בעניינים שונים [דפים סט-ע]. בדף סט/2 (בקטע המתחיל "עיתוף") מביא ה"צמח צדק" הוכחות מפסוקים בנ"ך שהמילה "עיתוף" אין פירושה עטיפת כל הגוף דווקא, אלא היא כוללת גם עטיפת חלק מהגוף. ה"צמח צדק" מתייחס שם לדברי הגר"א בנדון ומקשה על דבריו. לפנינו מודפס הנוסח: "ואינה תשובה". העותק שלפנינו הוא מן העותקים הנדירים שבהם מופיע נוסח זה, על דף שנדפס בשנית ונכרך

402a

"ואנכי בעניי לא זכיתי להבין דבריו הקדושים". בעותק שלפנינו, שהיה ברשותו של רבי משה יהודה לייב לנדא - רבה של בני ברק, נמחק משפט זה בעט, ובמקומו נכתב בשוליים הנוסח: "ואינה תשובה".

חותמות רבי משה יהודה לייב לנדא אב"ד בני ברק וחותמות נוספות.

[2], רפו, [2], נ; ע דף. שני דפי שער לכל חלק. 22 ס"מ. נייר יבש ושביר. מצב טוב-בינוני. כתמים. בלאי קל. קמטים וקרעים בשולי מספר דפים. סימני עש קלים. מספר דפים וקונטרסים מנותקים. כריכה פגומה וקרועה.

פתיחה: \$300

402. ספר צמח צדק - פסקי דינים - ווילנא, תרמ"ד - מהדורה ראשונה - העותק עם המשפט: "ואנכי בעניי לא זכיתי להבין דבריו הקדושים"

ספר צמח צדק - פסקי דינים, חידושים ופסקי הלכה על סדר דברי הטור, השלחן ערוך ונושאי כליהם, מאת רבי מנחם מנדל שניאורסון, האדמו"ר ה"צמח צדק" מליובאוויטש. שני חלקים. ווילנא, תרמ"ד 1884. מהדורה ראשונה.

שני חלקים בכרך אחד. חלק ראשון על אורח חיים ויורה דעה. חלק שני על אבן העזר וחושן משפט (החלק הראשון נדפס בדפוס פין, רוזנקרנץ ושריפטצור; והחלק השני בדפוס ראם).

בסוף חלק שני נדפסו שני דפי "לקוטים" בעניינים שונים [דפים סט-ע]. בוף סט/2 (בקטע המתחיל "עיטוף") מביא ה"צמח צדק" הוכחות מפסוקים בני"ך שהמילה "עיטוף" אין פירושה עטיפת כל הגוף דווקא, אלא היא כוללת גם עטיפת חלק מהגוף. ה"צמח צדק" מתייחס שם לדברי הגר"א בנדון ומקשה על דבריו. בנוסח שלפנינו נדפס: "ואנכי בעניי לא זכיתי להבין דבריו הקדושים", אך קיימים עותקים בהם נדפס נוסח אחר בדברי ה"צמח צדק": "ואינה תשובה" (ראה פריט קודם). על משמעות הדבר התפתח פולמוס חריף. הרבי מליובאוויטש באחת מאגרותיו (אגרות קודש, ח, עמ' רלח) כותב על כך: "שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר... אשר המדפיסים בוויילנא (ולא שמעתי ברור אם הבחור הזעזער והמפקחים עליו, אם גם המו"ל)... השתמשו בהזדמנות זו לזיף, ובמקום 'ואינה תשובה' הדפיסו הנוסח שמעתיק כת"ר, וכשהגיעו הטופסים הראשונים לליובאוויטש, הנה אחזו בכל האמצעים הנחוצים וחזרו והדפיסו את העמודים האחרונים בהנוסח של הצמח צדק..." (וראה בהרחבה בין היתר: הרב יהושע מונדשיין, עתון "מקור ראשון", מוסף "שבת", ב' אדר א' תשס"ח, עמ' 21-23; הרב שלום דובער לוי, תולדות חב"ד ברוסיה הצארית, עמ' קכא-קכב; פרופסור שמואל גליק, אשנב לספרות השו"ת, עמ' 277-278; הרב דוד קמנצקי, ישרון, כ, עמ' תשצ-תשצג; זלמן רודרמן, הכתב יד הכריע: ואינה תשובה, אתר "שטורעם.נט", י"ב טבת תשס"ח; ומקומות נוספים. הפולמוס נערך גם בפורומים ובמות שונות באינטרנט).

לפנינו אחד מאותם עותקים בהם מופיע הדף המקורי, עם הנוסח

401. Tzemach Tzedek – Piskei Dinim – Vilna, 1884 – First Edition – Rare Copy with the Words "VeEinah Teshuvah" – Four Leaves of Omissions and Errata Found in Some Copies Only

Tzemach Tzedek – Piskei Dinim, novellae and halachic rulings following the order of the Tur, Shulchan Aruch and their commentators, by Rebbe Menachem Mendel Schneersohn, the Tzemach Tzedek of Lubavitch. Vilna, 1884. First edition.

Two parts in one volume. Part I on Orach Chaim and Yoreh De'ah, Part II on Even HaEzer and Choshen Mishpat.

At the end of part II, there are two leaves with selections on various topics (leaves 69-70). On p. 69b, the Tzemach Tzedek quotes the Gaon of Vilna, remarking "VeEinah Teshuvah" (this is not a refutation). In most copies, the remark reads "I did not merit to understand his holy words". The Lubavitcher Rebbe explains that this censored remark was introduced by the printers in Vilna, and that when the first copies of the book reached Lubavitch, this leaf was hurriedly replaced by a corrected leaf, containing the original "VeEinah Teshuvah". The present copy is one of the rare copies with the replacement leaf.

Stamps of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

[2], 286, [2], 50; 70, [4] leaves. Two title pages for each part. Including four final leaves (omissions and errata), included in some copies only. 22 cm. Good condition. Stains. Marginal tears to title page and other leaves. Several detached leaves. Binding damaged and torn.

Opening price: \$500

402. Tzemach Tzedek – Piskei Dinim – Vilna, 1884 – First Edition – Copy with the Remark "I Did Not Merit to Understand His Holy Words"

Tzemach Tzedek – Piskei Dinim, novellae and halachic rulings following the order of the Tur, Shulchan Aruch and their commentators, by Rebbe Menachem Mendel Schneersohn, the Tzemach Tzedek of Lubavitch. Vilna, 1884. First edition.

Two parts in one volume. Part I on Orach Chaim and Yoreh De'ah, Part II on Even HaEzer and Choshen Mishpat.

At the end of part II, there are two leaves with selections on various topics (leaves 69-70). On p. 69b, the Tzemach Tzedek quotes the Gaon of Vilna, remarking **"I did not merit to understand his holy words"**. There are however copies which read **"VeEinah Teshuvah"** (this is not a refutation; see previous item). The Lubavitcher rebbe explained that the printers replaced the words of the Tzemach Tzedek with the text seen in this copy **"I did not merit to understand his holy words"**, and when the first copies reached Lubavitch, the censored leaves were quickly replaced with the original version of the Tzemach Tzedek.

The present copy contains the original printed text. In this copy, which was owned by R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Bnei Brak, the words were deleted in pen, and the corrected text **"VeEinah Teshuvah"** was written in the margins.

Stamps of R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Bnei Brak and other stamps.

[2], 286, [2], 50; 70 leaves. Two title pages for each part. 22 cm. Dry, brittle paper. Good-fair condition. Stains. Minor wear. Marginal creases and tears to several leaves. Minor worming. Several detached leaves and gatherings. Binding damaged and torn.

Opening price: \$300

402b

על יחסו של האדמו"ר ה"צמח צדק" מליובאוויטש אל הגר"א ותורתו

האדמו"ר ה"צמח צדק" מרבה להביא בספריו מביאור הגר"א לשלחן ערוך ומפירושו על המשניות. יתירה מכך, ברשימה של הנהגות טובות שכתב ה"צמח צדק" לעצמו, הוא מציין את הנהגת הגר"א: "הגר"א ישן ג' חצאי שעה בלתי רצופים, וגם באותן חצאי שעה שפתיו מרחשן" (אגרות קודש מאת כ"ק האדמו"ר הצמח צדק, מהדורת תשע"ג, עמ' נה, ראה גם: רשימות הרב"ש, עמ' קמ-קמא). עם זאת, ה"צמח צדק" לא נמנע מלחלוק על פסקיו ועל ראיותיו של הגר"א היכן שהיה סבור אחרת. כך נהג גם לגבי הב"ח, הש"ך, ה"שאגת אריה" ועוד מגדולי האחרונים, ה"צמח צדק" לא היסס לחלוק עליהם בלשונות חריפים במקומות בהם מסקנתו והבנתו היו שונות.

למעלה ממאה פעמים מביא ה"צמח צדק" בחיבוריו מדברי הגר"א. על פי רוב הוא סבור כמודו, מסתייע בראיותיו, ולעתים אף מביא הוכחות נוספות לדברי הגר"א. עם זאת, בכעשרים מקומות הוא חולק על דברי הגר"א, ולא אחת אף בלשון חריפה.

להלן כמה ציטוטים מדברי ה"צמח צדק" בהם חולק על הגר"א:

"אף שראיתי בביאורי הגר"א... אין דבריו נראים כלל... דברי הגר"א בזה הם שלא בעיון כלל" (מקוואות, ו, ז); "וראיתי להגר"א... ואין טעם לסברא זו... גם לא עיין הגר"א ברמזים שבפרק תינוקת דמשמע להיפוך" (שו"ת חלק יורה דעה, סימן קסד, סוף סעיף א); "וראיתי להגר"א... ולעניות דעתי הוציא המשנה מפשוטה" (שם, סימן קסב, סעיף ג); "מה שהשיג הגר"א... וכתב דברי המחבר בשלחן ערוך שם תמוהין... נהפוך הוא, דדבריו תמוהין" (שם). כמו כן בראש החלק הראשון בכרך שלפנינו, בסעיפים ז-ח, דן ה"צמח צדק" בראיות הגר"א לשיטתו הידועה בגדר חובת כיסוי הראש, והוא דוחה את ראיותיו אחת לאחת. יתירה מכך, גם בחלק שני בכרך שלפנינו (שנדפס בדפוס ראם), חולק ה"צמח צדק" על הגר"א ואינו מקבל את ראיותיו: "ראיתי בביאורי הגאון סי' תרכ"ג שהביא ראייה להב"י... ולפע"ד אין זו ראייה כלל... ודלא כמ"ש הגאון" (ו/ו מהספירה השלישית).

כאן המקום לציין את העובדה שכל ספרי הצמח צדק בהלכה נדפסו בשנים תר"ל-תרמ"ד בדפוסי ווילנא השונים, ובאף אחד מהם לא ידוע על שינוי שנעשה באופן התבטאותו של ה"צמח צדק" כפי שנעשה בספר "פסקי דינים" שלפנינו.

כולל מכתבים מהרוגוצ'ובר, ומכתבים מארכיון אביו רבי משה יהודה לייב לנדא אב"ד קורניץ

403

הגאון החסיד רבי משה יהודה לייב לנדא אב"ד קורניץ (תרי"ג-אלול תרע"ג), מחשובי רבני חב"ד. נסמך להוראה בשנת תרל"ו, בהיותו כבן עשרים ושלש, על ידי רבי אריה לייב זיבוב אב"ד דווינסק (כתב הסמיכה נמצא בפריט 404). "הגדול ממינסק" כתב לו בתשובה הלכתית בהיותו כבן עשרים וחמש: "שאלת חכם חצי תשובה ושאלת חכם שכמוהו הוא תשובה שלימה". על פי עדות בנו רבי יעקב: "כל הש"ס עם תוספות והרא"ש היה שגור על פיו, מלבד בקיאותו הנפלאה בכל חלקי שלחן ערוך ובספרי שאלות ותשובות". הסתופף בצ"ל האדמו"ר הרשב"ב מליובאוויטש, שהעריכו מאוד והתחשב בפסקיו (מגילת קורניץ, תל אביב תשט"ז, עמ' 24).

403. כתב הכתרה של רבי משה יהודה לייב לנדא לרבנות קורניץ - סיון תרמ"ד

שני דפים גדולים בכתב-יד - כתב הכתרה של רבי משה יהודה לייב לנדא לרבנות קורניץ, עם 144 חתימות מבני הקהילה. קורניץ (פלך ווילנא), י"ז סיון תרמ"ד [1884].

כתב ההכתרה שלפנינו נכתב באמצע ימי ה"שבעה" על הרב הקודם של קורניץ - רבי מרדכי זיסקינד (המכונה "ר" זישקא"), חותנו של רבי משה יהודה לייב לנדא, שנפטר בי"ד סיון תרמ"ד.

על כתב ההכתרה שלפנינו סיפר בנו של רבי משה יהודה לייב - רבי יעקב לנדא - בזכרונותיו: "כתב הרבנות אשר נמסר אחרי פטירת ר' זישקא לאבי, מתחיל במלים אלה: 'אחרי אשר גברו אראלים את מצוקים והועלה ארון הקודש מאור עינינו עטרת ראשנו מרא דאתרינו הכי', נתאספנו... כתב רבנות זה נכתב על ידי החסיד המופלג ר' יהושע קאסטרעל... מיד, בשוב הקהל מהלידה, התאספו ראשי הציבור וקיבלו עליהם לרב העיר את אבי ז"ל [רבי משה יהודה לייב לנדא], והכתב נכתב ביום טו"ב סיון" (מגילת קורניץ, עמ' 23-24). [2] דף. 35 ס"מ. מצב בינוני. כתמים, קרעים ובלאי. קרעים חסרים, עם פגיעה בטקסט. בכמה מקומות תיקונים בנייר דבק. סימני קיפול. נקבי תיוק.

פתיחה: \$300

403. Certificate of Appointment for Rabbi Moshe Yehuda Leib Landau as Rabbi of Kornitz – Sivan 1884

Two large handwritten leaves – certificate of appointment for R. Moshe Yehuda Leib Landau as rabbi of Kornitz, signed by 144 community members. Kornitz (Kurenets, Vilna region), 17th Sivan 1884.

This certificate of appointment was written immediately upon the passing of the previous rabbi of Kornitz – R. Mordechai Ziskind, father-in-law of R. Moshe Yehuda Leib Landau.

[2] leaves. 35 cm. Fair condition. Stains, tears and wear. Open tears, affecting text. Repaired with tape in several places. Folding marks. Filing holes.

Opening price: \$300

404. Letters Regarding the Kornitz Rabbinate – Including a Rabbinic Ordination from R. Aryeh Leib Zivov, Rabbi of Dvinsk – 1876-1926

Rabbinic ordination and letters sent to R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Kornitz (Kurenets), and to his son R. Yaakov Landau:

- Rabbinic ordination for R. Moshe Yehuda Leib Landau, handwritten and signed by R. Aryeh Leib Zivov Rabbi of Dvinsk (Denenburg). Shevat 1876.
- Letter to R. Moshe Yehuda Leib Landau, from R. Mordechai Rabinowitz. Dryssa (Vitebsk region), 1901.
- Letter to R. Yaakov Landau, from R. Yochanan Rabbi of Myadel (Myadzyel), regarding the Kornitz rabbinate. Shevat 1914.
- Letter from the Kornitz community, bidding R. Yaakov Landau to return to serve as their rabbi, signed by 13 community leaders. Kornitz, Shevat 1926.

After the passing of R. Moshe Yehuda Leib Landau (1853? – Elul 1913), Rebbe Rashab instructed that his son, R. Yaakov Landau, be appointed as Rabbi of Kornitz in his place (R. Yaakov served in this position for a short period of time). At that time, a dispute arose surrounding the position of Rabbi of Kornitz – a rabbi named R. Noach wished to take the position, with the support of some of the community members. Not much is known about this dispute, which lasted for over a decade. The letter from R. Yochanan Rabbi of Myadel discloses new information about the affair. Another letter related to the affair is the letter from Kornitz community members asking R. Yaakov to return to serve as rabbi of Kornitz, after R. Noach left the town. R. Yaakov, presumably decided not to return to Kornitz and to continue disseminating Torah in Russia.

R. Aryeh Leib Zivov Rabbi of Dvinsk (1810-1887), prominent Chabad rabbi, close disciple of the Tzemach Tzedek of Lubavitch. Served as rabbi of several cities, including Dvinsk, where he was succeeded by the Rogatchover.

4 letters. Size and condition vary.

Opening price: \$300

404

מאוחר יותר עמד רבי יעקב לנדא בראש ישיבת "תפארת בחורים" שייסד במוסקבה, בה למדו סטודנטים שאינם לומדים בישיבה (ראה: תולדות חב"ד ברוסיה הצארית, פרק ט). כפי הנראה, לא קיבל רבי יעקב את הצעת אנשי קורניץ, לשוב ולכהן כרב המקום, ונשאר להרבין תורה במדינת רוסיה. רק בשנת תרפ"ח עזב רבי יעקב את רוסיה הסובייטית, והגיע לכהן ברבנות העיר ליבו (לטביה). הגאון החסיד רבי אריה ליב זיוואו (זיבוב) אב"ד דווינסק (תק"ע-תרמ"ז), מחשובי רבני חב"ד, ומתלמידיו המקורבים של האדמו"ר ה"צמח צדק" מליובאוויטש. בגיל שמונה עשרה נסמך להוראה מרבו ה"צמח צדק". כיהן ברבנות בערים: בברויסק, סמילוביץ, האמיל דווינסק. לאחר פטירת ה"צמח צדק" היה קשור אל האדמו"ר המהר"ש מליובאוויטש. השאיר אחריו בכתובים שו"ת "זיו אריה" (ראה אודותיו בהרחבה: היכל הבעש"ט, ט, לט, עמ' קעז-רכ). לאחר פטירת הרב זיבוב הוכתר הגאון מרוגוצ'וב (הרוגוצ'וב) למלא את מקומו ברבנות הקהילה (החסידית) הגדולה בעיר דווינסק.

4 מכתבים. גודל ומצב משתנים.

פתיחה: \$300

404. מכתבים בעניין הרבנות בקורניץ - כולל כתב סמיכה לרבנות מאת רבי אריה ליב זיבוב אב"ד דווינסק - תרל"ו-תרפ"ח

כתב סמיכה ומכתבים שנשלחו אל רבי משה יהודה ליב לנדא אב"ד קורניץ, ואל בנו רבי יעקב לנדא:

- כתב סמיכה לרבנות, לרבי משה יהודה ליב לנדא, בכתב ידו וחתימתו של הגאון רבי אריה ליב זיבוב אב"ד דווינסק (דנבורג), שבט תרל"ו [1876].
- מכתב אל רבי משה יהודה ליב לנדא, מאת רבי מרדכי רבינוביץ. דריסא (Dryssa, מחוז ויטבסק), תרס"א [1901].
- מכתב אל רבי יעקב לנדא, מאת רבי יוחנן אב"ד מייאדיל, בענין הרבנות בקורניץ. שבט תרע"ד [1914].
- מכתב מבני קהילת קורניץ, הקוראים לרבי יעקב לנדא לחזור לערים ולשוב ולקבל את תפקיד הרבנות בעיר, בחתימות 13 מראשי הקהילה. קורניץ, שבט תרפ"ו [1926].
- הגאון החסיד רבי משה יהודה ליב לנדא אב"ד קורניץ (תרי"ג?-אלול תרע"ג), מחשובי רבני חב"ד. לאחר פטירתו, הוכתר תחתיו בנו רבי יעקב לנדא כרבה של קורניץ, על פי הוראת האדמו"ר הרש"ב. רבי יעקב כיהן במשרה זו תקופה קצרה. על משרה זו התעוררה מחלוקת בעיירה שנמשכה כעשר שנים. בעיירה התגורר רב בשם רבי נח (מהעיירה ראדין) שערער על הרבנות ותבע אותה לעצמו, כשלצדו עומדים חלק מבני העיר. לא ידועים לנו פרטים רבים על המחלוקת שהתעוררה אז בקורניץ. רבי יעקב לנדא סיפר על כך בקיצור נמרץ באחד ממכתביו אל החוקר החב"די רבי יהושע מונדשיין: "...נח בא ופזר כסף לבעלי בתים [בקורניץ]... כ"ק מרן רבינו הק' [הרש"ב] נבג"מ זיע"א אמר לנח (הוא בא לליובאוויטש): 'איר זייט אריין נט יושרדיג אין קורעניץ' [כניסתכם לתפקיד רבנות בקורעניץ היתה שלא ביושר]" (ספר סופר וסיפור, ר' יהושע מונדשיין, ירושלים תשפ"א, עמ' 242-243). באחד המכתבים שלפנינו, שנכתב על ידי רבי יוחנן אב"ד מייאדיל, מופיע מידע חדש על הפרשה (ומזכירים בו גם החפץ חיים ורבי נפתלי טרופ). מכתב זה כנראה לא נדפס.
- לפנינו מכתב נוסף ששייך לאותה פרשה, אשר שלחו בני קהילת קורניץ אל רבי יעקב לנדא לאחר שר' נח הני"ל עזב את העיירה. במכתב זה מבקשים ממנו לבוא ולכהן כרב במקום: "...כאשר זה לא כבר עזב ר' נח עירנו, כי נתקבל לעיר אחרת, החלטנו בהסכם כל אנשי עירנו... לנסות לרבר על לב ידידנו אולי יאבה לבא לפה לקחת משרת הרבנות בעירנו..." (מכתב זה נדפס במגילת קורניץ, עמ' 27-28).
- בתקופת מלחמת העולם הראשונה נדד רבי יעקב לנדא, הגיע לרבו האדמו"ר הרש"ב והיה מנאמני ביתו. רבי יעקב שימש כ"רב החצר" ברוסטוב, בה התיישב האדמו"ר. משם שלח האדמו"ר את רבי יעקב בשליחויות ציבוריות שונות, לחיזוק ענייני הדת והרבצת תורה.

405. Archive of Letters of R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Kornitz – Letters, Documents and Halachic Responsa – Kornitz, ca. 1890s-1910s

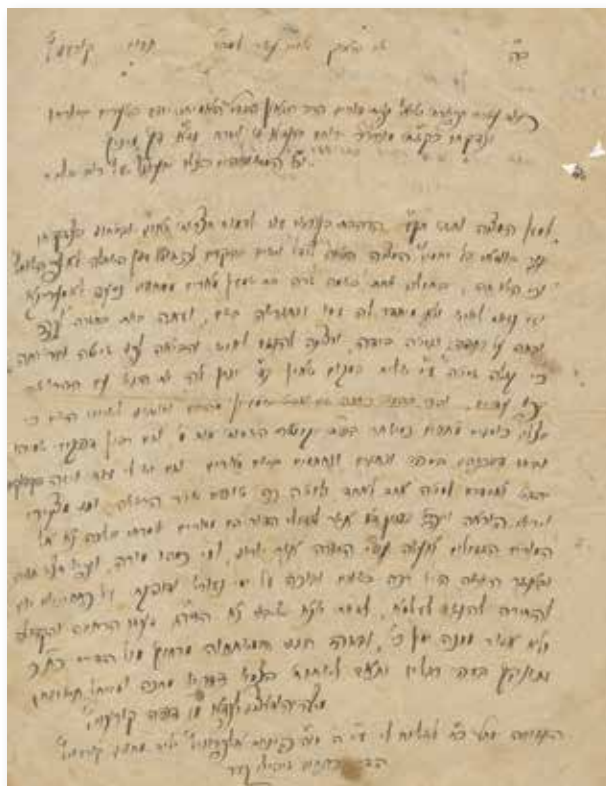
Archive of letters of R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Kornitz and his family members – including early letters from his son R. Yaakov Landau. Kornitz (Kurenets, Vilna region, Vileyka district), ca. 1890s-1910s.

The archive includes: familial letters (from R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Kornitz, his wife Gitta Feiga, their son R. Yaakov Landau and their daughters); halachic responsa; draft letters of Torah thoughts handwritten by R. Moshe Yehuda Leib Landau (including drafts of halachic letters to "the Gadol of Minsk" R. Yerucham Yehuda Perelman and to R. Chaim Noach Meir Levin posek in Vilna); sale contracts and various other documents in R. Moshe Yehuda Leib's handwriting.

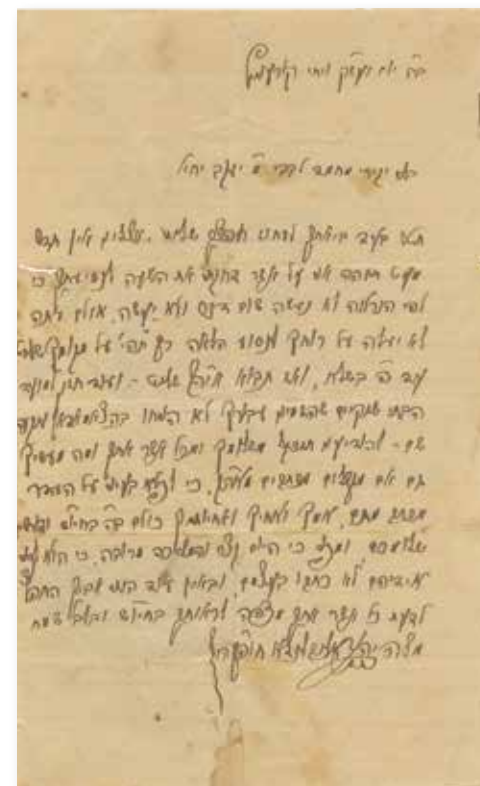
Most of the letters are addressed to R. Yaakov.

33 paper items, including 17 letters and draft letters signed by R. Moshe Yehuda Leib Landau. Size and condition vary.

Opening price: \$500

405b

405a

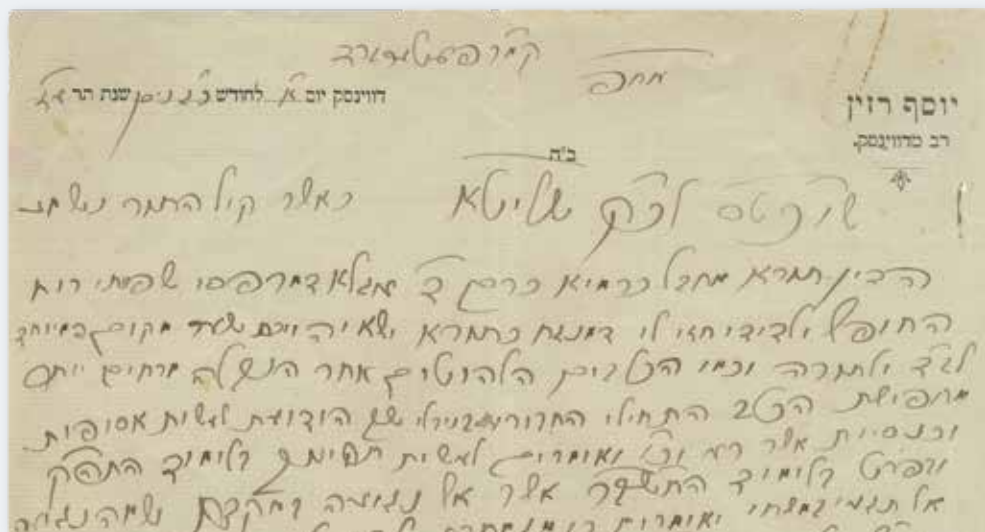
405. ארכיון מכתבים של רבי משה יהודה ליב לנדא אב"ד קורניץ - מכתבים, מסמכים ותשובות הלכתיות - קורניץ, שנות התר"נ-תר"ע בקירוב

ארכיון מכתבים של רבי משה יהודה ליב לנדא אב"ד קורניץ ובני משפחתו - כולל מכתבים מוקדמים מבנו רבי יעקב לנדא. קורניץ (גליל ווילנא, מחוז ויליאקא), שנות התר"נ-תר"ע בקירוב. הארכיון כולל: מכתבים משפחתיים (מאת רבי משה יהודה ליב לנדא אב"ד קורניץ, אשתו גיטה פייגא, בנם רבי יעקב לנדא ובנותיהם), שאלות ותשובות בהלכה, טיטות מכתבים תורניים בכתב ידו של רבי משה יהודה ליב לנדא (בהן טיטות מכתבים הלכתיים אל "הגדול ממנסק" רבי ירוחם יהודה פרלמן, ואל רבי חיים נח מאיר לוי המו"ץ בוילנא); שטרות מכר, ניירת ומסמכים שונים בכתב ידו.

רוב המכתבים נכתבו לבנו רבי יעקב: "בני יקירי עומד לבני יחי'ה"; "בני יקירי מחמד לבני מ' יעקב יחי'ה" (חלק מהמכתבים מתקופת מחלתו האחרונה של רבי משה יהודה ליב בשנים תרע"ב-תרע"ג).

33 פריטי נייר, מתוכם 17 מכתבים וטיטות-מכתבים בחתימת רבי משה יהודה ליב לנדא. גודל ומצב משתנים.

פתיחה: \$500

The Rogatchover – R. Yosef Rosen Rabbi of Dvinsk, Author of Tzofnat Pane'ach

R. Yosef Rosen (1858-1936) – known as the Rogatchover (after his birth town Rogatchov-Rahachow), was a Chabad-Kopust follower. His father took him as a child to the Tzemach Tzedek, who blessed him with exceptional scholarliness and instructed him to study Tractate Nazir (some say this was the reason the Rogatchover did not cut his hair). In his youth, he was a disciple of R. Yosef Dov Ber Soloveitchik, author of Beit HaLevi, alongside the latter's son R. Chaim of Brisk. From 1889, he served as rabbi of the Chabad Chassidic community in Dvinsk (Daugavpils), Latvia, alongside the Or Same'ach, a position he held for 40 years. A remarkable figure renowned for his tremendous sharpness and genius, he was well-versed in all areas of the Torah, down to its finest details, producing profound definitions, hypotheses and original methods of Torah study. Tales of his genius and indescribable diligence abound. His legendary brilliance was also highly regarded by the secular world in his days and Bialik reputedly said that "two Einsteins could be carved out from the mind of the Rogatchover". The Rogatchover dealt extensively in explaining the teachings of the Rambam and wrote numerous halachic responsa. His responsa and novellae were published in his Tzofnat Pane'ach series. His printed books are a small part of the incessant flow of the inexhaustible fountain of his Torah. Due to the profundity of his teachings and his concise, cryptic style of writing, several projects have risen in recent generations to decipher and explain his teachings, resulting in the publishing of annotated editions of his works.

שר התורה מרוגטשוב (הרוגצ'ובר) - הגאון רבי יוסף רוזין אב"ד דווינסק בעל "צפנת פענח"

הגאון המפורסם רבי יוסף רוזין (תרי"ח-תרצ"ו) - הידוע בכינויו "הרוגצ'ובר" (על שם עיר הולדתו רוגטשוב), נמנה על חסידי חב"ד-קאפוטס. בילדותו לקחו אביו לברכה אצל האדמו"ר בעל "צמח צדק" שברכו בלמדנות יתירה והורה לו ללמוד מסכת נזיר (יש אומרים שזו הסיבה שהרוגצ'ובר לא גזז את שערותיו). בצעירותו למד אצל הגאון רבי יוסף דב בער סולובייצ'יק בעל "בית הלוי" יחד עם בנו רבי חיים מבריסק. במשך כארבעים שנה, החל משנת תרמ"ט, כיהן כרב עדת חסידי חב"ד בעיר דווינסק שבלטביה, לצד אב"ד העיר הגאון בעל "אור שמח". דמות פלאית ויוצאת דופן בחריפותו וגאונותו המופלגת, בידיעת התורה כולה לכל חלקיה ופרטיה, בחידוש הגדרות וסברות עמוקות ודרכי לימוד מקוריות. אגדות רבות מסופרות על גאונותו ושקיפתו העצומה בתורה. גאונותו האגדית זכתה להערכה גם בקרב הציבור הכללי בדורו, וידוע מאמר ביאליק אודותיו: "מן המוח שלו אפשר לחצוב שני אינשטיינים". עסק רבות בביאור תורת הרמב"ם, והשיב תשובות רבות בהלכה. תשובותיו וחיידושו פורסמו בסדרת ספריו "צפנת פענח". ספריו הנדפסים הם חלק מועט ממעיין תורתו הבלתי-נדלה שהיה מתגבר והולך בלי הפסקה. מחמת עמקות דבריו ובשל כתיבתו המקוצרת והמרומזת, הוקמו בדורות האחרונים מספר פרויקטים במטרה לפענח ולפרש את דבריו, ולהוציא את חיבוריו במהדורות מבוארות.

"פרשה בפני עצמה שאינה נכללת בתוך המסגרת הקבועה של גדולים וגאונים, היתה אישיותו התורנית של הגאון הרוגצ'ובי, לא שאינה נכנסת מפני רוב גדלה ועמקה ורחבה, אלא שאינה נכללת. אין המדובר על שיעור הקומה, על הכמות, לא על הכמות של היקף הידיעות, הבקאות, ולא על זו של עומק ההגיון. הקומה עצמה היא אחרת, מחומר אחר קורץ, מעיסה אחרת נילוש, בקיאות אחרת, הגיון אחר, פרשנות אחרת.

ודאי, אף מבחינת הכמות עלה בבקאות, לא בלבד על בני דורו-דורנו, אלא אף על בני כמה דורות קודמים. כשאתה מעיין בספריו הראש מסתחרר מרוב הצינונים ו'העיינים' והוא הדבר בנוגע לניתוחיו ההגיוניים ולביאוריו-פירושו המקוריים. יחיד הוא בין במספר העצום של החקירות המפשטות ובין בסכום הגדול של פירושו החדשים [...]

הרוגצ'ובי עומד נבדל ברשות היחיד. תפיסה מיוחדת לו. עין מיוחדת. באופן מיוחד הוא רואה. כשהוא מביא המון מראי-מקומות להענין שהוא דן בו, אנו מתפללים לא בלבד על רוב הבקאות, אלא אף - ובעיקר - על אופן ההסתכלות שלו. השוואות ואסוציאציות שהעין הרגילה אינה מרגישה בהן. רואה ואינה מרגשת. והוא הדין בנוגע לדרכי ההבנה שלו ולארחות ביאוריו ופירושו. הכל נחתם במטבע מיוחדת" (רבי שלמה יוסף זווין, אישים ושיטות).

406. שלושה מכתבים בכתב-יד הרוגוצ'ובר שנשלחו אל האדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש - נגד אגודות יהודיות המבקשות לפגוע בחינוך ילדי ישראל ולימוד התורה - פטרבורג, תרע"ז

שלושה מכתבים בכתב-ידו וחתירתו של הגאון מרוגוצ'ובר (הרוגוצ'ובר) רבי יוסף רחין, אל האדמו"ר רבי שלום דובער שניאורסון - הרש"ב מליובאוויטש, בעניין אגודות יהודיות המבקשות לערוך שינויים בסדרי החינוך והלימוד במסודות החינוך היהודיים ברוסיה. פטרבורג, תרע"ז [1917].

את המכתבים שלפנינו כתב הרוגוצ'ובר ממקום שבתו בפטרבורג, אליה הגיע בתקופת מלחמת העולם הראשונה. בשניים מהם מחק את המילה "דווינסק" המודפסת בראש נייר המכתבים, ובשניים מהם הוסיף: "פעטערגרד" (פטרבורג, שמה הקודם של פטרבורג).

הרקע למכתבים:

לאחר "מהפכת פברואר" ברוסיה, בה התמוטט המשטר הצארי (בחוזה אדר תרע"ז, מרץ 1917), קם ממשל דמוקרטי בהנהגת ממשלה זמנית בראשות אלכסנדר קרנסקי, שביטלה את כל ההגבלות על זכויות היהודים. תקופת חירות זו נמשכה רק שבעה חודשים, עד פרוץ המהפכה השנייה - "מהפכת אוקטובר" - בעקבותיה עלו הבולשביקים והקימו את השלטון הקומוניסטי של ברית המועצות.

בפרק הזמן הקצר שבו ניתן חופש ליהודי רוסיה, קמו אגודות יהודיות שונות, בהן אגודות ציוניות, אגודות של משכילי רוסיה והתאגדויות אורתודוקסיות. האדמו"ר הרש"ב עמד אז בראש פעילות אינטנסיבית שנועדה לסכל מגמות שונות לערוך שינויים ותיקונים בחינוך ילדי ישראל ובמסודות הדת והחברה. החל מחודש ניסן תרע"ז החל הרש"ב בהתכתבויות ענפות בנידון עם גדולי הדור ברוסיה, ופעל לכנס אסיפת רבנים כדי לגבש דרכי פעולה. בין היתר נתגלעו חילוקי דעות בינו לבין הגאון רבי חיים עוזר גרודז'נסקי בעניין היחס ל"אגודת ישראל". בעוד רבי חיים עוזר רצה לייסד סניפי "אגודת ישראל" בכל העיירות ולאחר מכן לכנס אסיפה של כל הצירים, התנגד הרש"ב לייסודה של "אגודת ישראל" ברוסיה, בחששו שהיא תלך ותסחף לכיוון הציוני. לאחר דין ודברים ארוך נקבעה אסיפה לחודש אב בפטרבורג. תוכנית האסיפה לא היתה לרוחו של הרש"ב ולכן הודיע שיעדר ממנה. בסופו של דבר נדחתה אסיפה זו ובחודש אלול התכנסה אסיפה בעלת אופי שונה במוסקבה, בה השתתף הרש"ב עם אנשיו (ראה: אגה"ק להרש"ב, ח"ב, אגרות תס-תקב, וח"ה, אגרות א'ס-עז, א'פ-פב, ובהערות שם). הרוגוצ'ובר היה מקורב מאוד אל הרש"ב (ראה מסגרת), והמכתבים שלפנינו נכתבו על ידו באותם ימים כדי לזרז לפעולה בעניין. המכתבים עוסקים בדרכי הפעולה ומשקפים את חדרתו הגדולה של הרוגוצ'ובר

הרוגוצ'ובר והרש"ב

האדמו"ר הרש"ב העריך עד מאוד את הרוגוצ'ובר. הגאון רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק, סיפר בשם האדמו"ר הרי"צ, כי פעם אחת, כאשר קיבל הרש"ב מכתב מהגאון, הביע שמחה גדולה ואמר: "נתמלא הבית אורה" (מונדשיין, מגדל עז, עמ' צה). במכתב אל הרוגוצ'ובר מכתבו הרש"ב: "כבוד ידיד עליון וידיד נפשי הרב הגאון הגדול המפורסם בכל קצוי תבל..." (מגדל עז, שם; אגה"ק להרש"ב ח"ב, אגרת תסח).

באחד הימים ראו משמשיו של הרבי כי פניו צוהלות שלא כהרגלו. אחד מהמקורבים ניגש ושאלו לפרש העניין, השיבו הרבי: "היום קיבלתי ברכה מהגאון הרוגוצ'ובי שאמר לי בזה הלשון: איך בענטש אייך מיט מיין כח התורה איהר זאלט זיין א מוצלח אין אלע אייערע ענינים (=אני מברך אתכם בכח התורה שלי שיהיה לכם הצלחה בכל עניינים)" (יאר בורוכוב, הרוגוצ'ובי, עמ' 219-221).

הרוגוצ'ובר שמר על קשר חם גם עם בנו של הרש"ב - האדמו"ר הרי"צ, המתאר את הרוגוצ'ובר: "שר התורה, נשיא ישראל, נרו הדרתו ותפארתו" (אגה"ק להרי"ץ, חלק טז, אגרת ה'תשכח), וביתר שאת עם האדמו"ר רבי מנחם מנדל שניאורסון מליובאוויטש שעמד עמו בחליפת מכתבי תורה עניפה.

The Rogatchover and the Rashab

Rebbe Rashab held the Rogatchover in very high esteem. R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak related in the name of the Rayatz that on one occasion, when the Rashab received a letter from the Rogatchover, he expressed great joy and exclaimed "the house is filled with light". In a letter to the Rogatchover, the Rashab addresses him as "my exalted and close friend, the great Torah scholar, renowned throughout the world...". The attendants of the Rashab once saw him unusually happy, and asked him for the reason of his exceptional joy. He replied that he had received a letter from the Rogatchover that day, in which the latter had blessed him through the power of his Torah that he should see success in all his endeavors.

The Rogatchover also maintained close ties with the Rashab's son – Rebbe Rayatz, who referred to the Rogatchover with terms of great reverence, as well as with the Lubavitcher Rebbe, Rebbe Menachem Mendel Schneersohn, with whom he exchanged extensive Torah correspondence.

מזהפגיעה בחומות הדת ומהאסון הרוחני שימיטו האגודות החדשות. הרוגוצ'ובר מאיץ ברש"ב לפעול ומביע את כאבו ואת מחאתו נגד אותן אגודות.

פירוט המכתבים:

1. "אל תגעו במשיחי" - מכתב בכתב-ידו וחתירתו של הרוגוצ'ובר אל האדמו"ר הרש"ב. "קמ"ר [קרית מלך רב] פעטערגרד" [פטרבורג], כ"ג ניסן תרע"ז.

במכתב זה מעורר הרוגוצ'ובר את הרש"ב לפעול נגד האגודות המנסות לפגוע בחינוך היהודי: "כאשר קול התור נשמע, הדין תורא מחבל כרמא... התחילו בני החבורות בני בלי שם הידועות לעשות אסיפות וכנסיות... ואומרים לעשות תיקונים בלימוד התורה" ובפרט בלימוד התשב"ר, אשר אף נגיעה במקצת שמה נגיעה, אל תגעו במשיחי, ואומרים כי מגמתם להציל היהדות... ועיקר מגמתם לעשות הרכבה מזוגית בלימוד תורתנו הקדושה עם החכמות החוציות... וכאשר כ"ק [כבוד קדושתן] שליט"א עומד תמיד בפרץ... וכאשר ברוך ה' דבריו נשמעים בכ"מ [בכל מקום] באתי לעורר את כ"ק לעיין בזה...".

2. "וממש נצרך לקרוע בגדר שריפת התורה" - מכתב בכתב-ידו וחתירתו של הרוגוצ'ובר אל האדמו"ר הרש"ב. פעטערגרד [פטרבורג], כ"ד אייר תרע"ז.

הרוגוצ'ובר מתאונן על "כתבי פלסתר אשר נעשה על ידי אגודה אחת, אשר נתאגדה ע"י חבלי שוא... וממש רעדה אחותני בקראתי כפירה בתורה שבע"פ... וכפי אשר שמעתי היה שם גם איזו רבנים... וממש נצרך לקרוע בגדר שריפת התורה... ונצרך בזה להחיש לבל ח"ו ישתרשו בחטא...".

3. מכתב בכתב-ידו וחתירתו של הרוגוצ'ובר, בעניין אסיפת רבנים. [פטרבורג], כ"א תמוז תרע"ז.

הרוגוצ'ובר מספר כי היו אצלו רבנים שבקשו את הסכמתו לאסיפת רבנים מסוימת [כנראה מצומצמת בהיקפה], אך הוא הביע את דעתו כי יש לעשות "אסיפה כללית וגם לבקש שיבואו בע"ב [בעלי בתים] יראים...", ורק לאחר האסיפה הכללית לעשות אסיפות מקומיות יותר (ראה פריט הבא).

המכתבים פורסמו לראשונה בספר הזכרון מגדל עז (כפר חב"ד תש"מ), בעריכת הרב יהושע מונדשיין, עמ' ק-קד.

3 מכתבים (על נייר מכתבים רשמי של הרוגוצ'ובר). 26.5 ס"מ. מצב כללי טוב. סימני קיפול. קרעים בסימני הקיפול, מחוקים בנייר דבק.

פתיחה: \$10,000

406. Three Letters Handwritten by the Rogatchover, Sent to Rebbe Rashab of Lubavitch – Against Jewish Societies Wishing to Impinge on Torah True Education and Torah Study – St. Petersburg, 1917

Three letters handwritten and signed by the Rogatchover, R. Yosef Rosen, addressed to Rebbe Shalom Dov Ber Schneersohn – the Rashab of Lubavitch, regarding Jewish societies wishing to revise the traditional study programs of the Jewish schools in Russia. St. Petersburg, 1917.

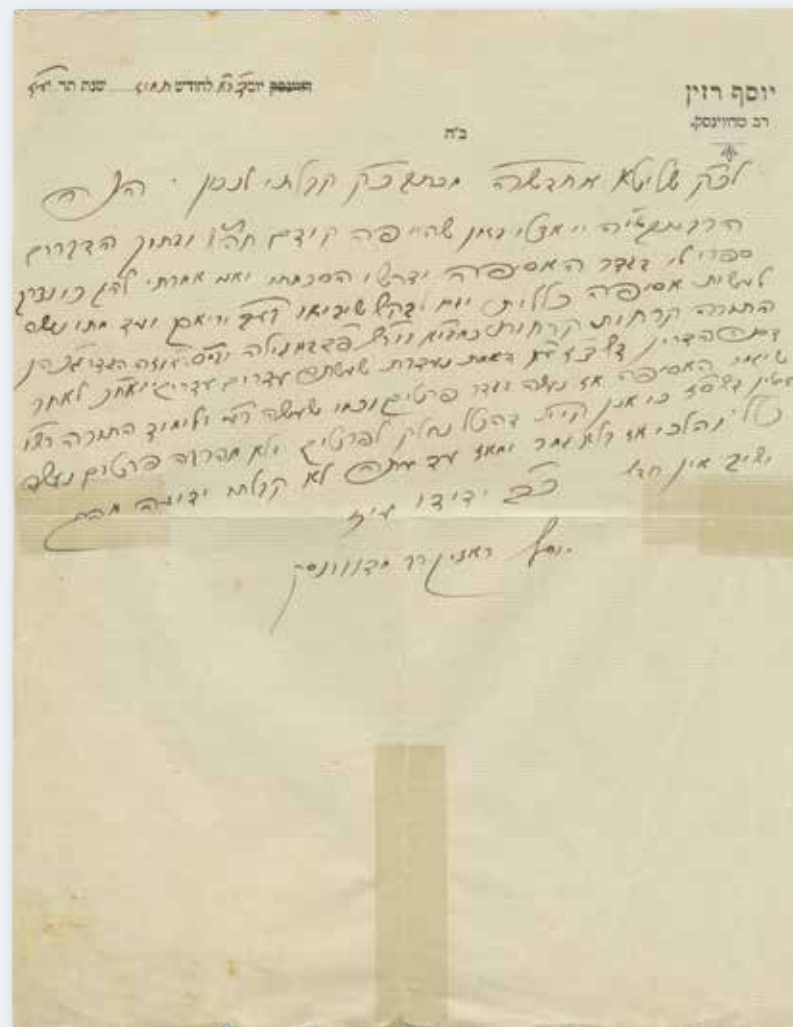
The letters were written by the Rogatchover while he was staying in St. Petersburg, during WWI.

The background of the letters:

After the February Revolution which overthrew the Tsarist rule (March 1917), a democratic regime run by a Provisional government was established, and it removed any limitation on the rights of the Jews. This period of freedom only lasted seven months, until the second revolution – the October Revolution, after which the Bolsheviks rose to power and established the communist Soviet Union. During that short period, when religious freedom was granted to Russian Jewry, various Jewish societies arose, including Zionist societies, societies of Russian maskilim and Orthodox societies. Rebbe Rashab stood then at the helm of intensive activity to thwart any attempts to revise and impinge upon Jewish education and religious institutions. Beginning from Nissan 1917, the Rashab corresponded extensively on the matter with the Torah leaders of the generation in Russia, and worked to convene a rabbinical conference to formulate a plan of action. A difference of opinion arose between him and R. Chaim Ozer Grodzinski, regarding the attitude to Agudath Yisrael. While R. Chaim Ozer wished to establish branches of Agudath Yisrael in every town and then call a meeting of all the representatives, the Rashab opposed the establishment of Agudath Yisrael in Russia, concerned that it would eventually incline to Zionism. After much deliberation, a conference was called for the month of Av in St. Petersburg. The Rashab, who was dissatisfied with the program of the conference, informed that he would not attend. Ultimately, the conference was postponed. In Elul, a conference of a different kind was convened in Moscow, attended by the Rashab and his entourage. The Rogatchover was closely associated with the Rashab (see sidebar), and he wrote the present letters during this period, in order to urge him to act on these issues. The letters discuss plans of action and reflect the Rogatchover's great concern of any breach to Torah observance and from the spiritual disaster which the new societies would cause.

The letters include:

1. Letter handwritten and signed by the Rogatchover, addressed to Rebbe Rashab. Petrograd [St. Petersburg], 23rd Nissan 1917. In this letter the Rogatchover urges the Rashab to act against the societies trying to harm Jewish education.
2. Letter handwritten and signed by the Rogatchover, addressed to Rebbe Rashab. Petrograd [St. Petersburg], 24th Iyar 1917. The Rogatchover expresses his pain about the publication of lampoons denying the Oral law.
3. Letter handwritten and signed by the Rogatchover, regarding a rabbinical conference. [St. Petersburg], 21st Tammuz 1917. The Rogatchover relates that

406c

rabbis asked for his approval for a conference they wished to arrange, but he disagreed with their plan of action.

The letters were first published in the Migdal Oz book by R. Yehoshua Mondschein. 3 letters (on official stationery of the Rogatchover). 26.5 cm. Overall good condition. Folding marks. Tears to folds, repaired with tape.

Opening price: \$10,000

407. שני מכתבים בכתב-ידו של הרוגוצ'ובר - בהם "קול קורא" נגד התאגדויות יהודיות אחרי מהפכת פברואר - נשלחו אל הגביר החבד"ר רבי שמואל מיכל טריינין - פטרבורג, תרע"ז

שני מכתבים בכתב-ידו של הגאון מרוגוטשוב (הרוגוצ'ובר) רבי יוסף רוזין אב"ד דווינסק:
 1. מכתב בכתב-ידו וחתמתו של הרוגוצ'ובר, אל "הג' [ביר] הני רב מדעים ורב תבונות כמוהר"ר החסיד... כמוהר"ר שמואל מיכל נ"י לבית טריינין". [פטרבורג], תמוז תרע"ז [1917].
 2. "באשר שקול הדרור נשמע בארצינו" - מכתב המנוסח כ"קול קורא", בכתב-ידו של הרוגוצ'ובר (כפי הנראה צורף למכתב הג"ל).

במכתב שנשלח אל ר' שמואל מיכל טריינין כותב הרוגוצ'ובר כי הוא מצרף למכתב "כתב" מסוים ומבקש שיעיין בו ויתקנו לפי הצורך: "הנה לוטה פה כתב אשר לדעתי נוכל לכתוב זה בהכתב אדרכה וימחילונן לעיין בזה ולתקן כפי אשר יעלה בדעתם...".

כפי הנראה, ה"כתב" שצירף הרוגוצ'ובר למכתבו הוא המכתב השני שלפנינו. מכתב זה, המנוסח כ"קול קורא", נכתב, כפי הנראה, לקראת אסיפת רבנים שעמדה להתקיים (ראה להלן). בסיומו שורת חתימה, עם תאריך: "כ"ז באנו עה"ח ר"ח אב ד' ית' יהפך לשמחה תרע"ז" (ללא חתימות הרבנים). המכתב מתייחס לחופש שניתן ליהודים ברוסיה לאחר "מהפכת פברואר" ומתנגד לכל התאגדות יהודית שעלולה לפגוע בחומות הדת. ניתן להניח שההתנגדות מכוונת כאן ל"אגודת ישראל", שהרוגוצ'ובר התנגד לה נחרצות:

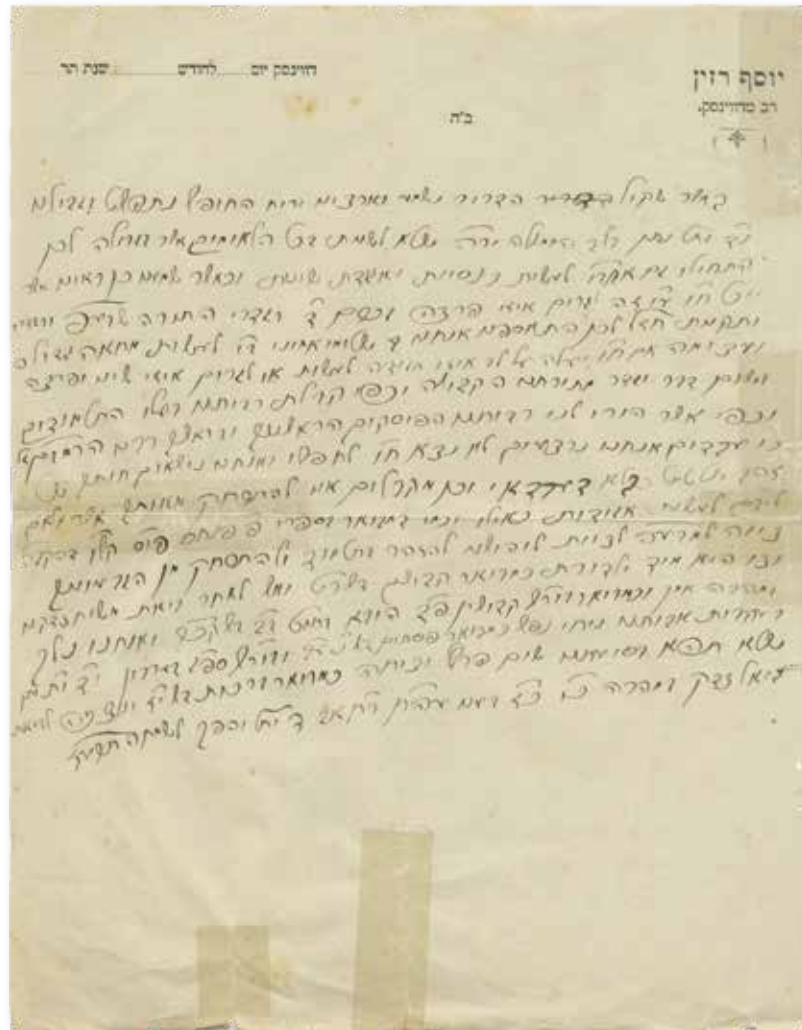
"באשר שקול הדרור נשמע בארצינו ורוח החופש נתפשט בגבולנו... לכן התחילו גם אחי" לעשות כנסיות ואגודות שונות, וכאשר שמענו, כן ראינו אשר יוכל ח"ו ע"י זה לגרום איוז פרצה בכרם ד' בגדרי התורה שבע"פ ובגדרי ותקנות חז"ל לכן התאספנו אנחנו שלומי אמוני ב"י לעשות מחאה גדולה ועצומה, אם ח"ו יעלה על לב איוז אגודה לעשות או לגרום איוז שינוי ופרצה בשום דבר וגדר מתורתנו הקדושה וכפי קבלת רבותינו בעלי התלמודים וכפי אשר הורו לנו רבותינו הפוסקים הראשונים ובראשם רבינו הרמב"ם ז"ל כי עבדים אנחנו נרצעים לא נצא ח"ו לחפשי... וכן מקבלים אנחנו להתרחק מאותם אשר מלאם ליבם לעשות אגודות כאילו... ואנחנו נלך בעקבות אבותינו נוחי נפש...".

המכתבים שלפנינו נכתבו במסגרת פעילותו של הרוגוצ'ובר לביצור חומות הדת עם נפילת המשטר הצארי ברוסיה והקמת הממשל הדמוקרטי. הרוגוצ'ובר שהה אז בפטרבורג, אליה הגיע במלחמת העולם הראשונה (המכתבים כתובים על נייר מכתבים רשמי שלו; במכתב הראשון מחק הרוגוצ'ובר את המילה המודפסת דווינסק בהעברת קווים).

באותם ימים פעל האדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש בעצה אחת יחד עם הרוגוצ'ובר לכנס אסיפת רבנים שתדון באתגרי השעה (ראה פריט קודם), והמכתבים שלפנינו קשורים לאותה פעילות (מכתב ה"קול קורא" נרפס ע"י הרב מונדישין בספר הזכרון מגדל עז, עמ' קד, יחד עם שלושת המכתבים בפריט הקודם, כ"ארבעה מכתבים אל האדמו"ר מוהרש"ב מליובאוויטש", אך נראה כי בפועל מכתב זה לא נשלח לרש"ב אלא צורף למכתב שלפנינו אל ר' שמואל מיכל טריינין).

הנגיד הפטרבורגי הרה"ח ר' שמואל מיכל (מיכל) טריינין, גביר ועשיר גדול, מחסידי חב"ד בפטרבורג. איש אמונו של האדמו"ר הרש"ב. היה הכתובת הראשית בכל הנוגע לעסקנות ציבורית למען יהודי רוסיה. את קשריו הענפים ניצל כדי לסייע לכל דורש. רבי שמואל מיכל היה שליחו של הרש"ב לעניינים ציבוריים שונים. בין היתר היה דמות מפתח בהכנות לעידית פטרבורג תרע"ז, ומונה על ידי הרש"ב לעמוד בראש הוועד הדתי שייסד בפטרבורג. באגרות הרש"ב והריי"צ ממוענות עשרות אגרות אליו.

האדמו"ר הריי"צ כתב עליו: "רבי שמואל מיכל טריינין היה איש חכם נבון דבר ובעל רצון כביר, היה מייקר מאוד את השם חסיד, וכשבא בין החפשים או בין הרוחנים היהודים לא בוש במהותו העצמי שהוא חסיד בן חסיד ולא חת משרי העמים, ובשמעו איוז דבר על היהודים היתה שפתו אתו להשיב כהלכה בדעה והשכל" (מבוא הריי"צ לקונטרס ומעין מבית ד', עמ' 12).

407a

לאחר המהפכה, הלאימו הקומוניסטים את כל בתי החרושת שלו ואת כל עסקיו והוא נשאר בעירום ובחוסר כל, בודד וגלמוד, וכשהיה מגיע הריי"צ לפטרבורג, היה סר לבקר את הגביר שבזמן גדולתו מסר נפשו למען הכלל (תולדות חב"ד בפטרבורג, עמ' 106).

[2] דף (נייר מכתבים רשמי). 26-13 ס"מ. מצב טוב. כתימים. סימני קיפול. נקבי תיוק. הדבקות בנייר דבק באחד המכתבים.

פתיחה: \$3000

408. מכתב מיוחד בכתב-ידו וחתימתו של הרוגוצ'ובר - עם משפט הערצה לאדמו"ר הזקן: "והכלל, כמעט כל מקום שפסק הגאון מלאדי ז"ל - אמת"

מכתב ארוך ויוצא דופן, עם דברי תורה, בכתב-ידו וחתימתו של הגאון מרוגוצ'וב (הרוגוצ'ובר) רבי יוסף רוזין אב"ד דווינסק. דווינסק, תרצ"ב [1932].

המכתב נשלח אל רבי יעקב לנדא, וכולל פלפול בעניין אמירת תחנון בימים שלאחר חג השבועות. אופן כתיבת המכתב ממחיש את מעיינו השופע בתורה ואת גאונותו של הרוגוצ'ובר. הוא החל לכתוב בראש הדף את התאריך: "יום ג' ט' סיון...", וקודם שהשלים את השנה: תרצ"ב, נמשך מיד לדון בעניין היום, כשהוא מתחיל לכתוב: "תשלומין של חז"ש [חג השבועות] נוהג גם עכשיו, נ"מ [נפקא מינא] אם יבנה המקדש...", ומכאן מפלפל בארוכה במשך כ-25 שורות בנידון, כשהוא מפנה לכל מרחבי ספרות חז"ל והפוסקים, ולבסוף מצדיק את מנהג חב"ד שאין אומרים תחנון עד י"ב סיון ועד בכלל ("לא כהמערערים") ומוסיף משפט יוצא דופן: "והכלל כמעט כל מקום שפסק הגאון האמיתי מלאדי ז"ל אמת". רק לאחר מכן כתב את פרט השנה, תרצ"ב, ונפנה לעצם המכתב. בגוף המכתב מתייחס הרוגוצ'ובר לפניית הרב לנדא אליו, כנראה בעניין המלצה על רבנות שהוצעה לו, וכותב: "קבלתי מ[חבר] והנה אני איני מתערב רק אם ידרשו ממני בוודאי אי"ה אענה לטובתו עבורו ובלא זה א"א לי להתערב בשום דבר כי כן דרכי תמיד..." (בעניין הצעת הרבנות להרב לנדא, ראה פריט 410).

בשולי המכתב, לאחר החתימה, הוסיף הרוגוצ'ובר שתי שורות נוספות בעניין הסוגיה שדן בה קודם לכן.

המשפט "והכלל כמעט כל מקום שפסק הגאון האמיתי מלאדי ז"ל אמת" אינו אופייני לסגנונו של הרוגוצ'ובר ומבטא את הערצתו העצומה אל האדמו"ר הזקן בעל התניא, אותו כינה "הגאון האמיתי". בהודמנות אחרת אמר הרוגוצ'ובר כי מאז חתימת הש"ס היו רק שניים שירדו לעומק דעתם של חכמי הש"ס - הרמב"ם והאדמו"ר הזקן (ראה מאמר "פענח רזא", בספר הזכרון מגדל עז, עמ' צב). מסופר כי פעם פלפל בשאלה האם כאשר רואים את מבצר פטרופלובסקיה בפטרבורג, בו ישב האדמו"ר הזקן במאסר, צריכים לברך בנוסח "שעשה נס לאבותינו" או "שעשה נס לרבנו" (שם, עמ' צד).

המכתב נדפס בקובץ יגדיל תורה, שנה ז (ניו יורק תשמ"ג), עמ' עה-עז.

[1] דף 27.5 ס"מ. מצב טוב. כתמים. קרעים קלים וסימני קיפול.

פתיחה: \$2000

407. Two Letters Handwritten by the Rogatchover – Including a Proclamation Against Jewish Societies After the February Revolution – Addressed to the Wealthy Chabad Chassid Rabbi Shmuel Michel Treinin – St. Petersburg, 1917

Two letters handwritten and signed by the Rogatchover, R. Yosef Rosen Rabbi of Dvinsk:

1. Letter handwritten and signed by the Rogatchover, addressed to the wealthy R. Shmuel Michel Treinin. [St. Petersburg], Tammuz 1917.

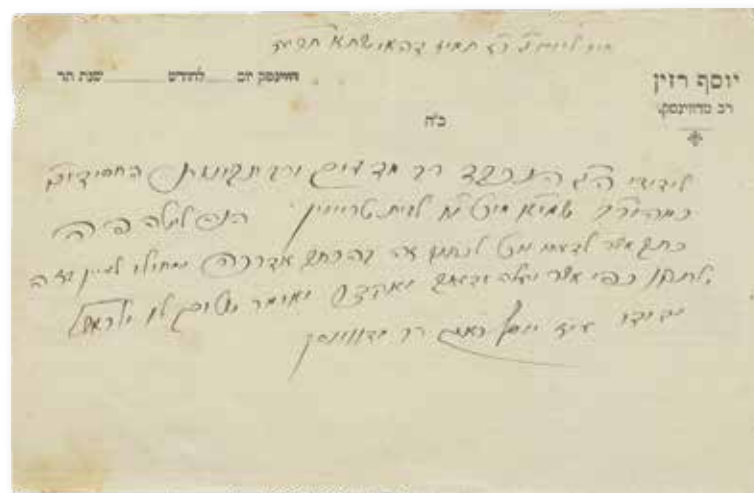
2. Letter formulated as a proclamation, handwritten by the Rogatchover. Presumably enclosed with the letter addressed to R. Shmuel Michel Treinin (in which the Rogatchover writes that he is enclosing the text of a particular letter and asks that he review it and edit it as necessary). The letter relates to the freedom of religion granted to Russian Jewry after the February Revolution, and expresses opposition against any Jewish society which may cause the slightest breach in Torah observance – likely referring to Agudath Yisrael, which the Rogatchover vehemently opposed. Presumably, this letter was written for a rabbinical conference and was meant to be signed by the participants. Dated Rosh Chodesh Av 1917. Unsigned.

The letters were written during the Rogatchover's stay in St. Petersburg during WWI, on his official stationery (the word "Dvinsk" in the letterhead of the first letter was deleted), and reflect the Rogatchover's activities to safeguard Torah observance upon the fall of the Tsarist regime and the establishment of a democratic government. Together with Rebbe Rashab of Lubavitch, the Rogatchover convened a meeting to discuss the challenges of their times (see previous item).

R. Shmuel Michel Treinin, a wealthy Chabad Chassid in St. Petersburg, close associate of Rebbe Rashab. He utilized his widespread connections to help anyone in need, and served as the Rashab's agent in various communal matters. Igrot of the Rashab and the Rayatz include dozens of letters addressed to him. After the revolution, the communists nationalized all his factories and businesses, and he remained penniless.

[2] leaves (official stationery). 13-26 cm. Good condition. Stains. Folding marks. Filing holes. Tape repairs to one letter.

Opening price: \$3000

407b

408. Exceptional Letter Handwritten and Signed by the Rogatchover – Expressing His Esteem of the Baal HaTanya: "Almost Every Ruling of the Gaon of Liadi is Correct"

Lengthy and exceptional letter of Torah thoughts, handwritten and signed by the Rogatchover, R. Yosef Rosen Rabbi of Dvinsk. Dvinsk, 1932.

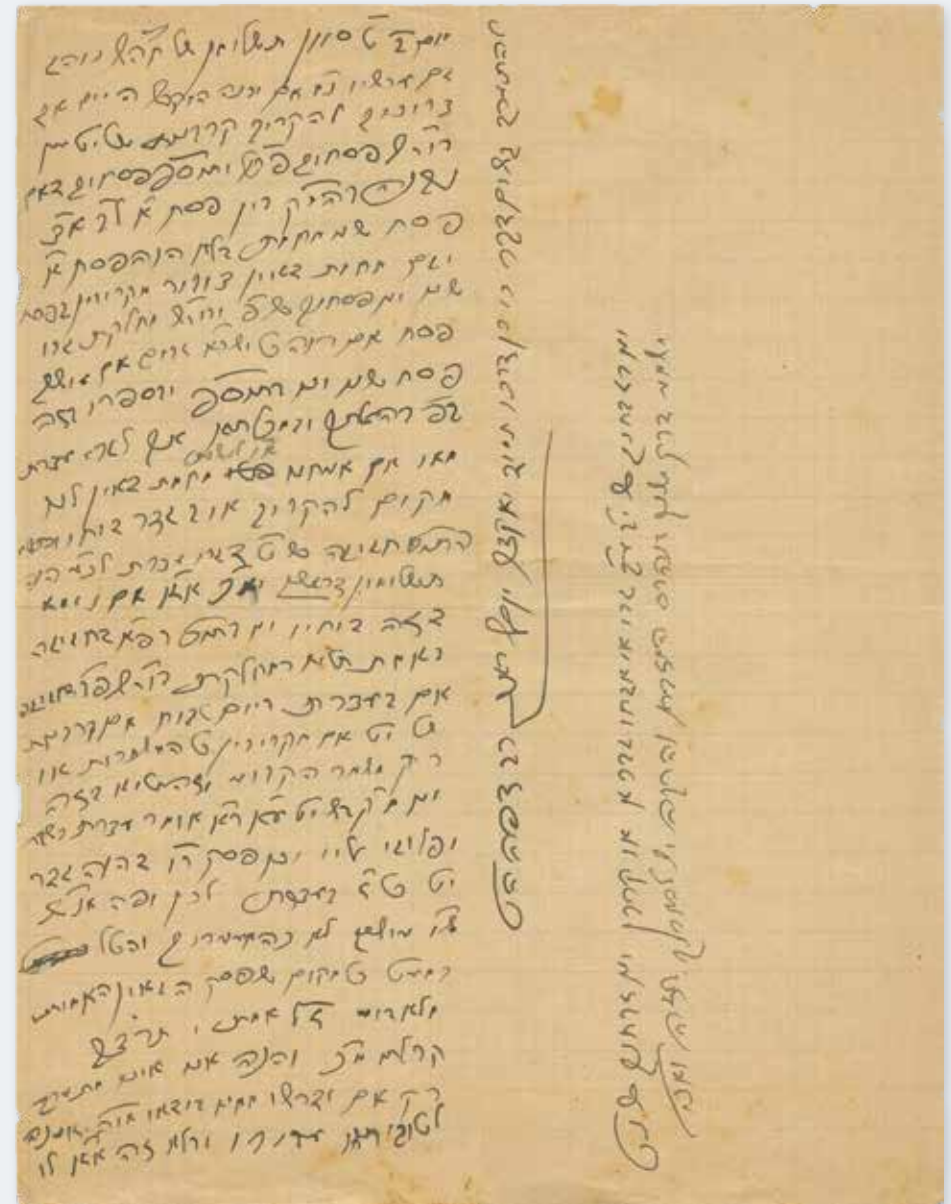
Remarkable letter, sent to R. Yaakov Landau, with a pilpul on the topic of reciting Tachanun on the days following Shavuot. The way the letter is written expresses more than anything the Rogatchover's boundless wellsprings of Torah and brilliance. He begins the letter with the date – Tuesday 9th Sivan, and before adding the year, 1932, he immediately begins a lengthy (25 line) halachic study of the time of the year – the week following Shavuot, with references spanning the entire literature of Chazal and poskim, concluding with a justification of the Chabad custom of not reciting Tachanun until 12th Sivan included. Here, he adds a remarkable sentence: **"almost every ruling of true Gaon of Liadi is correct"**. Only then does he note the year, and continue with the actual letter.

The Rogatchover's statement about the Baal HaTanya is uncharacteristic and reflects his tremendous esteem for the Baal HaTanya, whom he refers to as a "true Gaon". He is known to have stated that since the conclusion of the Talmud, there were only two who reached the true depth of understanding of the Talmudic sages – the Rambam and the Baal HaTanya.

In the body of the letter, the Rogatchover relates to R. Landau's request, presumably regarding a recommendation for a rabbinical position he was offered. The Rogatchover replies that his practice is not to intercede, but if asked, he will surely recommend him highly (regarding the rabbinical position offered to R. Landau, see item 452).

The letter was published in the Yagdil Torah anthology. [1] leaf. 27.5 cm. Stains. Minor tears and folding marks.

Opening price: \$2000

409. 14 מכתבי תשובה בהלכה וחידושי תורה בכתב-יד הרוגוצ'ובר - נשלחו אל רבי יעקב לנדא

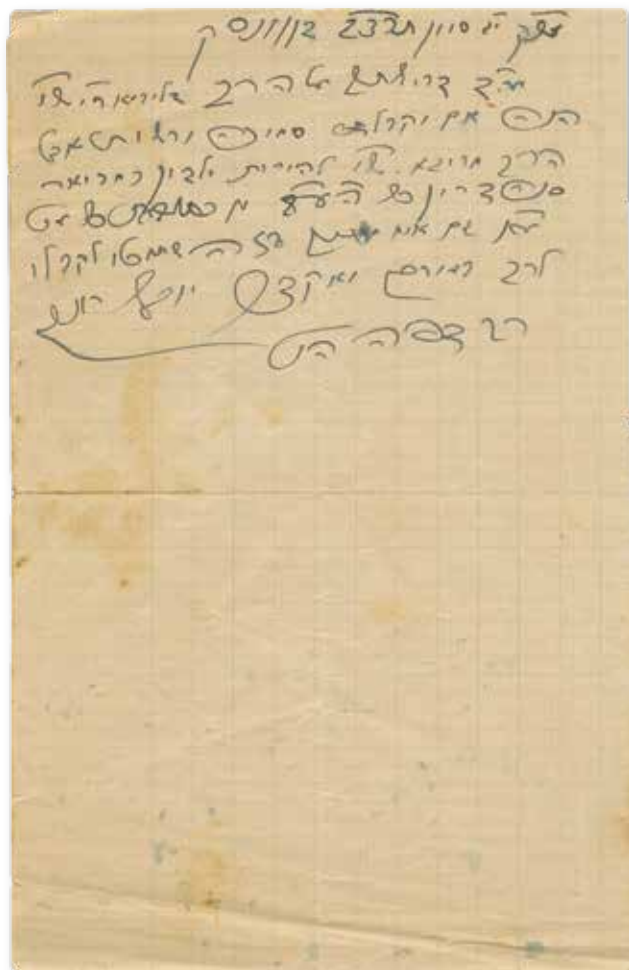
409

(ראה מכתב נוסף בו מגיב הרוגוצ'ובר בעניין סמיכה לרבי יעקב לנדא בפריט הבא).
המכתבים שלפנינו נשלחו אל רבי יעקב לנדא בתקופת רבנותו בליבובי (המכתב הראשון, שנכתב על גבי גליון, ממוען אל M. Zak בליבובי, אך ככל הנראה מיועד אף הוא לרב לנדא).
מצורפות עשר מעטפות דואר בהן נשלחו מכתבי הרוגוצ'ובר אל הרב לנדא.
המכתבים נדפסו ברובם בקובץ יגדיל תורה (חב"ד) שנה ז' (תשמ"ג, חוברות ב-ג-ד, ו) ושנה ח' (תשמ"ד, חוברת ג'), למעט מכתב מס' 8 ומכתב מס' 14 שלא נדפסו שם, ולא ידוע לנו אם נדפסו במקום אחר.
14 מכתבים + עשר מעטפות. גודל משתנה. מצב כללי טוב-בינוני. פתיחה: \$25,000

בתשובה זו עוסק הרוגוצ'ובר בחקירתו הידועה, אם נישואין הם שיעבוד חדש בכל יום, או פעולה נמשכת.
12. תשובה בעניין ביטול שליחות, כסף קידושין, ועוד. דווינסק, כ"ז ניסן תרצ"ד [1934].
13. תשובה בעניין חיוב גרם ביחיד וברבים והמשך לענייני המכתב הקודם. דווינסק, ט' אייר תרצ"ד [1934].
14. תשובה בעניין דברי הרמב"ם בהלכות ערכין. דווינסק, כ"ז אב תרצ"ד [1934].
בשולי המכתב מתייחס הרוגוצ'ובר לבקשת רבי יעקב לנדא לקבל ממנו סמיכה, וכותב לו כי מאחר וכבר נסמך על ידי הרב מריגא, אין צורך גם בסמיכה ממנו: "וע"ד [ועל דבר] דרישתו בגדר סמיכה הנה כבר נסמך מאת הרב המדינה דעיר ריגא שי' וכבר הוא רב לכן די בזה ואין עושין מחיצה ע"ג מחיצה כמבואר בערובין..."

- 14 מכתבים, רובם ארוכים במיוחד, עם תשובות בהלכה וחידושי תורה, בכתב-ידו וחתימתו של הגאון מרוגוצ'וב (הרוגוצ'ובר) רבי יוסף רוזין אב"ד דווינסק. נשלחו אל רבי יעקב לנדא:
1. תשובה בעניין ספר תורה שיש בו אות מיותרת. דווינסק, י"ח סיון תרפ"ח [1928]. גלוית דואר, כתובה משני צדיה.
כולל חקירה למדנית, אופיינית להלך מחשבתו של הגאון, האם אות אחת היא מציאות בפני עצמה, או רק חלק מתיבה.
2. תשובה ארוכה בעניין הנ"ל. דווינסק, ו' מנחם אב תרפ"ט [1929].
3. תשובה ארוכה נוספת בעניין הנ"ל. דווינסק, י"ב אב תרפ"ט [1929].
4. דף קטן עם קטע נוסף בעניין הנ"ל. ללא תאריך וללא חתימה (יתכן וצורף לאחד המכתבים הקודמים).
בסוף דבריו כותב: "אך בגדר מ"ש המחברים אחריהם במ"כ [במחילת כבודם] הם פטופטי דברים ופשרות ולא יותר, ולא עמדו על תוכן הנ"ל ולא עברו על פיתחה של תורה כלל".
5. תשובה בעניין מחט בבית הכסות. דווינסק, כ"ב אדר"ר [אדר ראשון] תרפ"ט [1929].
6. תשובה בעניין הנ"ל. דווינסק, ר"ח אדר"ת [אדר תניינא] תרפ"ט [1929].
7. תשובה בעניין גדר חתן וכלה לפני האירוסין. דווינסק, ג' מח"ש [מר חשוון] תר"ץ [1929]. בראש המכתב ברכת "מז"ט" (מזל טוב) לאירוסיו של רבי יעקב לנדא.
8. תשובת המשך לעניין הנ"ל. דווינסק, י"ט מח"ש [מר חשוון] תר"ץ [1929].
9. תשובה בעניין חציצת טבעת בטבילה ועוד. דווינסק, ו' שבט תר"ץ [1930].
- תשובה יסודית בעניין חציצה ("והנה לבאר זה ימעט הנייר והזמן"). בסופה תשובה נוספת בעניין נדר לבית המדרש.
10. תשובה בעניין תיקון עירובין בעיירות. דווינסק, א' דר"ח אייר תרצ"ב [1932].
- בין דבריו כותב: "ומה אוכל לעשות כבר זה כשתי שנים אשר קבלתי מכתבך מאתו בדבר עירוב והזהרתי אותו שלא לעשות כלל בזה מחמת כמה טעמים".
11. תשובה בעניין תקנת רבנו גרשום מאור הגולה במורדת. דווינסק, ו' טבת תרצ"ג [1933].

410

התכוון הרוגוצ'ובר לרבי הגמרא "מורה הוראה אני" ולביאור רש"י שם: "נטלתי רשות מריש גלותא", שם מבואר כי אין להורות בלי נטילת רשות).

נדפס בקובץ יגדיל תורה שנה זו 'חברת א' (ברוקלין תשמ"ג), עמ' עז. תגובה נוספת על בקשה של הרב לנדא לקבל סמיכה לרבנות מהרוגוצ'ובר, ראה פריט קודם, מכתב מס' 14.

[1] דף. 20 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים ובלאי. סימני קיפול.

פתיחה: \$1500

410. מכתב בכתב-ידו וחתימתו של הרוגוצ'ובר - המלצה לרבנות עבור רבי יעקב לנדא

מכתב המלצה בכתב-ידו וחתימתו של הגאון מרוגוטשוב (הרוגוצ'ובר) רבי יוסף רוזין אב"ד דווינסק, עבור רבי יעקב לנדא. דווינסק, י"ג סיון תרצ"ב [1932].

כך כותב הרוגוצ'ובר: "ע"ד נעל דבר] דרישתם על הרב דליבויא ר"י שי' [רבי יעקב שיחיה] הנה אם יקבל סמיכה ורשות אצל הרב מריגא [רבי מנחם מנדל ז"ק] להורות ולדון כמבואר סנהדרין דף ה' ע"ב עיין כתובות דף ע"ט ע"א גם אני מסכים בזה שיוכלו לקבלם כרב בעירם..." [במכתב לא מצויין איזו קהילה בקשה לקבל את רבי יעקב לנדא כרבה. למעשה נשאר הרב לנדא בליבוי עד סוף שנת תרצ"ד, אז עלה לארץ ישראל].

רבי יעקב לנדא היה ממקורביו הרוגוצ'ובר ועמד עמו בקשרי מכתבים (ראה פריט קודם). הרוגוצ'ובר אף היה "מסדר קידושין" בחתונתו של הרב לנדא בשנת תר"צ.

מעניין שגם במכתב המלצה, שאינו מכתב תורני, לא יכול היה הרוגוצ'ובר לעצור את מעיין תורתו הבלתי פוסק, וציין והפנה למרחבי הש"ס (בציין 'עין' למסכת כתובות

409. 14 Letters of Halachic Responsa and Torah Novellae Handwritten by the Rogatchover – Sent to Rabbi Yaakov Landau

14 letters, most particularly lengthy, with halachic responsa and Torah novellae, handwritten and signed by the Rogatchover, R. Yosef Rosen of Dvinsk, addressed to R. Yaakov Landau:

1. Responsum regarding a Torah scroll containing an extra letter. Dvinsk (Daugavpils), 18th Sivan 1928. Postcard, written on both sides.
2. Lengthy responsum on the above topic. Dvinsk, 6th Av 1929.
3. Another lengthy responsum on the same topic. Dvinsk, 12th Av 1929.
4. A small leaf on the same topic. Undated and unsigned (may have been enclosed with one of the previous letters).
5. Responsum on the laws of terefot. Dvinsk, 22nd Adar [II] 1929.
6. Responsum on the above topic. Dvinsk, Rosh Chodesh Adar II 1929.
7. Responsum regarding the status of a bride and groom before the Erusin. Dvinsk, 3rd Marcheshvan 1929. With congratulations on the occasion of R. Yaakov Landau's betrothal.
8. Responsum on the above topic. Dvinsk, 19th Marcheshvan 1929.
9. Responsum on the laws of tevilah (ritual immersion). Dvinsk, 6th Shevat 1930.
10. Responsum on the laws of Eruvin. Dvinsk, 1st day of Rosh Chodesh Iyar 1932.
11. Responsum regarding an institution of Rabbenu Gershom. Dvinsk, 6th Tevet 1933.
12. Responsum regarding laws of agents, marriages and more. Dvinsk, 27th Nissan 1934.
13. Responsum on the topic of causation in regard to the private and the public. Dvinsk, 9th Iyar 1934.
14. Responsum on the laws of Erchin. Dvinsk, 26th Av 1934.

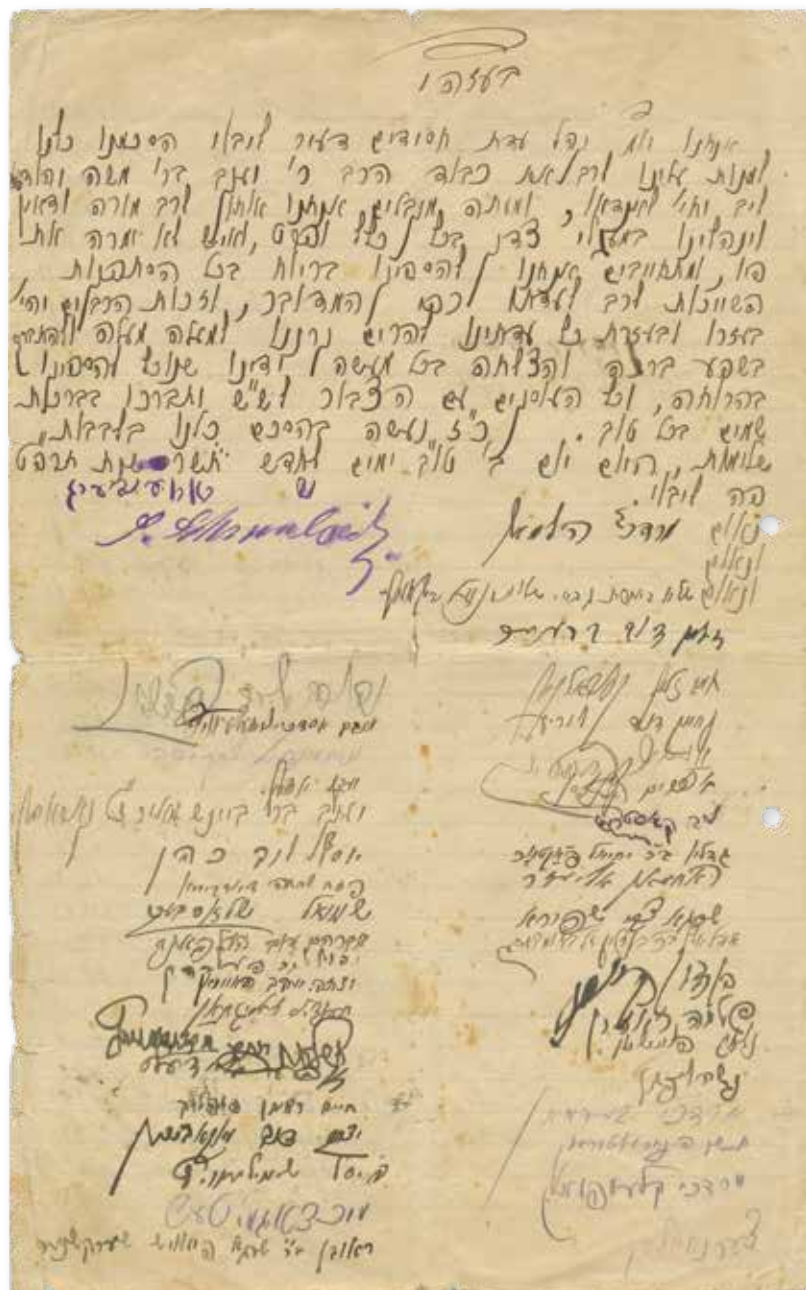
At the foot of this letter, the Rogatchover relates to R. Yaakov Landau's request for rabbinical ordination, replying that since he has already been ordained by the rabbi of Riga, his ordination is unnecessary (see next item – another letter relating to R. Landau's ordination).

The present letters were sent to R. Yaakov Landau during his tenure as rabbi of Libau.

Enclosed: 10 envelopes in which the Rogatchover sent these letters. Most of the letters were published in Yagdil Torah, apart from letters 8 and 14.

14 letters (+ 10 envelopes). Size varies. Overall good-fair condition.

Opening price: \$25,000

410. Letter Handwritten and Signed by the Rogatchover – Recommending Rabbi Yaakov Landau for a Rabbinical Position

Letter of recommendation handwritten and signed by the Rogatchover, R. Yosef Rosen Rabbi of Dvinsk, for R. Yaakov Landau. Dvinsk, 13th Sivan 1932.

The Rogatchover writes: "Regarding their query about the rabbi of Libau, R. Y. [R. Yaakov], if he receives ordination and permission from the rabbi of Riga [R. Menachem Mendel Zak], to rule... I also agree that they can accept him as rabbi of their city..." [the letter does not indicate which community wished to appoint R. Yaakov Landau as rabbi. Ultimately, R. Landau remained in Libau until his immigration to Eretz Israel in 1934].

R. Yaakov Landau was an associate of the Rogatchover and corresponded with him (see item 454). The Rogatchover even officiated at R. Landau's wedding in 1930.

Published in the Yagdil Torah anthology.

[1] leaf. 20 cm. Good-fair condition. Stains and wear. Folding marks.

Opening price: \$1500

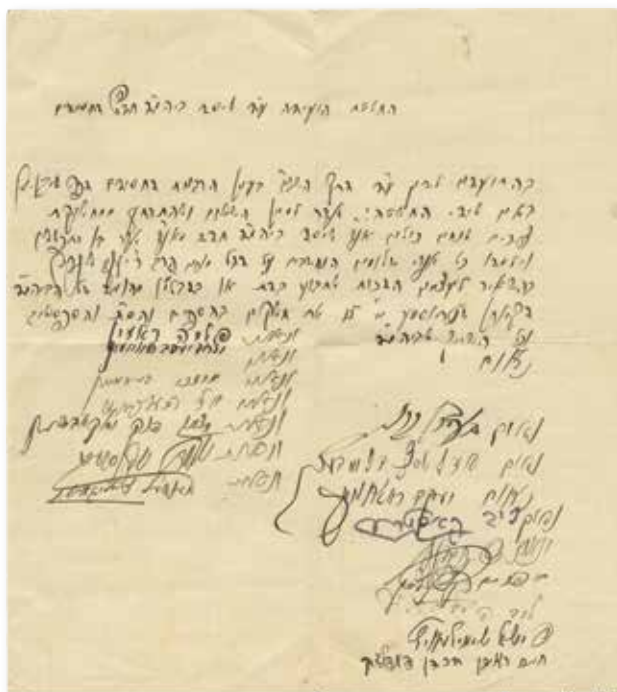
411. כתב הכתרה של רבי יעקב לנדא לרבנות הקהילה החסידית בליבוי - תרפ"ט

דף גדול בכתב-יד - כתב הכתרה לרבי יעקב לנדא לרבנות הקהילה החסידית בליבוי שבלטביה, עם 78 חתימות מבני הקהילה (משני צדי הדף). ליבוי (ליפאיה Liepāja, לטביה), י"ז תשרי תרפ"ט [1928]. בכתב ההכתרה שלפנינו נכתב: "אנחנו ח"מ [חתומים מטה] קהל עדת חסידים דעיר ליבוי, הסכמנו כלנו למנות עלינו לרב את כבוד הרב ר' יעקב ב"ר משה יהודא ליב יחי' לאנדאו, ומעתה מקבלים אנחנו אותו לרב מורה ודאין... ואיש לא ימרה את פיו, ומתחייבים אנחנו להספיקו ברווח בכל הסתפקות השייכות לרב לעדתו כפי המדובר..."

בתחילת שנת תרפ"ח יצא הרב לנדא מרוסיה ועבר לגור בליבוי שבלטביה. שם הוכתר, בסוכות תרפ"ט, לרבה של הקהילה החסידית בעיר. כחצי שנה לאחר ההכתרה כתב האדמו"ר הריי"ץ אל הרב לנדא: "בבקשה להגיד להם [לבני הקהילה החסידית בליבוי]... עליהם להיות חזק בדעתם וענינם שכבודו שי' [חיה] הוא הרב שלהם... בעזרתו ית' [ברך] יתרבו ישרי לב והולכי תום המחזיקים ביד כבודו שי' [חיה]...". ברבנות זו כיהן הרב לנדא עד שלהי שנת תרצ"ד (הרב שלום דובער לוי, תולדות חב"ד בפולין ליטא ולטביה, עמ' מח-מט. שם, בעמוד מט, נדפס צילום העמוד הראשון של כתב ההכתרה). בשלהי שנת תרצ"ד עלה רבי יעקב לנדא לארץ ישראל ונבחר לכהן ברבנות המושבה רמתיים (כיום, משכונת הוד השרון). לאחר פחות משנה עבר לכהן ברבנות המושבה החרדית בני ברק, בה כיהן בגאון חמישים שנה, והעמיד כראוי את כל ענייני הדת ושמירת ההלכה.

[1] דף כפול (2 עמ' כתובים). 36 ס"מ. מצב בינוני. כתמים ובלאי. קרעים בשוליים ובסימני הקיפול. סימני קיפול. נקבי תיוק.

פתיחה: \$200

412

412. Document Regarding the Founding of a Beit Midrash for Lubavitch Chassidim, Led by Rabbi Yaakov Landau – Libau, Latvia – 1920s/1930s

Handwritten leaf recording the decision to establish an independent Beit Midrash for Lubavitch Chassidim, under the leadership of R. Yaakov Landau. With the signatures of 16 community leaders. Libau (Liepāja), Latvia, [between 1928 and 1934].

R. Yaakov Landau served as rabbi of the Chassidic community of Libau from 1928 to 1934.

[1] leaf. 24 cm. Good condition. Stains. Folding marks.

Opening price: \$200

411. Certificate of Appointment for Rabbi Yaakov Landau as Rabbi of the Chassidic Community in Libau – 1928

Large handwritten leaf – certificate of appointment for R. Yaakov Landau as rabbi of the Chassidic community in Libau, Latvia, signed by 78 members of the community (on both sides of the leaf). Libau (Liepāja, Latvia), 17th Tishrei 1928.

[1] double leaf (2 written pages). 36 cm. Fair condition. Stains and wear. Tears to margins and folds. Folding marks. Filing holes.

Opening price: \$200

412. מסמך על הקמת בית-מדרש לחסידי ליובאוויטש, בהנהגת רבי יעקב לנדא - ליבוי, לטביה - סוף שנות התר"פ או ראשית שנות התר"צ

דף בכתב-יד, "החלטת הועידה ע"ד ליסד ביהמ"ד חדש דחסידיים", בהנהגת רבי יעקב לנדא, עם חתימות 16 מראשי הקהילה. ליבוי (לייפאיה Liepāja, לטביה), [בין השנים תרפ"ח-תרצ"ד 1928-1934].

במסמך שלפנינו נכתב: "בהתועדו לדון ע"ד דרך השל' בענין הרבנות דחסידיים דפה ליבויא באנו לידי החלטה: אשר למען השלום ולהתרחק ממחלוקת, צריכים אנחנו כולנו אנ"ש ליסד ביהמ"ד חדש מאנ"ש אשר בו יתפללו וילמדו כל אנשי שלומינו הנחשבים על דגל מורינו הרב ר' יעקב לנדא, בהשאיר לעצמנו הזכות לתבוע בד"ת [=בדין תורה] או בזבל"א [=בזה בורר לו אחד, בוררות] מהועד של הביהמ"ד...". לאחר מכן באים על החתום 16 חותמים.

בין השנים תרפ"ח-תרצ"ד כיהן רבי יעקב לנדא כרבה של הקהילה החסידית בליבוי. מהמסמך שלפנינו עולה שבשלב ראשון בני קהילת ליובאוויטש התפללו בבית מדרש כללי, ובשלב מאוחר יותר התפצלו מבית הכנסת המרכזי והקימו להם בית-מדרש חדש.

[1] דף. 24 ס"מ. מצב טוב. כתמים. סימני קיפול.

פתיחה: \$200

413

413. Three Letters of Rabbinic Ordination Accorded to Rabbi Yaakov Landau – R. Betzalel HaKohen Zaitchik Rabbi of Smilovitz, R. Mendel Zak Rabbi of Riga and R. Chaim Sagalovich, a Rabbi in Vilna

Three letters of rabbinic ordination, accorded to R. Yaakov Landau:

- Letter of rabbinic ordination from R. Betzalel HaKohen Zaitchik Rabbi of Smilovitz. [Smilovitz, 1913/1914?].
  - Letter of rabbinic ordination from R. Chaim Sagalovich, posek in Vilna. [Vilna? 1913/1914?].
  - Letter, enthusiastic recommendation and rabbinic ordination from R. Menachem Mendel Zak Rabbi of Riga. [Riga], Adar II 1932.
- R. Betzalel HaKohen Zaitchik, rabbi of the Chassidic

community in Smilovitz (Smilavichy). Outstanding and renowned Torah scholar in his times.

R. Chaim Sagalovich (1844-Cheshvan 1922), posek in Vilna. Elder Lithuanian rabbi. Authored Responsa Mekor Chaim.

R. Menachem Mendel Zak (1871-1943), prominent Latvian rabbi. He published the writings of the Or Same'ach.

3 letters. Size and condition vary.

Opening price: \$800

413. שלושה מכתבי סמיכה לרבנות, שניתנו לרבי יעקב לנדא - רבי בצלאל הכהן זייצ'יק אב"ד סמילוביץ', רבי מנדל ז"ק אב"ד ריגה ורבי חיים סגלוביץ מרבני ווילנא

שלושה מכתבי סמיכה לרבנות, שניתנו לרבי יעקב לנדא:

- מכתב סמיכה מהגאון רבי בצלאל הכהן זייצ'יק אב"ד סמילוביץ'. [סמילוביץ', תרע"ג/תרע"ד? 1913/1914?].
- מכתב סמיכה מהגאון רבי חיים סגלוביץ מו"צ בוויילנא. [ווילנא? תרע"ג/תרע"ד? 1913/1914?].

• מכתב המלצה נלהב וסמיכה לרבנות, מהגאון רבי מנחם מנדל ז"ק אב"ד ריגה. [ריגה], אדר ב' תרצ"ב [1932].

רבי יעקב לנדא החל לכהן ברבנות העיר ליבוי כבר בבחרותו, בשנת תרפ"ח. קודם לכן כיהן זמן קצר כרב העיר קורניץ. על מקום אביו הגאון רבי משה יהודה ליב לנדא, שנפטר בשנת תרע"ג (ראה פריט 404). בשנות התרצ"ץ עלתה על הפרק הצעת רבנות בעיר אחרת (ראה פריט 416), אך לבסוף נשאר רבי יעקב בליבוי עד עלייתו לארץ ישראל בשלהי שנת תרצ"ד.

הגאון רבי בצלאל הכהן זייצ'יק אב"ד הקהילה החסידיה בסמילוביץ', מחסידי קוידנוב ומקורב לחסידות חב"ד. גאון מופלג ונודע בדורו. סמך להוראה את הגה"ח רבי משולם זלמן יוסף זילברפרב מטופרוב חתן רבו הרה"ק רבי אהרן מקוידנוב. בתקופת מלחמת העולם הראשונה שהה ה"חפץ חיים" עם ישיבתו בעיר סמילוביץ', ועסק יחד עם הרב זייצ'יק בפעולות חסד עבור עניי העיר והפליטים. רבי נפתלי טרופ (הגרנ"ט) שכיהן כר"מ בשיבה, עמד בקשר עם הרב מסמילוביץ', והיה משוחח עמו רבות בדברי תורה (ראה חומר מצורף).

הגאון רבי חיים סגלוביץ (תר"ד-חשון תרפ"ג), מו"צ בוויילנא ורב בפרבר לוקישוק. מוקני רבני ליטא. מחבר הספר שו"ת מקור חיים (ווילנא, תרנ"ח). נולד בעירה רוביז'ביץ (Rubieżewicze), מחוז מינסק), לאביו רב העיר הגאון רבי יחיאל משה סגלוביץ, מתלמידי רבי חיים מוולוז'ין.

הגאון רבי מנחם מנדל ז"ק (תרל"א-תש"ג), מגדולי רבני לטביה. רב ראשי בריגה ורב הכולל בלטביה. לפני כן כיהן כרב בקנדה ומיטאו. ידוע שה"אור שמח" לפני פטירתו הפקיד אצלו את הכתבים של חיבורו הנודע "משך חכמה" על התורה, והוא הוציאו לאור (ריגה, שנת תרפ"ז).

3 מכתבים. גודל ומצב משתנים.

פתיחה: \$800

414. מכתב מוהרי"ל בלוך - שאדובה, שנות התר"ס - דיווח אודות תלמיד בישיבתו: "התפתח בלב מבין ושכל ישר והגיוני... שוקד על התורה בעיון... ובכלל הנהו מסודר בכל הנהגתו...."

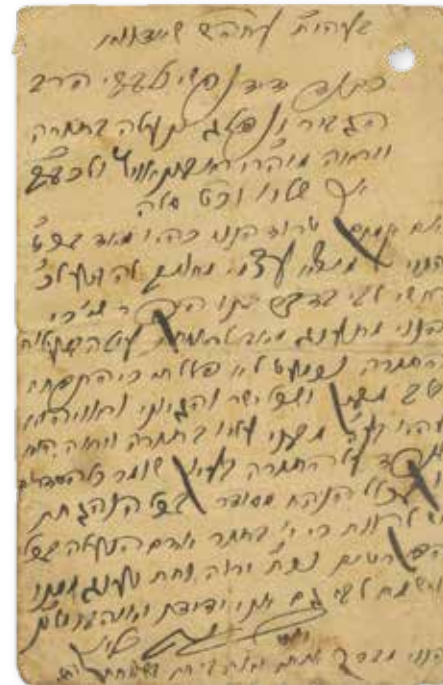
מכתב בכתב ידו וחתירתו של הגאון רבי יוסף ליב בלוך, מתקופת כהונתו כאב"ד ור"מ בשאדובה. שאדובה (Šeduva, ליטא), [שנות התר"ס]. נשלח אל "ידיד נפשי כלבבי, הרב הגביר מופלג ונעלה בתורה ויראה מוהרי" ראבינאוויץ" [רבי יעקב רבינוביץ, מנכבדי טלז, חתן רבי זלמן שמחה טרוב אב"ד קידאן, וחתנו של רבי יעקב לנדא].

רבי יוסף ליב מעדכן במכתבו את רבי יעקב רבינוביץ על מצב בנו, הלומד אצלו בישיבה: "...הנני מוצא עצמי מחויב להביע לך [בודו] רחשי לבי בדבר בנו היקר שי, כי הנני מתענג מאד לראותו עולה במעלות התורה, וכמעט לא פללתי כי התפתח בלב מבין ושכל ישר והגיוני, וראוי הוא להי' [ות] בע"ה מבני עלי' [ה] בתורה ויראה. הוא שוקד על התורה בעיון. שומר כל הסדרים ובכלל הנהו מסודר בכל הנהגתו. יש לקוות כי י' [גדל] בתור אדם המעלה בכל הפרטים וכ"ת ירוה נחת וענג ממנו, וישמח לבי גם אני ידירו ואוהבו מלוג - יוסף ליב בלאך" [מדובר בגיסו של רבי יעקב לנדא, הגאון רבי יצחק אייזיק רבינוביץ הי"ד, חתנו של רבי אהרן באקשט אב"ד שאוולי וממלא מקומו שם ברבנות; קודם לכן היה מבכירי תלמידיה של ישיבת טלז].

הגאון רבי יוסף יהודה ליב בלוך (תרי"ט-תר"צ), מתלמידי וולח'ין וקלם ומגדולי מנהיגי תנועת המוסר ואציליה. נשא את בתו של רבי אליעזר גורדון מטלז ונתמנה לר"מ ומשגיח בישיבתו. בשנת תרס"ב, לאחר "פולמוס המוסר", עזב את הישיבה ועבר לכהן כרב בוורנה. לאחר כמה שנים עבר לכהן ברבנות שאדובה. בה הקים ישיבה גדולה, ולמעלה ממאה תלמידים למדו תורה מפיו. עם פטירת חותנו בשנת תר"ע חזר רבי יוסף ליב לטלז ומילא את מקומו כאב"ד העיר וראש הישיבה. ניהל את הישיבה בתקיפות רבה ובתבונה. מוהרי"ל בלוך נחשב לאבי שיטת טלז בלימוד ובמוסר. שיטת הלימוד שהנהיג בישיבתו נודעה בעמקותה והשתמרה ע"י בניו ונכדיו ממשיכי דרכו, בישיבות טלז בליטא ובארה"ב. תורתו נדפסה בספרים "שיעורי הלכה" ו"שיעורי דעת".

גלוית דואר, 14 ס"מ. מצב בינוני-טוב. כתמים. סימני קיפול, קמטים ובלאי. נקבי תיוק. חותמות דואר.

פתיחה: \$400

414

העיר וראש הישיבה. ניהל את הישיבה בתקיפות רבה ובתבונה. מוהרי"ל בלוך נחשב לאבי שיטת טלז בלימוד ובמוסר. שיטת הלימוד שהנהיג בישיבתו נודעה בעמקותה והשתמרה ע"י בניו ונכדיו ממשיכי דרכו, בישיבות טלז בליטא ובארה"ב. תורתו נדפסה בספרים "שיעורי הלכה" ו"שיעורי דעת".

גלוית דואר, 14 ס"מ. מצב בינוני-טוב. כתמים. סימני קיפול, קמטים ובלאי. נקבי תיוק. חותמות דואר.

פתיחה: \$400

414. Letter from Rabbi Yosef Leib Bloch – Shadova, 1900s – Report about a Student in His Yeshiva

Letter handwritten and signed by R. Yosef Leib Bloch, during his tenure as rabbi and dean of Shadova. Shadova (Šeduva, Lithuania), [1900s].

Addressed to R. Yaakov Rabinowitz (a respected member of the Telz community, father-in-law of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak).

In his letter, R. Yosef Leib reports to R. Yaakov Rabinowitz about the progress of his son, who was studying in his yeshiva.

R. Yosef Yehuda Leib Bloch (1859-1930), a leader of the mussar movement. Established a yeshiva in Shadova, later succeeding his father-in-law R. Eliezer Gordon as rabbi and dean of Telz. Author of Shiurei Halachah and Shiurei Daat.

Postcard. 14 cm. Fair-good condition. Stains. Folding marks, creases and wear. Filing holes. Postmarks.

Opening price: \$400

415. שני מכתבים מרבי אליהו מאיר בלוך מראשי ישיבת טלז - אל הרב לנדא - תרצ"ב ותרצ"ג

שני מכתבים בכתב-ידו וחתירתו של הגאון רבי אליהו מאיר בלוך. טלז, תשרי תרצ"ב וחשוון תרצ"ג [1931-1932].

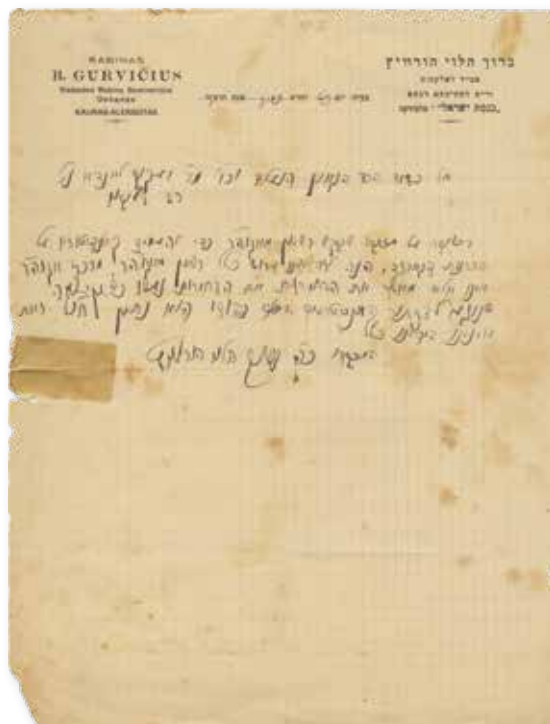
שני המכתבים עוסקים בהצעת משרה בעבודת הקודש במוסדות החינוך בעיר טלז, שהוצעה לרבי יעקב לנדא (אשר חותנו, רבי יעקב רבינוביץ, היה מנכבדי טלז). במכתב משנת תרצ"ב מספר רבי אליהו מאיר על העיכובים המונעים מלקדם את העניין, ואילו במכתב משנת תרצ"ג (שנכתב כנראה לאחר שאיש אחר נתמנה לאותה משרה) כותב לו רבי אליהו מאיר באצילות ובידידות: "התוצאה השלילית [=של אי קבלת המשרה], שבאה בעקבות תוצאה חיובית אחרת [=כנראה, שאדם ראוי מונה לתפקיד זה], בטח ידועה כבר לכת"ר ולא באתי במכתבי זה רק להראות שלא כלאחר יד נדחתה ההצעה החשובה ההיא, כי באמת צר לנו על אשר לא נמצא כעת מקום להשתמש גם בכוחותיו הנעלים של כת"ר בעבודתו שבכאן, ועינינו צופות לזמן אשר נוכל לעבוד יחד על שדה חנוך בני דורנו ולקדש בזה שם שמים בעולם...".

בשני המכתבים חותם רבי אליהו מאיר בכתירתו המלאה, בשמו ושם אביו: "אליהו מאיר בהגה"צ מרן מוהרי"ל זצוק"ל".

הגאון רבי אליהו מאיר בלוך (תרנ"ה-תשט"ו), בנו של הגאון רבי יוסף ליב בלוך. כיהן כ-12 שנה כר"מ וראש ישיבה בישיבת טלז בליטא, עוד בחיי אביו (משנת תרפ"ח). בשנת ת"ש יצאו שני ראשי הישיבה רא"מ בלוך וגיסו רבי חיים מרדכי קאטץ במסע רווי-תלאות דרך סיביר ויפן לארה"ב, כדי לנסות להציל את משפחותיהם ואת בני הישיבה שנותרו בעמק-הבכא בעיר טלז. בהגיעם לארה"ב החליטו לייסד ישיבה חדשה והקימו בחודש חשוון תש"א את "ישיבת טלז", שקבעה את מושבה בעיר קליבלנד, אהדי.

שני מכתבים, אחד על נייר מכתבים רשמי והשני על גלוית דואר רשמית. 29 ו-15 ס"מ. המכתב על נייר המכתבים במצב טוב-בינוני. קרעים, בלאי וסימני קיפול. מצורפת מעטפת הדואר המקורית. הגלויה במצב טוב. כתמים.

פתיחה: \$300

416

416. מכתב הגאון רבי ברוך הורביץ אב"ד אלקסוט ומראשי ישיבת סלבודקה - תמוז תרצ"ד

מכתב בכתב-ידו וחתימתו של הגאון רבי ברוך הלוי הורביץ אב"ד אלקסוט, מראשי ישיבת סלבודקה בליטא. [אלקסוט Aleksotas, פרבר קובנה], תמוז תרצ"ד [1934].

נשלח אל רבי יעקב לנדא אב"ד ליבוי (לימים רבה של בני ברק), בתשובה לשאלתו בעניין כללי הבחירות לרבנות בעיירה גורוד (Gargzdai), מערב ליטא. רבי ברוך (שכיהן אז כיו"ר "אגודת הרבנים" בליטא) משיב לו במכתבו, כי לבחירת רב אין צורך ברשיון מאגודת הרבנים, וכי "מרכז אגודה" [אגודת הרבנים] אינו אלא מאשר את הבחירות, אם הבחירות נעשו כדין.

רבי יעקב לנדא חשב באותם ימים לעבור מהעיר ליבוי שבלטביה ולכהן ברבנות בעיר אחרת בליטא (ראה פריט 410). בסופו של דבר עלה רבי יעקב לארץ ישראל בשלהי שנת תרצ"ד. עם עלייתו כיהן ברבנות המושבה רמתיים (כיום, משכונת הוד השרון), ולאחר פחות משנה עבר לכהן ברבנות המושבה החרדית בני ברק, בה כיהן בגאון חמישים שנה, והעמיד בה כראוי את כל ענייני הדת ושמירת ההלכה. הגאון רבי ברוך הלוי הורביץ (תר"ל-תרצ"ו), מגדולי גאוני ליטא. מראשי ישיבת סלבודקה ומראשי "אגודת הרבנים" בליטא. תלמיד הסבא מסלבודקה, ששלחו ללמוד בישיבת קלם אצל הסבא מקלם. חתן משפחת פראנק, מעשירי קובנה. גיסם של רבי משה מרדכי עפשטיין ורבי איסר זלמן מלצר, ראשי הישיבה בסלבודקה. כיהן בצעירותו כר"מ בישיבת "אור החיים" של רבי הירש לוויטאן בסלבודקה, ולאחר תקופה נקרא ע"י החפץ חיים לכהן כר"מ בישיבת ראדין. בשנת תר"ס החל לכהן ברבנות העיירה אלקסוט (הסמוכה לעיירה סלבודקה - שתייהן עיירות בפרברי קובנה). במלחמת העולם הראשונה נדדה ישיבת "בנסת ישראל" מסלבודקה שבליטא לקרמניצ'וג שבאוקראינה. רבי ברוך, שנשאר באלקסוט, הקים בבניין הישיבה בסלבודקה ישיבה חדשה, בה למדו באותם ימים כמאתיים בחורים. עם חזרת ישיבת "בנסת ישראל" לסלבודקה אחרי נדודי המלחמה, בשנת תרפ"א, התאחדו שתי הישיבות ורבי ברוך החל לומר שיעורים כלליים בישיבה של גיסו הגרמ"מ.

[1] דף, נייר מכתבים רשמי. 29 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים. קרעים ובלאי (שיקום בהדבקת נייר דבק). סימני קיפול.

פתיחה: \$200

415. Two Letters from Rabbi Eliyahu Meir Bloch Dean of the Telz Yeshiva - To Rabbi Landau - 1931 and 1932

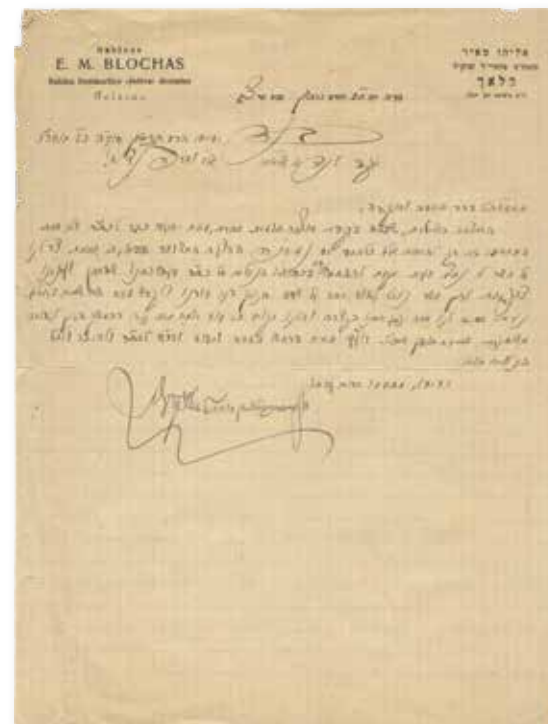
Two letters handwritten and signed by R. Eliyahu Meir Bloch. Telz (Telsiai), Tishrei 1931 and Cheshvan 1932.

Both letters discuss a teaching position in one of the Telz educational institutions, offered to R. Yaakov Landau (whose father-in-law, R. Yaakov Rabinowitz, was a respected member of the Telz community). In the letter from 1931, R. Eliyahu Meir reports about obstacles preventing him from promoting the appointment, while in the second letter (presumably written after the position was given to someone else), R. Eliyahu Meir writes courteously about the refusal, and his hopes that a suitable educational position will be available in the future.

Both letters bear R. Eliyahu Meir's full signature: "Eliyahu Meir son of R. Y.L.". R. Eliyahu Meir Bloch (1895-1955), son of R. Yosef Leib Bloch. Dean of the Telz yeshiva in Lithuania, and later founder of the Telz yeshiva in Cleveland, Ohio.

Two letters, one on official stationery and one on official postcard. 29 and 15 cm. Letter on stationery in good-fair condition. Tears, wear and folding marks. Original envelope enclosed. Postcard in good condition. Stains.

Opening price: \$300

415

417b

417a

416. Letter from R. Baruch Horowitz Rabbi of Aleksot and Dean of the Slabodka Yeshiva – Tammuz 1934

Letter handwritten and signed by R. Baruch HaLevi Horowitz Rabbi of Aleksot (Aleksotas), dean of the Slabodka yeshiva in Lithuania. [Aleksot, a suburb of Kovno], Tammuz 1934.

Addressed to R. Yaakov Landau Rabbi of Libau (later rabbi of Bnei Brak), in response to his question regarding the elections to the rabbinate of the town of Gorzd (Gargždai, Western Lithuania). R. Baruch (then president of Agudath HaRabbanim in Lithuania) writes that a permit from Agudath HaRabbanim is not required, and that the organization only authorizes the correct implementation of the elections.

R. Yaakov Landau, then rabbi of Libau, was considering accepting a position in a different town in Lithuania (see item 410). Ultimately, however, he immigrated to Eretz Israel in the summer of 1934 and served as rabbi of Ramatayim and later of Bnei Brak. R. Baruch HaLevi Horowitz (1870-1936), leading Lithuanian Torah scholar, dean of the Slabodka yeshiva and head of Agudath HaRabbanim in Lithuania. A disciple of the Alter of Slabodka.

[1] leaf, official stationery. 29 cm. Good-fair condition. Stains. Tears and wear (tape repairs). Folding marks.

Opening price: \$200

417. אוסף מכתבים אל רבי יעקב לנדא - אנשי חב"ד ברוסיה ולטביה ורבנים שונים

- סלול תש"ב [1941].
- שני מכתבים מאת הרה"ח ר' ניסן טלושקין [מחשובי רבני חב"ד בבלרוס ובארה"ב]. ברוקלין ניו יורק, תמוז תשכ"ג [1963].
- מכתב מהרה"ח ר' משה דובער ריבקין מראשי ישיבות "תורת אמת" ו"תורה ודעת" (ידיד נעוריו של הרב טלושקין, בימי שבתם אצל אדמו"ר הרש"ב ברוסטוב). ברוקלין ניו יורק, [שנות התש"ב-תש"ל בקירוב].
- שלושה מכתבים מאת ידיד בשם "משה זאב". רוטטוב על נהר דון, תרפ"ב, תרצ"א ותרצ"ב [1930, 1931, 1932].
- ארבעה מכתבים מאת ידיד החותם בשם "סופר בדווינסק". דווינסק, תרצ"ב 1930.
- 15 מכתבים ופריטי נייר נוספים. גודל ומצב משתנים. טוב עד טוב-בינוני. כתמים, קרעים ובלאי.

פתיחה: \$200

אוסף מכתבים שנשלחו אל רבי יעקב לנדא, מרבנים ואישים שונים. [רוב המכתבים מרוסיה, לטביה וארץ ישראל, שנות התרצ"ב-ת"ש בקירוב].

- מכתב ברכה להולדת בת, מאת ידידו רבי שמריה גוראריה [חתן האדמו"ר הרי"ף], הכותב כי השמועה הטובה נודעה לו "בבית חותני כ"ק אדמו"ר שליט"א". ריגה, חשון תרצ"א [1930].
- מכתב בכתב-יד וחתומת רבי חיים צבי שרל אב"ד האוינפוט [מקורב לחסידות חב"ד ומבוגרי ישיבת טלז]. האוינפוט (אייזפוט Aizpute, לטביה), [תרצ"ה 1935].
- התכתבות בעניין כספי התרומות לספר תורה לקבלת פני משיח שהחל האדמו"ר הרי"ף לכתוב באותה שנה, ואשר נאספו ע"י ועד חסידי חב"ד בבני ברק; רשימות התורמים; מכתב המשפיע החב"די רבי שאול דוב זיסלין, המאשר להעביר את הכספים דרך "כולל חב"ד" בירושלים; מכתב בחתימת ידו של רבי שלמה יהודה ליב אליעזרוב, המאשר את העברת הכספים שנאספו בבני ברק.

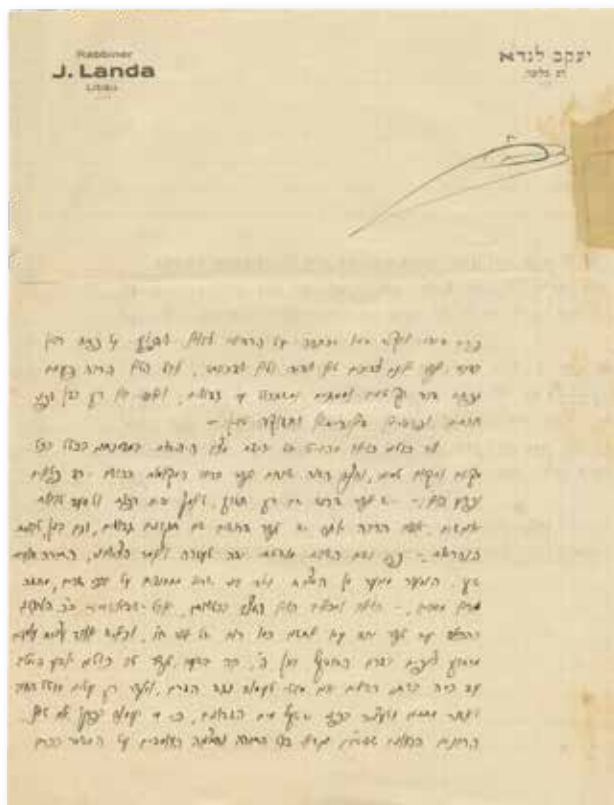

418b

418. Letter and Speech on the State of Torah Observance / Letter with Memoirs from the Court of Rebbe Rashab – By Rabbi Yaakov Landau

Two letters and a manuscript of a speech, by R. Yaakov Landau:

- Draft letter handwritten by R. Yaakov Landau, from his tenure as rabbi of Libau, describing the state of Torah observance. Presumably intended to be sent to many rabbis, in preparation for a gathering to discuss ways of strengthening Torah observance.
- Two leaves handwritten by R. Yaakov Landau,

418a

lengthy speech in Yiddish about the state of the Jewish People. Signed.

- Draft letter (typewritten) from R. Yaakov Landau, describing Passover 1916 in the presence of Rebbe Rashab.

4 leaves. Size and condition vary.

Opening price: \$200

417. Collection of Letters to Rabbi Yaakov Landau – Chabad Chassidim in Russia and Latvia, and Various Rabbis

Collection of letters sent to R. Yaakov Landau, from various rabbis and public figures. [Most letters are from Russia, Latvia and Eretz Israel, ca. 1930s-1940s]. Includes letters from R. Shemaryahu Gurary, son-in-law of Rebbe Rayatz; R. Nissan Telushkin, prominent Chabad rabbi in Belarus and the United States; R. Moshe Dov Ber Rivkin, dean of the Torah Voda'ath yeshiva and others.

For a detailed list, see Hebrew description.

15 letters and additional paper items. Size and condition vary. Good to good-fair. Stains, tears and wear.

Opening price: \$200

418. מכתב לרבנים על "מצב היהדות" ונאום / מכתב עם זכרונות מחצר האדמו"ר הרשב"ב - מאת רבי יעקב לנדא

טיוטת מכתב כללי לרבנים ונאום מאת רבי יעקב לנדא - מתקופת כהונתו כרב בליבובי, וטיוטת מכתב עם זכרונות מתקופת שהייתו בחצר האדמו"ר הרשב"ב.

- טיוטת מכתב, בכתב-ידו של רבי יעקב לנדא, בעניין מצב היהדות. כפי הנראה, נועד המכתב להישלח לרבנים רבים, אולי בכדי לכנס אסיפה שתדון בדרכי פעולה לחיזוק היהדות. רבי יעקב כותב: "...לב כולנו כואב מהביט אל ירידת מצב היהדות במדינתנו... יש אשר דרוש שם רק חזק לאמץ ידיים רפות... יש אשר דרושים שם תקונים גדולים, וגם בנין לבנות הנהרסות. פה ושם השבת מושטת ידה לעזרה לאמר הצילוני, התורה חוגרת שק, הנוער מנוער מן המצוות..."
- שני דפים בכתב-ידו של רבי יעקב לנדא, נאום ארוך ביידיש על מצב הדור, עם הכותרת "צום בעפארשטייענדן רבנים צוזאמענפאר". חתום בסופו: "יעקב לנדא".
- טיוטת מכתב (במכונת כתיבה) מאת רבי יעקב לנדא, אל החוקר החב"די רבי יהושע מונדשיין. הרב לנדא משיב לשאלותיו ומעלה זכרונות מחצר האדמו"ר הרשב"ב בחג הפסח שנת תרע"ו, בנדודיו בזמן מלחמת העולם הראשונה.

4 דף. גודל ומצב משתנים.

פתיחה: \$200

420. מכתב ה"חזון איש" - בענין אספקת מים ביו"ט ובשבת, בראש השנה שחל בימים חמישי-שישי - אלול תרצ"ו

מכתב (כ-22 שורות) בכתב ידו וחתירתו של הגאון רבי אברהם ישעיהו קרליץ בעל ה"חזון איש", אל רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק. י"ג אלול תרצ"ו [1936]. המכתב עוסק בבעיות ההלכתיות שעלויות להיווצר כתוצאה מאספקת המים לעיר בני ברק בראש השנה תרצ"ו, שחל בימים חמישי ושישי, ובשבת הסמוכה להם. כדי להימנע מחילול שבת ויום טוב, היה צריך לתכנן את אספקת המים מהבריכות העירוניות מבלי להזדקק להפעלת המשאבות. ה"חזון איש" מבקש מהרב לנדא "שיצליח לכוון שביום שני של רה"ש יספיק הליגמן מים לכל העיר... וההוצאה ישיבו לו...". ה"חזון איש" מציע תכנית של אספקת חלקית של המים, כדי שלא יחסרו מים ביום השלישי: "בכלל, בריכת המים מספקת הרבה פרנסים, וביו"ט כשההספקה רק לצורך בני אדם מספקת בריכה מליאה לכל שלשה ימים, ויפתחו שתי שעות בכל יום, שעה אחת בבוקר ושעה אחת בצהריים, וירבדו מודעות שיכינו מים באותן השעות ומעו"ט. אין בזה שום דוחק וכבר עשו כן אשתדל כאשר המכונה היתה מקולקלת".

בראש דבריו כותב ה"חזון איש" כי ברצונו "להעתיק בזה רגשי לב ועמק צערי בקשר עם עבודתו של בית הספקת המים ביו"ט", ומבהיר את התנגדותו להפעלת המשאבות בשני מישורים: המישור הראשון, מישור הנהגתי - ה"חזון איש" שוטח את דעתו בעניין הזהירות הנדרשת בהנהגתו של רב ומורה הוראה, אשר בא לפסוק הלכה לאנשים פשוטים. לדברי ה"חזון איש", המון העם עלולים להקל בהלכות שביתת יום טוב, ולדמות דבר לדבר שלא כדין: "כל דבר היוצא מן הרגיל, מפקק את לב ההמון שיהדותו בבחינת מצות אנשים וגו', ואחרי שהורגלו בשביתת הספקת המים, התחלת עבודתו נחשב לפריצת גדר, ובפרט בזמניו שהשטן מתגבר ודלת העם מתפזר מהספרות הכפרנית, ומחר ישטינו לעשות הקרח ביו"ט ועוד כיו"ב". המישור השני, מישור הלכתי - ה"חזון איש" כותב: "אין אני רואה היתר מעיקר הדין..." ומאריך לבאר את הבעיות ההלכתיות שישנן בדבר.

[1] דף. 25.5 ס"מ. מצב טוב. כתמים. קמטים וסימני קיפול.

פתיחה: \$5000

419b

419. Two Photographs of the Chazon Ish – At the Bar Mitzvah of Rabbi Landau's Son – Bnei Brak, 1951

Two original photographs documenting the Chazon Ish at the Bar Mitzvah of R. Eliyahu Landau, son of his colleague – R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. Tammuz 1951.

In one photograph, R. Landau is seen accompanying the Chazon Ish, in the second, the Chazon Ish is seen sitting at the head table, together with R. Avraham Yaakov Neimark of Tel Aviv, R. Wosner, R. Unterman of Tel Aviv and R. Yitzchak Gerstenkorn mayor of Bnei Brak (these photographs were published in Pe'er HaDor).

Two photographs. Approx. 13.5X8.5 cm. Good condition. Some stains and creases. Handwritten inscription on verso of one of the photographs: "At Eli[yahu]'s Bar Mitzva celebration. Tammuz 1951".

Opening price: \$150

419a

419. שני תצלומים של ה"חזון איש" - בשמחת בר מצוה אצל הרב לנדא - בני ברק, תשי"א

שני תצלומים מקוריים מהשתתפותו של הגאון בעל ה"חזון איש" בבר מצוה של יבדלחט"א הרב אליהו לנדא, בן ידידו - רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק. תמוז תשי"א [1951]. באחד התצלומים נראה הרב לנדא לצדו של ה"חזון איש", ובתצלום השני נראה ה"חזון איש" יושב בשולחן הנכבדים (ה"מזרח") יחד עם הרב אברהם יעקב ניימרק מתל אביב, הרב וואזנר, הרב אונטרמן מתל אביב ור' יצחק גרשטנקורן ראש עיריית בני ברק. מאחורי ה"חזון איש" עומד חתן הבר מצוה, הנער אליהו לנדא, לימים ראש ישיבת תומכי-תמימים המרכזית בכפר חב"ד לאויש"ט (התצלומים שלפנינו נדפסו בספר "פאר הדור", כרך ב, עמ' עא ועמ' עג; וכן במוסף "המודיע" - "מרא דאתרא" לדמותו של הרב לנדא, שבת תשע"ו, עמ' כו ועמ' לב. על פי תצלום אחר מאותו המעמד, שנדפס בספר מחנך לדורות, ב', עמ' 284, מתברר שהיושב (המוסתר) מאחורי הרב וואזנר, הוא הרב דסלר בעל "מכתב מאלהו").

שני תצלומים, כ-8.5 x 13.5 ס"מ. מצב טוב, מעט כתמים וקמטים. בגב אחד התצלומים רישום בכתב יד: "בחגיגת הבר מצוה של אלי[הו]. תמוז תשי"א".

פתיחה: \$150

420. Letter from the Chazon Ish – Water Supply for Shabbat and Yom Tov, When Rosh Hashanah Begins on Thursday – Elul 1936

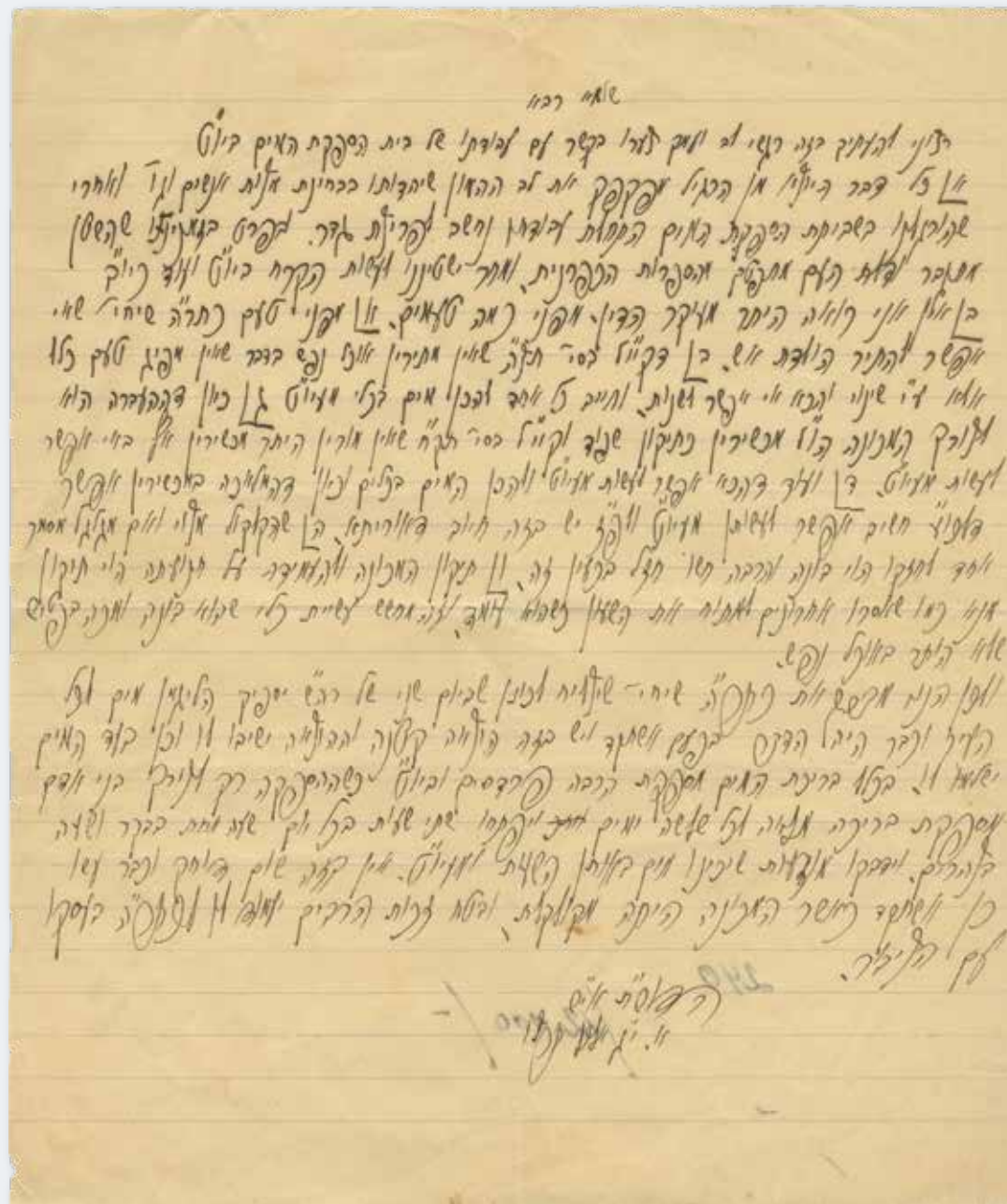
Letter (approx. 22 lines) handwritten and signed by R. Avraham Yeshayahu Karelitz, the Chazon Ish, addressed to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. 13th Elul 1936.

The letter discusses the halachic difficulties involved in supplying water for the city of Bnei Brak on Rosh Hashanah 1936, which would fall on Thursday and Friday, immediately followed by Shabbat. In order to prevent Shabbat and Yom Tov desecration, it was necessary to plan the water supply from the municipal water pool, so as to avoid operating the pumps. The Chazon Ish suggests supplying a limited amount of water each day, so that it would last for all three days.

The Chazon Ish begins by expressing his distress over the operation of the water company on Yom Tov, which was problematic both from ideological and halachic viewpoints.

[1] leaf. 25.5 cm. Good condition. Stains. Creases and folding marks.

Opening price: \$5000

421. מכתב ה"חזון איש" - בענין הקמת בית שחיטה נוסף בבני ברק - "לחומר הנושא שכל גופי הכשרות תלוי בו"

מכתב (כ-9 שורות) בכתב-ידו וחתימתו של הגאון רבי אברהם ישעיהו קרליץ בעל ה"חזון איש", אל רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק. [ללא תאריך].
מכתב בעניין הקמת "בית שחיטת עופות" נוסף בבני ברק. ה"חזון איש" דן בפרטים שונים הנוגעים לסדרי העבודה ולעובדים המתאימים. בסיום דבריו כותב ה"חזון איש": "כמוני כמוהו הסכמנו אז, כי להניח הענין תלוי באויר אין רצוי לנו, לחומר הנושא שכל גופי הכשרות תלוי בו, ועכשו הענין תלוי בהסכמת מעב"ת שליט"א בזה, וליתן רשות לה' א. לבוא לפני מעב"ת למבחן".

[1] דף. 17.5x19.5 ס"מ. מצב טוב. כתמים. קמטים וסימני קיפול.

פתיחה: \$4000

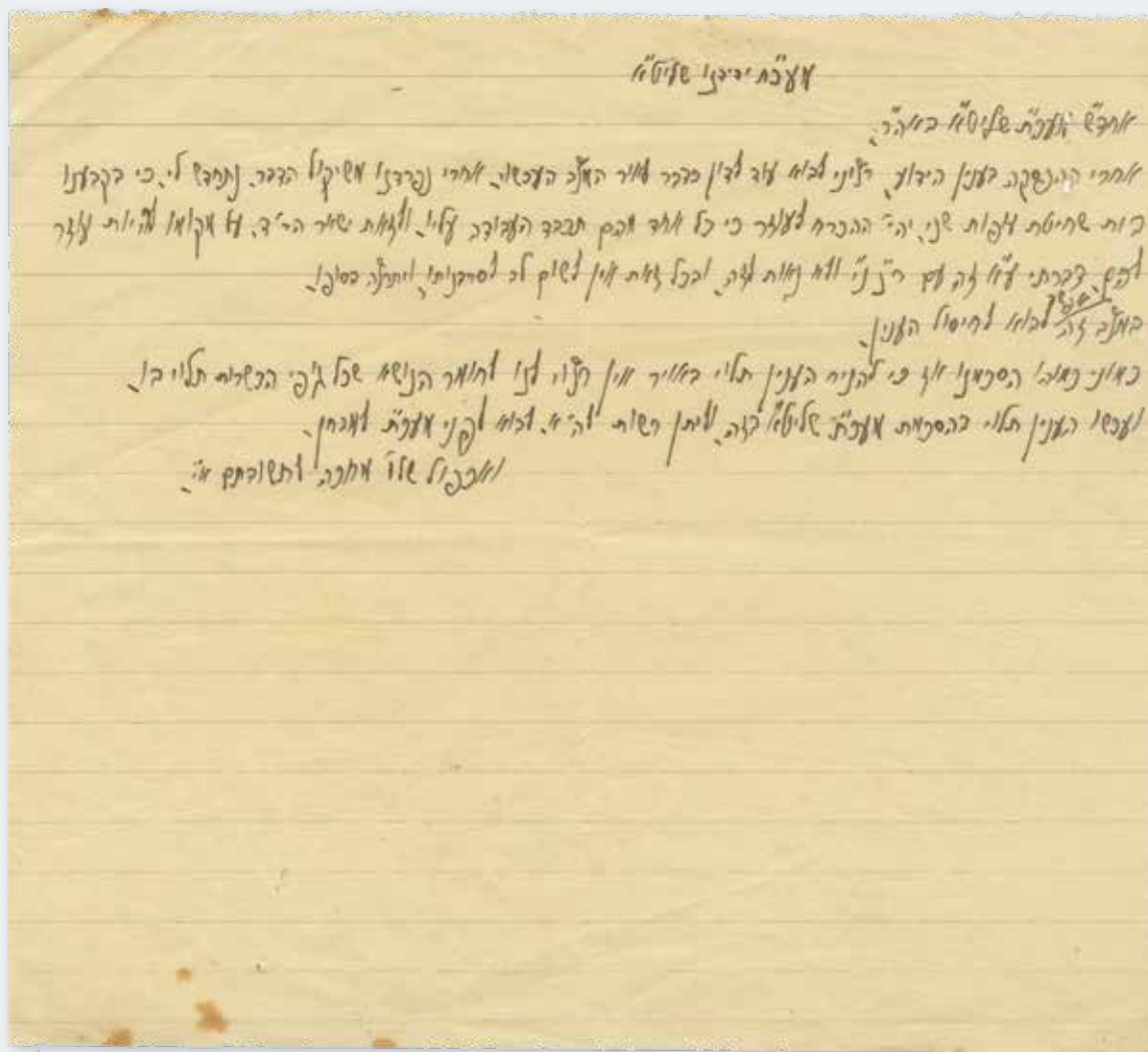
421. Letter from the Chazon Ish – Establishment of an Additional Slaughterhouse in Bnei Brak – "Due to the Severity of the Matter, On Which All Kashrut Essentials Depend"

Letter (approx. 9 lines) handwritten and signed by R. Avraham Yeshayahu Karelitz, the Chazon Ish, addressed to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. [Undated].

In this letter, the Chazon Ish discusses various details pertaining to the establishment of a new chicken abattoir in Bnei Brak. The Chazon Ish concludes that "due to the severity of the matter on which all kashrut essentials depend", he does not wish to leave the matter unfinished, and is just waiting for R. Landau's approval.

[1] leaf. 19.5x17.5 cm. Good condition. Stains. Creases and folding marks.

Opening price: \$4000

421

422. מכתבי ה"חזון איש" - אל הרב לנדא - בענייני הלכה שונים

עשרה מכתבים, רובם ארוכים ומפורטים, בכתב-ידו של ה"חזון איש" רבי אברהם ישעיהו קרליץ, אל רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק. [בני ברק, שנות הת"ש בקירוב].

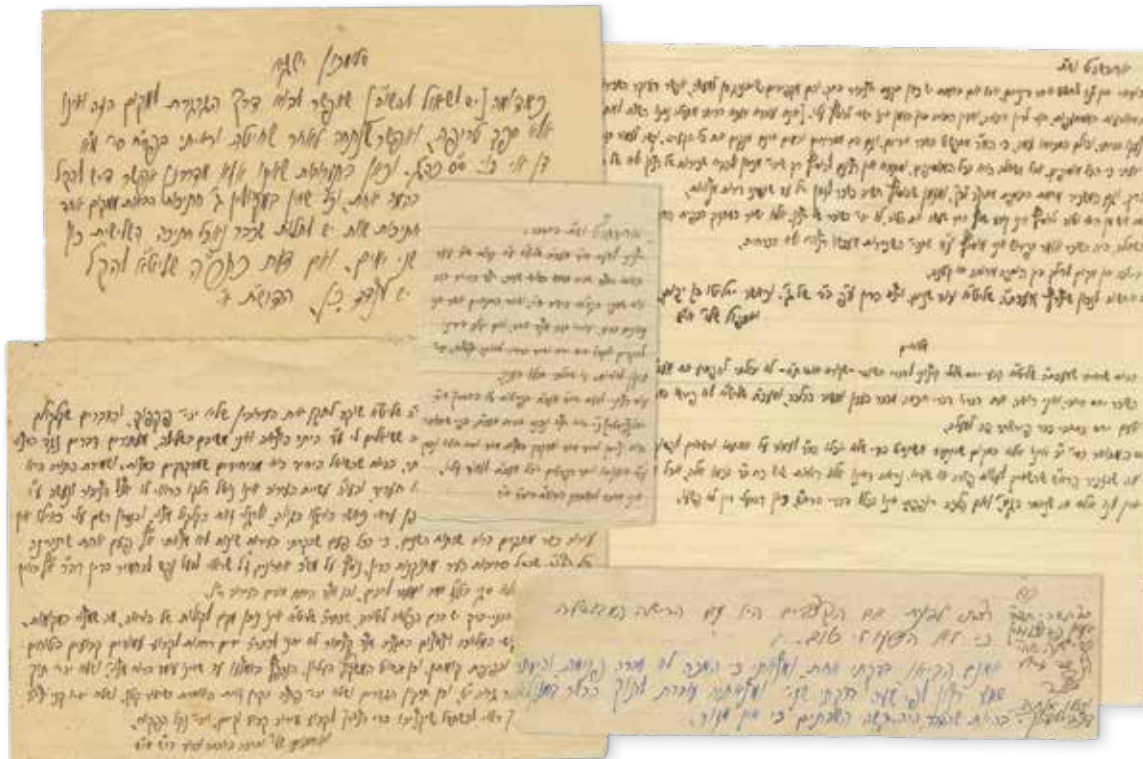
עשרה מכתבים בכתב-ידו של מרן ה"חזון איש" (שבעה מהם חתומים), בענייני הלכה שונים (עירובין, כשרות ושחיטה, חושן משפט, ועוד). שניים מהמכתבים נכתבו על גבי מכתבי השאלה של הרב לנדא.

מכתבים בענייני תיקוני עירובין, שחיטה וטריפות, קבלת שוחד, כשרות וכשרות לפסח, כשרות מי בריכת המים העירונית לפסח, הפעלת בריכת המים העירונית בשבת, דין תורה בענייני השכרת בית לבית-כנסת, ועוד.

באחד המכתבים, שכנראה נכתב סמוך לחג הפסח, מברך ה"חזון איש" את הרב לנדא לקראת החג, ומוסיף דברי עידוד על פעליו הרבים: "יתברכו בחליפת כח לעשות פעלים לתורה ולתעודה ויחגו את החג הק' בריצה וחרדה שלו[ים] והשקט, כנפשם ונפש דושי[ת] [דורש שלום תורתו] איש".

מהמכתבים שלפנינו משתקף הקשר המיוחד שגרם בין ה"חזון איש" ובין הרב לנדא (שהיה צעיר מה"חזון איש" בכ-15 שנה). ה"חזון איש" ראה בו אחד מאנשי אמונו, סמך עליו ועל הכרעותיו בענייני הלכה כבדי-משקל, והעריך מאוד את אחריותו, מסירותו ותיקפותו בתיקון ענייני ההלכה בעירם בני ברק.

מעניין במיוחד אחד המכתבים שלפנינו, בו משבח ה"חזון איש" את הרב לנדא על מסירותו לתיקון העירובין בבני ברק, אך מאידך מסביר מדוע הוא מורה ליחידים שלא לסמוך בשבת על עירוב זה: "...ידעתי כי בתר"ה שליט"א שוקד לתקן את העירובין שלא יהי[ה] פקפוק, והדברים שקלולם מצוי ידוע להם... למרות שאלה ששואלים אותי ע"ד היתר הרצאה ואני משיבם בשלילה, מעתירים דברים נגד הרצוי אצלי - אי אפשר לי להשיב להם להיתר, בהיות שהשואל היחיד הוא מהיחידים שמדקדקים במצות, ושמיירת התורה היא משאת נפשם, ודעלך סני לחברך לא תעביד, ובער"ה עשיית העירוב אינו נוטל חלקו הראוי לו אצל הציבור ונעשה ע"י אסף עצים מן השכנים וכיו"ב באופן עראי כאשר הורגלו בגולה, ולרגלי זה הקלקול מצוי, והנסיון רשם עלי כאילו אין עירוב כשר מתקיים ברוב שבתות השנים, כי בכל פעם שביקרתי בעירות שונות

422

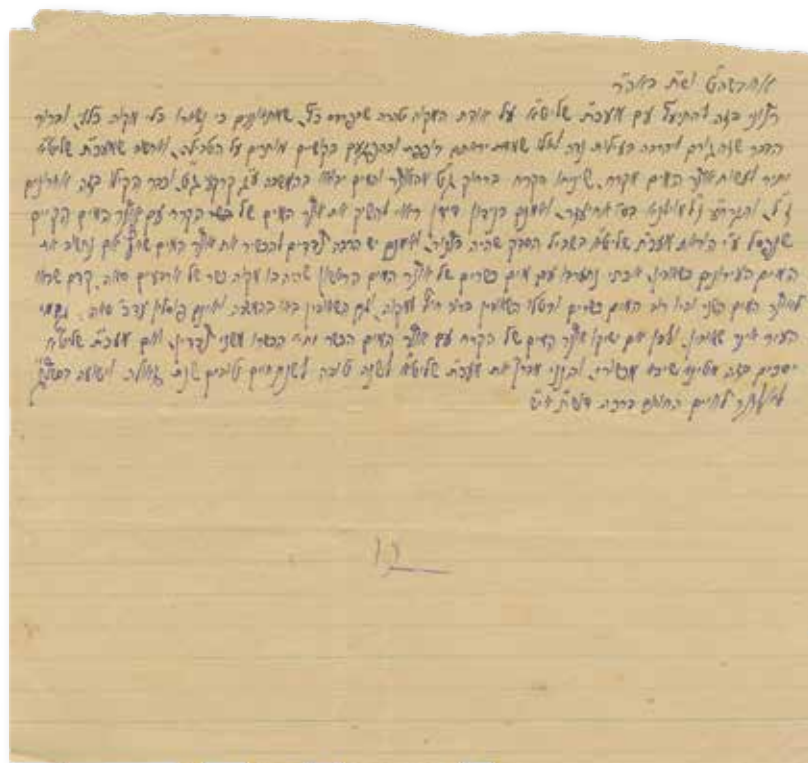
10 מכתבים בכתב-ידו של ה"חזון איש". גודל משתנה. מצב כללי טוב.

מצורפת: מעטפה ועליה מכתב (בעפרון) בכתב-ידו וחתמתו של רבי דוב מעייני (רבה של מגדילא), שכתב לרב לנדא דברים בשמו של ה"חזון איש".

פתיחה: \$30,000

לא מצאתי אף פעם אחת שתהיינה כל צו"ה [צורות הפתח] שבכל סביבות העיר מתוקנות כדין...". ה"חזון איש" ממשיך ומשבח את אופן עבודתו של הרב לנדא: "...ואנחנו העירובין בבני ברק יש בהם הפלאה הטובה, שכתר"ה אינו נותן מקום לקולות של הוראה, מה שמצוי במקומות, אבל בכל זאת קושי המלאכה וצמצום התקציב מצד הציבור לא יתנו לכתר"ה ידיים רחבות לקבוע עמודים קבועים בטוחים מכפיפת ראשן וכפיפת קומתן... ולפיכך ראוי להשתדל שיקציבו כדי הצורך לקבוע עירוב קבוע וקיים, ויהי[ה] נקל הפקוח... באהבה וכבוד דו"ש איש".

423a

422. Letters from the Chazon Ish – To Rabbi Landau – On Various Halachic Topics

Ten letters, mostly long and detailed, handwritten by R. Avraham Yeschayahu Karelitz – the Chazon Ish, from his correspondence with R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak, on various halachic topics (Eruvin, kashrut and shechitah, Choshen Mishpat, and more). [Bnei Brak, ca 1940s].

Ten letters handwritten by the Chazon Ish (seven of them are signed), two are written on the letters sent to the Chazon Ish by R. Landau.

The letters pertain to Eruv enhancements, shechitah and terefot, acceptance of a shochet, kashrut, the kashrut for Passover of water from the municipal water supply, operating the municipal water supply pool on Shabbat, a Din Torah regarding the renting of a house to a synagogue, and more.

These letters disclose the close relationship which developed between the Chazon Ish and R. Landau (who was fifteen years younger than the Chazon Ish). The Chazon Ish relied on him and on his halachic rulings, and greatly valued his responsibility, devotion and firm stance on all halachic matters in Bnei Brak.

In one particularly interesting letter, the Chazon Ish on the one hand praises R. Landau for his dedication to the development of the Bnei Brak eruv, yet on the other hand explains why he instructs individuals not to rely on the eruv on Shabbat.

10 letters handwritten by the Chazon Ish. Size varies. Overall good condition.

Enclosed: envelope with a (penciled) letter addressed to R. Landau, handwritten and signed by R. Dov Maayani (rabbi of Magdiel) – bringing the opinion of the Chazon Ish on a communal matter.

Opening price: \$30,000

423. מכתבי ה"חזון איש" - אל הרב לנדא - בענייני מקוואות

אוסף מכתבים - התכתבויות בענייני מקוואות בין ה"חזון איש" רבי אברהם ישעיהו קרליץ, ורבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק. [בני ברק, תש"ז בקירוב].

ששה מכתבים (חמשה מהם ארוכים ואחד קצר) בכתב-ידו וחתמתו של ה"חזון איש", שנכתבו ונשלחו אל רבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק.

אליהם מצורפים: חמשה דפים עם טיוטות מכתבים של הרב לנדא אל ה"חזון איש" בסוגיות אלו. מכתבים בענייני הכשרת ובנין מקוואות בעיר בני ברק. ה"חזון איש" כותב להרב לנדא בדרך כבוד, וניכר מדבריו כי הוא סומך על פסיקתו של הרב לנדא. במספר מקומות מבקש ה"חזון איש" "להתייעץ עם מעב"ת שליט"א" [מעלת כבוד תורתו, שיחיה לאורך ימים טובים, אמן] בבירור ההלכה והמעשה בענייני מקוואות [הרב לנדא היה מוחזק למומחה עולמי בענייני מקוואות, ועוד בחיי האדמו"ר הרשב"ב מליובאוויטש, הוא נתבקש ע"י רבו האדמו"ר לבנות לו מקוואה עם דקדוקים הלכתיים מיוחדים בשיטת "בור על גבי בור"].

באחד המכתבים עוסק ה"חזון איש" בהכשרת המקוואה בשכונת "פרדס כץ" בבני ברק, ומקל בפרטים שונים של תיקון המקוואה ע"י גושי קרח, כדי שלא יבואו המון העם להכשל ח"ו באיסורים חמורים: "על

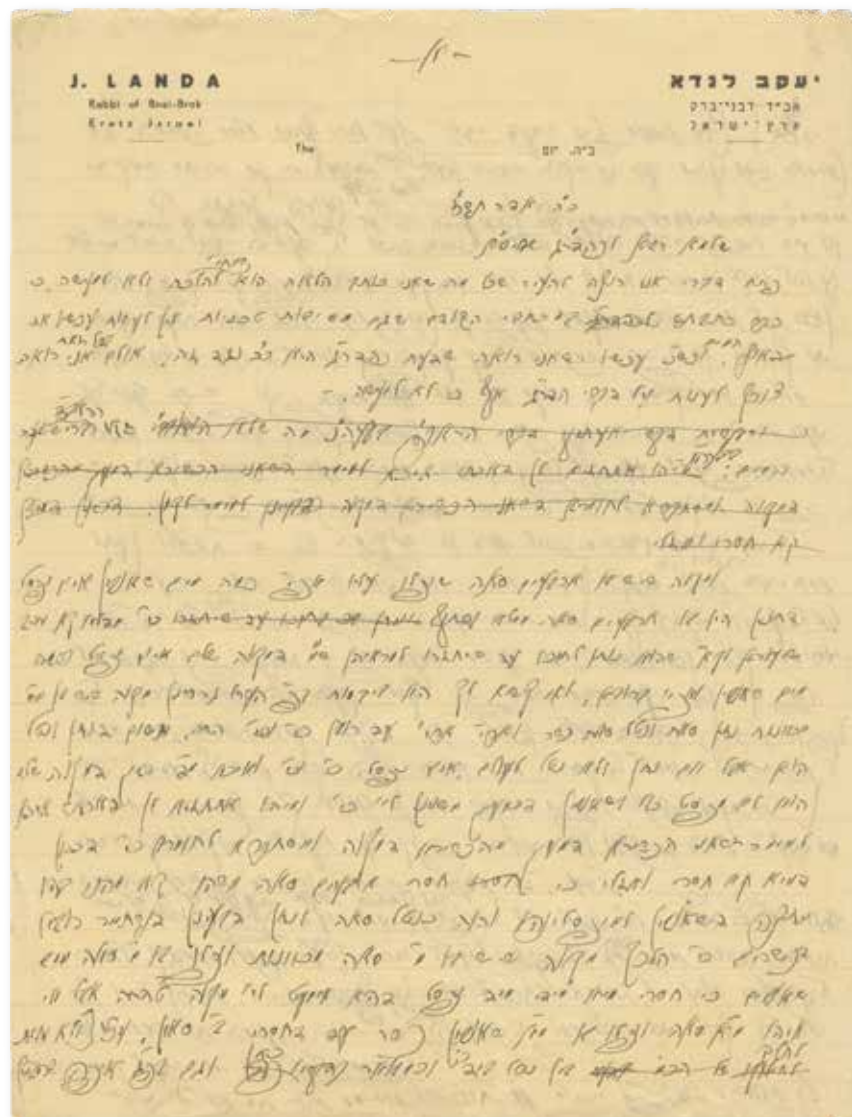
אוד[ו]ת המקוואה שבפרדס כץ", שמתאוננים כי נשארו בלי מקוואה כלל, וברור הדבר שזה גורם... לאלו שמדת יראתם רופפת ובהפגעים בקושיים מותרים על הטבילה, ואחשוב שמעב"ת שליט"א יתיר לעשות אוצר המים מקרח..."

יש לציין שה"חזון איש" עצמו בדרך כלל החמיר שלא לעשות מקוואה מקרח (ראה חזון איש חלק יורה דעה, סימן קלח במהדורות החדשות), אולם במקרה שלפנינו הכריע להקל בגלל התנאים המיוחדים של אותה שכונה באותם ימים. בספר פאר הדור (ב', עמ' קנא-קנט) מתוארת פעילותו הרבה של ה"חזון איש" בבניין ותיקון מקוואות ברחבי הארץ (ראה שם. צילום המכתב שלפנינו מופיע שם בעמ' קנג).

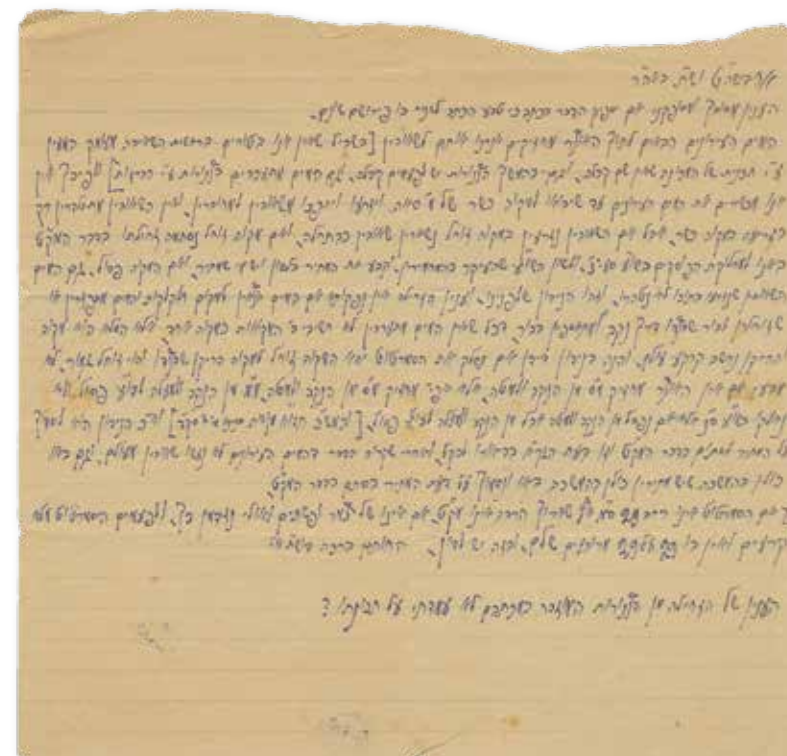
בחתומת המכתב הגיל מסיים ה"חזון איש" בברכת שנה טובה: "והנני מברך את מעב"ת שליט"א לשנה טובה, לשנת חיים טובים, שנת גאולה וישועה בסעצ"ג [בספרם של צדיקים גמורים] לאלתר לחיים, החותם ברכה דוש"ת [דרוש שלום תורתו] אי"ש".

6 מכתבים (9 עמ' כתובים) בכתב-ידו של ה"חזון איש" + 5 דף של טיוטות בכתב-יד הרב לנדא על גבי ניירות מכתבים רשמיים. גודל משתנה. מצב משתנה, טוב עד בינוני.

פתיחה: \$22,000

423c

423b

423. Letters from the Chazon Ish – To Rabbi Landau – Mikvaot

Collection of letters – letter exchange on the topic of Mikvaot, between R. Avraham Yeshayahu Karelitz – the Chazon Ish, and R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. [Bnei Brak, ca. 1947].

Six letters (including five lengthy letters and one brief one) handwritten and signed by the Chazon Ish, sent to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak.

Enclosed: five leaves with draft letters by R. Landau to the Chazon Ish on the same topics.

The letters contain instructions and explanations in regard to the building of mikvaot in Bnei Brak and rendering them kosher. The letters disclose that the Chazon Ish trusted R. Landau, who was considered a world expert on Mikvaot. One letter concludes with good year wishes.

6 letters (9 written pages) handwritten by the Chazon Ish + 5 leaves with drafts handwritten by R. Landau on official stationery. Size varies. Condition varies, good to fair.

Opening price: \$22,000

424. שני מכתבים מעניינים מה"חזון איש" אל רבי יעקב לנדא

שני מכתבים קצרים בכתב-ידו וחתמתו של הגאון רבי אברהם ישעיהו קרליץ בעל ה"חזון איש", שנשלחו אל רבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק. הרקע למכתבים עלום במקצת, ויתכן שהם קשורים לפולמוסים שונים (ראה להלן).

• מכתב, מיום כ"ז סיון תש"ז [1947]. ה"חזון איש" מבקש במכתבו: "... אתכבד לבקש מאת מעב"ת שליט"א להשאילני ס' [פיר] שארית יהודה מאחיו של הגרש"ז [=הגאון רבי שניאור זלמן, בעל התניא] זצוק"ל. אם נמצא תח"י [=תחת ידו] ימסרו נא להמוכ"ז [=להמוסר כתב זה]... א"י" [=אברהם ישעיהו].

ככל הנראה נזקק ה"חזון איש" לספר הנ"ל בשל עיסוקו באותם ימים בסוגיית ה"שיעורים", והפולמוס שניהל בנדון עם הרב החב"די רבי חיים נאה מירושלים (ראה מסגרת).

[1] דף. 21 ס"מ. מצב טוב. כתמים. סימני קיפול.

• מכתב [ללא תאריך]. ה"חזון איש" כותב: "...לא עלתה בידי להתראות עם פלוני עד עש"ק העבר. התוצאות שעל מעב"ת שליט"א להסיח דעת מזה. ולנכון לשכוח גם את הספק העבר. על דעתי שלא היה ראוי כלל להודק... אי"ש". [הרקע למכתב אינו ידוע לנו].

[1] דף. 20 ס"מ. מצב טוב. כתמים. סימני קיפול. קיצוץ שוליים לא אחיד.

פתיחה: \$6000

424. Two Interesting Letters from the Chazon Ish to R. Yaakov Landau

Two brief letters handwritten and signed by R. Avraham Yeshayahu Karelitz the Chazon Ish, addressed to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. The background of the letters is somewhat obscure; they may relate to various polemics.

• Letter, dated 27th Sivan 1947, in which the Chazon Ish requests to borrow the book She'erit Yehuda.

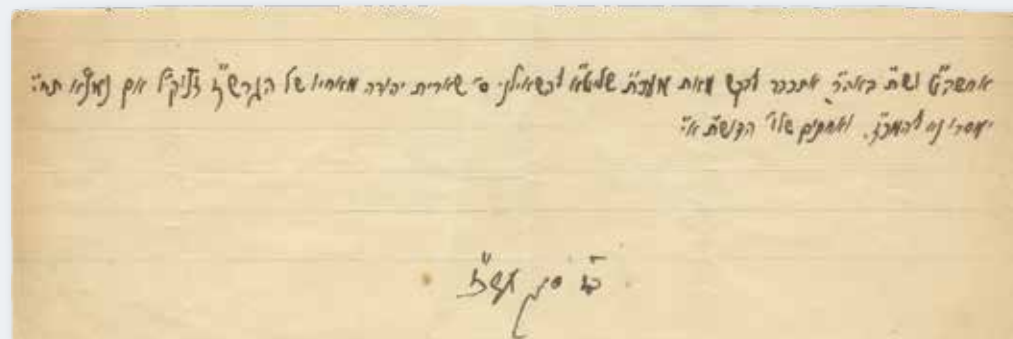
The Chazon Ish presumably required the book since he was studying the topic of halachic measures at that time, and was in the midst of the polemic with R. Chaim Na'eh on this topic (see Hebrew sidebar).

[1] leaf. 21 cm. Good condition. Stains. Folding marks.

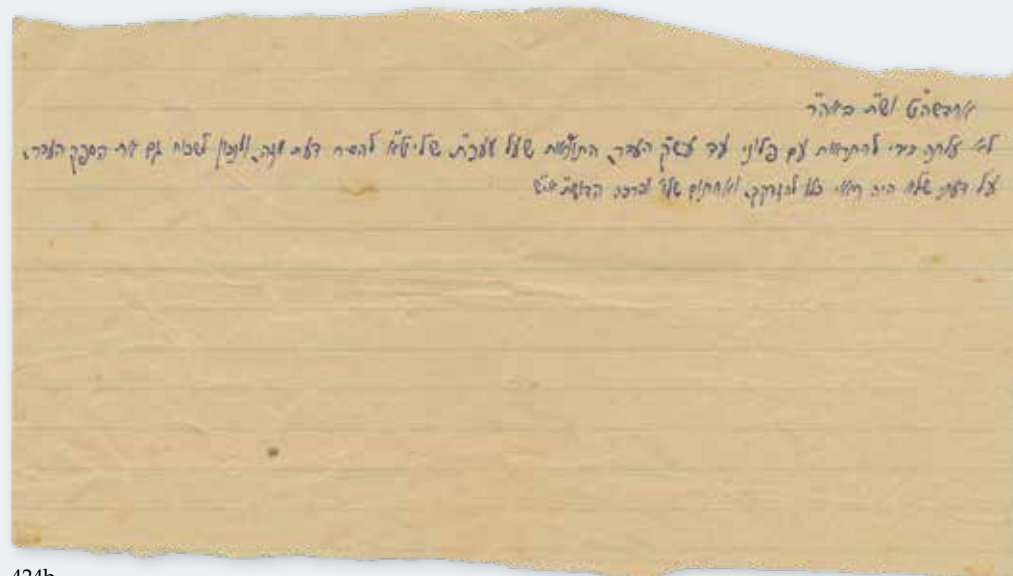
• Letter (undated), asking R. Landau to forget about a certain matter which the Chazon Ish was unsuccessful in furthering. It is unclear what the matter in question is.

[1] leaf. 20 cm. Good condition. Stains. Folding marks. Margins trimmed unevenly.

Opening price: \$6000

424a

424b

פולמוס ה"גריס"

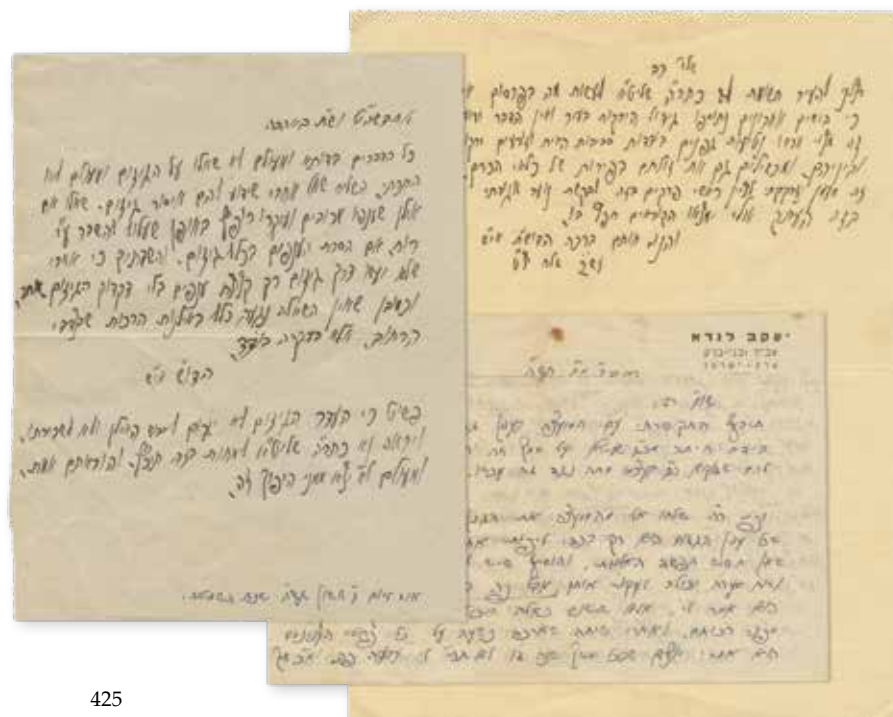
בשנת תש"ז פרצה המחלוקת הנודעת בין ה"חזון איש" לרבי חיים נאה בעניין "השיעורים" שנתנו חז"ל - האם חל בהן שינוי והן קטנו במשך הדורות, או שמא נותרו בעינם.

באותה שנה הדפיס ה"חזון איש" את "קונטרס השיעורים" שלו בסוף חלק ב' של ספרו על "קדשים". בקונטרס הוא מבסס את שיטתו באריכות, וחולק בתוקף על רבי חיים נאה. בסעיף טו שבקונטרס זה, ה"חזון איש" דן בשיעור הגריס שנאמר בהלכות כתמים. הוא כותב כי דעת בעל התניא בשלחן ערוך שחיבר (יורה דעה, סימן קצ, סעיף קטן יא ויג) היא ששיעור הגריס הוא כ-18 מ"מ, וכדעת רוב הפוסקים, אך מוסיף כי "בספר שארית יהודה כתב דהגרש"ז ז"ל [=בעל התניא] חזר בו", וכי בערוב ימיו החמיר להקטין את שיעור הגריס (ל-16.5 מ"מ). בהמשך הסעיף מקשה החזון"א על דברי ה"שארית יהודה", ולא מקבל אותם להלכה.

כפי הנראה, הספר "שארית יהודה" לא היה מונח בפני ה"חזון איש", ודבריו הגיעו אליו מ"כלי שני" (הדבר ניכר מדברי ה"חזון איש". בין היתר בהתייחסותו לבדיקה שערך בעל התניא לקביעת שיעור הגריס. ה"חזון איש" מעלה השערות כיצד ערך בעל התניא את הבדיקה, ואינו יודע שה"שארית יהודה" מפרט את אופן הבדיקה בהמשך דבריו. רבי חיים נאה הבחין בדבר וכותב על כך בספרו "שיעור מקוה" בעמ' פב: "החזון"א כ' [נתב] דבריו בלי עיון בס' [נר] שאר"י [שארית יהודה]". אחריו העירו על כך חכמים נוספים).

למעשה, זהו המקום היחיד מכל חיבוריו של ה"חזון איש" שבו הוא מזכיר את הספר "שארית יהודה". כמו כן, יש לציין שהמהדורה היחידה של הספר "שארית יהודה" בזמנו של החזון"א הייתה המהדורה שנדפסה בוויילנא בשנת תר"א (הספר נדפס בשנית רק בשנת תשי"ז, לאחר פטירת החזון"א בשנת תשי"ד).

המכתב הראשון שלפנינו (פריט 424) נכתב ככל הנראה על רקע זה, ומתעד מאמציו של ה"חזון איש" להשגת הספר "שארית יהודה", שהיה אז די נדיר, על מנת לראות את הדברים במקורם.

425

425. מכתבי ה"חזון איש" - אל הרב לנדא - בענייני שמיטה והמצוות התלויות בארץ

משיב למכתב הרב לנדא שכתב לו כי אנשי "המועצה" המקומית אמרו לו, כי ה"חזון איש" התיר להם לגזום עצים בשנת השמיטה, וה"חזון איש" עונה לו: "כל הדברים בודותא ומעולם לא שאלו על הגזום ומעולם לא התרתי..." [מכתב זה נדפס בספר דרך אמונה להגר"ח קניבסקי, חלק ה, עמ' 74].

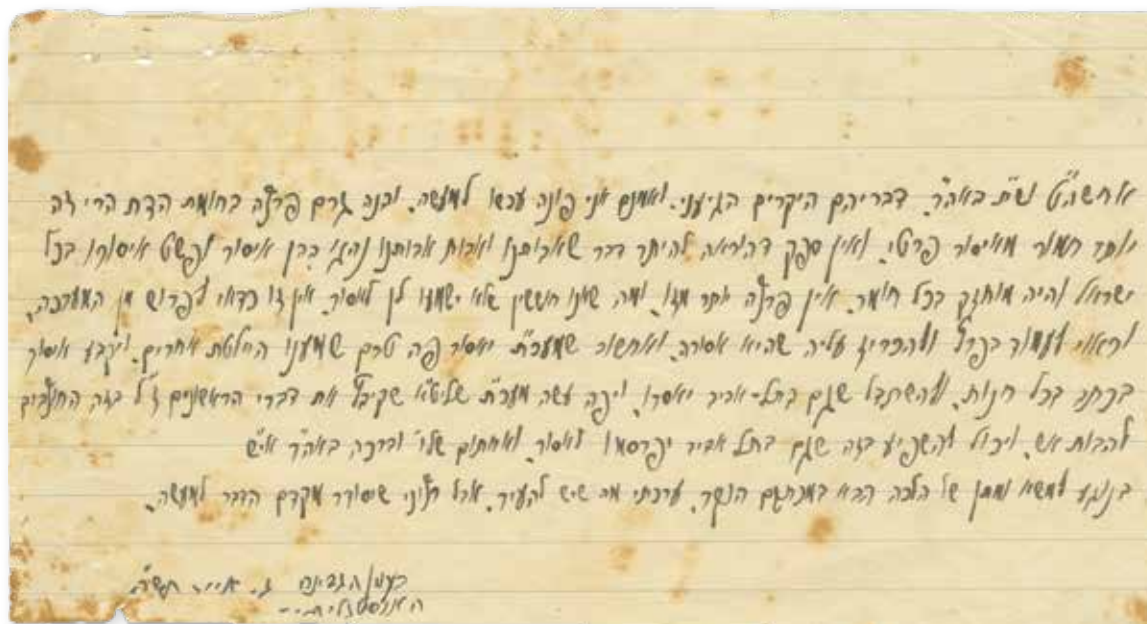
במכתב אחר העוסק בדיני פירות-הדר לעניין שמיטה, ה"חזון איש" מתייחס בחומרה רבה נגד מפיצי השמועות השקריות בשמו: "... כל האמור בשמי אינו נכון, וכמו שאמרתי אז, כן דעתי וכן כתוב בספרי סימן ט' ס"ק י"ז... ולפלא בעיני מי הוציא הדברים הנזכרים במכתבם, וחלילה להתעולל בכבוד חכמים... באהבה רבה, אי"ש".

4 מכתבים בכתב-ידו של ה"חזון איש" (4 דף) וארבעה דפים נוספים (העתק פסקי ה"חזון איש" ושני מכתבים בכתב-ידו וחתומת הרב לנדא). גודל ומצב משתנים. רוב הדפים במצב טוב.

פתיחה: \$14,000

אוסף מכתבים - התכתבויות בענייני מצוות התלויות בארץ (שמיטה, כלאיים וערלה) בין ה"חזון איש" רבי אברהם ישעיהו קרליץ ורבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק. [בני ברק, תרצ"ט-תש"ה בקירוב].

- ארבעה מכתבים בכתב-ידו של ה"חזון איש" (שלשה מהם חתומים), שנכתבו ונשלחו אל רבי יעקב לנדא.
- דף (בכתב-יד מעתיק), קיצור הלכות כלאיים מהחזון איש, תשעה סעיפים.
- דף זה צורף לאחד המכתבים הנ"ל, בו כותב ה"חזון איש" כי הוא שולח לו "העתק" של "ראשי פרקים" בהלכות כלאיים, שנכתבו "לבקשת נוער אגודתי".
- שני מכתבים ארוכים בכתב-יד וחתומת רבי יעקב לנדא, שנשלחו אל ה"חזון איש" בעניינים אלו.
- בשניים מן המכתבים מכחיש ה"חזון איש" שמועות שווא שפרסמו בשמו בדיני שביעית. במכתב מיוחד שחון תש"ה, ה"חזון איש"

426a

425. Letters from the Chazon Ish – To Rabbi Landau – Shemittah and Commandments Pertaining to the Land of Israel

Collection of letters, correspondence about laws pertaining to the Land of Israel (shemittah, kilayim and orlah), between R. Avraham Yeschayahu Karelitz – the Chazon Ish, and R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. [Bnei Brak, ca. 1939-1945].

- Four letters handwritten by the Chazon Ish (including three with his signature), addressed to R. Landau Rabbi of Bnei Brak.
- Leaf (handwritten by a copyist), summary of laws of kilayim by the Chazon Ish, nine sections. This leaf was enclosed with one of the letters.
- Two lengthy letters handwritten and signed by R. Yaakov Landau on these topics, addressed to the Chazon Ish.

In two of the letters, the Chazon Ish negates false rumors about his rulings pertaining to the laws of shemittah.

4 letters handwritten by the Chazon Ish (4 leaves) and 4 additional leaves (copy of the rulings of the Chazon Ish and two letters handwritten and signed by R. Landau. Size and condition vary. Most leaves in good condition.

Opening price: \$14,000

426. מכתבי ה"חזון איש" - אל הרב לנדא - בענייני חליבה בשבת ובענייני כשרותה של הגבינה האוסטרלית

מן המכתבים בשתי הבחינות שבדבר: פסק ההלכה (שבמקרים מסוימים ניתן להקל בו) ושמירת הגדרים שלא ייפרצו (שמשום כך אין ראוי לפרסם את האופנים בהם מותר להקל). באחד המכתבים הראשונים כותב ה"חזון איש" לרב לנדא כי הוא מצפה ממנו להיכנס לעובי הקורה בנידון: "בטח ישקוד בתור"ה שליט"א להביא סדרים בענין אם להיתר או לאיסור". במכתב אחר משבח ה"חזון איש" את הרב לנדא שהכריע בסופו של דבר לאיסור. מעניין לציין את הכבוד והחביבות העולים מדברי ה"חזון איש" כלפי הרב לנדא. בסוף המכתב הארוך, מסיים ה"חזון איש": "הארכתו בזה בראותי שדברי תורה חביבה עליהם ביותר, ואל יחושו לטרחתי כי דבריהם היו ערבים עלי לענג שעשועים. באה"ר [באהבה רבה] אי"ש". רוב המכתבים נכתבו על גבי נייר שורות, אך אחד המכתבים נכתב על גזיר נייר (מתוך מעטפת דואר), וה"חזון איש" מתנצל על כך בפתח מכתבו: "שלמא רבא, מפני המהירות לא נודמן לי רק פיסת נייר..."

[10] דף (שמונה מכתבים בכתב-ידו של ה"חזון איש"). גודל ומצב משתנים. מצב כללי טוב.

פתיחה: \$28,000

אוסף מכתבים בכתב-ידו וחתימתו של ה"חזון איש" רבי אברהם ישעיהו קרליץ, שנשלחו אל רבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק. [בני ברק, תרצ"ו-תש"ה].

שמונה מכתבים הלכתיים בכתב-ידו של ה"חזון איש" (ששה מהם חתומים: "אי"ש"; "באהבה וכבוד, אי"ש"). אחד מן המכתבים ארוך במיוחד ומתפרס על פני שלושה דפים גדולים. שני מכתבים עוסקים בנושא איסור החליבה בשבת (ראה מסגרת). באחד מהם, מ"עש"ק נחמו תרצ"ו, מספר לו ה"חזון איש" כי "יש בידי מכתב מרן הגר"ע מוילנא שליט"א שמסכים לדרוש בפרקא היתר חליבה לאיבוד [ע"ג קרקע או בכלי שיש בו נפט וכיו"ב]. ה"חזון איש" משבח את הרב לנדא ש"התחיל במצוה" לעורר על איסור החליבה בשבת, ומעודד אותו להמשיך במאבקו על שמירת ההלכה וקיומה.

ששת המכתבים האחרים עוסקים בחששות הנוגעים לגבינה עם חומרי גלם שיובאו מאוסטרליה, שכשרותם הייתה מוטלת בספק [פולמוס שלם שעורר הרב לנדא בשנים ת"ש-תש"ה - התכתבויות נוספות של הרב לנדא בעניין הגבינה האוסטרלית, הובאו באוסף מכתבים בענייני כשרות - פריט מס' 463]. ה"חזון איש" דן בכמה

שאלת החליבה בשבת במושבות ארץ ישראל

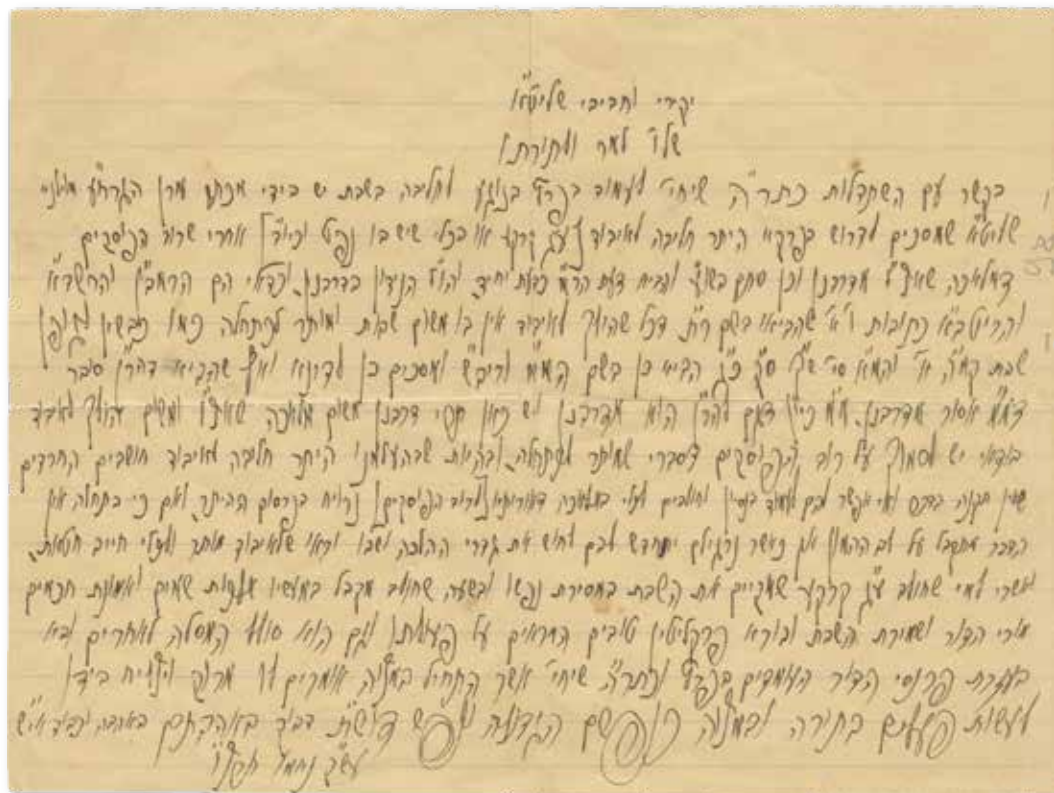
שאלת החליבה בשבת במושבות ארץ ישראל הסעירה את העולם התורני בשנות התר"צ. מצד אחד לא ניתן להימנע מחליבת הפרות, כדי לא לצערן, ומאידך, חליבה לצורך שמירת החלב מהווה חילול שבת.

עם עלותו של ה"חזון איש" לארץ ישראל, החל לפעול רבות בעניין. כשנודע לו בשנת תרצ"ו כי אף בבני ברק נכשלים הרפתנים באיסור חליבה בשבת, פרסם על כך כרוז בבתי הכנסת בעיר (ראה: קובץ אגרות חזון איש, א, אגרות צד-צה). כמו כן, נשא ונתן בעניין זה עם רבי חיים עוזר גרודזנסקי (ראה: קובץ אגרות חזון איש, ב, אגרות הגר"ע, אגרת יג).

הבעיה התעוררה בשנות התר"צ (בפרט לאחר מאורעות תרצ"ו), לאחר שמשמרות ה"עבודה עברית" של אנשי ה"הסתדרות" מנעו העסקת נכרים במשקים, ועל כן היה צריך ה"חזון איש" לעודד את הרפתנים היהודים לחלוב בדרך של "חליבה לאיבוד", ולהתגבר על הניסיון שבהפסד החלב. בברור הנ"ל, ה"חזון איש" כותב ש"אלה החולבים בשבת לא במרד ולא במעל יעשו זאת, רק הם מסורים ביד יצרם וקשה להם לעמוד בנסיון ולחלוב על הקרקע - שזו הדרך הישרה ומותרת", ומשבח את "גבורי הכח" שעומדים בנסיון הקשה של הפסד ממון, וחולבים "על גבי קרקע".

בספרו כותב ה"חזון איש" (חזון איש, אורח חיים, נו, ו) על דיני חליבה בשבת "בזמן שאינו מוצא א"י [אינו יהודי, נכרי] לחלוב". בסיום דבריו הוא כותב כי "חייב כל אדם להשתדל לחלוב ע"י א"י [אינו יהודי] - שזו דרך הישרה ע"פ התורה וסופה להתקיים, וכן נוהגין בכל המקומות שהשבת אצלן ביוקר".

בשנים מאוחרות יותר, כשהובאה לארץ מכונת החליבה החשמלית, עודד ה"חזון איש" את אנשי משק הקיבוץ "חפץ חיים" למצוא פתרון לשאלת החליבה בשבת ע"י התאמה טכנית של המכונה לדרישות ההלכה (ראה: חזון איש, אורח חיים, לח, ו).

426b

426. Letters from the Chazon Ish – To Rabbi Landau – Milking on Shabbat and Australian Cheese

Collection of letters handwritten and signed by R. Avraham Yeshayahu Karelitz – the Chazon Ish, addressed to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. [Bnei Brak, 1936-1945].

Eight halachic letters handwritten by the Chazon Ish (including six with his signature). One letter is particularly lengthy and covers three large leaves.

Two letters discuss the prohibition of milking on Shabbat (see Hebrew sidebar).

The other six letters discuss the kashrut concerns involved in cheese produced from ingredients of questionable kashrut imported from Australia.

[10] leaves (eight letters handwritten by the Chazon Ish). Size and condition vary. Overall good condition.

Opening price: \$28,000

Letters Related to Bnei Brak – Letters from Rabbis and Rebbe's and Drafts of Proclamations

מכתבים בענייני העיר בני ברק - מכתבי רבנים ואדמו"רים וטיטות כרוזים

427. מכתבים ומסמכים בעניין רבנותו של רבי יעקב לנדא בבני ברק - תרצ"ו-ת"ש

אוסף מכתבים ומסמכים מהשנים הראשונות לכהונת רבי יעקב לנדא ברבנות המושבה בני ברק - כולל פרוטוקול ההחלטה לקבל את הרב לנדא כרב העיר (כסלו תרצ"ו), ומכתבים של תושבי בני ברק הדורשים למסור לידי הרב לנדא את האחריות על הכשרות בעיר. בני ברק, תרצ"ו-ת"ש בקירוב.

• פרוטוקול ההחלטה של "ועד בני ברק" לבקש מרבי יעקב לנדא "לקבל את המשרה של רבנות במושבנו..." בחתימות ארבעה מראשי הוועד ו-18 מתושבי המושבה. ד' כסלו תרצ"ו [נובמבר 1935].

• שלושה מכתבים מ"ועד בני ברק" - מחו יפו, אל הרב לנדא, בענין משכורת הרבנות, מהחדשים טבת, אדר וניסן תרצ"ו [1936].

• מכתב אל המועצה המקומית, בחתימות 124 מתושבי בני ברק, הדורשים נתינת סמכויות לרב לנדא על ההשגחה על האטלזים בעיר. בני ברק, זאת חנוכה ת"ש [דצמבר 1939].

• מכתב אל הרבנות הראשית לא"י, בחתימות 33 מתושבי בני ברק, הכותבים: "בשם הקהל, רוב מניין רוב בנין של המושבה בני ברק, אנחנו דורשים שהכשרות בכל היקפה תמסר אך ורק לידי הרב לנדא שליט"א. כ"ב טבת ת"ש [ינואר 1940].

• מכתב מפורט אל הרבנות הראשית לא"י, בחתימות 28 מתושבי בני ברק, הדורשים כי יינתנו לרב לנדא זכויות בענייני הרבנות. הם כותבים בתחילת דבריהם: "א. הרה"ג ר"י לנדא שליט"א מכהן ברבנות במושבנו זה יותר מארבע שנים. הוא נתקבל בהסכם כל הזמנים, ואחרי הפצרות רבות מועד המושבה ונכבדיה עזב את משרת הרבנות שלו במושב רמתים וקבל את הרבנות במושבנו בני ברק..." ת"ש [1940].

• כתב עדות בחתימת חמשה מראשי המושבה בבני ברק, המעידים כי "הרב קליש נתן את הסכמתו המלאה בשנת תרצ"ו לקבלת הרה"ג ר' יעקב לנדא שליט"א לבני ברק בתור רב". בני ברק, שבט ת"ש [1940]. [האדמו"ר מסקרנביץ רבי יוסף צבי קאליש (תרמ"ה-תש"ז), כיהן קודם לכן כרב בעיר בני ברק, ועם בואו של הרב לנדא כיהנו שניהם בתפקיד אב"ד בני ברק, תוך שהם מתואמים בתפקידיהם בענייני הרבנות בעיר].

• מכתב מאת הרב לנדא, אל המזכיר הראשי של משרדי ממשלת המנדט בירושלים, אודות החלטת הרבנות הראשית ה"מאשרים את מינוי לרב בבני ברק". הרב לנדא מבקש במכתבו לברר מדוע "עד עכשיו עוד לא נתקבלה שום פקודה ע"ד [על דבר] זה במשרדי קצין מחוז המושבות". בני ברק, כ"ה תשרי [תרצ"ח], ספטמבר 1937.

• שלושה מכתבים רשמיים מסגן המזכיר הרשמי של ממשלת המנדט, על הטיפול בעניין זה. ירושלים, אוקטובר 1937.

• מכתב הרב הראשי רבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג, אל מר גרשטקורן ראש מועצת בני ברק, בעניין מינוי שו"ב נוסף בבני ברק. הרב הרצוג כותב לו: "...אין מזרחין אלא למזרחין, לעמוד על המשמר, משמרת הקודש, שלא יתמנה שו"ב כזה בלי הסכמתו המלאה של הרב הגאון ר' יעקב לנדא שליט"א, אב"ד דבני ברק". ירושלים, ניסן תש"ו [1946].

13 מכתבים ומסמכים. גודל ומצב משתנים. מצב כללי טוב עד טוב-בינוני.

פתיחה: \$200

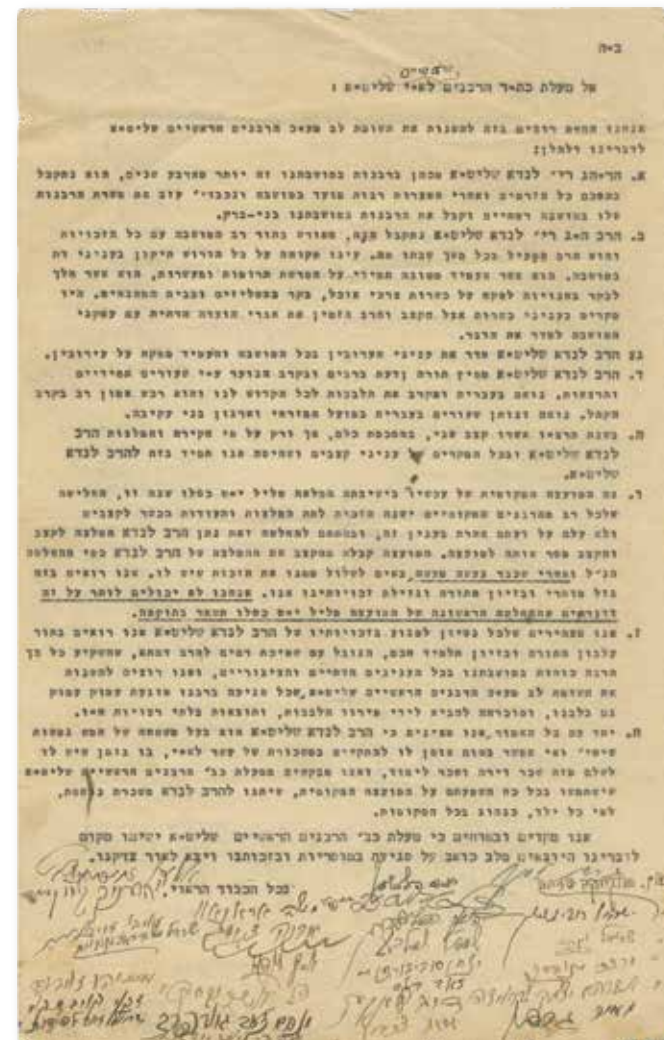
427. Letters and Documents Regarding Rabbi Yaakov Landau's Tenure as Rabbi of Bnei Brak – 1935-1940

Collection of letters and documents from the early years of R. Yaakov Landau's tenure as rabbi of Bnei Brak – including a protocol of the Bnei Brak committee meeting in Kislev 1935, documenting the decision to appoint R. Landau as Rabbi of Bnei Brak, and letters from residents of Bnei Brak dated 1940 demanding that the city's kashrut system be presided over by R. Landau. Bnei Brak, ca. 1935-1940.

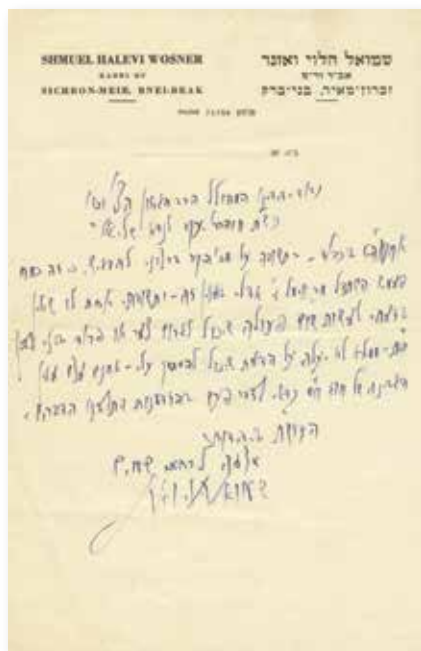
For a detailed list, see Hebrew description.

13 letters. Size and condition vary. Overall good to good-fair condition.

Opening price: \$200

427a

428

בהמלצתו של מרן ה"חזון איש" שהכיר כבר אז בגדולתו ובכוחו של האב"ד הצעיר וצפה את עתידו. לאחר תקופה קצרה מונה לרבן של קהילות "חוג חתם סופר" בעיר. ברבות השנים הפך הרב וואזנר לאחד מגדולי הפוסקים והיה לסמכות הלכתית מקובלת על כל החוגים. השיב תשובות לאלפים, אשר נדפסו באחד-עשר כרכי ספרו שו"ת שבט הלוי.

3 מכתבים, על נייר מכתבים רשמי. גודל משתנה. שני מכתבים במצב טוב ומכתב אחד במצב טוב-בינוני. כתמים. סימני קיפול.

פתיחה: \$600

428. Three Interesting Letters from Rabbi Shmuel HaLevi Vosner – To Rabbi Landau – Matters Pertaining to the City of Bnei Brak

Three letters handwritten and signed by R. Shmuel HaLevi Vosner Rabbi of the Zichron Meir neighborhood. Bnei Brak, ca. 1960s-1980s.

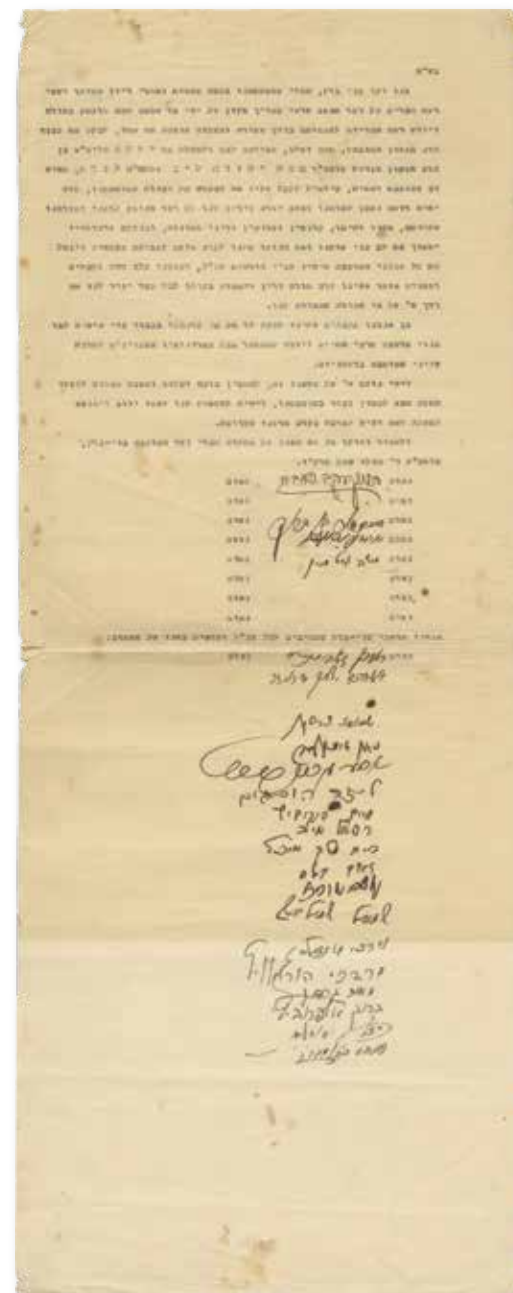
The letters are addressed to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak, and discuss issues pertaining to the city and kashrut certification.

- Letter from 1967, regarding the kashrut certification of a reception hall. R. Vosner lists the decisions taken in regard to the hall, and requests R. Landau's opinion on the matter.
- Letter (undated) regarding kashrut certification. R. Vosner (who was one of the heads of the Chug Chatam Sofer Bnei Brak kashrut certification) asserts that he has no intention of taking any steps which would cause any anguish or conflict between himself and R. Landau.

- Letter from 1984, regarding a Din Torah pertaining to a school on HaShomer St.

3 letters on official stationery. Size varies. Two letters in good condition and one letter in good-fair condition. Stains. Folding marks.

Opening price: \$600

427b

429. מכתב מאת האדמו"ר רבי יואל טייטלבוים מסאטמר - נגד הקמת מועצה דתית בבני ברק - תמוז תשכ"ד

מכתב ארוך (4 דפים), מאת האדמו"ר רבי יואל טייטלבוים מסאטמר. מחאה תקיפה נגד רעיון הקמת מועצה דתית בבני ברק. שערנשפרינג (שרון ספרינגס Sharon Springs, ניו יורק), [כ' תמוז] תשכ"ד [1964]. מודפס במכונת כתיבה, על נייר מכתבים רשמי של האדמו"ר, וחתום בחתימת יד קדרו.

נשלח אל רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק: "למעלת כבוד ידידי הרב הגאון החסיד המפורסם [רסם] יו"ש [=ירא ושלם]... מהר"ר יעקב לאנדא שליט"א רב אב"ד דעיה"ק בני-ברק בארה"ק יצ"ו."

בסוף המכתב הארוך מסיים האדמו"ר: "...ובצער גדול כתבתי כל הנ"ל ושקלתי הכל כמי"פ [=כמה פעמים] במאזני צדק ואבני צדק, והנני ידידי דושת"ה באה"ר [=דורש שלום תורתו הרמה באהבה רבה] מברכו בכל עניינו והשית' יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים..."

מכתב זה נכתב במהלך הדיון בין הרבנים בשנת תשכ"ד על פרשת המועצה הדתית בבני ברק - ראה בפריטים להלן (על הפרשה ובמיוחד על מעורבותו של האדמו"ר מסאטמר בפרשה זו - ראה גם מסגרת).

[4] דף + פיסת נייר מהודק (הוספה למכתב): 29 ס"מ. מצב טוב. כתמים. סימני קיפול. נקבי תיוק.

המכתב נדפס בספר "דברי יואל - מכתבים", א, מכתב צא, עמ' קצו-קל, אך בהשמטת שם הנמען.

פתיחה: \$5000

429. Letter from Rebbe Yoel Teitelbaum of Satmar – Against the Establishment of a Religious Council in Bnei Brak – Tammuz 1964

Lengthy letter (4 leaves), from Rebbe Yoel Teitelbaum of Satmar. Sharp protest against the proposed establishment of a religious council in Bnei Brak. Sharon Springs, NY, [20th Tammuz] 1964.

Typewritten on the official stationery of the rebbe, with his hand signature.

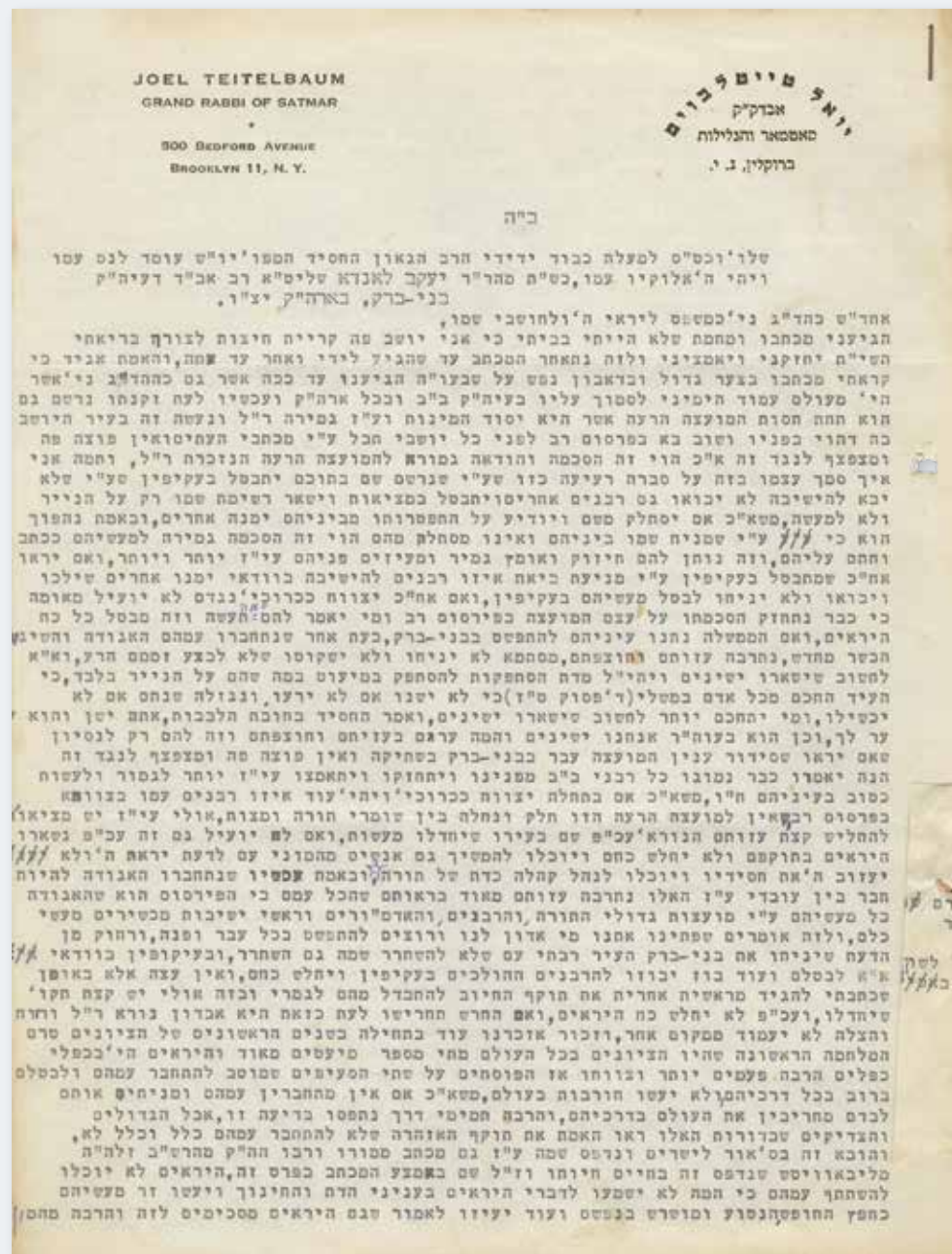
Addressed to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. The letter was written in 1964 during the course of the debate between various rabbis over the establishment of a religious council in Bnei Brak – see following items (see sidebar regarding the affair and particularly the involvement of the rebbe of Satmar).

[4] leaves + attached piece of paper (addition to letter). 29 cm.

Good condition. Stains. Folding marks. Filing holes.

The letter was published in Divrei Yoel – letters.

Opening price: \$5000

429a

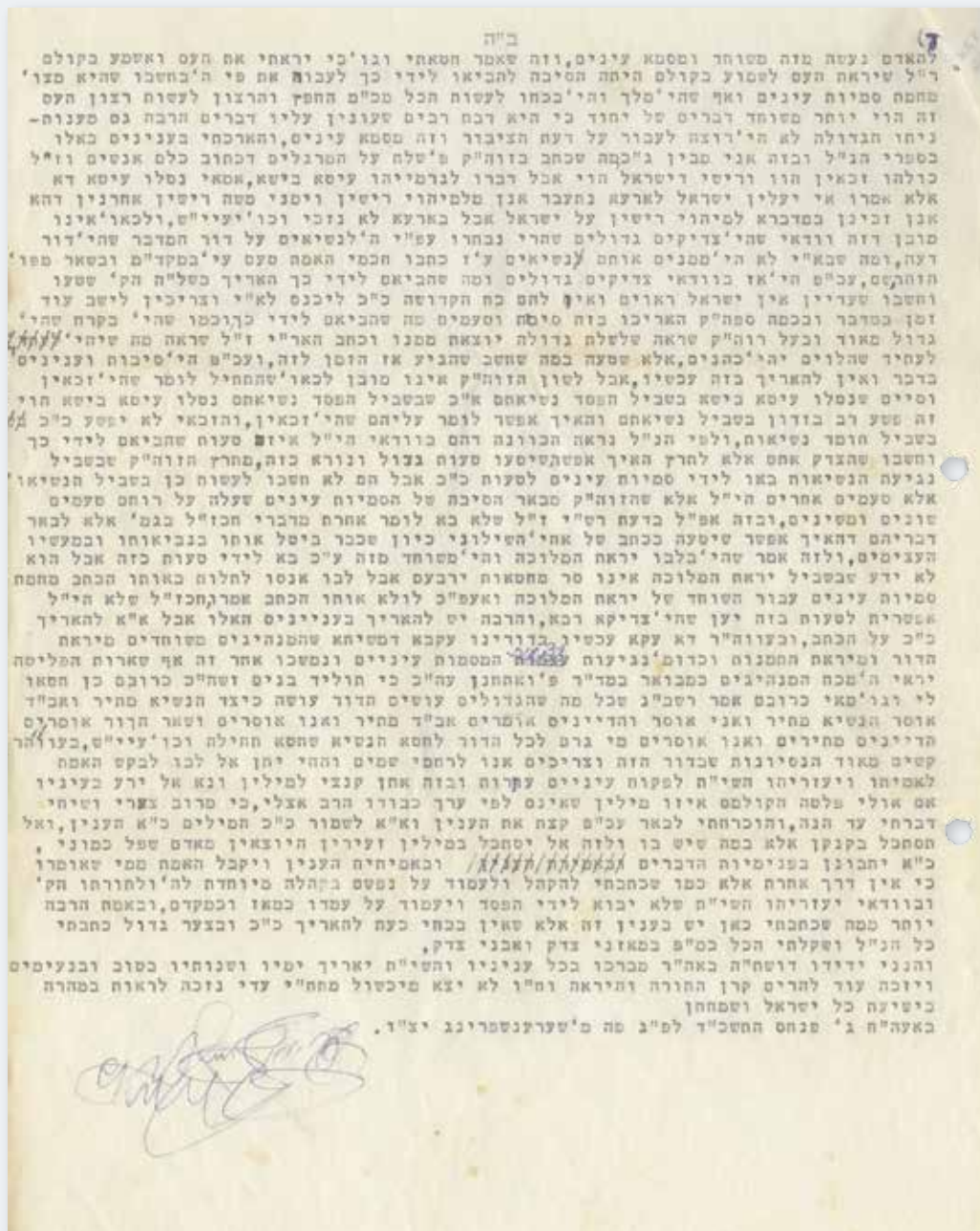
האדמו"ר מסאטמר ומעורבותו בפולמוס המועצה הדתית בבני ברק

העיר החרדית בני ברק התייחדה מאז הקמתה במערכת רבנות עצמאית. בניגוד לערים אחרות, בבני ברק לא היתה מעולם מועצה דתית - הרבנים קבלו את משכורתם מן העירייה וכל מערכות הכשרות, המקוואות וענייני הדת בבני ברק היו מתוקצבים ישירות מקופת העירייה, ללא התערבות של גורם שלישי ממשלתי בדמות מועצה דתית. במקומות אחרים נתונה השליטה על שירותי הדת והפיקוח על העניינים הדתיים בידי המועצה הדתית שבעיר. באותם ימים נשלטו המועצות הדתיות על ידי משרד הדתות, בראשו עמדו אנשי תנועת ה"מזרחי".

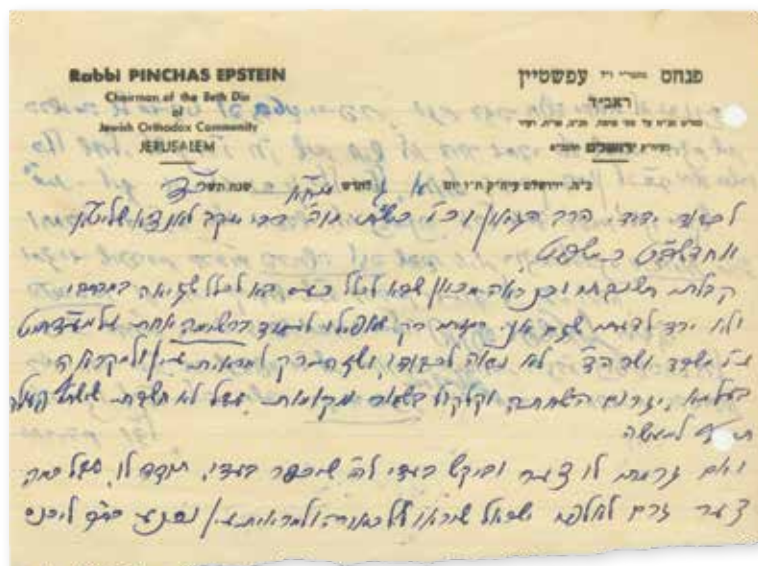
עוד התייחדה בני ברק בכך שהייתה העיר היחידה בארץ בה הצביעו חסידי סאטמר בבחירות לעירייה, וזאת בהסכמת האדמו"ר רבי יואל מסאטמר - המתנגד החריף לכל שיתוף פעולה עם השלטון הציוני, ובהסכמת הרב מריסקווא - רבה של קהילת סאטמר בעיר. הסיבה העיקרית לכך היתה הצורך בשמירה על עצמאות הרבנות בבני ברק, ושמירה על כוחם של הרב לנדא ורבני העיר שעמדו על משמר ההלכה.

בקץ תשכ"ד הקימו אנשי משרד הדתות מועצה דתית בבני ברק. מכיוון שידעו שהפעולה לא תעבור בשתיקה מצד החרדים, נעשה הדבר במחשף. המועצה הוקמה "על הנייר" בלבד. בעיתון "הצופה" פורסמה מודעה מטעם משרד הדתות על הקמת מועצה דתית שבראשה יעמדו 12 חברים ובראשם רבי יעקב לנדא רב העיר. המודעה פורסמה ללא ידיעתם של הרבנים, מבלי שעודכנו על כך מראש. הדבר גרם לתסבוכת: מצד אחד לא רצו הרב לנדא והרבנים האחרים לשתף פעולה עם הקמת מועצה דתית בניחול משרד הדתות, ומאידך - אם יתפטרו מהתפקיד שהוטל עליהם באופן רשמי, הרי שבמקומם ימונו על ידי משרד הדתות חברים אחרים למועצה, וכך יאבדו את שליטתם על ענייני הדת בעיר (ראה על כך בהרחבה בפריט 430 ובחומר המצורף).

בתחילת חודש תמוז תשכ"ד שלח הרב לנדא מכתב לאדמו"ר מסאטמר, בו מסביר באריכות מדוע אם יגיש את התפטרותו מן המועצה הדתית יביא הדבר להרס ענייני הדת בבני ברק (ראה פריט 430). בתשובה שלח לו האדמו"ר מסטמאר מכתב חריף (ראה פריט 429). על כך הגיב הרב לנדא במכתב נוסף אל האדמו"ר מסאטמר, בחודש אב תשכ"ד, בו הוא מעמיד את הדברים על דיוקם (ראה פריט 430).

429b

430a

430. אוסף מכתבי רבנים בעניין המועצה הדתית בבני ברק - טיוטות מכתבי רבי יעקב לנדא אל האדמו"ר מסאטמר ואל האדמו"ר ה"בית ישראל" מגור - קיץ תשכ"ד

אוסף מכתבי רבנים וטיוטות מכתבי רבי יעקב לנדא, בעניין המועצה הדתית בבני ברק. סיון-אב, תשכ"ד [1964].

האוסף כולל שני מכתבים מאת רבי פנחס עפשטיין ראב"ד ה"עדה החרדית" בירושלים; שני מכתבים מאת רבי אברהם שלמה כץ - רבה של קהילת סאטמר בבני ברק; טיוטות מכתבים וצילומי מכתבים ששלח הרב לנדא אל אדמו"רים ורבנים.

בשנת תשכ"ד הכריז משרד הדתות על הקמת מועצה דתית בבני ברק, ללא תיאום עם רבני העיר. הדבר עורר פולמוס רב בו היו מעורבים רבנים ואדמו"רים מכל העולם (ראה הרחבה במסגרת ליד הפרוט הקודם). במכתבים שלפנינו מידע רב על פרשה זו.

באוסף:

- צילום מכתב במכונת כתיבה מאת הרב לנדא, אל הרבנים הראשיים לישראל נרבי איסר יהודה אונטרמן ורבי יצחק ניסים]. במכתב מסביר הרב לנדא את התנגדותו לפקודת שר הדתות על הקמת מועצה דתית בבני ברק. ט' סיון תשכ"ד [1964].

- צילום מכתב במכונת כתיבה מאת הרב לנדא, אל האדמו"ר מגור רבי ישראל אלטר (בעל ה"בית ישראל"), בו מספר על השתלשלות העניינים של הניסיון להקמת מועצה דתית. ד' תמוז תשכ"ד [1964].

- טיוטת מכתב במכונת כתיבה, אל רבי אברהם שלמה כץ מריסקווא, רבה של קרית יואל בבני-ברק. ה' תמוז תשכ"ד [1964].

- צילום מכתבו (הראשון) של הרב לנדא אל האדמו"ר רבי יואל טייטלבוים מסאטמר, בו מספר על

The Rebbe of Satmar and His Involvement in the Bnei Brak Religious Council Polemic

The Orthodox city of Bnei Brak was unique since its founding for its independent rabbinate. Unlike other cities, Bnei Brak never had a religious council – the rabbis received their salaries directly from the municipality, and all kashrut and religious services in Bnei Brak were funded directly by the municipality, without the involvement of a third, governmental party such as a religious council. In other places, all religious services were under the control and supervision of the religious council, which in those days was under the Ministry of Religions, led by members of the Mizrachi movement. Bnei Brak was also the only city in Eretz Israel where Satmar Chassidim participated in the municipal elections, with the approval of Rebbe Yoel of Satmar, fierce opponent of any cooperation with the Zionist government, and with the approval of the rabbi of Riskeva, rabbi of the Satmar community in the city. The main reason for this exception was the necessity to maintain the independence of the Bnei Brak rabbinate, and to preserve the power of R. Landau and his colleagues who upheld proper Torah observance.

In the summer of 1964, the Ministry of Religions established a religious council in Bnei Brak. Knowing that the Orthodox community would not passively accept this move, it was done in an underhanded way, on paper only. A notice from the Ministry of Religions was published in the HaTzofeh newspaper, announcing the establishment of the religious council headed by 12 members lead by R. Yaakov Landau Rabbi of the city. The notice was published without the knowledge of the new council members, and without a prior notification. This placed them in a difficult position – on the one hand R. Landau and his colleagues did not wish to cooperate with the establishment of a religious council led by the Ministry of Religions, yet on the other, if they would renounce their positions, the Ministry of Religions would appoint other members to the council instead, and they would thus lose their control over the religious services in the city (see item 430 and enclosed material).

At the beginning of Tammuz 1964, R. Landau sent a letter to the rebbe of Satmar, explaining at length why his resignation from the religious council would wreak havoc on the religious services in Bnei Brak (see item 430). The rebbe of Satmar sent him a sharp letter in response (see item 429), to which R. Landau replied with another letter, in Av 1964, in which he clarifies certain points (see item 430).

430. Collection of Rabbinic Letters Pertaining to the Bnei Brak Religious Council – Drafts of Letters from R. Yaakov Landau to the Rebbe of Satmar and the Beit Yisrael, Rebbe of Ger – Summer 1964

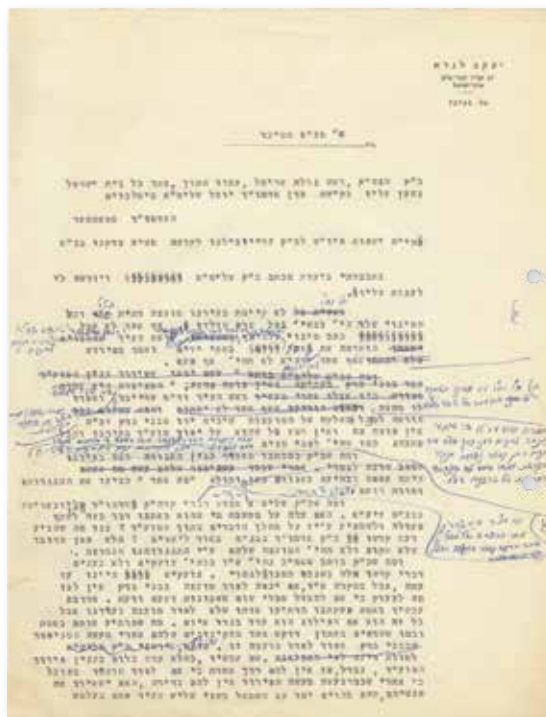
Collection of rabbinic letters and draft letters from R. Yaakov Landau, regarding the establishment of a religious council in Bnei Brak. Sivan-Av, 1964.

The collection includes two letters from R. Pinchas Epstein, head of the Edah HaCharedit Beit Din in Jerusalem; two letters from R. Avraham Shlomo Katz – rabbi of the Satmar community in Bnei Brak; and draft letters and photocopies of letters which R. Yaakov Landau sent to various rebbes and rabbis.

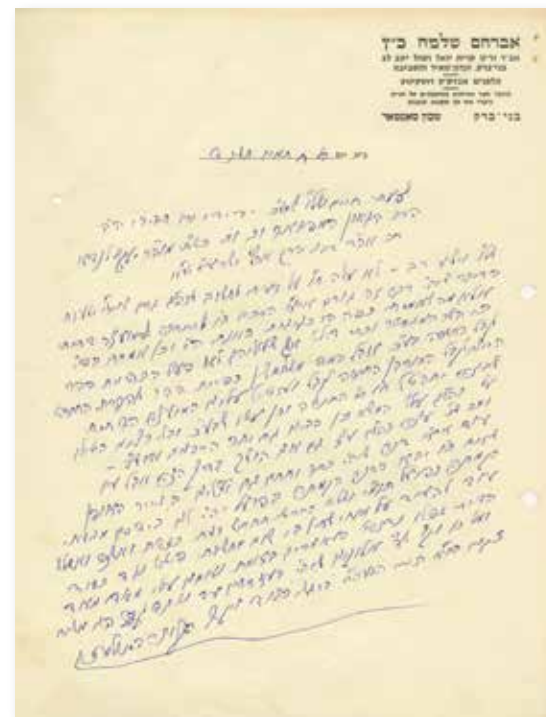
In 1964, the Ministry of Religions announced the establishment of a religious council in Bnei Brak, without coordinating the move with the rabbis of the city. This aroused a great polemic involving rabbis and rebbes worldwide (see sidebar of item 429). The present letters shed much light on this affair.

For a detailed list of letters, see Hebrew description. 13 paper items, official stationery. Size and condition vary.

Opening price: \$400

430c

430b

השתלשלות העניינים של הניסיון להקמת מועצה דתית. ו' תמוז תשכ"ד [1964]. [מכתב התשובה של האדמו"ר מסאטמר מופיע בקטלוג זה - פריט קודם].

• שני מכתבים בכתב-ידו וחתימתו של רבי אברהם שלמה כץ מריסקווא, אל הרב לנדא. מהתאריכים ח' תמוז תשכ"ד, וי"ז מנחם אב תשכ"ד [1964].

• מכתב חריף בכתב-ידו וחתימתו של רבי פנחס עפשטיין ראב"ד העדה החרדית, בו הוא מוחה על רעיון הקמת מועצה דתית בבני ברק. [כ"ב] תמוז תשכ"ד [1964].

• העתק מכתב מאת הרב לנדא (מודפס במכונת כתיבה), תשובה למכתבו של רבי פנחס עפשטיין. כ"ז תמוז תשכ"ד [1964].

• מכתב בכתב-ידו וחתימתו של רבי פנחס עפשטיין, תשובה למכתבו הנ"ל של הרב לנדא. ג' מנחם אב תשכ"ד [1964].

• שתי טיוטות של מכתב נוסף של הרב לנדא, אל האדמו"ר רבי יואל טייטלבוים מסאטמר מתאריך ח' מנחם אב תשכ"ד [1964], שנכתב בתגובה למכתבו הנ"ל של האדמו"ר מסאטמר. טיוטה אחת כתובה כולה בכתב-ידו של הרב לנדא, וטיוטה שנייה מודפסת במכונת כתיבה, עם הוספות ותיקונים רבים בכתב-ידו של הרב לנדא.

• מאמר (מודפס במכונת כתיבה) המסביר את התנגדות החרדים בבני ברק להקמת מועצה דתית. בראש העמוד הראשון רישום בכתב-יד: "נמסר לסופר עתון הצפה".

13 פריטי נייר. ניירות מכתבים רשמיים. גודל ומצב משתנים.

פתיחה: \$400

431. שני מכתבים מרבי שמואל הלוי וואזנר - אל הרב לנדא - פולמוס המועצה הדתית בבני ברק - תשכ"ד

שני מכתבים בכתב-ידו וחתמתו של הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר אב"ד שכונת זכרון מאיר. [בני ברק, תשכ"ד בקירוב].

המכתבים נשלחו אל רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק, ובהם מתאם הרב וואזנר עם הרב לנדא עניינים הקשורים למאבק בהקמת מועצה דתית בעיר (כפי הנראה, נכתבו המכתבים לקראת אסיפת הרבנים נגד הקמת מועצה דתית בעיר בני ברק באסרו חג השבועות תשכ"ד - ראה פריט הבא).

באחד המכתבים כותב הרב וואזנר כי שמע על מכתב שהגיע לעירייה בעניין זה (כנראה, מכתב ממשרד הדתות), וכן על "איזה מאמר ברדיו על ענין המועצה דתית". הרב וואזנר מחזק את הרב לנדא במאבק זה על עצמאות מערכת הרבנות בעיר, וכותב לו: "...

ובשום אופן חלילה להראות איזה חולשה בקו שלנו, מה שקבלנו עלינו שלא להכנס לשום פשרות". הרב וואזנר מספר שדיבר בעניין זה עם "ר" בן ציון יעקבביטש"נ [נאמן האדמו"ר רבי יואל מסאטמר, ושליחו למאבק זה - ראה בספרו של יעקבביטש: זכור ימות עולם, חלק ד, פרק טו-טז, עמ' קלז-קסט, ובמדור צילומי המסמכים בספרו, צילומים מס' 44-17]. במכתב השני מבקש הרב וואזנר "שינסו לצרף גם חתימת הה"ג ר' משה הגר שליט"א נרב קרית ויז'ניץ, ולימים האדמו"ר בעל "ישועות משה"..." - כפי הנראה, מדובר בחתימה על כרוז ה"החלטה" של רבני בני ברק -

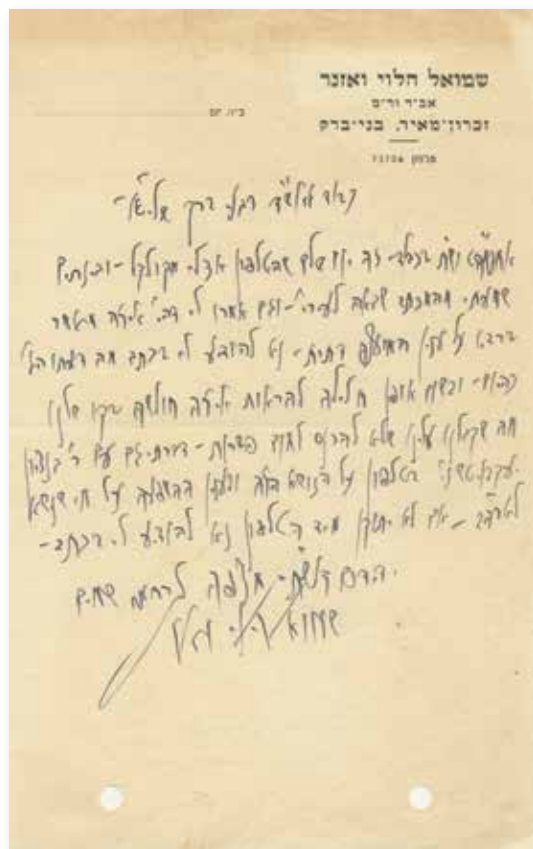
ראה להלן פריטים 432-433.

על המכתב השני חותם הרב וואזנר בראשי תיבות: "שה"ו" [שמואל הלוי וואזנר].

הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר (תרע"ג-תשע"ה), בעל "שבט הלוי", מגדולי פוסקי הדור האחרון. יליד העיר וינה, תלמידם של רבי שמואל דוד אונגר אב"ד נייטרא ושל רבי יוסף אלימלך כהנא אב"ד אונגוואר (שניהם נספו בשואה), ולאחר מכן תלמיד מובהק לרבו הגאון רבי מאיר שפירא בשיבת חכמי לובלין. בשנת תרצ"ט עלה לארץ ישראל עם רעייתו. תחילה התגורר בירושלים. הוא שימש את גדולי העיר, התבלט עד מהרה כאחד מתלמידי החכמים החשובים, ומונה לרב ומו"צ בשכונת גאולה. בשנת תש"ז עבר לבני ברק, לכהן בה כרב ואב"ד שכונת זכרון מאיר. מינוי זה בא בהמלצתו של מרן ה"חזון איש" שהכיר כבר אז בגדולתו ובכוחו של האברך הצעיר וצפה את עתידו. לאחר תקופה קצרה מונה לרבם של קהילות "חוג חתם סופר" בעיר. ברבות השנים הפך הרב וואזנר לאחד מגדולי הפוסקים והיה לסמכות הלכתית מקובלת על כל החוגים. השיב תשובות לאלפים, אשר נדפסו באחד-עשר כרכי ספרו שו"ת שבט הלוי.

2 מכתבים, על נייר מכתבים רשמי 22 ס"מ. מצב טוב. כתמים. באחד המכתבים נקבי תיוק.

פתיחה: \$500

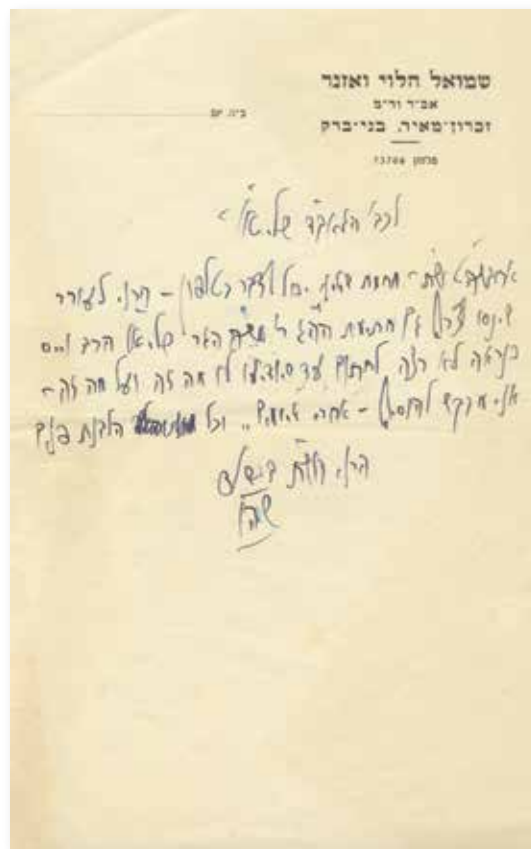

431b

431. Two Letters from Rabbi Shmuel HaLevi Vosner – To Rabbi Landau – Polemic of the Bnei Brak Religious Council – 1964

Two letters handwritten and signed by R. Shmuel HaLevi Vosner Rabbi of Zichron Meir. [Bnei Brak, ca. 1964].

In these letters, R. Vosner coordinates with R. Yaakov Landau several issues related to the battle against the establishment of a religious council (the letters were presumably written in preparation for the rabbinical conference against the establishment of a religious council in Bnei Brak, called for the day after Shavuot 1964 – see next item).

431a

In the first letter, R. Vosner encourages R. Landau in the battle for maintaining the independence of the Bnei Brak rabbinate, and urges him not to compromise in any way. In the second letter, R. Vosner asks him to try to get the signature of R. Moshe Hager (later rebbe of Vizhnitz), presumably for the proclamation issued by the rabbis of Bnei Brak, see items 432-433.

2 letters, official stationery. 22 cm. Good condition. Stains. Filing holes in one letter.

Opening price: \$500

432

432. החלטת רבני בני ברק - מהאסיפה באסרו חג שבועות תשכ"ד - לא להסכים להקמת מועצה דתית "עד כדי התייסדות קהילה נפרדת"

"החלטה" בחתימות שבעה מרבני בני ברק (הרב לנדא, הרב וואזנר, ה"ישועות משה" מויז'ניץ ועוד), נגד יחמת משרד הדתות להקים בעיר מועצה דתית ובכך לבטל למעשה את עצמאותה של מערכת הרבנות בעיר. בני ברק, אסרו חג שבועות תשכ"ד [1964].

דף מודפס במכונת כתיבה, עם חתימות ידי הרבנים. נוסח ההחלטה שהתקבלה באסיפת רבני העיר בני ברק (שהתקיימה בבית הרב לנדא), שלא להכנע לתכתיבי משרד הדתות, אפילו במחיר של הקמת קהילה נפרדת: "בשבתנו יחד ודנינו על ההצעה לכוון מועצה דתית בבני ברק, החלטנו כולנו פה אחד, שפה בעירנו בני ברק מחוייבים כולנו להלחם נגד התכוננות מועצה דתית, וכולנו נחלץ חוששים... נגד רעיון זה, **עד כדי התייסדות קהילה נפרדת**" (הרב וואזנר היה הרוח החיה מאחורי אסיפה זו - ראה פריט קודם).

על אסיפה זו מספר ר' בן ציון יעקובוביטש בספרו "זכור ימות עולם" (חלק ד, בני ברק תשנ"ז, עמ' קנד-קסא). שם נכתב כי אסיפה זו נתכנסה לאחר שקיבל הרב וואזנר גיבוי מהאדמו"ר מסאטמר, אשר התחייב לשלם משכורות לרבנים ולעובדי מערכת הרבנות במקרה שיאלצו להקים "קהילה נפרדת".

ה"החלטה" שלפנינו היתה הצעד הראשון במלחמה הגלויה של רבני בני ברק על צביונה החרדי של העיר, נגד נסיונות חוזרים ונשנים - במשך יותר מעשר שנים - של גורמים שונים, להקים מועצה דתית ולבטל את עצמאות מערכת הרבנות בעיר. על מכתב זה חתומים: רבי יעקב לנדא (רב העיר, תרנ"ג-תשמ"ו); רבי אברהם שלמה כ"ץ (הרב מריסקווא ואב"ד קהל "יטב לב" בבני ברק, תרמ"ד-תשל"ה); רבי שמואל הלוי וואזנר (גאב"ד זכרון מאיר, תרע"ג-תשע"ה); רבי נחמן כהנא, האדמו"ר מספינקא (תרס"ה-תשל"ז); רבי יצחק שלמה אונגר (ראש ישיבת חוג חתם סופר, תרפ"א-תשס"ד); רבי אברהם צבי וייס (אב"ד נוה אחיעזר, תרס"ב-תשל"ט); ורבי משה יהושע הגר (האדמו"ר מויז'ניץ בעל "ישועות משה", שניהן בימים ההם כרב קרית ויז'ניץ. תרע"ו-תשע"ב).

[1] דף. 27.5 ס"מ. מצב טוב. כתמים. סימני קיפול ונקבי תיוק קרועים.

פתיחה: \$500

432. Decision of the Rabbis of Bnei Brak – From the Meeting of Isru Chag Shavuot 1964 – To Oppose the Establishment of a Religious Council, to the Point of Establishing an Autonomous Community

Typewritten leaf – decision signed by seven rabbis of Bnei Brak (R. Landau, R. Wosner, the Yeshuot Moshe of Vizhnitz and others), against the Ministry of Religions' initiative to establish a religious council in the city, thus rescinding the independence of the rabbinate in the city. Bnei Brak, Isru Chag Shavuot 1964.

The leaf records the rabbis' decision to oppose any interference of the religious council, to the point of establishing an autonomous community if necessary.

This decision was the first step in the battle for the Orthodox nature of the city, against repeated attempts, for over a decade, to establish a religious council and thus rescind the independence of the rabbinate.

Typewritten leaf, with the hand signatures of: R. Yaakov Landau, rabbi of Bnei Brak; R. Avraham Shlomo Katz of Riskeva, rabbi of the Yitav Lev community in Bnei Brak; R. Shmuel HaLevi Wosner, rabbi of Zichron Meir; Rebbe Nachman Kahana of Spinka; R. Yitzchak Shlomo Unger, dean of the Chug Chatam Sofer yeshiva; R. Avraham Tzvi Weiss, rabbi of Neveh Achiezer; R. Moshe Yehoshua Hager, rabbi of Kiryat Vizhnitz, later rebbe of Vizhnitz.

[1] leaf. 27.5 cm. Good condition. Stains. Folding marks and torn filing holes.

Opening price: \$500

433. החלטת רבני בני ברק - מהאסיפה באסרו חג שבועות תשכ"ד - עם חידוש ההחלטה מהתאריך י"ב אלול תשכ"ט

"החלטה" בחתימות שישה מרבני בני ברק (הרב לנדא, הרב וואזנר, ועוד), נגד יוזמת משרד הדתות להקים בעיר מועצה דתית ובכך לבטל למעשה את עצמאותה של מערכת הרבנות בעיר. בני ברק, סיון תשכ"ד [1964]. בשולי הדף הוספה מהתאריך "י"ב אלול תשכ"ט": "אנחנו מחדשים ומקבלים עלינו כנ"ל", עם תשע חתימות ידם של הרבנים (בהם גם חתימת ה"ישועות משה" מויז'ניץ).

דף מודפס במכונת כתיבה - עותק נוסף של נוסח ההחלטה שהתקבלה באסיפת רבני העיר בני ברק באסרו חג שבועות תשכ"ד - שלא להכנע לתכתיבי משרד הדתות, אפילו במחיר של הקמת קהילה נפרדת (ראה פריט קודם), חתום בידי הרבנים. בי"ב אלול תשכ"ט, לאחר שהתעורר שוב הדיון סביב הקמת מועצה דתית, התאספו רבני בני ברק וחתמו מחדש על המסמך שלפנינו. באותה אסיפה חתמו הרבנים גם על "פסק דין" בנושא, ראה פריט הבא (על אסיפה זו ראה בספרו של ר' בן ציון יעקובוביטש: זכור ימות עולם, חלק ד, עמ' קסה).

על נוסח ה"החלטה" חתומים: רבי יעקב לנדא (רב העיר, תרנ"ג-תשמ"ו); רבי אברהם שלמה כ"ץ (הרב מריסקווא ואב"ד קהל "ייתב לב" בבני ברק, תרמ"ד-תשל"ה); רבי שמואל הלוי וואזנר (גאב"ד זכרון מאיר, תרע"ג-תשע"ה); רבי נחמן כהנא, האדמו"ר מספינקא (תרס"ה-תשל"ז); רבי יצחק שלמה אונגר (ראש ישיבת חוג חתם סופר, תרפ"א-תשס"ד); ורבי אברהם צבי ווייס (אב"ד נוה אחיעזר, תרס"ב-תשל"ט).

על ההוספה משנת תשכ"ט חתומים: רבי יעקב לנדא, רבי שמואל הלוי וואזנר, רבי משה יהושע הגר (האדמו"ר מויז'ניץ בעל "ישועות משה", שכיהן בימים ההם כרב קרית ויז'ניץ. תרע"ו-תשע"ב); רבי אברהם שלמה כ"ץ; רבי יצחק שלמה אונגר; רבי אברהם צבי ווייס; רבי נתן גשטטר (רב שיכון אגודת ישראל, תרצ"ב-כסלו תשע"א); רבי דוד שמש (רב העדה הספרדית בפרדס כץ, תרע"ב-תשמ"ג); ורבי יחיאל מאיר וינגורט (רב דחסידי גור, תרמ"ח-תשל"ג).

[1] דף. 27.5 ס"מ. מצב טוב. כתמים. סימני קיפול ונקבי תיק קרועים.

פתיחה: \$600

433. Decision of the Rabbis of Bnei Brak – From the Meeting of Isru Chag Shavuot 1964 – Renewed on 12th Elul 1969

Typewritten leaf, – decision signed by six rabbis of Bnei Brak (R. Landau, R. Wosner and others) against the Ministry of Religions' initiative to establish a religious council in Bnei Brak, thus rescinding the independence of the rabbinate. Bnei Brak, Sivan 1964. With an addition at the foot of the leaf dated 12th Elul 1969, renewing the above decision, signed by nine rabbis (including the Yeshuot Moshe Rebbe of Vizhnitz).

Typewritten copy of the decision reached at the meeting of the rabbis of Bnei Brak which took place the day after Shavuot 1964, hand signed by the participating rabbis (see previous item).

On 12th Elul 1969, after the debate over the establishment of a religious council was reawakened, the rabbis of Bnei Brak once again gathered, and again affixed their signatures on the present document.

The addition from 1969 is signed by: R. Yaakov Landau, R. Shmuel HaLevi Wosner, R. Moshe Yehoshua Hager (the Yeshuot Moshe of Vizhnitz, then rabbi of Kiryat Vizhnitz), R. Avraham Shlomo Katz, R. Yitzhak Shlomo Unger, R. Avraham Tzvi Weiss, R. Natan Gestetner (rabbi of Shikun Agudath Yisrael), R. David Shemesh (rabbi of the Sephardi community in Pardes Katz), and R. Yechiel Meir Weingort (rabbi of the Gerrer Chassidim).

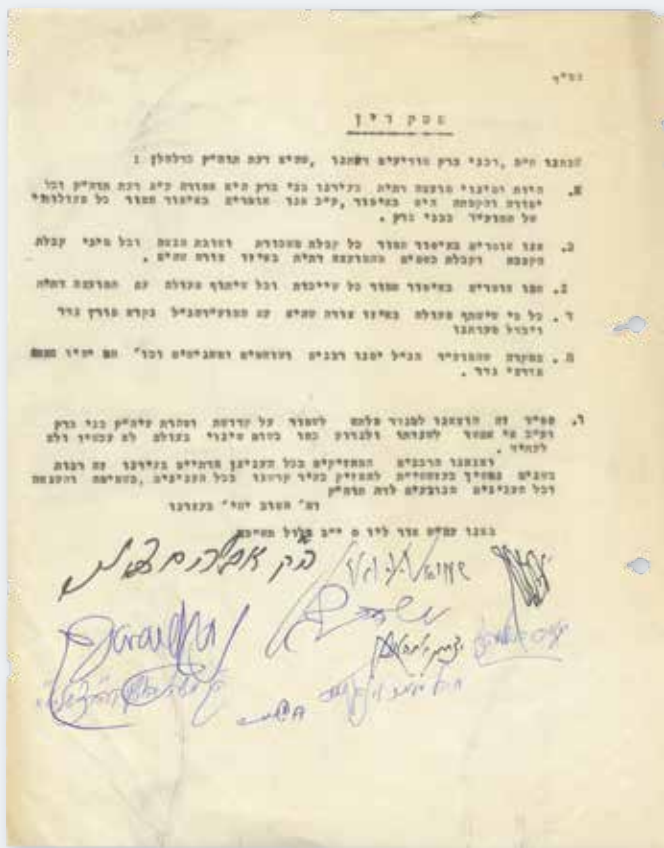
[1] leaf. 27.5 cm. Good condition. Stains. Folding marks and torn filing holes.

Opening price: \$600

433

434

434. פסק דין מרבני בני ברק - י"ב אלול תשכ"ט - איסור לקבל משכורת וכל טובת הנאה מהמועצה הדתית

"פסק דין" בחתימות עשרה מרבני בני ברק (הרב לנדא, הרב וואזנר, ה"ישועות משה" מוויז'ניץ ועוד), נגד יחזמת משרד הדתות להקים בעיר מועצה דתית. הרבנים אוסרים על כל שיתוף פעולה עם המועצה הדתית (אם תקום) ועל קבלת טובות הנאה או משכורת ממנה. בני ברק, י"ב אלול תשכ"ט [1969].

דף מודפס במכונת כתיבה, עם חתימות ידי הרבנים. נוסח פסק הדין שהתקבל באסיפת רבני בני ברק בשלהי שנת תשכ"ט, לאחר שהתעורר שוב הדיון סביב הקמת מועצה דתית. הרבנים מודיעים כי "כל מי שיתוף פעולה באיזון צורה שהיא עם המוע"ד [המועצה דתית] הנ"ל נקרא פורץ גדר ויבדל מעדתנו".

באותה אסיפה חתמו הרבנים שוב על ה"החלטה" משנת תשכ"ד - שלא להכנע לתכתיבי משרד הדתות, אפילו במחיר של הקמת קהילה נפרדת (ראה פריט קודם). על אסיפה זו ועל משמעות פסק הדין שלפנינו, ראה בספרו של ר' בן ציון יעקובוביטש, זכור ימות עולם, חלק ד, עמ' קסה ואילך.

על פסק הדין שלפנינו חתומים הרבנים: רבי יעקב לנדא (רב העיר, תרנ"ג-תשמ"ו); רבי שמואל הלוי וואזנר (גאב"ד זכרון מאיר, תרע"ג-תשע"ה); רבי אברהם צבי ווייס (אב"ד נוה אחיעזר, תרס"ב-תשל"ט); רבי אברהם שלמה כ"ץ (הרב מריסקווא ואב"ד קהל "יטב לב" בבני ברק, תרמ"ד-תשל"ה); רבי משה בלוי (אב"ד פרדס כץ "הרב מבורפסט", תר"ע-תשס"ב); רבי יצחק שלמה אונגר (ראש ישיבת חוג חתם סופר, תרפ"א-תשס"ד); רבי יחיאל מאיר וינגורט (רב דחסידי גור, תרמ"ח-תשל"ג); רבי נתן גשטטנר (רב שיכון אגודת ישראל, תרצ"ב-כסלו תשע"א); רבי דוד שמש (רב העדה הספרדית בפרדס כץ, תרע"ב-תשמ"ב); ורבי משה יהושע הגר (האדמו"ר מוויז'ניץ בעל "ישועות משה", שכיח בימים ההם כרב קרית ויז'ניץ. תרע"ו-תשע"ב).

[1] דף. 27.5 ס"מ. מצב טוב. כתמים. סימני קיפול ונקבי תיוק קרועים.

פתחה: \$500

434. Ruling Issued by the Rabbis of Bnei Brak – 12th Elul 1969 – Prohibition to Receive a Salary or Any Benefit from the Religious Council

Typewritten ruling signed by ten rabbis of Bnei Brak (R. Landau, R. Wosner, the Yeshuot Moshe of Vizhnitz and others), forbidding any cooperation with the religious council (in the event it would be established) and receiving from it any benefit or salary. Bnei Brak, 12th Elul 1969.

On 12th Elul 1969, the rabbis of Bnei Brak gathered to renew the decision reached on Isru Chag Shavuot 1964 (see previous item), to firmly oppose the establishment of a religious council.

On the same occasion, they issued the present typewritten ruling, hand signed by: R. Yaakov Landau, rabbi of Bnei Brak; R. Shmuel HaLevi Wosner, rabbi of Zichron Meir; R. Avraham Tzvi Weiss, rabbi of Neveh Achiezer; R. Avraham Shlomo Katz of Riskeva, rabbi of the Yitav Lev community; R. Moshe Blau, rabbi of Pardes Katz; R. Yitzchak Shlomo Unger, dean of the Chug Chatam Sofer yeshiva; R. Yechiel Meir Weingort, rabbi of the Gerrer Chassidim; R. Natan Gestetner, rabbi of Shikun Agudath Yisrael; R. David Shemesh, rabbi of the Sephardi community in Pardes Katz; and R. Moshe Yehoshua Hager, rabbi of Kiryat Vizhnitz, later the Yeshuot Moshe Rebbe of Vizhnitz.

[1] leaf. 27.5 cm. Good condition. Stains. Folding marks and torn filing holes.

Opening price: \$500

435. פסק דין מרבני בני ברק - ראש חודש חשוון תשל"ל - חברי המועצה הדתית "יש עליהם דין של 'פורצי גדר', כאמור ופורץ גדר וגו'"

"פסק דין" בחתימות עשרה מרבני בני ברק (הרב לנדא, הרב וואזנר, ה"ישועות משה" מויזניץ ועוד) - איטור על כל שיתוף פעולה עם ה"מועצה הדתית" (אם תקום) ועל קבלת טובות הנאה או משכורת ממנה. ראש חודש חשוון תשל"ל [1969].

דף מודפס במכונת כתיבה, עם חתימות ידי הרבנים. נוסח פסק דין בו מודיעים רבני בני ברק כי "כל מי שישתף פעולה עם המועצה הדתית בעירנו הוא פורץ גדר והוא נבדל מהצבור", ומוסיפים בתקיפות יתר: "כי מינוי מועצה דתית בעירנו בני ברק הוא נגד דין תורה", וכל קיומה הוא באיטור, וחבריה יש עליהם דין של 'פורצי גדר', כאמור ופורץ גדר וגו' [סיום הפסוק הוא 'ופורץ גדר ישכנו נחש', ויש כאן רמז לחרם וקללת נח"ש (נידוי-חרם-שמתא)]. על פסק הדין שלפנינו חתומים הרבנים: רבי יעקב לנדא (רב העיר, תרנ"ג-תשמ"ו); רבי שמואל הלוי וואזנר (גאב"ד זכרון מאיר, תרע"ג-תשע"ה); רבי אברהם צבי ווייס (אב"ד נוה אחיעזר, תרס"ב-תשל"ט); רבי דוד שמש (רב העדה הספרדית בפרדס כץ, תרע"ב-תשמ"ב); רבי יצחק שלמה אונגר (ראש ישיבת חוג חתם סופר, תרפ"א-תשס"ד); רבי נתן גשטטנר (רב שייכון אגודת ישראל, תרצ"ב-כסלו תשע"א); רבי משה בלוי (אב"ד פרדס כץ "הרב מבדפסט", תרע"ע-תשס"ב); רבי משה יהושע הגר (האדמו"ר מויזניץ בעל "ישועות משה", שכיחן בימים ההם כרב קרית ויזניץ. תרע"ו-תשע"ב); רבי אברהם שלמה כ"ץ (הרב מריסקווא ואב"ד קהל "יטב לב" בבני ברק, תרמ"ד-תשל"ה); רבי יחיאל מאיר וינגורט (רב דחסידי גור, תרמ"ח-תשל"ג).

[3] דף. 27.5 ס"מ. מצב טוב. כתמים. סימני קיפול ונקבי תיוק קרועים.

מצורף: עותק מודפס של מכתב זה, שהודפס בשעתו ופורסם בבני ברק. [1] דף. מצב טוב. נקבי תיוק.

פתיחה: \$500

435. Ruling Issued by the Rabbis of Bnei Brak – Rosh Chodesh Cheshvan 1969 – Banning Any Cooperation with the Religious Council

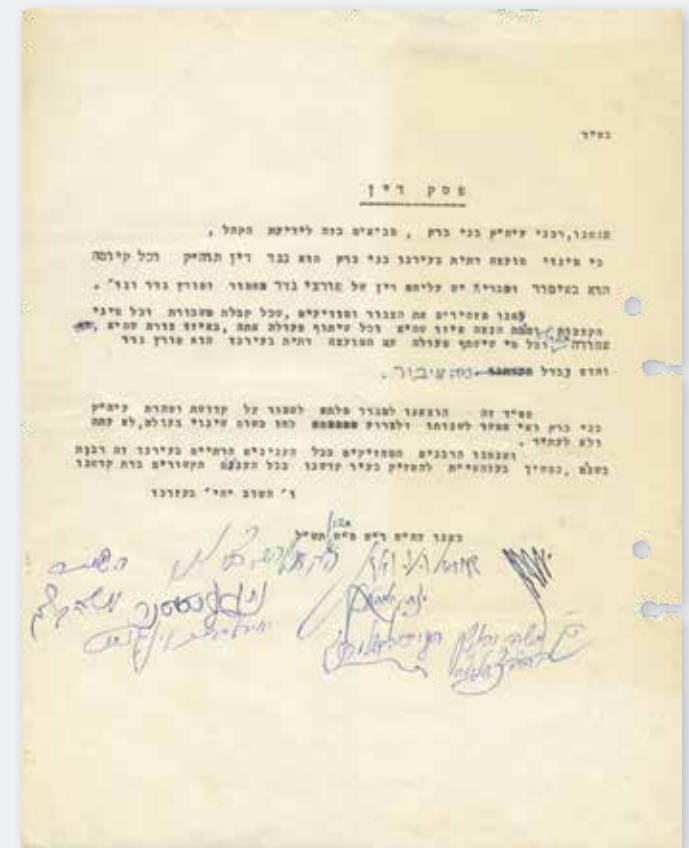
Typewritten ruling signed by twelve rabbis of Bnei Brak (R. Landau, R. Wosner, the Yeshuot Moshe of Vizhnitz, and others) – prohibiting any cooperation with the religious council (in the event it would be established), or receiving any benefit or salary from it. Rosh Chodesh Cheshvan 1969.

Typewritten; hand-signed by: R. Yaakov Landau, rabbi of Bnei Brak; R. Shmuel HaLevi Wosner, rabbi of Zichron Meir; R. Avraham Tzvi Weiss, rabbi of Neveh Achiezer; R. David Shemesh, rabbi of the Sephardi community in Pardes Katz; R. Yitzchak Shlomo Unger, dean of the Chug Chatam Sofer yeshiva; R. Natan Gestetner, rabbi of Shikun Agudath Yisrael; R. Moshe Blau, rabbi of Pardes Katz; R. Moshe Yehoshua Hager, rabbi of Kiryat Vizhnitz; R. Avraham Shlomo Katz of Riskeva; rabbi of the Yitav Lev community in Bnei Brak; R. Yechiel Michel Weingort, rabbi of the Gerrer Chassidim.

[1] leaf. 27.5 cm. Good condition. Stains. Folding marks and torn filing holes.

Enclosed: printed copy of the ruling, posted in Bnei Brak at that time. [1] leaf. Good condition. Filing holes.

Opening price: \$500

435

436. מכתב הרבנים לעיריית בני ברק - ו' טבת תש"ל - "הואיל ולפי פסק דין שהוצאנו, נאסרה על פי דין תורה קבלת משכורת... מהמועצה הדתית"

מכתב מודפס במכונת כתיבה, בחתימות שבעה מרבני העיר בני ברק (הרב לנדא, הרב וואזנר, ועוד), אל עיריית בני ברק, בה תובעים להמשיך לכהן במעמדם הקודם כעובדי דת עצמאיים, מבלי להיות כפופים למועצה הדתית. ו' טבת תש"ל [1969].

הרבנים כותבים: "הואיל ואנו החתומים מטה, רבני עיר הקודש בני ברק ת"ו, הממששים כאן זה שנים רבות, והננו האחראים הבלעדיים על עניני הדת בעיר, והואיל ולמעשה הננו פועלים באופן עצמאי, אף כי את משכורתינו הננו מקבלים מעיריית בני ברק, והואיל ונודע לנו כי עיריית בני ברק עומדת עתה לדון באישור התקציב למועצה דתית... והואיל ולפי פסק דין שהוצאנו נאסרה על פי דין תורה קבלת משכורת... מהמועצה הדתית, כפי הפס"ד המצו"ב... [ראה פריטים קודמים, 434-435], לפיכך - ולאור פסק דין הדין הנ"ל, לא נוכל בשום פנים ואופן לקבל משכורת... או לשתף פעולה בכל דרך שהיא עם המועצה הדתית... והננו מודיעים בזאת, שהננו מוכנים לעבוד ונמשיך לעבוד בעירנו לפי אותם התנאים ובאותו מעמד כעובדי דת עצמאיים, שאינם כפופים למועצה דתית, לפי אותו מצב שהיה קיים עד היום". על המכתב חתומים שבעת הרבנים (חמישה מהם הוסיפו אף את חותמותיהם): רבי יעקב לנדא (רב העיר, תרנ"ג-תשמ"ו); רבי שמואל הלוי וואזנר (גאב"ד זכרון מאיר, תרע"ג-תשע"ה); רבי אברהם צבי ווייס (אב"ד נוה אחיעזר, תרס"ב-תשל"ט); רבי משה בלוי (אב"ד פרדס כץ "הרב מבדפסט", תר"ע-תשס"ב); רבי נתן גשטטר (רב שיכון אגודת ישראל, תרצ"ב-כסלו תשע"א); רבי דוד שמש (רב העדה הספרדית בפרדס כץ, תרע"ב-תשמ"ב); ורבי יחיאל מאיר וינגורט (רב דחסידי גור, תרמ"ח-תשל"ג).

[1] דף. כ-32.5 ס"מ. מצב טוב. כתמים. סימני קיפול ונקבי תיוק.

פתיחה: \$400

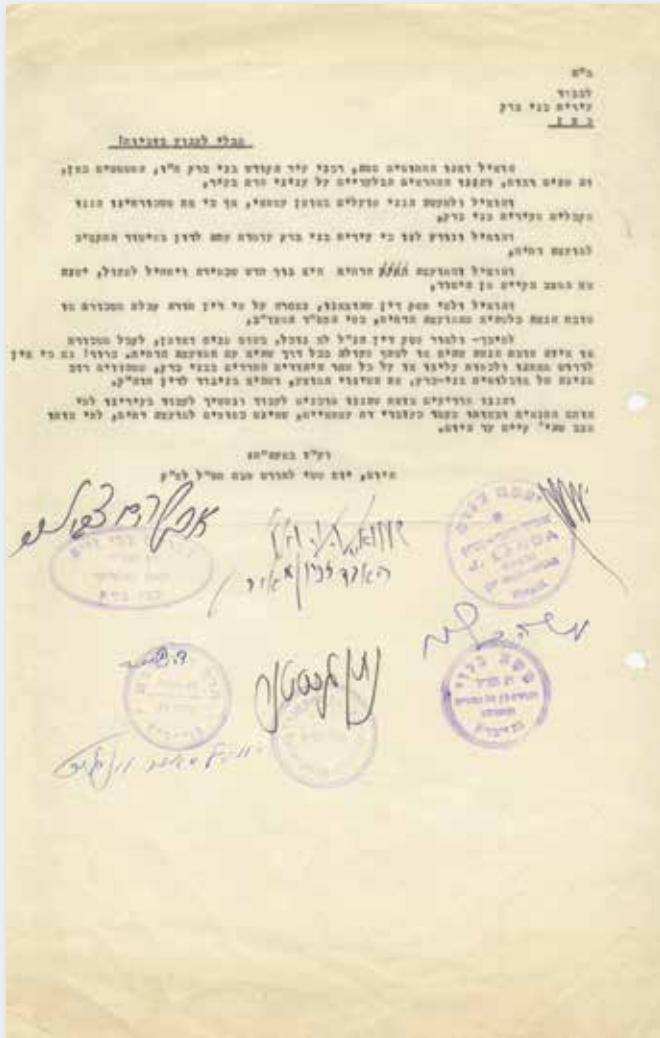
436. Letter of the Rabbis to the Bnei Brak Municipality – 6th Tevet 1969 – Demanding to be Salaried by the Municipality, Without Being Subordinate to the Religious Council

Typewritten letter, signed by seven rabbis of Bnei Brak (R. Landau, R. Wosner, and others), to the Bnei Brak municipality, demanding to maintain their previous status of independent religious workers salaried by the municipality, without being subordinate to the religious council. 6th Tevet 1969.

Signed by seven rabbis: R. Yaakov Landau, rabbi of Bnei Brak; R. Shmuel HaLevi Wosner, rabbi of Zichron Meir; R. Avraham Tzvi Weiss, rabbi of Neveh Achiezer; R. Moshe Blau, rabbi of Pardes Katz; R. Natan Gestetner, rabbi of Shikun Agudath Yisrael; R. David Shemesh, rabbi of the Sephardi community in Pardes Katz; and R. Yechiel Meir Weingort, rabbi of the Gerrer Chassidim.

[1] leaf. Approx. 32.5 cm. Good condition. Stains. Folding marks and filing holes.

Opening price: \$400

437. מחאה מאת רבני בני ברק - טיוטת כרוז בחתימות הרבנים - י"א אדר א' תש"ל

"מחאה - מאת רבני בני ברק", טיוטת כרוז בחתימות תשעה מרבני בני ברק, המוחים על פגיעה ב"כבוד הרב דמתא ומרא דאתרא דעיה"ק בני ברק... הרב הגאון מוהר"ר יעקב לנדא שליט"א, אשר זה רבות בשנים הוא רב העיר ואב"ד דבני ברק". בני ברק, י"א אדר א' תש"ל [1970].

דף מודפס במכונת כתיבה, בחתימת ידם של הרבנים (המציינים בחתימתם גם את תפקידם בעיר): רבי "שמואל הלוי וואזנר, האב"ד ור"מ זכרון מאיר"; רבי "אברהם צבי ווייס - רב דגוה אחיעזר"; רבי "יצחק שלמה אונגר, רב ור"מ דקהל חוג חת"ם סופר בני ברק תו"ב"; "הרב נתן צבי פרידמן, רב שכונ ה' בני ברק"; "הק' אברהם שלמה כ"ץ רב דקהל ייט"ל ב"ב"; רבי "ד. שמש, רב מקומי פרדס כץ לעדת הספרדים"; "הק' משה יהושע בהרה"צ שליט"א, אב"ד דקרית וויזניץ תו"ו"; רבי "יחיאל מאיר וינגורט"; רבי "משה בלוי, רב ואב"ד דפרדס כץ, תל גבורים והסביבה, בני ברק".

[1] דף. 21.5 ס"מ. מצב טוב. סימוני קיפול. נקבי תיוק עם קרעים חסרים (ללא פגיעה בטקסט).

פתיחה: \$500

437

437. Protest by the Rabbis of Bnei Brak – Draft of a Proclamation, Signed by the Rabbis – 11th Adar I 1970

"Protest by the Rabbis of Bnei Brak", draft of a proclamation, signed by nine rabbis of Bnei Brak, protesting the affront to the honor of the rabbi of the city, R. Yaakov Landau. Bnei Brak, 11th Adar I 1970.

Typewritten leaf, hand-signed by the rabbis of Bnei Brak (the rabbis noted their positions alongside their signatures): R. Shmuel HaLevi Wosner, rabbi of Zichron Meir; R. Avraham Tzvi Weiss, rabbi of Neveh Achiezer; R. Yitzchak Shlomo Unger, rabbi and dean of Chug Chatam Sofer Bnei Brak; R. Natan Tzvi Friedman, rabbi of Shikun Heh Bnei Brak; R. Avraham Shlomo Katz, rabbi of the Yitav Lev community in Bnei Brak; R. D. Shemesh, rabbi of the Sephardi community in Pardes Katz; R. Moshe Yehoshua, rabbi of Kiryat Vizhnitz; R. Yechiel Meir Weingort; R. Moshe Blau, rabbi of Pardes Katz, Tel Giborim and the surroundings, Bnei Brak.

[1] leaf. 21.5 cm. Good condition. Folding marks. Filing holes with open tears (not affecting text).

Opening price: \$500

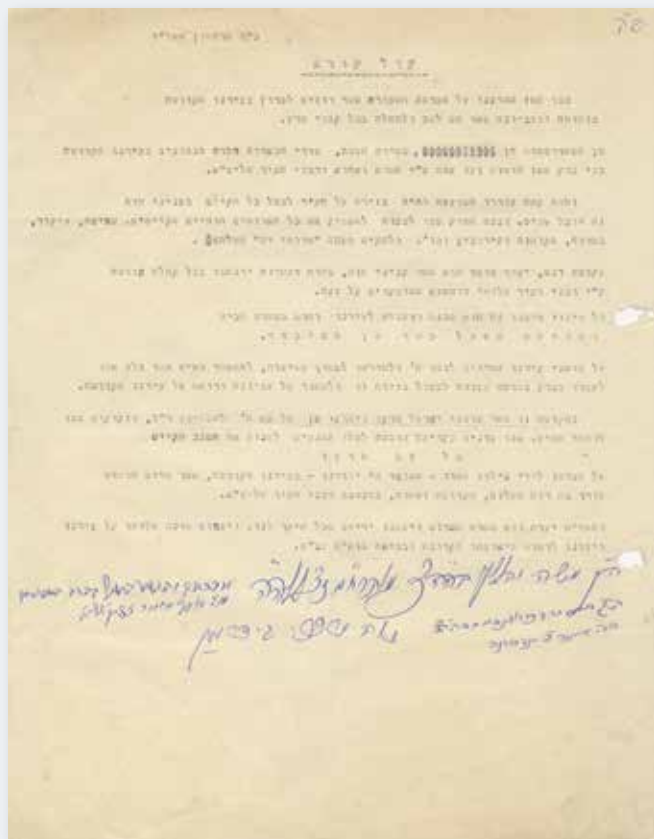
438. קול קורא - טיוטת כרוז בחתימות גדולי האדמו"רים בבני ברק - מחאה על פגיעה במערכת הכשרות והדת בעיר - חשון תשל"ו

"קול קורא", טיוטת כרוז בחתימות ארבעת גדולי האדמו"רים בעיר בני ברק, האדמו"ר מוויזניץ רבי משה יהושע הגר, האדמו"ר ממכנובקה רבי אברהם יהושע העשיל טברסקי, האדמו"ר מנדבורנה רבי חיים מרדכי רונבוים והאדמו"ר מלעלוב רבי משה מרדכי בידרמן. [בני ברק], כ"ה חשון תשל"ו [1975].

דף מודפס במכונת כתיבה, עם חתימות ידם של האדמו"רים. האדמו"רים מביעים בדבריהם מחאה על ההחלטה להפסיק את תקציבי העירייה למערכת הרבנות העצמאית של הרב לנדא, שאינה כפופה למועצה הדתית. החלטה זו נתפסה כעליית מדרגה במאבק של עשרות שנים עם גורמים פוליטיים וממשלתיים, שהתנגדו למערכת הרבנות העצמאית של הרב לנדא:

"על הפרצה החמורה אשר רוצים לפרוץ בעירנו הקדושה... לבטל את כל הקיים בעניני הדת זה יובל שנים, ובכך החוק פנו לכפות להפסיק את כל השרותים הדתיים הקיימים, שחיטה, ניקור, כשרות, מקוואות ועירובין וכו', ולהקים מעתה 'שירותי דת' משלהם... כל שינוי מיסוד זה הוא סכנה רוחנית לעירנו, הרס בטהרת הבית ומניעת מאכל כשר מן הציבור. על תושבי עירנו החרדים.... להתאחד כאיש אחד בלב אחד לעמוד בפרץ כחומה בצורה לבטול גזירה זו, ולשמור על צביונה ורוחה של עירנו הקדושה".

האדמו"ר מוויזניץ רבי משה יהושע הגר בעל ה"ישועות משה" (תרע"ו-תשע"ב), בנו וממלא מקומו של האדמו"ר מוויזניץ רבי חיים מאיר הגר בעל ה"אמרי חיים". כיהן כראש ישיבת ויזניץ וכרב קרית ויזניץ בבני ברק. לאחר פטירת אביו בשנת תשל"ב, עלה על כסאו, ובמשך כארבעים שנה הנהיג את העדה הגדולה של חסידי ויזניץ. נודע כמתמיד גדול שלא פסק פומיה מגירסא, וכאיש קדוש ועובד ה' מופלא. ל"טישים" שלו נהרו רבים שבאו להתחמם מאשו הבוערת וממתקוהו

438

438. Draft of a Proclamation, Signed by Prominent Rebbes in Bnei Brak – Protesting the Discontinuation of Government Funding for the City's Kashrut Department and Rabbinate – Cheshvan 1975

Draft of a proclamation, signed by four prominent rebbes in Bnei Brak, Rebbe Moshe Yehoshua Hager of Vizhnitz, Rebbe Avraham Yehoshua Heshel Twersky of Machnovka, Rebbe Chaim Mordechai Rosenbaum of Nadvorna and Rebbe Moshe Mordechai Biederman of Lelov. [Bnei Brak], 25th Cheshvan 1975.

Typewritten leaf, hand-signed by the rebbes. The rebbes condemn the decision to discontinue government funding of R. Landau's rabbinical system, which was independent from the religious council. This step represented a new level in the decades-long struggle with political and governmental bodies who opposed the R. Landau's independent rabbinat.

[1] leaf. Approx. 27.5 cm. Good-fair condition. Folding marks. Minor marginal tears and torn filing holes.

Opening price: \$1000

הווינו ניצאית שחפה ורוממה את הקהל. משנת תשמ"ט כיהן כנשיא מועצת גדולי התורה של "אגודת ישראל". משיחותיו ומכתביו נדפסו סדרת הספרים "ישועות משה", תשעה כרכים, ובהם גם אסופה משיעוריו על מסכת פסחים. בנוי הם האדמו"רים רבי ישראל הגר שליט"א ורבי מנחם מנדל הגר שליט"א. חתניו הם האדמו"ר מסקווירא שליט"א, האדמו"ר מבעל שליט"א, האדמו"ר מהר"א מסאטמר שליט"א ורבי מנחם ארנסטר שליט"א ראש ישיבת ויז'ניץ.

האדמו"ר ממכנובקה רבי אברהם יהושע העשיל טברסקי (תרנ"ה-תשרי תשמ"ח), זקן האדמו"רים לבית טשרנוביל בארץ ישראל. משנת תרע"ז כיהן באדמו"רות במכנובקה על מקום אביו רבי יוסף מאיר טברסקי. לאחר עליית השלטון הקומוניסטי המשיך בניהול בית מדרשו באופן סדיר, עד שהוגלה לסיביר. בשנת תשכ"ה עלה לארץ ישראל. נודע כאחד מגדולי האדמו"רים והתפרסם כפועל ישועות למעלה מדרך הטבע.

האדמו"ר מנדבורנה רבי חיים מרדכי רונבוים (תרס"ג-תשל"ח), אבי שושלות אדמו"רי נדבורנה וקרעטשניף בארץ ישראל. בנו של האדמו"ר רבי איתמר רונבוים וחתן דודו רבי אליעזר זאב מקרעטשניף. נערץ מאד על צדיקי הדור ומסופרים עליו סיפורי ישועה מופלאים, בתפילותיו שנענו למעלה מדרך הטבע. בנו הוא האדמו"ר רבי יעקב יששכר בער מנדבורנה בעל ה"באר יעקב", וחתנו הוא האדמו"ר הנודע מקרעטשניף רבי משה דוד רונבוים מרחובות. האדמו"ר הקדוש מלעלוב, רבי משה מרדכי בידרמן (תרס"ד-תשמ"ז), מגדולי האדמו"רים בדור האחרון. איש קדוש ועובד את השי"ת במסירות נפש מנעוריו, בענוה ובפשטות. נודע כפועל ישועות, ונערץ ע"י כל גדולי הדור (בפרט ע"י הרב הקדוש רבי ישראל אבוחצירא, ה"בבא סאלי").

[1] דף. כ-27.5 ס"מ. מצב טוב-בינוני. סימני קיפול. קרעים קלים בשוליים ונקבי תיוק קרועים.

פתיחה: \$1000

440. שתי טיוטות לכרוז - טיוטה בכתב-יד הרב וואזנר וטיוטה מודפסת בחתימתו ובחתימת רבני בני ברק - "איסור גמור לאיים על איש בכל מיני איום וטרור"

"אזהרה חמורה" - שתי טיוטות לכרוז מאת רבני בני ברק, "לכל יגור איש אחר יצר המחלוקת". [בני ברק, שנות התש"כ בקירוב].
לפנינו שתי טיוטות של אותו כרוז - טיוטה ראשונה בכתב-ידו של רבי שמואל הלוי וואזנר (בסופה שתי שורות בכתב-ידו של רבי משה יהודא ליב לנדא, בנו של רבי יעקב לנדא), וטיוטה שנייה מודפסת במכונת כתיבה, עם חתימות ידי הרבנים: רבי יעקב לנדא, רבי שמואל הלוי וואזנר, רבי אברהם שלמה כץ ורבי נתן גשטטנר.
ישנם מספר הבדלים בין שתי הטיוטות. לדוגמה, הרב וואזנר כותב: "ואיסור גמור לאיים על איש בכל מיני איום וטרור", ואילו בטיטה המודפסת נכתב: "ואנו מכריזים באיסור גמור עפ"י דתה"ק על כל מיני טרור ואיומים על שום איש".
הנוסח המודפס: "למען עירנו הקדושה בני ברק, אשר היתה עד היום, לשם ולתהלה ולתפארת לכל בית ישראל ע"י שהיינו מחנה אחד מאוחד למען התורה הקדושה והיהדות, לכן אנו פונים בכל לב ונפש לכל יגור איש אחר יצר המחלוקת, ואנו מכריזים באיסור גמור עפ"י דתה"ק על כל מיני טרור ואיומים על שום איש - דרך אשר הוא זר לתה"ק".
[2] דף. גודל משתנה. מצב טוב. סימני קיפול ונקבי תיוק קרועים.

פתיחה: \$500

440. Two Drafts of a Proclamation – Draft Handwritten by Rabbi Wosner and a Typewritten Draft Signed by the Rabbis of Bnei Brak – Prohibition to Threaten a Person with Any Kind of Menace

Two drafts of a proclamation from the rabbis of Bnei Brak, warning not to allow oneself to be drawn into disputes, and prohibiting threatening any person with any form of intimidation. [Bnei Brak, ca. 1960s].

The first draft is handwritten by R. Shmuel HaLevi Wosner (with two lines handwritten by R. Moshe Yehuda Leib Landau, son of R. Yaakov Landau). The second draft is typewritten and hand-signed by R. Yaakov Landau, R. Shmuel HaLevi Wosner, R. Avraham Shlomo Katz and R. Natan Gestetner.

There are several textual differences between the drafts (see Hebrew description).

[2] leaves. Size varies. Good condition. Folding marks and torn filing holes.

Opening price: \$500

439

439. Draft of a Proclamation, Signed by the Rabbis of Bnei Brak – Protest Against Attempts to Undermine the Authority of R. Yaakov Landau

Draft of a proclamation, signed by four rabbis of Bnei Brak, calling to participate in public Shabbat prayers in protest against attempts to undermine the authority of R. Yaakov Landau, rabbi of the city. [Bnei Brak, ca. Av 1974].

Typewritten leaf, hand-signed by four rabbis. The rabbis condemn an appeal to a secular court against R. Landau, who conditioned kashrut certification for one of the reception halls in the city with its conforming with the laws of modesty. The rabbis call for all synagogues in Bnei Brak to be closed on Shabbat morning Parashat Ekev, and the prayers to take place on the streets of Bnei Brak.

Signed by: R. Avraham Shlomo Katz, rabbi of the Yitav Lev community in Bnei Brak; R. Avraham Tzvi Weiss, rabbi of Neveh Achiezer; R. Yitzchak Tzvi Bernfeld, rabbi of Chug Chatam Sofer; R. Natan Gestetner, rabbi of Shikun Agudath Yisrael.

The names of R. Wosner and R. Unger are noted near the signatures, and they presumably signed a different copy of the draft (the final printed proclamation posted on the streets bore eight signatures).

[1] leaf. 33 cm. Good-fair condition. Stains (and printing stains). Wear and folding marks.

Opening price: \$200

439. "בני ברק תתן קולה" - טיוטת כרוז בחתימות רבני בני ברק - מחאה על פגיעה בסמכות הרב לנדא

"בני ברק תתן קולה", טיוטת כרוז בחתימות ארבעה מרבני בני ברק, הקוראים לציבור לצאת לתפילת מחאה בשחרית של שבת, על נסיונות פגיעה בסמכותו של רב העיר, רבי יעקב לנדא. [בני ברק, אב תשל"ד בקירוב].

דף מודפס במכונת כתיבה, עם חתימות ידיהם של הרבנים. הרבנים מוחים על פניית גורמים שונים לבית המשפט נגד הרב לנדא, שהתנה את תעודת הכשרות באחד האולמות בעיר בשמירה על גדרי הצניעות במקום. הרבנים מורים "על סגירת כל בתי הכנסיות בעירנו לתפלת שחרית והוצאת תיבה לרחובת של עיר ביום שבת קודש פרשת עקב הבעל"ט". במכתב הוראות נוספות על סדרי המעמד.

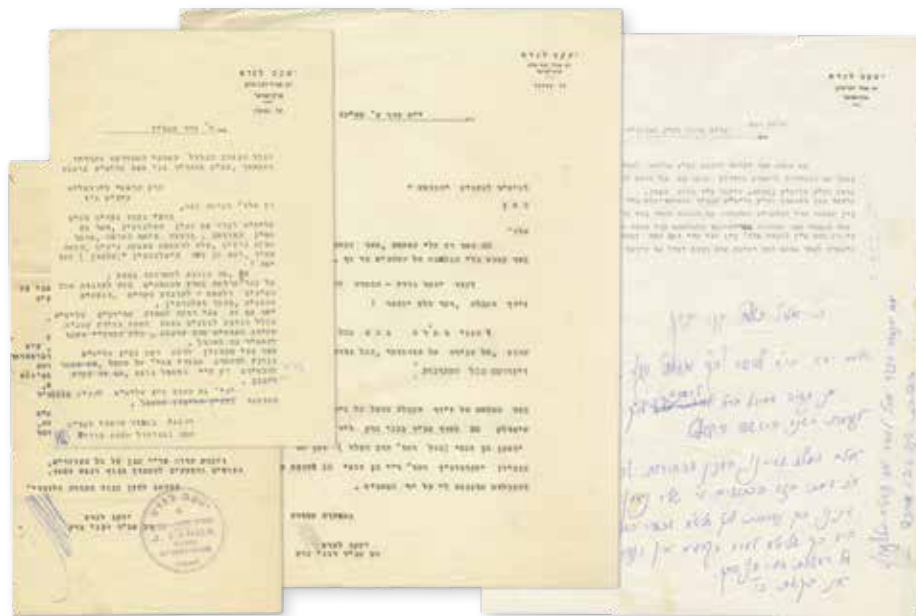
הרבנים החותמים לפנינו: רבי אברהם שלמה כץ (הרב מריסקווא ואב"ד קהל "ייתב לב" בבני ברק, תרמ"ד-תשל"ה); רבי אברהם צבי ווייס (אב"ד נוה אחיעזר, תרס"ב-תשל"ט); רבי יצחק צבי ברנפלד, אב"ד חוג חתם סופר (תרע"ז-תשנ"ח); רבי נתן גשטטנר (רב שיכון אגודת ישראל, תרצ"ב-כסלו תשע"א).

לצד חתימות הרבנים נרשמו שמותיהם של הרב וואזנר והרב אונגר, שכנראה חתמו על עותק נוסף של הטיוטה (בכרוז שנדפס לבסוף חתומים שמונה רבנים, בהם גם רבי ישראל הגר רב קרית יואל ורבי שלמה זילברשטיין רב חסידי גור בעיר - ראה חומר מצורף).

[1] דף. 33 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים (וכתמי דיו מהדפוס). בלאי וסימני קיפול.

פתיחה: \$200

441

441. Collection of Drafts and Letters from Rabbi Yaakov Landau – Bnei Brak and Kashrut Matters

Collection of letters and draft letters by R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak, regarding Kashrut matters and matters pertaining to the city of Bnei Brak. Some letters bear his signature.

The collection includes: letters to rabbis regarding halachic issues; letters relating to the kashrut of ingredients; letters to strengthen various halachic matters which arose in the city, such as modesty and kashrut supervision; sharp letters and fines to food service providers and factories who failed to comply with kashrut standards.

Draft letters regarding mikvaot (including a draft letter to the rebbe of Klausenburg); draft letters on political matters, including drafts of a letter sent to the rebbe of Ger regarding the municipal elections in Bnei Brak.

16 paper items, including 7 signed leaves. Size and condition vary.

Opening price: \$250

441. אוסף טיוטות ומכתבים מרבי יעקב לנדא - בעניני העיר בני ברק ובעניני כשרות

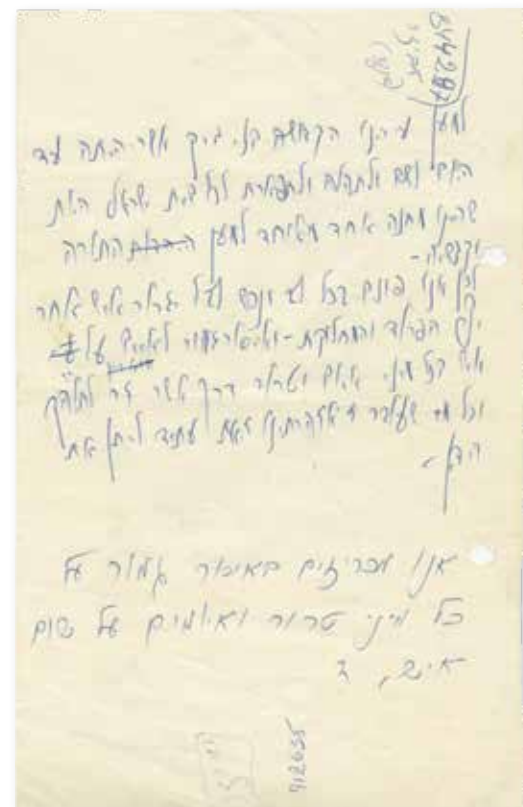
אוסף מכתבים וטיוטות-מכתבים מרבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק, בעניני כשרות ובעניני העיר בני ברק. חלק מהמכתבים חתומים בחתימת ידו.

האוסף כולל בין היתר: מכתבים לרבנים בסוגיות הלכתיות שונות; בירורים בעניני כשרות של חומרי גלם וכדומה; חזוק עניני הלכה שונים בבני ברק, צניעות והשגחת כשרות; מכתבים תקיפים ו"קנסות" לבעלי חנויות מוזן ומפעלים שהפרו את הוראות הכשרות (אחד המכתבים לדוגמה, מסתיים במילים: "... בכשרות אין קומבינציות! תדע להזהר!").

טיוטות-מכתבים בעניני הכשר מקוואות (בהן טיוטת מכתב אל האדמו"ר מקלויזנבורג); טיוטות-מכתבים בענינים פוליטיים בעיר, בהן טיוטות למכתב אל האדמו"ר מגור בענין הבחירות לראשות עיריית בני ברק.

16 פריטי נייר, בהם 7 דפים חתומים. גודל ומצב משתנים.

פתיחה: \$250

440a

440b

442. מכתבי רבנים - איסור "שחוטי חוץ" על מכירת עופות בבני ברק שאינם בהשגחת הרב לנדא - בני ברק, תשל"ז

מכתבי רבנים לחיזוק תקנת רב העיר רבי יעקב לנדא, שלא למכור בבני ברק עופות "שחוטי חוץ" (שלא נשחטו ע"י השוחטים במערכת הכשרות בעיר). בני ברק, אייר תשל"ז [1977].

1-2. "כרוז לצבור" - שתי טיוטות מודפסות במכונת כתיבה (נוסח זהה), בחתימות-ידם של רבני העיר, "למגדר מלתא להזהיר הצבור להשתמש רק בעופות הנשחטים ע"י השוחטים דעיה"ק בני ברק". בני ברק, י"ג אייר תשל"ז [1977]. טיוטה אחת חתומה בידי 11 רבנים, והשניה חתומה בידי 12 רבנים (נוסף חותם אחד על אלו שחתמו בטיטה הראשונה). הרבנים החתומים: רבי יעקב לנדא (רב העיר, תרנ"ג-תשמ"ו); רבי שמואל הלוי וואזנר (גאב"ד זכרון מאיר, תרע"ג-תשע"ה); רבי יצחק צבי ברנפלד (אב"ד חוג חתם סופר, תרע"ז-תשנ"ח); רבי אברהם צבי ווייס (אב"ד נוה אחיעזר, תרס"ב-תשל"ט); רבי יהוסף חיים שיינפלד (רבה של קרית הרצוג); רבי אלי' [הו] כץ (רב חסידי סאטמר, בנו וממלא מקומו של הרב מריסקי, תש"ז-תשרי תשע"ט); רבי נתן גשטטנר (רב שיכון אגודת ישראל, תרצ"ב-כסלו תשע"א); רבי שלמה זילברשטיין (רב חסידי גור, תרפ"ט-תשס"ט); רבי "ישראל בהה"צ מויזניץ שליט"א" (האדמו"ר רבי ישראל הגר, שכיחן או כרבה של קרית ויזניץ בבני ברק); רבי דוד שמש (רב העדה הספרדית בפרדס כץ, תרע"ב-תשמ"ב); ורבי נתן צבי פרידמן (רב שכון ה', בעל "אוצר הרבנים" תרע"ד-תשנ"ג).

3. מכתב רבי יצחק שלמה אונגר אל רבי יעקב לנדא, בו מצטרף ו"מסכים לאיסור חמור על שחוטי חוץ", ומאשר לחתום את שמו על כרוז שיפורסם בעניין זה. ז' אייר תשל"ז [1977].

[3] דף. גודל משתנה. מצב טוב. קמטים וסימני קיפול.

פתיחה: \$500

442. Rabbinic Letters – Prohibition of Selling Poultry in Bnei Brak Under a Supervision Other Than Rabbi Landau's – Bnei Brak, 1977

Letters from rabbis supporting the regulation of R. Yaakov Landau, rabbi of Bnei Brak, which prohibited the sale of poultry not under his supervision. Bnei Brak, Iyar 1977.

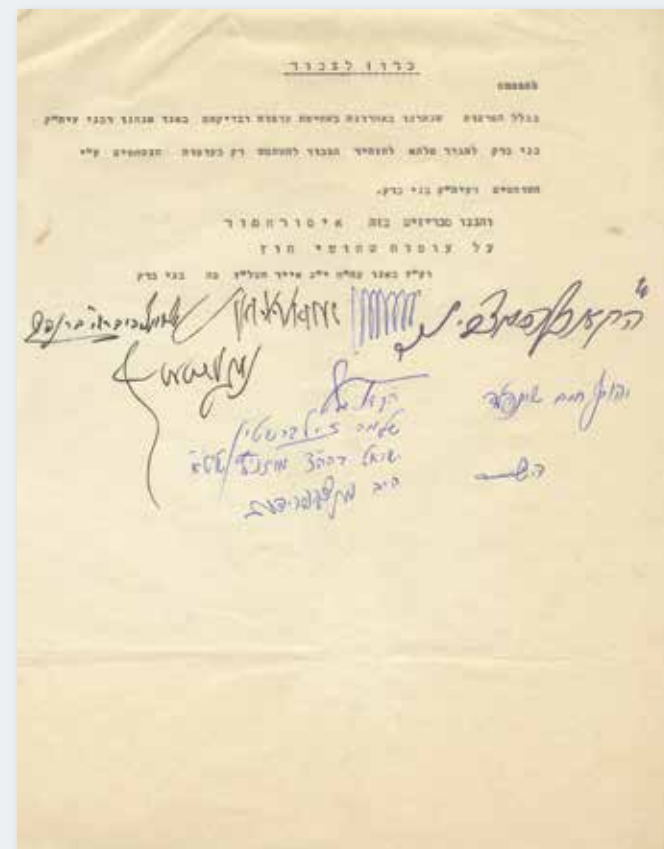
1-2. Two (identical) typewritten drafts of a proclamation, hand-signed by rabbis, warning the public to only use poultry slaughtered by local shochetim. Bnei Brak, 13th Iyar 1977. One draft signed by 11 rabbis and the other by 12 rabbis (one additional signature in the second draft).

The signatories include: R. Yaakov Landau, rabbi of Bnei Brak; R. Shmuel HaLevi Wosner, rabbi of Zichron Meir; R. Yitzchak Tzvi Bernfeld, rabbi of Chug Chatam Sofer; R. Avaham Tzvi Weiss, rabbi of Neveh Achiezer; R. Yehosef Chaim Scheinfeld, rabbi of Kiryat Herzog; R. Eliyahu Katz, rabbi of the Satmar Chassidim; R. Natan Gestetner, rabbi of Shikun Agudath Yisrael; R. Shlomo Zilberstein, rabbi of the Ger Chassidim; Rebbe Yisrael Hager of Vizhnitz, then rabbi of Kiryat Vizhnitz in Bnei Brak; R. David Shemesh, rabbi of the Sephardi community in Pardes Katz; R. Natan Tzvi Friedman, rabbi of Shikun Heh.

3. Letter from R. Yitzchak Shlomo Unger to R. Yaakov Landau, in which he agrees to the above regulation and authorizes his signature to be affixed to a proclamation on this matter. 7th Iyar 1977.

[3] leaves. Size varies. Good condition. Creases and folding marks.

Opening price: \$500

442

443. שני מכתבים מאת רבי שמואל הלוי וואזנר - המלצות על השחיטה המהודרת של רבי משה יהודה ליב לנדא "האב"ד דבני ברק" - קיץ תשמ"ו

שני מכתבים בכתב-ידו וחתירתו של הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר בעל "שבט הלוי", אודות ההידורים וסידורי הכשרות המצוינים, שנהוגים במערכות השחיטה בבני ברק, תחת פיקוחו של רבי משה יהודה ליב לנדא - רבה של בני ברק. בני ברק, סיון-תמוז תשמ"ו [1986].

המכתבים נשלחו אל רבי משה יהודה ליב לנדא, לאחר ביקוריו של הרב וואזנר בבתי השחיטה העומדים תחת פיקוחו של הרב לנדא. ביקורים אלו נעשו לאחר שמתנגדיו של הרב לנדא ערערו על השחיטה שתחת השגחתו [רבי משה יהודה ליב לנדא הוכתר כרב העיר בני ברק בחודש שבט תשמ"ו, על פי בקשת אביו רבי יעקב לנדא בצוואתו. מינוי זה לא התקבל באהדה בזמנו על ידי חלק מהחוגים הליטאיים בעיר]. בעקבות הביקורים הוציא הרב וואזנר את מכתביו אלו - מכתב אחד מתייחס למערכת שחיטת הבהמות והמכתב השני למערכת שחיטת העופות:

• מכתב המפרט את ההידורים הנהוגים בשחיטת "בהמה גסה" שבפיקוחו של רבי משה יהודה ליב לנדא - רבה של בני ברק. ערב שבת פרשת קרח תשמ"ו [1986].

הרב וואזנר כותב במכתב שלפנינו: "הריני להעלות בקצרה הרושם הטוב שהי' לי בעת בקורי בשעת שחיטת בהמה גסה בשחיטת עיר בני ברק תחת השגחת ידידי הרב הגאון המושלם ומופלג בן גדולים כש"ת ר' משה יהודה ליב לנדא שליט"א האב"ד דבני ברק. ראיתי בדיקת הסכנים בין לפני השחיטה בין לאחר שחיטה, וכן בדיקת פנים ובדיקת חוץ של הריאות, והן עצם מעשה השחיטה ע"י השוחטים המובהקים ויראי אלקים, הכל חד וחלק כדרך המסור לנו, וראוי אפילו למהדרין ביותר. כל מעשה השחיטה והבדיקה נעשה בזהירות וכשרון רב, וע"כ [ועל כן] יאכלו עניים וישבעו..."

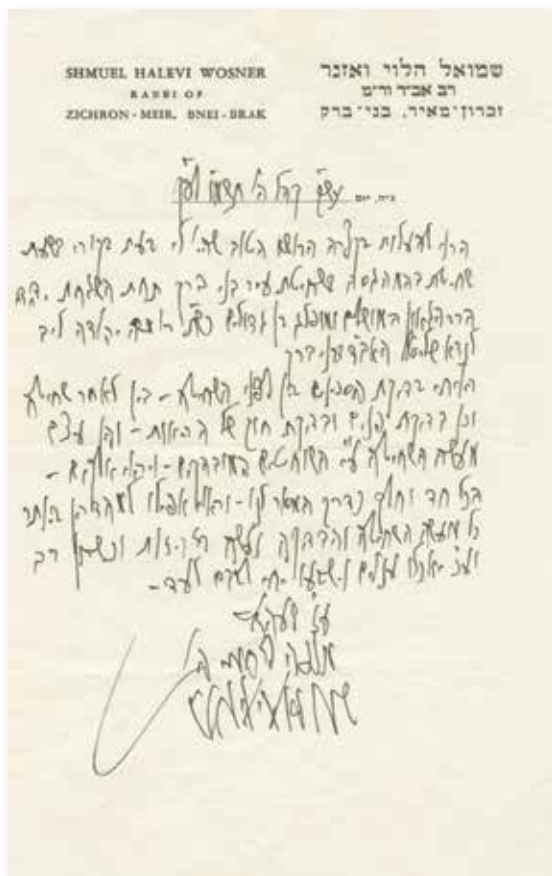
• מכתב המפרט את ההידורים הנהוגים בשחיטת עופות שבפיקוחו של רבי משה יהודה ליב לנדא - רבה של בני ברק. ערב שבת פרשת מטות-מסעי תשמ"ו [1986].

במכתב שלפנינו כותב הרב וואזנר: "כבוד ידידי החשוב הרב הגאון מפואר ומופלג בן גדולים כש"ת מוה"ר משה יהודה ליב לנדא שליט"א האב"ד דבני ברק יצ"ו... הריני מעלה על הכתב את אשר ראיתי הרגשתי וחקרתי אודות שחיטת עופות (כי בענין שחיטת גסות כבר כתבתי לכב'נוד) מעלתו [במכתב הקודם מערב שבת פרשת קרח]. הנה לפי ענ"ד [עניות דעתי] השחיטה היא שחיטה

443a

מהודרת ביותר כראוי לקהלה חרדית ראשון במעלה כעירינו הק'נדושה] בני ברק, הן הגישה המומחית של השוחטים הוותיקים העומדים על משמרתם באמונה עוד מימי אביו הגה"צ רבי יעקב לנדא וצלה"ה אב"ד בני ברק... וגם כל הסכנים שבדקתי עד היום כולם חד וחלק, והן ממה שנתרשמתי ביותר סדור עבודה"ק [עבודת הקודש] איש איש על מקומו באחריות מלאה. עוד נתברר לי מכבר שבשחיטה מהודרת הזאת בודקים צומת הגידין של כל העופות ע"י בודקים מומחים, וכן בדיקת כל ריאות העופות. וכן

443b

אין חשש של 'נפולה' מחמת הלולים הנזקים, היות כי במציאות של היום, כאשר נהוג גם פה, א"א לזרוקם כלל מחמת גדלותם, והם מוגבהים ומורדים ע"י המולג של המכונית [מנוף המלגוה]. והיות כי בשחיטת בני ברק אין משתמשים בעופות שקבלו זריקה וכו', א"כ פשוט שע"פ הלכה שחיטה זו כשרה אפילו למהדרין ביותר, ויאכלו עניים וישבעו, יחי לבבם לעד..."

[2] דף, נייר מכתבים רשמי. 22 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול.

פתיחה: \$600

444b

444a

443. Two Letters from Rabbi Shmuel HaLevi Wosner – On the High Standard of the Shechitah of R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Bnei Brak – Summer 1986

Two letters handwritten and signed by R. Shmuel HaLevi Wosner, the Shevet Levi, regarding the stringencies and excellent kashrut practices employed by the Shechitah departments in Bnei Brak, under the supervision of R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Bnei Brak. Bnei Brak, Sivan-Tammuz 1986.

The letters were sent to R. Landau, following R. Wosner's visits to the abattoirs under R. Landau's supervision. These visits were initiated in response to R. Landau's opponents, who questioned the validity of the shechitah under his supervision. In his letters, R. Wosner expresses his high regard for R. Landau and for the shechitah under his supervision, asserting that every aspect of the process, both in the livestock and in the poultry abattoirs, conforms with the highest standards of kashrut.

[2] leaves, official stationery. 22 cm. Good condition. Folding marks.

Opening price: \$600

444. שתי טיוטות כרוז, בחתימות רבני בני ברק - איסור על מכירת בשר "שחוטי חוץ" שאינו בהשגחת רבי משה יהודה ליב לנדא - בני ברק, תשמ"ו

רבי יצחק שלמה אונגר ראש ישיבת חוג חתם סופר; רבי אליהו כץ רב חסידי סאטמר; רבי שמואל זאב הלוי רוט רב חסידי בעלז וראב"ד "מחזיקי הדת"; רבי שלמה זילברשטיין רב חסידי גור; רבי שלמה יוסף מחפור רב נוה אחיעזר.

2. "מודעה ואזהרה" - טיוטה (מודפסת במכונת כתיבה) בנוסח זהה לטיוטה הקודמת, עם חתימת ידו של רבי נסים קרליץ (ראש כולל חזון איש ומגדולי רבני בני ברק).

[2] דף. גודל משתנה. מצב טוב.

פתיחה: \$300

שתי טיוטות כרוז בחתימות ידם של רבני בני ברק (רבי שמואל הלוי וואזנר, רבי נסים קרליץ, ועוד) - לחיזוק איסור "שחוטי חוץ" (בשר שלא נשחט ע"י השוחטים במערכת הכשרות בעיר) ולחיזוק מערכת הכשרות של רבי משה יהודה ליב לנדא, שהחל לכהן אז ברבנות העיר. [בני ברק, אלול תשמ"ו].

1. "מודעה ואזהרה" - טיוטה (מודפסת במכונת כתיבה, עם הוספות בכתב-יד) בחתימות ידם של ששה מרבני העיר: "לשמוע על חומת הכשרות אשר הוקמה בעמל ויגיעה ברוב השנים, שני רבנותו של הרב הגה"ח מוה"ר ר' יעקב לנדא זללה"ה".

הרבנים החתומים: רבי שמואל הלוי וואזנר גאב"ד זכרון מאיר;

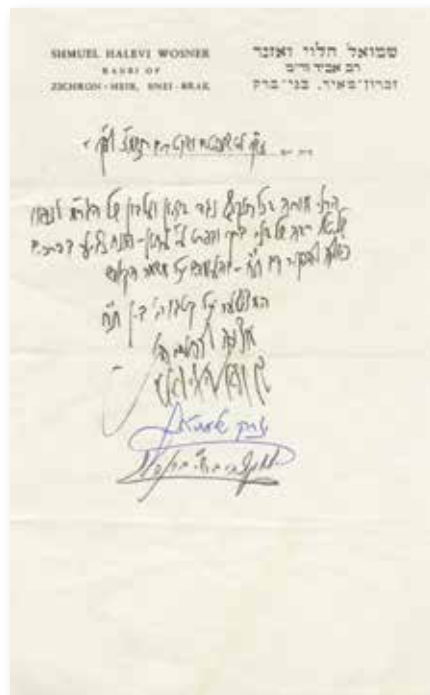
445. Letter of Protest from Rabbi Shmuel HaLevi Vosner and His Beit Din – Defending the Honor of R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Bnei Brak – Elul 1987

Letter handwritten and signed by R. Shmuel HaLevi Vosner, the Shevet HaLevi, with the signatures of the dayanim of his Beit Din: R. Yitzchak Shlomo Unger and R. Yitzchak Tzvi Bernfeld – rabbis of Chug Chatam Sofer. Bnei Brak, [Elul] 1987.

Sharp protest against the affront to the honor of R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Bnei Brak (R. Landau was appointed rabbi of Bnei Brak in Shevat 1986, following the will of his father R. Yaakov Landau. This letter was written in objection to an offensive newspaper article published against R. Landau, by one of the communities in the city who did not approve his appointment).

[1] leaf, official stationery (of R. Vosner). 22 cm. Good condition. Folding marks.

Opening price: \$300

445

445. מכתב מחאה מאת רבי שמואל הלוי וואזנר ובית דינו - על כבודו של רבי משה יהודה ליב לנדא "רבה של בני ברק" - אלול תשמ"ז

במכתב שלפנינו כותב הרב וואזנר: "הריני מוחה בכל תוקף נגד בזיון ועלבון של הגר"מ לנדא שליט"א רבה של בני ברק, ובפרט ע"י עתון, ואנה נגיע בדרכים כאלה להפקיר דם ת"ח [תלמידי חכמים] והעומדים על משמר הקודש. המצטער על קטגורי"א [בין ת"ח [תלמידי חכמים]...]".

[1] דף, נייר מכתבים רשמי (של הרב וואזנר). 22 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול.

פתיחה: \$300

מכתב בכתב-ידו ובחתימתו של הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר בעל "שבט הלוי", עם חתימות ידם של חברי בית דינו: הגאון רבי יצחק שלמה אונגר ורבי יצחק צבי ברנפלד - רבני "חוג חתם סופר". בני ברק, [אלול] תשמ"ז [1987].

מחאה תקיפה על פגיעה בכבודו של רבי משה יהודה ליב לנדא רבה של בני ברק [רבי משה יהודה ליב לנדא הוכתר כרב העיר בני ברק בחודש שבט תשמ"ו, על פי בקשת אביו רבי יעקב לנדא בצוואתו. מינוי זה לא התקבל באהדה בזמנו על ידי חלק מהחוגים הליטאיים בעיר. המכתב שלפנינו התפרסם על רקע זה, ובעקבות מאמר בעיתונות שפגע בכבוד התורה].

444. Two Drafts of a Proclamation, Signed by the Rabbis of Bnei Brak – Prohibition of Selling Meat Not Supervised by Rabbi Moshe Yehuda Leib Landau – Bnei Brak, 1986

Two drafts of a proclamation signed by the rabbis of Bnei Brak (R. Shmuel HaLevi Vosner, R. Nissim Karelitz, and others) – strengthening the prohibition of selling meat not slaughtered by the shochetim of the local kashrut agency, and supporting the kashrut certification of R. Moshe Yehuda Leib Landau, who had just been appointed rabbi of the city. [Bnei Brak, Elul 1986?].

1. Typewritten draft, with handwritten additions, signed by six rabbis of the city, calling to safeguard the kashrut system painstakingly established by R. Yaakov Landau.

Signed by: R. Shmuel HaLevi Vosner Rabbi of Zichron Meir; R. Yitzchak Shlomo Unger, dean of the Chug Chatam Sofer yeshiva; R. Eliyahu Katz, rabbi of the Satmar Chassidim; R. Shmuel Ze'ev HaLevi Roth, rabbi of the Belz Chassidim and head of the Machzikei HaDat Beit Din; R. Shlomo Zilberstein Rabbi of the Ger Chassidim; R. Shlomo Yosef Machpoud Rabbi of Neveh Achiezer.

2. Typewritten draft – text identical to the previous one, with the signature of R. Nissim Karelitz (head of Kollel Chazon Ish and leading rabbi in Bnei Brak).

[2] leaves. Size varies. Good condition.

Opening price: \$300

446

446. טיוטות כרוזים בחתומות רבני בני ברק והאדמו"ר ה"אמרי חיים" מוויז'ניץ - סדרי תפילה והודיה בתקופת "מלחמת ששת הימים" ואחריה - אייר וסיון תשכ"ז

ארבע טיוטות לכרוזים, חתומות בידי גדולי הרבנים בבני ברק, שלוש מהן עם חתימת יד קדשו של האדמו"ר רבי חיים מאיר הגר מוויז'ניץ, בעל ה"אמרי חיים" - סדרי תפילות בתקופת ה"כוננות" בערב "מלחמת ששת הימים", וסדרי תפילות הודיה בחג השבועות שאחרי המלחמה. בני ברק, אייר וסיון תשכ"ז [מאי-יוני 1967].

דפים מודפסים במכונת כתיבה, עם חתימות יד קדשו של הרבנים:

• "לאחינו תושבי עירנו" - "צו השעה" - קריאה לאמירת פרקי תהלים ותפילת אבינו מלכנו, עם דברי חיזוק ובטחון. בחתומות ידם של: רב העיר "יעקב לנדא רב אב"ד דפה" (חתום במכונת כתיבה); רבי "שמואל הלוי וואנר האב"ד ור"מ זכרון מאיר"; "הק" אברהם שלמה כ"ץ" - הרב מריסקווא ואב"ד "קהל ייטב לב" - דחסידי סאטמר" בבני ברק; רבי "יצחק שלמה אונגר", ראש ישיבת חוג חתם סופר; רבי "חיים מאיר הגר" האדמו"ר מוויז'ניץ. [בני ברק, אייר תשכ"ז].

• "עת צרה היא ליעקב וממנה יושע" - קריאה לתענית ציבור לרגל המצב, ביום חמישי כ"ב באייר. בחתומות ידם של: רבי יעקב לנדא; רבי שמואל הלוי וואנר; רבי "חיים מאיר" הגר, האדמו"ר מוויז'ניץ; רבי אברהם שלמה כ"ץ; ורבי יצחק שלמה אונגר. בני ברק, כ"א אייר תשכ"ז [31 במאי 1967].

• "קריאה לצבור תושבי עירנו" - סדר תפילות הודיה לחג השבועות - "נודה לה" אשר הפליא והגדיל עמנו... הפך עצת כל הקמים עלינו להשמידנו ח"ו, ועוד זכינו לשפוך שיח לפני אבינו שבשמים נוכח שריד בית מקדשנו הכותל המערבי, קבר רחל ומערת המכפלה...". בחתומות ידם של: רבי יעקב לנדא, רבי שמואל הלוי וואנר ורבי אברהם שלמה כ"ץ. [בני ברק, סיון תשכ"ז 1967].

• "קריאה לצבור" - סדר תפילות הודיה לחג השבועות, בחתומות יד קדשו של האדמו"ר מוויז'ניץ רבי "חיים מאיר בה"צ מוהר"י זלללה"ה", עם בקשה מיוחדת לתפילות עבור הפצועים, ואזהרה על שמירת גדרי הצניעות בעת ההגעה אל המקומות הקדושים. [בני ברק, סיון תשכ"ז 1967].

מצורפת טיוטה מוקדמת, לא חתומה, של ה"קריאה לצבור" הנ"ל - דף מודפס במכונת כתיבה, עם הוספות בכתב-יד (הוספות אלו הוטמעו בנוסח הסופי, בדף שעליו חתום האדמו"ר מוויז'ניץ).

מלחמת ששת הימים, בה נלחמה ישראל נגד צבאות ערב, נערכה בין התאריכים כ"ו באייר לב' בסיון תשכ"ז (5-10 ביוני 1967). למלחמה קדמו ימי מתח וחרדה גדולים - שכונו "תקופת הכוננות" ("תקופת ההמתנה") - לאחר צבאות מדינות ערב קידמו כוחות צבאיים לעבר מדינת ישראל, ומנהיגיהן הצהירו כי בכוונתם למחוק את מדינת ישראל מן המפה. שיאה של תקופת הכוננות היה לאחר ה-15 במאי בה צלחו כוחות צבא מצרים את תעלת סואץ לעבר חצי האי סיני.

הימים שלאחר נסי המלחמה, עוררו אצל יהודים רבים התרגשות גדולה, כשניתנה האפשרות לחזור ולהתרפק בתפילה במקומות הקדושים, אליהם לא זכו להגיע יותר מ-19 שנה (מאז מלחמת תש"ח).

בחג השבועות, שחל בשבוע שלאחר הנצחון, נהרו יהודים מכל בתי הכנסיות בירושלים לעבר ה"כותל המערבי" בכדי להתפלל שם תפילת מוסף חג השבועות. גם בשאר ערי הארץ נערכו תפילות ומסיבות הודאה בחג השבועות, מלוות בתחושות דאגה לשלום הפצועים וברגשות אבל על ההיזללים שנהרגו. במכתבים שלפנינו קוראים הרבנים להודות בתפילה ולחגוג את הניסים, ויחד עם זאת להמשיך בסדרי קריאת תהלים ואמירת "אבינו מלכנו" לשלום היישוב בארץ ישראל.

[5] דף. 24-28 ס"מ. מצב טוב. כתמים וסימני קיפול.

פתיחה: \$800

446. Drafts of Proclamations with Signatures of the Rabbis of Bnei Brak and the Imrei Chaim Rebbe of Vizhnitz – Orders of Prayer and Thanksgiving Leading Up To and Following the Six-Day War – Iyar and Sivan 1967

Four drafts of proclamations with the signatures of leading rabbis of Bnei Brak, three of them signed by Rebbe Chaim Meir Hager, the Imrei Chaim of Vizhnitz – orders of prayer for the time leading up to the Six-Day War, and orders of thanksgiving for Shavuot, following the war. Bnei Brak, Iyar and Sivan 1967.

Typewritten drafts, hand-signed by leading rabbis:

- Proclamation instructing to recite Psalms and pray, with words of inspiration and faith. Signed by: R. Yaakov Landau, rabbi of Bnei Brak (typewritten signature); R. Shmuel HaLevi Vosner Rabbi of the Zichron Meir neighborhood; R. Avraham Shlomo Katz of Riskeva, rabbi of the Yitav Lev Satmar community in Bnei Brak; R. Yitzchak Shlomo Ungar, dean of the Chug Chatam Sofer yeshiva; Rebbe Chaim Meir Hager of Vizhnitz. [Bnei Brak, Iyar 1967?].
- Call to hold a public fast-day on Thursday, 22nd Iyar, in response to the situation. Signed by: R. Yaakov Landau, R. Shmuel HaLevi Vosner, Rebbe Chaim Meir Hager of Vizhnitz, R. Avraham Shlomo Katz, R. Yitzchak Shlomo Ungar. Bnei Brak, 21st Iyar 1967.
- Order of thanksgiving for Shavuot, for the miraculous victory and recovery of the holy sites. Signed by: R. Yaakov Landau, R. Shmuel HaLevi Vosner and R. Avraham Shlomo Katz. [Bnei Brak, Sivan 1967].

• Order of thanksgiving for Shavuot, signed by Rebbe Chaim Meir Hager of Vizhnitz, with a special request to pray for the wounded and a note to maintain standards of modesty when visiting the holy sites. [Bnei Brak, Sivan 1967].

Enclosed: Early draft of the last-mentioned proclamation (not signed) – typewritten leaf, with handwritten additions (incorporated in the final version).

[5] leaves. 24-28 cm. Good condition. Stains and folding marks.

Opening price: \$800

447. טיוטות לכרוז נגד "שרות לאומי בהתנדרבות" - חתימות-ידם של עשרות רבנים ואדמו"רים - בני ברק ופתח תקוה, תשל"ב

"הודעו עי ארץ ישראל" - שתי טיוטות לכרוז מחאה נגד החלת חוק "שרות לאומי לבנות ישראל בהתנדרבות". [בני ברק ופתח תקוה, סתיו תשל"ב 1971].

לפנינו שתי טיוטות. טיוטה ראשונה בכתב-יד, עם 18 חתימות יד קדשם של גדולי וקני הרבנים והאדמו"רים בבני ברק. הטיוטה השנייה היא עותק מצולם של הטיוטה הראשונה, שעליו חתמו תשעת גדולי וקני הרבנים בעיר פתח תקוה. על הטיוטה הראשונה (של רבני בני ברק) חתומים הרבנים והאדמו"רים: רבי יעקב לנדא, רב העיר (תרנ"ג-תשמ"ו); רבי שמואל הלוי וואזנר, גאב"ד זכרון מאיר (תרע"ג-תשע"ה); רבי משה מרדכי בידרמן, האדמו"ר מלעלוב (תרס"ג-תשמ"ז); רבי חיים מרדכי רחנבוים, האדמו"ר מנדבורנה (תרס"ג-תשל"ח); רבי נחמן כהנא, האדמו"ר מספינקא (תרס"ה-תשל"ז); רבי אברהם שלמה כ"ץ, הרב מריסקווא ואב"ד קהל "יטב לב" בבני ברק (תרמ"ד-תשל"ה); רבי יצחק צבי ברנפלד, אב"ד חוג חתם סופר (תרע"ז-תשנ"ח); רבי נתן צבי פרידמן, רב שכון ה', בעל "אוצר הרבנים" (תרע"ד-תשנ"ג); רבי יחיאל מאיר וינגרט, רב דחסידי גור (תרמ"ז-תשל"ח); רבי נתן צבי פרידמן, אב"ד חסידי ספינקא (תש"ז-סיון תשל"ב); רבי אברהם צבי ווייס, אב"ד נוה אחיעזר (תרס"ב-תשל"ט); רבי נתן גשטטנר, רב שיכון אגודת ישראל (תרצ"ב-כסלו תשע"א); רבי משה בלוי, אב"ד פרס כץ (תר"ע-תשס"ב); רבי אברהם יהושע העשיל טברסקי, האדמו"ר ממכנובוקה (תרנ"ה-תשרי תשמ"ח); רבי משה שמואל רוטנברג, האדמו"ר מקוסין (תרנ"ד-תשל"ד); רבי דוד שמש, רב העדה הספרדית, פרס כץ (תרע"ב-תשמ"ב); רבי דוד עדס [שליט"א], רב קהל יהודי משהד; רבי "משולם זוסיא בהר"צ מוה"ר יצחק" טברסקי, האדמו"ר מטשרנוביל (תר"ע-תשמ"ח).

על הטיוטה השנייה (של רבני פתח תקוה) חתומים הרבנים: רבי יעקב שמריה דייטש, אב"ד חוג חתם סופר (תר"פ-תשנ"ג); רבי משה מלכה, הרב הראשי (תרע"א-תשנ"ז); רבי ברוך שמעון סלומון, רב כפר אברהם, לימים הרב הראשי (ת"ש-תשס"ט); רבי יעקב שלמה הכהן פרידמן, אב"ד "זכר חיים" (תר"ן-תשמ"ח); רבי צבי יהודה פוקס, רב השכונות פגיה והסביבה (תרמ"ג-תשמ"מ); רבי בן ציון צביק, רב כפר גנים (תרמ"ו-תשמ"מ); רבי "יעקב ארי" (טברסקי, האדמו"ר מטריסק-לונדון, תרמ"ה-תשרי תשמ"מ); רבי יהושע משה אהרונסון, מגדולי הרבנים בפתח תקוה (תר"ע-תשנ"ד); רבי שלמה ראם, מגדולי הרבנים בפתח תקוה (תרע"ג-תשנ"ג); רבי זכריה שרעבי, רב שכונות מחנה יהודה ושעריה (תרע"א-אייר תשל"ב). נוסח הכרוז פותח: "הודעו עי ארץ ישראל - באשר הוחלט להפעיל שרות לאומי לבנות ישראל בהתנדרבות, דבר המהווה גזירה נוראה להעברה על הדת... אשר אנו חייבים למסור נפשנו עליו... אנו פונים אל הממשלה: חדלו לכם להתנכל בצפור נפשן של בנות ישראל ולהריסות כל קדשי ישראל אשר עליהם מסרנו נפשנו, וגם תבוטל גזירת גיוס הבנות בכל צורה שהיא...".

המלחמה נגד "גזירת שירות לאומי בהתנדרבות" החלה בשנת תשי"ב, כאשר גדולי הרבנים ובראשם הרב מברסק, ה"חזון איש" והרב פרנק אסרו את השירות לבנות באיסור "יהרג ואל יעבור". בקיץ תשל"א-סתיו תשל"ב, התעורר העניין מחדש ע"י השלטונות, וגדולי הרבנים והאדמו"רים נכנסו לעובי הקורה להילחם נגד הגזירה ופרסמו מכתבים חריפים בעניין (בחוודשים חשוון-כסלו תשל"ב, ראה חומר מצורף). לפנינו דפי ההחתמה המקוריים של מחאת רבני בני ברק ופתח תקוה (בכרוז שנדפס והופץ מופיעים כחותמים מספר רבנים נוספים מפתח תקוה שאינם חתומים על הדף שלפנינו).

[2] דף. 33 ס"מ. מצב טוב. כתמים וסימני קיפול.

פתיחה: \$1000

448

448. טיוטה לכרוז בעניין צניעות הלבוש - בחתימות רבני בני ברק - בני ברק, תשכ"ט

"אזהרה חמורה", טיוטה לכרוז לחיזוק צניעות הלבוש, עם שמונה חתימות של גדולי הרבנים בבני ברק. בני ברק, ניסן תשכ"ט [1969].

דף מודפס במכונת כתיבה, עם חתימות יד קדשם של הרבנים: רבי יעקב לנדא, רב העיר (תרנ"ג-תשמ"ו); רבי שמואל הלוי וואונגר, גאב"ד זכרון מאיר (תרע"ג-תשע"ה); רבי אברהם צבי ווייס, רבה הראשון של שכונת נוה אחיעזר (תרס"ב-תשל"ט); רבי יחיאל מאיר וינגורט, רב דחסידי גור (תרמ"ח-תשל"ג); רבי רפאל ברוך טולידאנו, אב"ד מקנס (תר"ץ-חשון תשל"א); רבי יצחק שלמה אונגר, ראש ישיבת חוג חתם סופר (תרפ"א-תשס"ד); רבי אברהם שלמה כ"ץ, הרב מריסקווא אב"ד קהל "יטב לב" בבני ברק (תרמ"ד-תשל"ה); רבי דוד שמש, רב העדה הספרדית, פרס כץ (תרע"ב-תשמ"ב).

447. Drafts of a Proclamation Against Sherut Leumi – Signatures of Dozens of Rabbis and Rebbs – Bnei Brak and Petach Tikva, 1971

Two drafts of a proclamation, protest against Sherut Leumi – voluntary national service for Jewish women. [Bnei Brak and Petach Tikva, Autumn 1971].

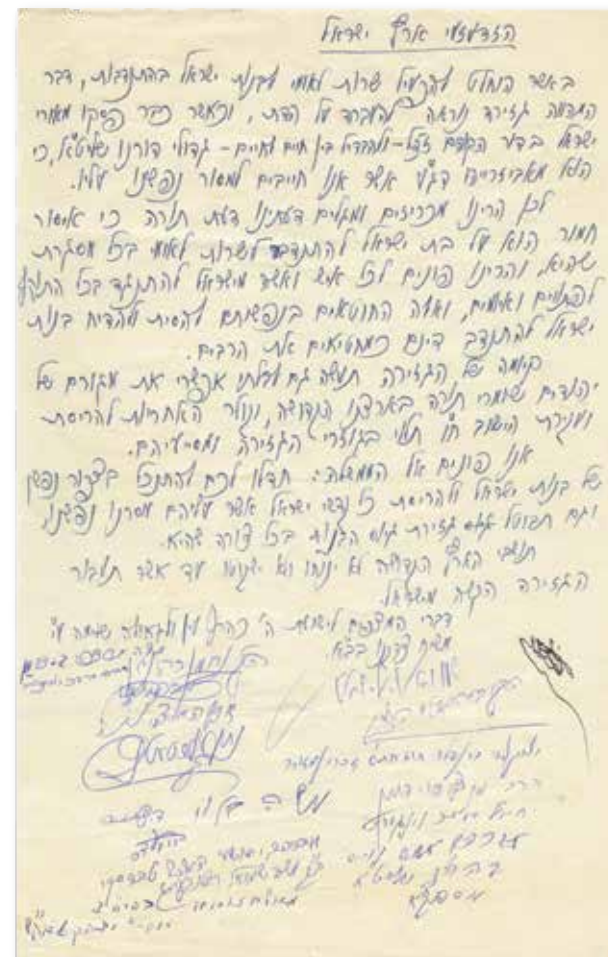
Two drafts. The first draft is handwritten, with the signatures of 18 leading rabbis and rebbes in Bnei Brak. The second draft is a photocopy of the first draft, bearing the original signatures of 9 leading rabbis of Petach Tikva.

The first draft (of the rabbis of Bnei Brak) is signed by: R. Yaakov Landau, rabbi of Bnei Brak; R. Shmuel HaLevi Wosner, rabbi of the Zichron Meir neighborhood; Rebbe Moshe Mordechai Biederman of Lelov; Rebbe Chaim Mordechai Rosenbaum of Nadvorna; Rebbe Nachman Kahana of Spinka; R. Avraham Shlomo Katz of Riskeva, rabbi of the Yitav Lev – Satmar community in Bnei Brak; R. Yitzchak Tzvi Bernfeld, rabbi of Chug Chatam Sofer; R. Natan Tzvi Friedman, rabbi of Shikun Heh and author of Otzar HaRabbanim; R. Yechiel Meir Weingort, rabbi of the Gerrer Chassidim; R. Avraham Abish Weiss, rabbi of the Spinka Chassidim; R. Avraham Tzvi Weiss, rabbi of Neve Achiezer; R. Natan Gestetner, rabbi of Shikun Agudath Israel; R. Moshe Blau, rabbi of Pardes Katz; Rebbe Avraham Yehoshua Heshel Twersky of Machnovka; Rebbe Moshe Shmuel Rottenberg of Koson; R. David Shemesh, rabbi of the Sephardi community in Pardes Katz; R. David Ades, rabbi of the Mashad congregation; and Rebbe Meshulam Zusia Twersky of Chernobyl.

The second draft (by the rabbis of Petach Tikva) is signed by: R. Yaakov Shemaryah Deutsch, rabbi of Chug Chatam Sofer; R. Moshe Malka, chief rabbi; R. Baruch Shimon Solomon, rabbi of Kfar Avraham, later chief rabbi; R. Yaakov Shlomo HaKohen Friedman, rabbi of Zecher Chaim; R. Tzvi Yehuda Fuchs, rabbi of the Fajja neighborhoods and the surroundings; R. Ben Tzion Zwick, rabbi of Kfar Ganim; Rebbe Yaakov Aryeh Twersky of Trisk-London; R. Yehoshua Moshe Aharonson, leading rabbi of Petach Tikva; R. Shlomo Re'em, prominent rabbi in Petach Tikva; R. Zechariah Sharabi, rabbi of the Machaneh Yehuda and Shaariya neighborhoods.

[2] leaves. 33 cm. Good condition. Stains and folding marks.

Opening price: \$1000

447

449

449. Draft of a Proclamation Against Television – Signatures of the Rabbis of Bnei Brak – Bnei Brak, 1969

Draft of a proclamation against bringing television into one's home, signed by 10 leading rabbis of Bnei Brak. Bnei Brak, [ca. 1969].

Typewritten, with the handwritten signatures of: R. Yaakov Landau, rabbi of Bnei Brak; R. Yechiel Meir Weingort, rabbi of the Gerrer Chassidim; R. Yitzchak Shlomo Ungar, dean of the Chug Chatam Sofer yeshiva; R. Refael Baruch Toledano, rabbi of Meknes; R. Avraham Shlomo Katz of Riskeva, rabbi of the Yitav Lev – Satmar community in Bnei Brak; R. Moshe Blau, rabbi of Pardes Katz; R. Natan Gestetner, rabbi of Shikun Agudath Yisrael; R. David

449. טיוטה לכרוז נגד הכנסת הטלוויזיה - בחתימות רבני בני ברק - בני ברק, תשכ"ט בקירוב

"לא תביא תועבה אל ביתך", טיוטה לכרוז נגד הכנסת מכשיר הטלוויזיה לבתי ישראל, עם עשר חתימות ידם של גדולי הרבנים בבני ברק. בני ברק, [תשכ"ט 1969 בקירוב].

דף מודפס במכונת כתיבה, עם חתימות יד קדשם של הרבנים: רבי יעקב לנדא, רב העיר (תרנ"ג-תשמ"ו); רבי יחיאל מאיר וינגרט, רב דחסידי גור (תרמ"ח-תשל"ג); רבי יצחק שלמה אונגר, ראש ישיבת חוג חתם סופר (תרפ"א-תשס"ד); רבי רפאל ברוך טולידאנו, אב"ד מקנס (תר"ן-חשון תשל"א); רבי אברהם שלמה כ"ץ, הרב מריסקווא אב"ד קהל "יטב לב" בבני ברק (תרמ"ד-תשל"ה); רבי משה בלוי, אב"ד פרדס כץ (תר"ע-תשס"ב); רבי נתן גשטטר, רב שיכון אגודת ישראל (תרצ"ב-כסלו תשע"א); רבי דוד שמש, רב העדה הספרדית, פרדס כץ (תרע"ב-תשמ"ב); רבי נתן צבי פרידמן, רב שכון ה', בעל "אוצר הרבנים" (תרע"ד-תשנ"ג); רבי אברהם צבי ווייס, רבה הראשון של שכונת נוה אחיעזר (תרס"ב-תשל"ט). על הדף חתום בדפוס רבי שמואל הלוי וואזנר, גאב"ד זכרון מאיר. הרבנים מעוררים על הסכנה בהכנסת מכשיר הטלוויזיה אל הבית וכותבים כי "ע"י מכשיר זה מטמאים את נפש הבנים והבנות ועוברים תמיד על לאו דאורייתא ולא תתורו אחרי עיניכם...". הרבנים פונים בקריאה לתושבי העיר: "חוסו על נפשתיכם ונפשות בניכם ובנותיכם והזהרו לבל תטנאן נשמותיהם - כל יכניס איש לביתו מכשיר טלביזיא".

[1] דף. כ-28 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים, בלאי וסימני קיפול.

פתיחה: \$400

448. Draft of a Proclamation Regarding Modesty of Dress – Signatures of the Rabbis of Bnei Brak – Bnei Brak, 1969

Draft of a proclamation calling to strengthen modesty of dress, signed by 8 leading rabbis of Bnei Brak. Bnei Brak, Nissan 1969.

Typewritten, with the handwritten signatures of: R. Yaakov Landau, rabbi of Bnei Brak; R. Shmuel HaLevi Wosner, rabbi of Zichron Meir; R. Avraham Tzvi Weiss, first rabbi of the Neve Achiezer neighborhood; R. Yechiel Meir Weingort, rabbi of the Gerrer Chassidim; R. Refael Baruch Toledano, rabbi of Meknes; R. Yitzchak Shlomo Ungar, dean of the Chug Chatam Sofer yeshiva; R. Avraham Shlomo Katz of Riskeva, rabbi of the Yitav Lev – Satmar community in Bnei Brak; R. David Shemesh, rabbi of the Sephardi community in Pardes Katz.

The proclamation raises awareness of the prohibition on short skirts and short sleeves which don't adequately cover the knees and elbows. It concludes with a blessing that in the merit of modesty, G-d will redeem the Jewish people speedily.

[1] leaf. Approx. 28 cm. Good condition. Stains and folding marks.

Enclosed: Handwritten draft of the proclamation, not signed.

Opening price: \$400

הרבנים מעוררים על האיסור בלבישת בגדים קצרים: "...כי הגיע המצב בענין המלבושים הבלתי צנועים לממדים נוראים... לזאת הננו מפרסמים ומגלים דעתנו ברבים באיסור חמור על שמלות קצרות, דהיינו שאסור לברכיים להראות חוץ לשמלה אפילו בישיבה... כמו"כ אנו מעוררים על איסור השרוולים הקצרים... שהמרפק (עהלנבויגן) צריך להיות מכוסה".

נוסח הכרוז מסתיים בברכה, כי "בזכות הצניעות יראנו הש"ת בישועתו הקרובה... הבעה"ח בפרוס הפסח תשכ"ט".

[1] דף. כ-28 ס"מ. מצב טוב. כתמים וסימני קיפול.

מצורפת: טיוטה של נוסח הכרוז בכתב-יד, לא חתומה.

פתיחה: \$400

450. טיוטה לכרוז בחתימת אדמו"רי ורבני בני ברק - קריאה להפגנה נגד חילולי השבת בפתח תקוה - אייר תשמ"ו

"למען קדושת השבת בארצנו הקדושה" - טיוטת כרוז בחתימות יד קדשם של שלושה-עשר אדמו"רים ורבנים. בני ברק, אייר תשמ"ו [1986].

דף מודפס במכונת כתיבה, עם תיקונים בכתב-יד וחתימות האדמו"רים והרבנים. קריאה להפגנה ולתפלת "קבלת שבת" המונית ברחובה של עיר, במחאה על רמיסת קדושת השבת "בערים הסמוכות והקרובות לעירנו הקדושה" - זאת בעידוד של המנהיגים החילונים פורקי עול התורה ומצוותיה. באותם ימים התקיימה מדי שבת עצרת מחאה בעיר הסמוכה פתח תקוה, בה הפגינו רבני ותושבי העיר על פתיחת קולנוע "היכל" ביוזמת ראש העיר. רבני בני ברק קוראים במכתב שלפנינו כי "חוב קדוש... למחות להפגין ולהתריע על חילול שבת הנורא, המסכן את קיום ארצינו הקדושה..."

עם חתימות ידם של הרבנים: רבי שמואל הלוי וואזנר, רב אב"ד ור"מ זכרון מאיר (תרע"ג-תשע"ה); האדמו"ר מוויז'ניץ רבי משה יהושע הגר (בעל ה"ישועות משה", תרע"ו-תשע"ב); רבי משה יהודה לייב לנדא, רב העיר בני ברק (תרצ"ה-תשע"ט); רבי יצחק שלמה אונגר (ראש ישיבת חוג חתם סופר, תרפ"א-תשס"ד); רבי ניסים קרליץ (ראש כולל חזון איש וראב"ד בבני ברק, תרפ"ו-תשרי תש"פ); האדמו"ר מנדבורנה רבי יעקב ישכר רוזנבוים (בעל ה"באר יעקב", תר"צ-תשע"ב); האדמו"ר ממכונבוקה רבי אברהם יהושע טברסקי (תרנ"ה-תשרי תשמ"ח); האדמו"ר מסטריקוב רבי אברהם לנדא (תרע"ז-תשס"א); האדמו"ר מטשרנוביל רבי משולם זוסיא טברסקי (תר"ע-תשמ"ח); האדמו"ר מאלכסנדר רבי אברהם מנחם דנציגר (בעל ה"אמונת מנחם", תרפ"א-תשס"ה); רבי שמואל זאב הלוי רוט (ראב"ד בד"צ מחזיקי הדת בעלזא "הדיין מאוהעל", תרס"ז-חשון תשמ"ט); רבי שמעון בעדני (חבר "מועצת חכמי התורה"); האדמו"ר מלובלין רבי אברהם איגר (תרע"ד-תשס"ג).

[1] דף. 27.5 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים, קמטים וסימני קיפול.

פתיחה: \$800

450. Draft of a Proclamation Signed by the Rebbes and Rabbis of Bnei Brak – Call to Protest Shabbat Desecration in Petach Tikva – Iyar 1986

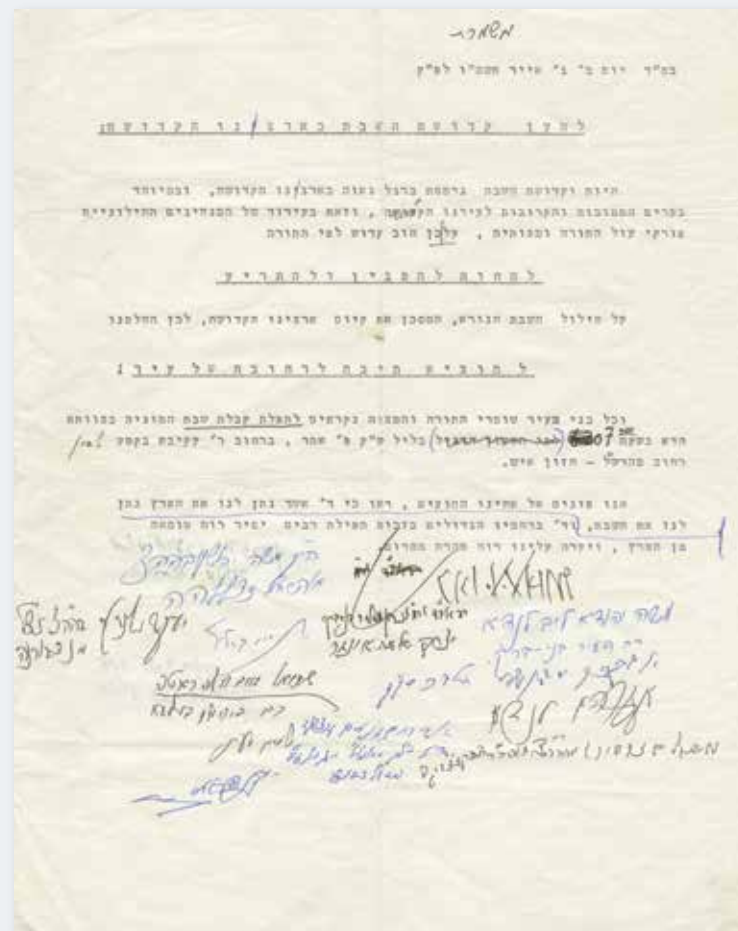
Draft of a proclamation signed by thirteen rebbes and rabbis. Bnei Brak, Iyar 1986.

Typewritten, with handwritten corrections and with the signatures of rebbes and rabbis. Call for a demonstration and mass Shabbat prayers on the streets, in protest of the Shabbat desecration taking place in nearby cities. In those days, demonstrations were held every Shabbat in Petach Tikva in objection to the Hechal cinema being open on Shabbat. In this proclamation, the rabbis of Bnei Brak call to take part in the demonstrations against the terrible Shabbat desecration endangering the spiritual survival of the country.

Signed by: R. Shmuel HaLevi Wosner, rabbi of Zichron Meir; Rebbe Moshe Yehoshua Hager, the Yeshuot Moshe of Vizhnitz; R. Moshe Yehuda Leib Landau, rabbi of Bnei Brak; R. Yitzchak Shlomo Unger, dean of the Chug Chatam Sofer yeshiva; R. Nissim Karelitz, head of the Bnei Brak Beit Din; Rebbe Yaakov Yissachar Rosenbaum of Nadvorna; Rebbe Avraham Yehoshua Twersky of Machnovka; Rebbe Avraham Landau of Strikov; Rebbe Meshulam Zusia Twersky of Chernobyl; Rebbe Avraham Menachem Danziger of Alexander; R. Shmuel Ze'ev HaLevi Roth, head of the Belz Machzikei HaDat Beit Din); R. Shimon Badani; Rebbe Avraham Eger of Lublin.

[1] leaf. 27.5 cm. Good-fair condition. Stains, creases and folding marks.

Opening price: \$800

450

451. טיוטה לכרוז בחתימות רבני בני ברק - קריאה להקדים את הנסיעות מהעיר בערב שבת - שבת תשמ"ז

"אל תושבי עירנו", טיוטה לכרוז בחתימות 15 רבני בני ברק - קריאה לציבור תושבי העיר להקדים את נסיעותיהם לירושלים בערב שבת, לבל יכשלו בחילול שבת. [בני ברק], שבת תשמ"ז [1987].

דף מודפס במכונת כתיבה, עם חתימות ידם של הרבנים. הרבנים כותבים כי הואיל וה"מאחרים לצאת בעש"ק לירושלים עלולים לבא לידי חילול שבת, ובודאי מכשילים הנהגים בחילול שבת". על כן הם מזוהרים ומתקנים תקנה: "שהמאחרים לצאת מבני ברק לירושלים יצאו לפחות שעתיים לפני זמן הדלקת נרות, ואחרי זמן זה - שעתים לפני הדלקת נרות - לא יצאו לירושלים".

עם חתימות ידם של הרבנים: רבי שמואל הלוי וואזנר (אב"ד ור"מ זכרון מאיר, תרע"ג-תשע"ה); רבי נסים קרליץ (ראש כולל חזון איש וראב"ד בבני ברק, תרפ"ו-תשרי תש"פ); רבי יצחק שלמה אונגר (ראש ישיבת חוג חתם סופר, תרפ"א-תשס"ד); רבי משה יעקב ווייס (רבה של נוה אחיעזר, תרפ"ד-תשע"ב); רבי יהונתן בנימין ווייס (רב חסידי צאנז); רבי משה יהודה ליב לנדא (רב העיר בני ברק, תרצ"ה-תשע"ט); רבי יצחק צבי ברנפלד (אב"ד חוג חתם סופר, תרע"ז-תשנ"ח); רבי אליהו [הו] כץ (רב חסידי סאטמר, בנו וממלא מקומו של הרב מריסקווא, תש"ז-תשרי תשע"ט); רבי שלמה יוסף מחפוד (רבה של נוה אחיעזר וגאב"ד בד"ץ יורה דעה); רבי שמואל זאב הלוי רוט (ראב"ד בד"צ מחזיקי הדת בעלזא "הדיין מאוהעל", תרס"ז-חשון תשמ"ט); רבי נתן גשטטר (רב קרית אגודת ישראל בני ברק, תרצ"ב-כסלו תשע"א); רבי יהוסף חיים שיינפלד (רבה של קרית הרצוג); רבי יוסף זליכה (רבה של פרדס כץ, תש"ח-תשע"ב); רבי יצחק זילברשטיין (רבה של רמת אלחנן).

[1] דף. 28 ס"מ. מצב טוב. נקבי תיוק וסימני קיפול.

פתיחה: \$500

451. Draft of a Proclamation Signed by the Rabbis of Bnei Brak – To Begin Intercity Journeys Early on Erev Shabbat – Shevat 1987

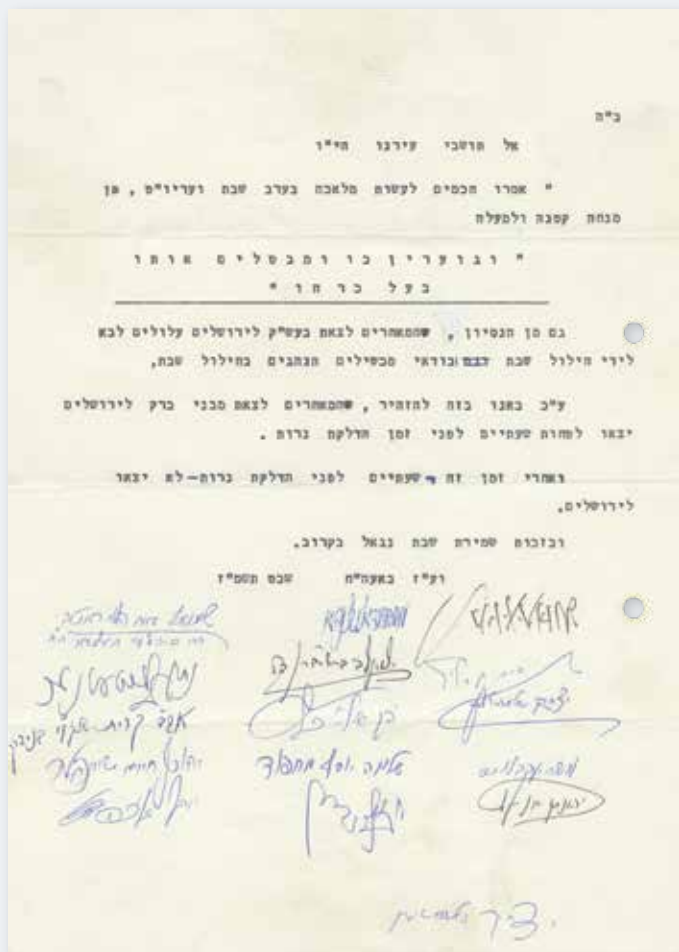
Draft of a proclamation signed by 15 rabbis of Bnei Brak – call to the residents of Bnei Brak to leave for Jerusalem early on Erev Shabbat, so as not to run the risk of Shabbat desecration. [Bnei Brak], Shevat 1987.

Typewritten, with the handwritten signatures of the rabbis. The rabbis institute a regulation that no one should leave Bnei Brak for Jerusalem later than two hours before candle lighting time.

Signed by: R. Shmuel HaLevi Vosner, rabbi of Zichron Meir; R. Nissim Karelitz, head of the Bnei Brak Beit Din; R. Yitzchak Shlomo Unger, dean of the Chug Chatam Sofer yeshiva; R. Moshe Yaakov Weiss, rabbi of Neveh Achiezer; R. Yehonatan Binyamin Weiss, rabbi of the Sanz Chassidim; R. Moshe Yehuda Leib Landau, rabbi of Bnei Brak; R. Yitzchak Tzvi Bernfeld, rabbi of Chug Chatam Sofer; R. Eliyahu Katz, rabbi of the Satmar Chassidim; R. Shlomo Yosef Machpoud, head of the Yoreh De'ah Beit Din; R. Shmuel Ze'ev HaLevi Roth, head of the Machzikei HaDat Beit Din; R. Natan Gestetner, rabbi of Kiryat Agudath Yisrael; R. Yehosef Chaim Sheinfeld, rabbi of Kiryat Herzog; R. Yosef Zelicha, rabbi of Pardes Katz; and R. Yitzchak Zilberstein, rabbi of Ramat Elchanan.

[1] leaf. 28 cm. Good condition. Filing holes and folding marks.

Opening price: \$500

451

452. "מחאה גדולה" - טיוטה לכרוז בחתימות רבני בני ברק - מחאה על כבוד ראב"ד העדה החרדית רבי משה אריה פריינד שהותקף ע"י שוטרים

"מחאה גדולה", טיוטה לכרוז בחתימות 18 רבני בני ברק - מחאה על כבוד הגאון הישיש רבי משה אריה פריינד ראב"ד העדה החרדית בירושלים, שהותקף ע"י שוטרים בהפגנות השבת בירושלים. [בני ברק, אלול תשמ"ז 1987]. דף מודפס במכונת כתיבה, עם חתימות ידם של הרבנים. הרבנים מביעים בדבריהם זעזוע מ"בזיון התורה ע"י שוטרים לובשי מדים... דבר אשר גויים שונאי ישראל לא היו מעזים, וכאן באה"ק פרצו כל הגדרים". בהמשך הכרוז נכתב על מעלת שמירת השבת "מתנה טובה נתן לנו הקב"ה - שבת קדשנו, ורק בשמירה על השבת נצליח לשמור על דמותנו וצלמנו". בסיום מביעים הרבנים תפלתם לחזרה בתשובה של אחינו התועים: "והקב"ה יערה רוח ממרום בימי הרחמים והסליחות, להחזיר תועים בתשובה שלמה, ולקבל עול מלכות שמים ולהתברך בכוח"ט ברחמים גדולים" [ארבעת המילים האחרונות הן הוספה בכתב ידו של הרב וואזנר, המסיים בברכת שנה טובה].

עם חתימות ידם של הרבנים: רבי שמואל הלוי וואזנר (אב"ד ו"ר זכרון מאיר, תרע"ג-תשע"ה); רבי ניסים קרליץ (ראש כולל חזון איש וראב"ד בבני ברק, תרפ"ו-תשרי תש"פ); רבי יצחק שלמה אונגר (ראש ישיבת חוג חתם סופר, תרפ"א-תשס"ד); רבי יצחק צבי ברנפלד (אב"ד חוג חתם סופר, תרע"ז-תשנ"ח); רבי שמעון בעדני (חבר "מועצת חכמי התורה"); רבי משולם זושא לוריא (דומ"ץ חסידי ויזניץ, תרפ"ט-תשע"ז); רבי משה בלוי (אב"ד פרדס כץ "הרב מבודפסט", תר"ע-תשס"ב); רבי נתן צבי פרידמן (רב שכון ה', בעל "אוצר הרבנים", תרע"ד-תשנ"ג); רבי אליהו (רב חסידי סאטמר, בנו וממלא מקומו של הרב מריסקוואר, תש"ז-תשרי תשע"ט); רבי יצחק זילברשטיין (רבה של רמת אלחנן); רבי משה יהודה לייב לנדא (רב העיר בני ברק, תרצ"ה-תשע"ט); רבי שלמה זילברשטיין (רב חסידי גור, תרפ"ט-תשס"ט); רבי נתן גשטטר (רב שיכון אגודת ישראל, תרצ"ב-כסלו תשע"א); רבי משה יעקב ווייס (רבה של נוה אחיעזר, תרפ"ד-תשע"ב); רבי שלמה יוסף מחפוד (רבה של נוה אחיעזר וגאב"ד בדי"ץ יורה דעה); רבי יהוסף חיים שיינפלד (רבה של קרית הרצוג); רבי יוסף זליכה (רבה של פרדס כץ, תש"ח-תשע"ב); רבי יואל טוביאס (רב שיכון ו').

[1] דף. 33 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול.

פתיחה: \$500

452. Draft of a Proclamation Signed by the Rabbis of Bnei Brak – Protesting the Assault by Policemen of Rabbi Moshe Aryeh Freund, Head of the Edah HaCharedit

Draft of a proclamation signed by 18 rabbis of Bnei Brak, protesting the affront to the honor of the elderly R. Moshe Aryeh Freund, head of the Edah HaCharedit in Jerusalem, who was attacked by policemen during the course of Shabbat demonstrations in Jerusalem. [Bnei Brak, Elul 1987].

Typewritten, with the handwritten signatures of the rabbis. The rabbis express their outrage at the policemen's blatant degradation of Torah. They continue by describing the virtue of Shabbat observance, and conclude with a prayer for the full repentance of their distant brethren and a blessing for a good new year (final few words handwritten by R. Wosner).

Signed by: R. Shmuel HaLevi Wosner, rabbi of Zichron Meir; R. Nissim Karelitz, head of the Bnei Brak Beit Din; R. Yitzchak Shlomo Unger, dean of the Chug Chatam Sofer yeshiva; R. Yitzchak Tzvi Bernfeld, rabbi of Chug Chatam Sofer, R. Shimon Badani, member of the Moetzet Gedolei HaTorah; R. Meshulam Zusha Luria, dayan and posek of Vizhnitz Chassidim; R. Moshe Blau, rabbi of Pardes Katz; R. Natan Tzvi Friedman, rabbi of Shikun Heh; R. Eliyahu Katz, rabbi of the Satmar Chassidim; R. Yitzchak Zilberstein, rabbi of Ramat Elchanan; R. Moshe Yehuda Leib Landau, rabbi of Bnei Brak; R. Shlomo Zilberstein, rabbi of the Gerrer Chassidim; R. Natan Gestetner, rabbi of Shikun Agudath Yisrael; R. Moshe Yaakov Weiss, rabbi of Neveh Achiezer; R. Shlomo Yosef Machpoud, head of the Yoreh De'ah Beit Din; R. Yehosef Chaim Sheinfeld, rabbi of Kiryat Herzog; R. Yosef Zelicha, rabbi of Pardes Katz and R. Yoel Tobias, rabbi of Shikun Vav.

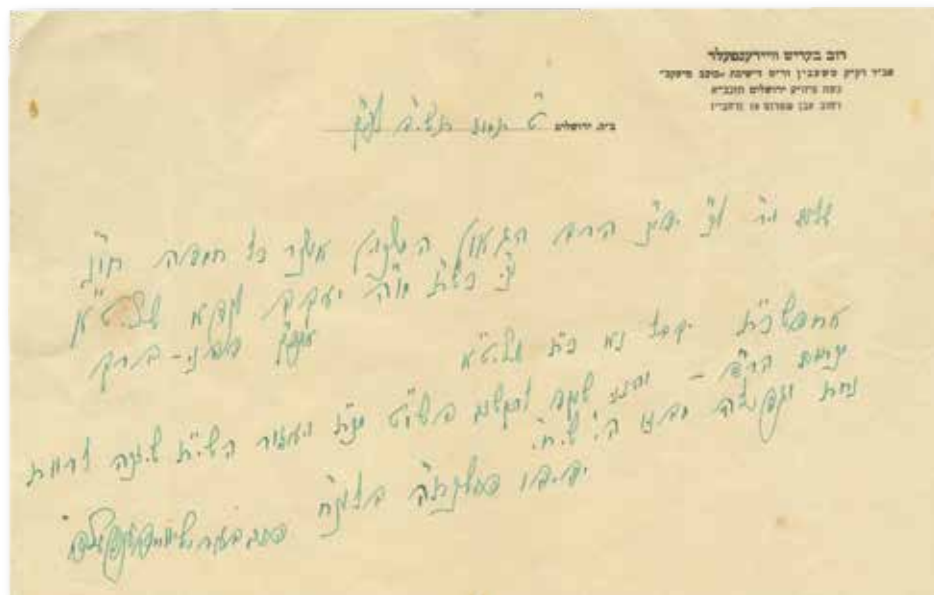
[1] leaf. 33 cm. Good condition. Folding marks.

Opening price: \$500

452

453

453. Letters from the Tchebiner Rav – To Rabbi Landau

Four letters from R. Dov Berish Weidenfeld, the Tchebiner Rav. Jerusalem, 1950, 1954, 1963 and 1964. The letters are addressed to R. Yaakov Landau, Rabbi of Bnei Brak. The first three letters are entirely handwritten by the Tchebiner Rav, with his signature. The fourth letter is typewritten, with his handwritten signature.

Enclosed: Two letters from the son-in-law of the Tchebiner Rav, R. Baruch Shimon Schneersohn, addressed to R. Landau, relaying messages from his father-in-law.

R. Dov Berish Weidenfeld (1881-1965), known as the Tchebiner Rav, leading Torah scholar and halachic authority in his times in Galicia, and later in Jerusalem, where he founded the Kochav MiYaakov – Tchebin yeshiva.

6 letters, official stationery. Size and condition vary. Overall good condition. Some with original envelopes.

Opening price: \$800

453. מכתבים מהגאון מטשיבין - אל הרב לנדא

ארבעה מכתבים מאת הגאון מטשיבין רבי דוב בעריש וויידנפלד. ירושלים, תשי"ד, תשכ"ג ותשכ"ד. המכתבים נשלחו אל רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק. שלושת המכתבים הראשונים נכתבו בכתב-ידו וחתימתו של הגאון מטשיבין; המכתב הרביעי נכתב במכונת כתיבה וחתימתו בחתימת יד קדשו.

במכתביו פונה הרב מטשיבין אל הרב לנדא בתארים: "ידידי נפשי" הרב הגאון המצוי, "יקר ערך", "אוצר כל חמדה". מצורפים: שני מכתבים מאת חתנו של הרב מטשיבין - הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון, אל הרב לנדא, בהם הוא מוסר דברים בשם חמיו.

הגאון רבי דוב בעריש וויידנפלד (תרמ"א-תשכ"ו), שנודע בכינויו "הרב מטשיבין", היה בנו של הגאון רבי יעקב אב"ד הרימלוב בעל "כוכב מיעקב", מגדולי גאוני גליציה. משנת תרפ"ג כיהן כאב"ד העיר טשיבין בגליציה. כבר מימי צעירותו נודע כאחד מגדולי הגאונים ופוסקי הדור, וכידען בעל שליטה מוחלטת במרחבי ים התלמוד וספרי הפוסקים. בתקופת כהונתו בטשיבין הקים בה ישיבה חשובה, אליה נהרו טובי הבחורים החריפים בגליציה. לאחר פטירת רבי מאיר שפירא, קיבל על עצמו את האחריות כחבר ההנהלה הרוחנית של ישיבת "חכמי לובלין", יחד עם הגאון מקו"יגלוב רבי אריה צבי פרומר והאדמו"ר רבי משה'ניו מקראקא. היה חסיד מקושר לאדמו"רי בעלז ולאדמו"רי בית רח"ו. בשנות השואה נדד דרך סיביר ובוכרה, והגיע בשנת תש"ז לירושלים, בה הקים את ישיבת "כוכב מיעקב - טשעבין". הרב מטשיבין נערץ ע"י כל גדולי הדור, אדמו"רים וראשי ישיבות, בהם הגרא"ז מלצר, ה"חזון איש" והגרי"ז מבריסק. רבו האדמו"ר רבי אהרן מבעלז היה מפנה אליו את כל השאלות ההלכתיות החמורות. בחג השבועות הראשון לבואו לירושלים סר להתפלל בבית מדרשו של האדמו"ר הזקן מגור בעל ה"אמרי אמת", ומשראהו הרבי אמר: "היום נכבד בעשרת הדברות את התורה בעצמה".

6 מכתבים, נייר מכתבים רשמי. גודל ומצב משתנים. מצב כללי טוב. חלקם עם המעטפות המקוריות.

פתיחה: \$800

455. אוסף גדול של מכתבי רבנים שנשלחו אל הרב לנדא

אוסף גדול של מכתבי רבנים שנשלחו אל רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק. מכתבי המלצה, מכתבי ברכה לשמחות, לשנה טובה ולחגים, ועוד. [שנות התר"צ-התש"מ בקירוב]. בין המכתבים: • מכתב המלצה מרבי איסר זלמן מלצר, ירושלים, תשי"ב [1952]. • שלושה מכתבים מרבי צבי פסח פראנק רבה של ירושלים. • מכתב שנה טובה מרבי יעקב חי זריהן, רבה של טבריה. תשרי תרנ"ה [תש"ה 1944]. • מכתב ברכה להולדת בן, מרבי אברהם יעקב ניימרק, מרבי תל אביב. אב תרצ"ח [1938]. • שלושה מכתבים מרבי שמואל יצחק הילמן, מרבי לונדון וירושלים. • מכתבים מרבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג, הרב הראשי לארץ ישראל. • מכתב מרבי יהושע זליג דיסקין אב"ד פריסלוב (ופרסד חנה). תל אביב, אב תפרי"ח [1938]. • מכתב מרבי ראובן כ"ץ, רבה של פתח תקוה. אב תרח"ץ [1938]. • מכתב מרבי דוב מעייני רבה של מגדאל. [תשי"א]. • מכתב מרבי דוב הכהן קוק (אחי הראי"ה קוק). ירושלים, תשי"ט [1949]. • מכתב מרבי יצחק ניסים, "לשעבר הרב הראשי לישראל". ניסן תשל"ג [1973]. • מכתב מרבי יהושע משה אהרונסון. פתח תקוה, תשרי תשכ"ה [1964]. • מכתב מרבי אברהם צבי ווייס, נוה אחיעזר בני ברק. • מכתב מרבי צבי אלימלך הלבירטאם (לימים האדמו"ר מצאנו שליט"א). נתניה, תמוז תש"מ [1980]. • מכתב מרבי ישעיה אשר זליג מרגליות. ירושלים, טבת תשכ"ד [1964]. • מכתב מראשי עדת חב"ד בארץ ישראל, בחתימות רבי שלמה יוסף זיין, רבי אברהם חיים נאה ורבי עזריאל זעליג סלונים. ירושלים, ד' אדר תשי" [1950]. קריאה לאסיפת התייעצות לאחר פטירת האדמו"ר הריי"ץ. • מכתב מרבי יצחק גרנשטקין ראש עיריית בני ברק, המתאר רשמים מה"יחידות" אצל הרבי מליובאוויטש. נניו יורק, תשי"ג [1953]. • ועוד.

24 מכתבי רבנים אל הרב לנדא ופריטי נייר נוספים. גודל ומצב משתנים. לחלק מהמכתבים מצורפות מעטפות הדואר המקוריות.

פתיחה: \$600

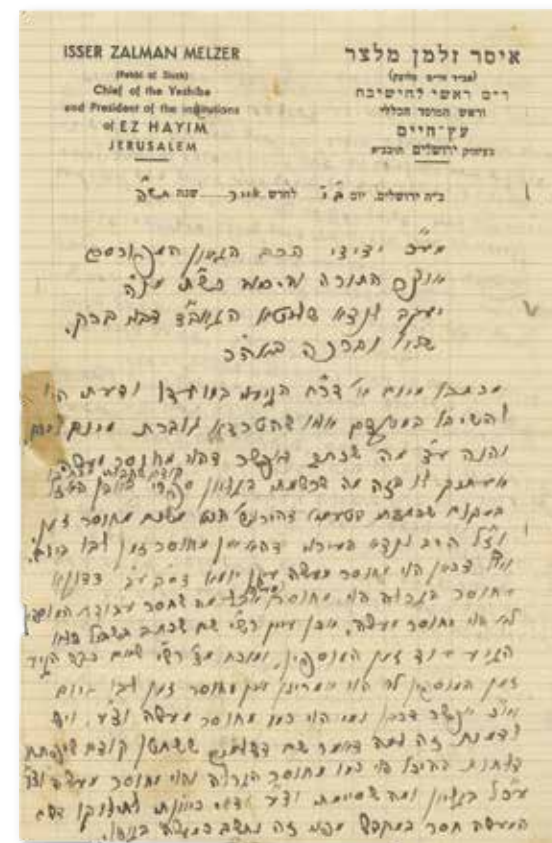
454. Letter of Torah Thoughts – Rabbi Isser Zalman Meltzer – Jerusalem, 1945

Lengthy letter (2 pages) handwritten and signed by R. Isser Zalman Meltzer, dean of the Etz Chaim yeshiva, to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. Jerusalem, Iyar 1945.

Letter of Torah thoughts. R. Isser Zalman responds to R. Landau's remarks on topics discussed in his book Even HaEzel on the Rambam.

In response to R. Landau's question regarding cheese produced by non-Jews (R. Landau delt extensively with this halachic question at that time), R. Isser Zalman writes that he no longer issues halachic rulings (since leaving the Slutsk rabbinate in 1925). [1] leaf, official stationery (2 written pages). 21.5 cm. Good-fair condition. Stains. Tear, repaired with tape. Folding marks.

Opening price: \$300

454

454. מכתב בדברי תורה - רבי איסר זלמן מלצר - ירושלים, תש"ה

מכתב ארוך (2 עמודים) בכתב-ידו וחתימתו של הגאון רבי איסר זלמן מלצר ראש ישיבת "עץ חיים", אל רבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק. ירושלים, אייר תש"ה [1945].

מכתב בדברי תורה. במכתבו משיב ר' איסר זלמן על הערותיו של הרב לנדא על סוגיות שנדונו בספרו אבן האזל על הרמב"ם. בתוך הדברים כותב לו ר' איסר זלמן שכבר כתב את אחת מהשגותיו בגליון ספרו אבן האזל: "אעתיק לו מה שרשמתי בגליון ספרי באבן האזל... ח"ל נזה לשונך הרב לנדא העירני דהא...".

בסוף המכתב מתייחס ר' איסר זלמן לשאלת הרב לנדא בדיון כשרות גבינת נכרים (הרב לנדא עסק אז רבות בסוגיא הלכתית זו), וכותב לו כי חדל לעסוק בשאלות הוראה הלכה למעשה: "מה ששאלני בענין גבינות הגויים... הנה אני רחוק עכשיו מלעסוק בעניני הוראה, כאשר נתרחקתי מכתר זה..." (כלומר, מאז פרישתו בשנת תרפ"ה מכתר הרבנות בסלוצק, ועלייתו לירושלים לעמוד בראשות הישיבה).

[1] דף, נייר מכתבים רשמי (כתוב משני צדיו). 21.5 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים. קרע משוקם בנייר דבק. סימני קיפול.

פתיחה: \$300

456. מכתבי רבי שלמה יהודה ליב אליעזרוב (שיל"א), נכדו רבי דובער ומשפחתם - תרפ"ב-תרצ"ח

חמשה מכתבים מאת רבי שלמה יהודה ליב אליעזרוב (שיל"א), בנו רבי אברהם אליעזרוב, כלתו הרבנית שיינא ונכדו רבי דוב בער אליעזרוב. ירושלים, [תרפ"ב-תרצ"ח 1922-1938].

• מכתב (2 עמ'), בכתב-ידו, חתימתו וחתימתו של הרב שיל"א, אל רבי יצחק ראובן אקסלרוד ורעייתו דבורה לאה. ירושלים, ה' מנחם אב [תרפ"ב 1922]. רוב המכתב ביידיש. נכתב על נייר מכתבים רשמי של הרב שיל"א.

המכתב עוסק בעניין הצעת שידוך לרבי יעקב לנדא (לימים רבה של בני ברק) עם בתו הצעירה של הרב שיל"א - לאנא אליעזרוב (שידוך שלא יצא אל הפועל בסופו של דבר), הכוללת הצעת רבנות עבור רבי יעקב לנדא (במקומו של הרב שיל"א).

• מכתב על גבי גלויה, בכתב-ידו וחתימתו של הרב שיל"א, אל רבי יעקב לנדא. ירושלים, ה' סיון תרצ"ז [1937].

דרישת שלום ובירור בעניין המחאה שנשלחה לשיבת בית יוסף בבני ברק. • מכתב בכתב-ידו וחתימתו של הרב שיל"א, אל רבי יעקב לנדא.

ירושלים, ד' מנחם אב תרצ"ח [1938]. כתוב בעפרון. מצורפת מעטפת הדואר (קרועה).

ברכת מול טוב לרגל לידת רבי אליהו לנדא שליט"א והכנסו בברית. • דף ובו שני מכתבים: מכתב מאת רבי אברהם אליעזרוב (בן הרב שיל"א) ומכתב מאת אשתו הרבנית שיינא, אל רבי יעקב לנדא ורעייתו הרבנית מינה. ירושלים, ג' מנחם אב תרצ"ח [1938].

ברכת מול טוב לרגל לידת רבי אליהו לנדא שליט"א והכנסו בברית (הרבנית שיינא אליעזרוב היתה בת דודתו של רבי יעקב לנדא).

• מכתב מאת רבי דוב בער אליעזרוב (נכדו של הרב שיל"א), אל רבי יעקב לנדא ורעייתו הרבנית מינה. ירושלים, א' מנחם אב תרצ"ח [1938].

ברכת מול טוב לרגל לידת רבי אליהו לנדא שליט"א והכנסו בברית.

הרב שלמה יהודה ליב אליעזרוב - הרב שיל"א (תרכ"ג-תשי"ב), רבה ומנהיגה של קהילת חב"ד והאשכנזים בחברון ושליח לקהילת יהודי בוכרה-סמרקנד, מייסד ישיבות "מגן אבות (חברון)" ו"תורת אמת חברון".

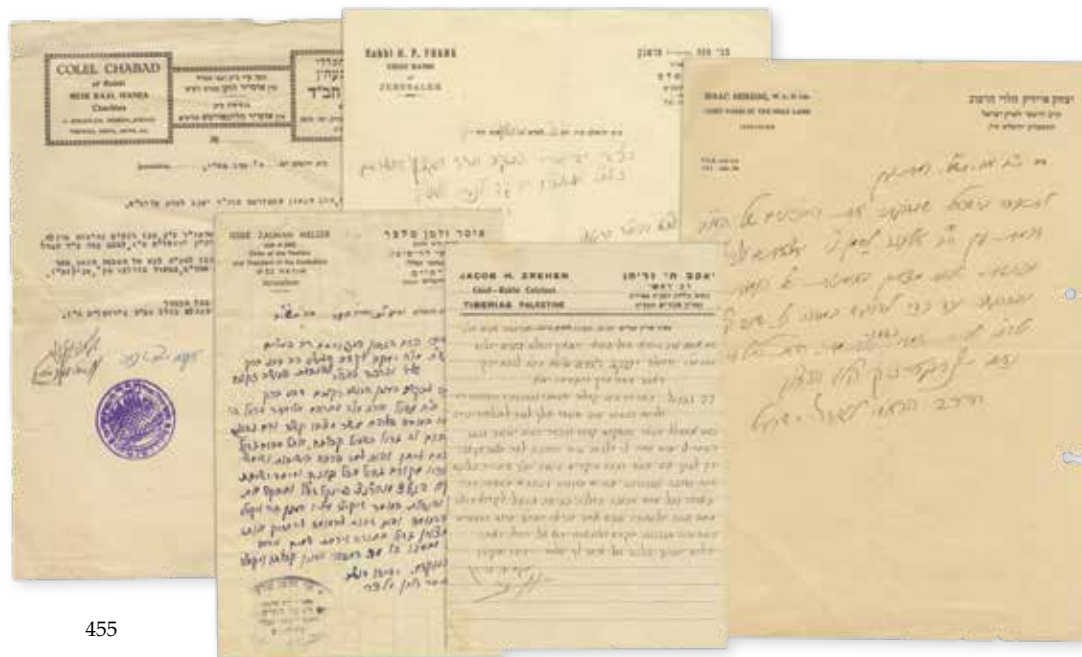
אביו הוא הרב אליעזר שמעון קורנובסקי, נכד הרבנית מנוחה רחל סלונים, בת האדמו"ר האמצעי. בשנת תרל"ג, בהיותו בן עשר, עלה עם הוריו לארץ ישראל והשתקעו בחברון. קיבל תורה מפי רבני חברון - רבי שמעון מנשה חייקין ורבי אליהו מני. נסע לערי אחזקיסטן כשד"ר מטעם הקהילה הספרדית בחברון, ובשנת תרנ"ז נתמנה לרב הראשי של יהודי בוכרה-סמרקנד, שם שינה את שם משפחתו לאליעזרוב (על שם אביו אליעזר).

תשובותיו בהלכה נדפסו בספר "שאלת שלמה" (ירושלים תשס"ב).

רבי דוב בער אליעזרוב (תרס"ח-תשנ"ז), מחשובי רבני חב"ד, היה רבה של שכונת קטמון בירושלים. נסמך לרבנות מאת רבי איסר זלמן מלצר, רא"ה קוק ורבי שמעון אהרן פולנסקי - הרב מטפליק. מחבר הספרים: "שולחן שאלת ציון" ג' חלקים, "מורה בהלכה" על הלכות נדה ו"דבר ציון" על התורה והמועדים.

5 מכתבים + 3 מעטפות. גודל ומצב משתנים. מצב כללי טוב.

פתיחה: \$300

455

455. Large Collection of Rabbinic Letters – To R. Landau Rabbi of Bnei Brak

Collection of dozens of rabbinic letters addressed to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. Letters of recommendation, letters of congratulation on joyous occasions, good year wishes and wishes for festivals, and more. [Ca. 1930s-1980s].

Partial list of the rabbis who wrote the letters: R. Isser Zalman Meltzer dean of the Etz Chaim yeshiva, R. Tzvi Pesach Frank Rabbi of Jerusalem, R. Yitzchak Eizik HaLevi Herzog chief rabbi of Eretz Israel, R. Yitzchak Nissim chief rabbi of Israel, R. Tzvi Elimelech Halberstam of Netanya (later Rebbe of Sanz), and others.

One of the letters is from the heads of the Chabad chassidut in Eretz Israel, signed by R. Shlomo Yosef Zevin, R. Avraham Chaim Naeh and R. Azriel Zelig Slonim, inviting R. Landau to a meeting following the passing of Rebbe Rayatz. Jerusalem, 4th Adar 1950.

24 rabbinic letters addressed to R. Yaakov Landau and several additional paper items. Size and condition vary. Some letters with original envelope.

Opening price: \$600

457. ארבעה מכתבים מהאדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג בעל "שפע חיים" - התכתבות עם רבי יעקב לנדא

ארבעה מכתבים מאת האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם - התכתבות עם רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק, בהלכה ובענייני ציבור. [נתניה, תשכ"ז-תשכ"ז 1965-1967]. מצורפים מכתבים נוספים מאותה התכתבות.

1. מכתב בחתימת האדמו"ר שנשלח אל רבי יעקב לנדא. נתניה, י"ז שבט תשכ"ה [1965]. רוב המכתב בכתובת סופר. בסופו ארבע שורות ברכה וחתימה בכתב-יד קדשו של האדמו"ר. במכתבו מתנצל האדמו"ר על כך שמחמת חולשה אינו יכול להשיב בכתב ידו, ונאלץ לכתוב לו מראי מקומות בקצרה באמצעות אחד מתלמידיו.

[1] דף, נייר מכתבים רשמי. 24.5 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול. נקבי תיוק.
2-3. מכתב (3 דף) - תשובה הלכתית ארוכה מאת האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, על שאלת רבי יעקב לנדא בעניני אבן העזר. נתניה, אייר תשכ"ו [1966].

מרבית המכתב בכתובת סופר. בסופו שתי שורות סיום וחתימה בכתב-יד קדשו של האדמו"ר (התשובה נדפסה בספר השו"ת של האדמו"ר, דברי יציב, ד, אבן העזר, סימן כא, עמ' נז-נט).

[3] דף, נייר מכתבים רשמי. 28 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול. נקבי תיוק.
• מצורף: מכתב השאלה של הרב לנדא. בני ברק, אייר תשכ"ו [1966].

[1] דף (2 עמ' כתובים), נייר מכתבים רשמי. 20.5 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול. נקבי תיוק.
4-5. מכתב בענייני ציבור, מאת האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, אל רבי יעקב לנדא. נתניה, חשון תשכ"ז [1966].

רוב המכתב בכתובת סופר. בסופו שורת סיום וחתימה בכתב-יד קדשו של האדמו"ר.
• מצורף: מכתב באותו עניין, מאת ר' יהודה בלו (מחברי הנהלת "שכונת קרית צאנז בירושלים"), שהאדמו"ר צירף למכתבו.

[2] דף, ניירות מכתבים רשמיים. 28 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול. + מעטפה (פגומה).
6-7. מכתב (2 דף) - תשובה הלכתית ארוכה בענייני קדושת שביעית, מאת האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, אל רבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק. אדר ב' תשכ"ז [1967].

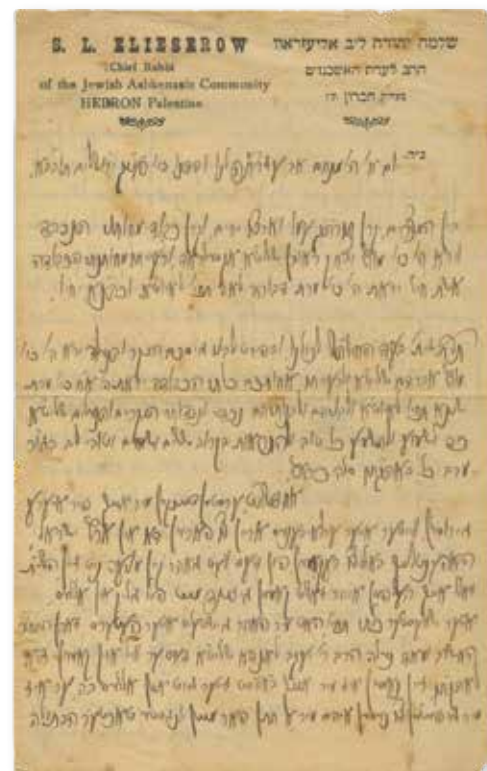
רוב המכתב בכתובת סופר. בסופו חמש שורות סיום וחתימה בכתב-יד קדשו של האדמו"ר. (התשובה נדפסה בספר השו"ת של האדמו"ר, דברי יציב, ד, יורה דעה, סימן רטו, עמ' תקו-תקז).

בחציו השני של המכתב דברי ביקורת על נוסח מודעה של עיריית בני ברק, בה נכתב: "על אף המצב הקשה, בס"ד ובעזרתכם נתגבר על זה". האדמו"ר מבאר ומוכיח ממקורות שונים, שאין ראוי להשוות ולשתף את שם ה' ועזרתו יחד עם עזרת בשר ודם.

• מצורף: קונטרס הלכתי (תשעה דפים מודפסים במכונת כתיבה, על נייר מכתבים רשמי של האדמו"ר, עם הוספות ותיקונים בכתב יד סופר, לא חתום) - באותה סוגיה הנידונה במכתב הנ"ל אל הרב לנדא. קונטרס זה צורף על ידי האדמו"ר למכתבו הנ"ל (הקונטרס נדפס גם הוא בדברי יציב, ד, יורה דעה, סימן רטו, עמ' תצח ואילך).

[2], [9] דף, נייר מכתבים רשמי. 28 ס"מ. מצב טוב.

פתיחה: \$2000

456

456. Letters by Rabbi Shlomo Yehuda Leib Eliezerov, His Grandson Rabbi Dov Ber and Their Families – 1922-1938

Five letters by R. Shlomo Yehuda Leib Eliezerov, his son R. Avraham Eliezerov, his daughter-in-law Rebbetzin Sheina and his grandson R. Dov Ber Eliezerov. Jerusalem, [1922]-1938.

For a detailed list of the letters, see Hebrew description.

R. Shlomo Yehuda Leib Eliezerov (1863-1952), rabbi and leader of the Chabad and Ashkenazi community in Hebron, and rabbi of Bukhara-Samarkand.

R. Dov Ber Eliezerov (1908-1997), prominent Chabad rabbi, rabbi of the Katamon neighborhood in Jerusalem.

5 letters + 3 envelopes. Size and condition vary. Overall good condition.

Opening price: \$300

457. Four Letters from the Shefa Chaim, Rebbe of Sanz-Klausenburg – Correspondence with Rabbi Yaakov Landau

Four letters from Rebbe Yekutiel Yehuda Halberstam of Sanz-Klausenburg – correspondence with R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak on halachic and communal matters. [Netanya, 1965-1967]. Additional letters from the same correspondence enclosed.

1. Letter signed by the rebbe, addressed to R. Yaakov Landau. Netanya, 17th Shevat 1965.

Most of the letter is written by a scribe. Concludes with four lines handwritten and signed by the rebbe.

[1] leaf, official stationery. 24.5 cm. Good condition. Folding marks. Filing holes.

2-3. Letter (3 leaves) – lengthy halachic responsum from the rebbe of Sanz-Klausenburg, in response to R. Yaakov Landau's question on matters of Even HaEzer. Netanya, Iyar 1966.

Letter almost entirely written by a scribe. Concludes with two lines handwritten and signed by the rebbe (the responsum was published in the rebbe's responsa work, Divrei Yatziv).

[3] leaves, official stationery. 28 cm. Good condition. Folding marks. Filing holes.

• Enclosed: letter with the question from R. Landau. Bnei Brak, Iyar 1966.

[1] leaf (2 written pages), official stationery. 20.5 cm. Good condition. Folding marks. Filing holes.

4-5. Letter on communal matters from the rebbe of Sanz-Klausenburg, addressed to R. Yaakov Landau. Netanya, Cheshvan 1966.

Most of the letter was written by a scribe. Concludes with one line handwritten and signed by the rebbe.

• Enclosed: letter on the same topic from R. Yehuda Belz (one of the directors of the Kiryat Sanz neighborhood in Jerusalem), which the rebbe enclosed with his letter.

[2] leaves, official stationery. 28 cm. Good condition. Folding marks. + Envelope (damaged).

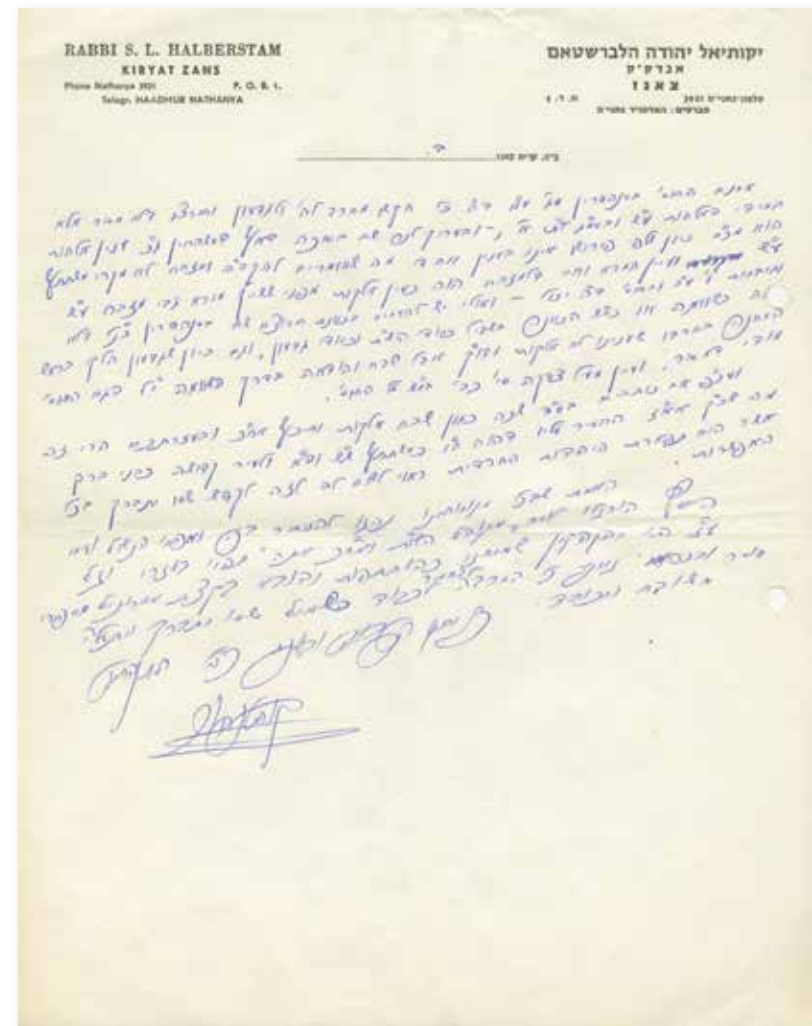
6-7. Letter (2 leaves) – lengthy halachic responsum regarding Shemittah, by the rebbe of Sanz-Klausenburg, to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. Adar II 1967.

Most of the letter was written by a scribe. Concludes with five lines handwritten and signed by the rebbe. (Published in Divrei Yatziv).

• Enclosed: halachic essay (nine typewritten leaves, on the rebbe's official stationery, with additions and emendations handwritten by a scribe, unsigned) – regarding the same topic discussed in the letter to R. Landau. The rebbe enclosed this essay with his letter (the essay was also published in Divrei Yatziv).

[2], [9] leaves, official stationery. 28 cm. Good condition.

Opening price: \$2000

457

458. מכתב הלכתי מאת הסטייפלר אל רבי יעקב לנדא - עם ברכת שנה טובה: "יכתב ויחתם לחיים טובים בספרם של צדיקים גמורים" / התכתבות הרב לנדא עם האדמו"ר ה"שפע חיים" מצאנז-קלויזנבורג באותו עניין הלכתי - תשכ"ה

מכתב מאת הסטייפלר ושני העתקי מכתבים הלכתיים מהאדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג ומרבי יעקב לנדא, בעניין ספק "פצוע דכא" (הרב לנדא עסק רבות בסוגיה זו, בירר עליה אצל רופאים והתכתב עם גדולי ישראל).

1. מכתב בכתב-ידו וחתימתו של הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי - "הסטייפלר", אל רבי יעקב לנדא. [בני-ברק, אלול תשכ"ד/ תשכ"ה? 1964/1965].

במכתבו נוטה הסטייפלר להקל ולהכריע שהמקרה הנידון איננו בגדר "פצוע דכא", אך בסוף המכתב הוא מסייג את דבריו וכותב בענותנות: "ואני עני אין בכוחי לומר פסק הלכה למעשה". בהמשך כותב: "מסתמא ב'אוצר הפוסקים' נמצא כל דעות הפוסקים בזה". בסוף מכתבו מסיים הסטייפלר בברכת שנה טובה: **"יכתב ויחתם לחיים טובים בספצ"ג"** (בספרם של צדיקים גמורים).

כפי הנראה, המכתב לא נדפס. [1] דף. 17 ס"מ. מצב טוב-בינוני. כתמים ובלאי. נקבי תיוק. סימני קיפול וקמטים.

2. העתק מכתב הלכתי בעניין ספק "פצוע דכא", מאת רבי יעקב לנדא, אל האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזנבורג. ט"ו טבת תשכ"ה [1965]. מודפס במכונת כתיבה. [2] דף. 28 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול. נקבי תיוק.

3. העתק בכתב-יד של תשובה הלכתית בעניין ספק "פצוע דכא", מאת האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזנבורג. [נתניה, שבט תשכ"ה 1965].

כתיבת סופר על נייר מכתבים רשמי של האדמו"ר. ללא חתימה. (התשובה נדפסה בספר "השו"ת של האדמו"ר: שו"ת "דברי יציב", ה, אבן העזר, סימן יז, עמ' לט-מג). [6] דף, נייר מכתבים רשמי. 27 ס"מ. מצב טוב. סימני קיפול. נקבי תיוק.

פתיחה: \$1000

458. Halachic Letter from the Steipler to Rabbi Yaakov Landau – With Blessings for a Good Year: "May He Be Written and Sealed for a Good Life in the Book of the Completely Righteous" / Correspondence Between R. Landau and the Shefa Chaim of Sanz-Klausenburg on the Same Halachic Topic – 1965

Letter from the Steipler and two copies of letters, one from the Shefa Chaim of Sanz-Klausenburg and one from R. Yaakov Landau, regarding the halachic case of a doubtful Petzua Daka.

1. Letter handwritten and signed by R. Yaakov Yisrael Kanievsky – the Steipler, to R. Yaakov Landau. [Bnei Brak, Elul 1964/1965?].

The Steipler writes that he is inclined to view the matter leniently, stating this is not a case of Petzua Daka, yet at the end of the letter he humbly refrains from issuing a ruling. The Steipler concludes the letter with blessings for a good year: **"May he be written and sealed for a good life in the book of the completely righteous"**.

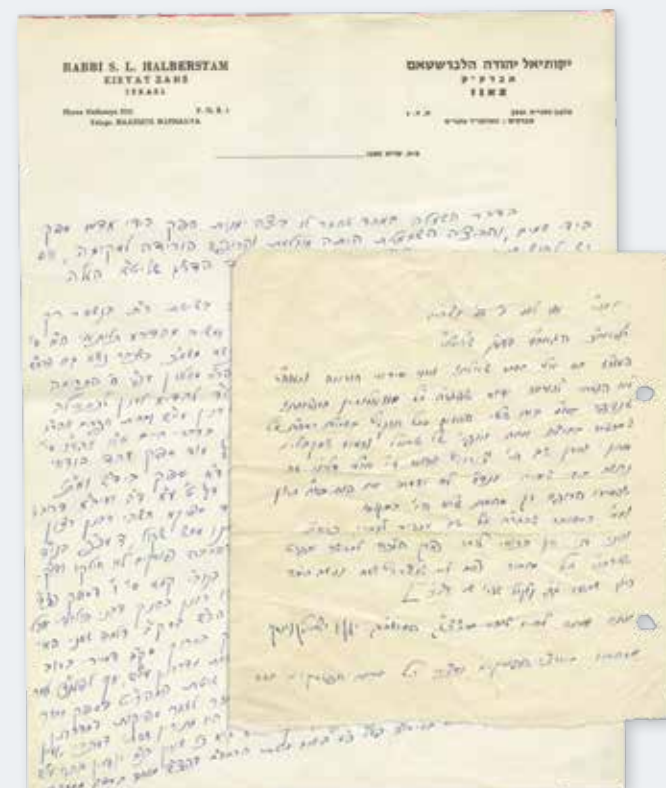
This letter was presumably never published. [1] leaf. 17 cm. Good-fair condition. Stains and wear. Filing holes. Folding marks and creases.

2. Typewritten copy of a letter, halachic question sent from R. Yaakov Landau to Rebbe Yekutiel Yehuda Halberstam of Sanz-Klausenburg, regarding the case of a doubtful Petzua Daka. 15th Tevet 1965. [2] leaves. 28 cm. Good condition. Folding marks. Filing holes.

3. Handwritten copy of a halachic responsum regarding a case of doubtful Petzua Daka, by Rebbe Yekutiel Yehuda Halberstam of Sanz-Klausenburg. [Netanya, Shevat 1965].

Written by a scribe on the official stationery of the Rebbe. Unsigned. (The responsum was published in the rebbe's responsa work, Divrei Yatziv). [6] leaves, official stationery. 27 cm. Good condition. Folding marks. Filing holes.

Opening price: \$1000

458

459. Letters of Recommendation Sent to Rabbi Landau – From Rebbes and Rabbis

Collection of letters sent to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak, including letters from the rebbes of Vizhnitz, R. Shmuel HaLevi Vosner, and others.

- Letter signed by R. Moshe Yehoshua Hager Rabbi of Shikun Vizhnitz (later known as the Yeshuot Moshe, rebbe of Vizhnitz), recommendation for a Jew from Grosswardein, stating that he is G-d-fearing and reliable as a manager of a butcher shop. Bnei Brak, Sivan 1963.

- Letter from R. Menachem Markovitz Rabbi of Moshav Tzafria, recommendation for the above-mentioned person, stating that he is reliable in matters of kashrut, even according to the most stringent standards. Tzafria, Sivan 1963.

- Two copies of a letter in the name of Rebbe Chaim Meir Hager, the Imrei Chaim of Vizhnitz, recommendation for a Jewish immigrant from Romania, stating that he is honest, G-d-fearing and utterly reliable in kashrut matters.

- Letter handwritten and signed by R. Shmuel HaLevi Vosner, recommendation for R. David Gross Rabbi of Tab, stating that he is a well-versed and G-d-fearing posek and Torah scholar. Bnei Brak, Elul 1955.

- Letter handwritten and signed by R. Yochanan Sofer Rabbi of Erloi, good year wishes and recommendation for a graduate of his yeshiva, stating that he is reliable to open a kosher butcher shop. Jerusalem, Elul 1976.

- Letters by managers of butcher shops, committing to comply to R. Landau's kashrut standards.

[8] leaves. Size varies. Overall good condition.

Opening price: \$300

459b

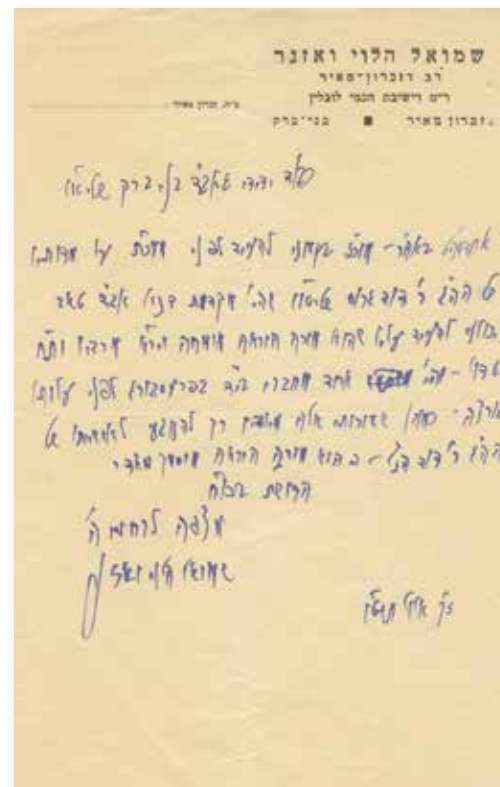
• מכתב בכתב-ידו וחתימתו של רבי שמואל הלוי וואזנר, המלצה על רבי דוד גרוס אב"ד טאב, "שהוא מורה הוראה מומחה ויר"א [וירא אלוקים] מרבים ות"ח גדו' [ל], והי' [ה] אחד מחברי בי"ד בפערסבורג לפני עלותו ארצה...". בני ברק, אלול תשט"ו [1955]. בסיום המכתב ברכת "כויח" [נתיבה וחתימה טובה].

• מכתב בכתב-ידו וחתימתו של רבי יוחנן סופר אב"ד ור"מ ערלוי, ברכת שנה טובה והמלצה על תלמיד בוגר ישיבתו, שהוא נאמן לפתוח אטליו כשר. ירושלים, אלול תשל"ו [1976].

• מכתבי התחייבות של מנהלי חנויות אטליו, להתנהג לפי הוראות הרב לנדא.

[8] דף. גודל משתנה. מצב כללי טוב.

פתוחה: \$300

459a

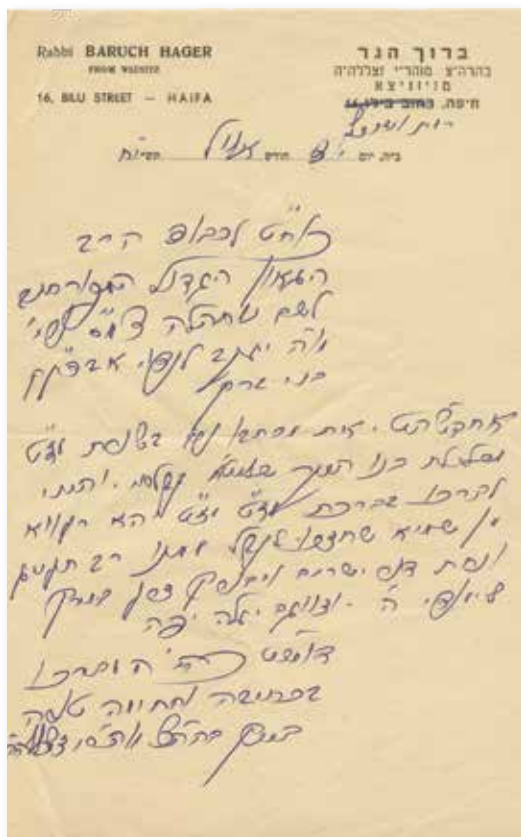
459. מכתבי המלצה שנשלחו אל הרב לנדא - מאדמו"רים ורבנים

אוסף מכתבים שנשלחו אל רבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק, הכולל: מכתבים מאדמו"רי ויז'ניץ, מרבי שמואל הלוי וואזנר ועוד.

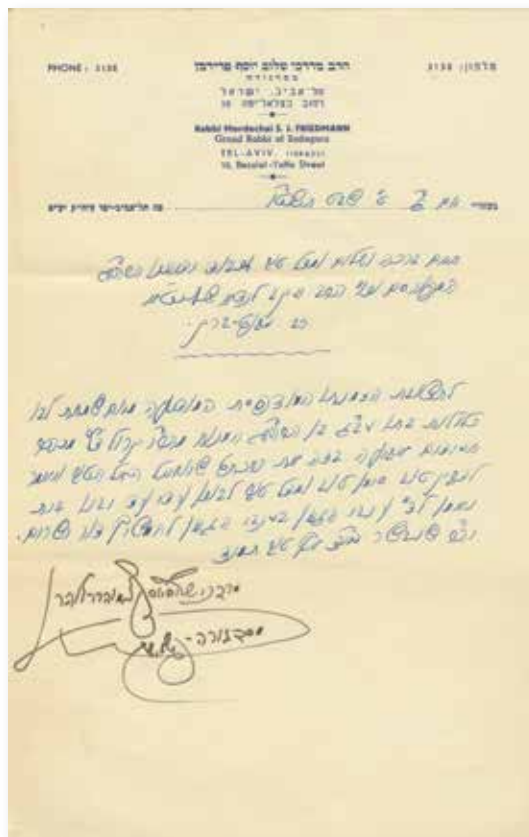
• מכתב בחתימת רבי משה יהושע הגר אב"ד ור"מ שכן ויז'ניץ (לימים האדמו"ר בעל ה"ישועות משה"), המלצה על יהודי מגרוסוורדיין, שהוא ירא-חטא ונאמן על הכשרות בתור מנהל אטליו. בני ברק, סיון תשכ"ג [1963].

• מכתב מאת רבי מנחם מרקוביץ רב דמושב צפריה, המלצה על היהודי הנ"ל, "שהוא נאמן על הכשרות אפילו למהדרין מן המהדרין". צפריה, סיון תשכ"ג [1963].

• שני העתקים של מכתב בשם האדמו"ר רבי חיים מאיר הגר מוויז'ניץ, בעל ה"אמרי חיים", המלצה על יהודי שהגיע מרומניה "שהוא איש ישר דרך יר"ש ואפשר לסמוך עליו בענייני כשרות בלי שום חשש".

460b

460a

460. Three Letters from Rebbes – Wedding Wishes

Three letters from rebbes, addressed to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak – wishes on the occasion of his children's weddings

- Letter signed by Rebbe Chaim Meir Hager of Vizhnitz, the Imrei Chaim. Bnei Brak, Tevet 1955. Congratulations for the wedding of R. Landau's daughter.
- Letter handwritten and signed by Rebbe Baruch Hager of Seret-Vizhnitz, the Mekor Baruch. Haifa, Elul 1958. Congratulations for the wedding of R. Landau's son.

- Letter signed by Rebbe Mordechai Shalom Yosef Friedman of Sadigura-Pshemishel, the Knesset Mordechai. Tel Aviv, Shevat 1955. Congratulations for the wedding of R. Landau's daughter.

3 letters on official stationery. Size varies. Good condition. Original envelopes enclosed.

Opening price: \$400

460. שלשה מכתבי אדמו"רים - ברכות לנישואין

שלשה מכתבי אדמו"רים, שנשלחו אל רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק - ברכות לנישואי צאצאיו:

- מכתב בחתימת האדמו"ר מוויזניץ רבי חיים מאיר הגר, בעל "אמרי חיים". בני ברק, טבת תשט"ו [1955]. ברכות לרגל נישואי בתו של הרב לנדא.

- מכתב בכתב-יד וחתימת האדמו"ר מסרט-וויזניץ רבי ברוך הגר, בעל "מקור ברוך". חיפה, אלול תשי"ח [1958]. ברכות לרגל נישואי בנו של הרב לנדא.

- מכתב בחתימת האדמו"ר מסדיגורה-פשמישל רבי מרדכי שלום יוסף פרידמן, בעל ה"כנסת מרדכי". תל אביב, שבט תשט"ו [1955]. ברכות לרגל נישואי בתו של הרב לנדא.

האדמו"ר רבי חיים מאיר הגר בעל "אמרי חיים" (תרמ"ח-תשל"ב), בנו השני וממלא מקומו של ה"אהבת ישראל" מוויזניץ. בשנת תשי"ד נמלט מגיא ההריגה, ולאחר השואה שב לגרוסוורדיין. באלול תשי"ז עלה לארץ והקים את קרית ויזניץ בבני ברק. שיקם מחדש את חסידות ויזניץ ובנה את מוסדותיה. ממנהיגי היהדות החרדית בארץ וחבר מועצת גדולי התורה של "אגודת ישראל".

דברי תורתו נדפסו בסדרת הספרים "אמרי חיים". האדמו"ר רבי ברוך הגר מסרט-וויזניץ בעל "מקור ברוך" (תרנ"ה-תשכ"ד), בנו הרביעי של ה"אהבת ישראל" מוויזניץ. נסמך להוראה ע"י מהר"ם אריק והגרא"מ שטיינברג מבראדי. כיהן ברבנות משנת תרפ"ג. בשנת תרצ"ו הוכתר כאדמו"ר בעיר סרט. בשנת תשי"ז עלה לחיפה, בה הקים מחדש את בית מדרשו ומוסדות הקהילה, הקיימים עד היום לשם ולתפארה בחיפה ובערים נוספות. עם השנים הקים את שכונת רמת ויזניץ בחיפה. חבר מועצת גדולי התורה של "אגודת ישראל".

האדמו"ר רבי מרדכי שלום יוסף פרידמן בעל "כנסת מרדכי" (תרנ"ז-תשל"ט 1896-1979), בן האדמו"ר רבי אהרן מסדיגורה וחתן האדמו"ר רבי ישראל שלום יוסף ממו"יבז'. בשנת תרע"ג - בהיותו בן ט"ז שנה - הוכתר לכהן באדמו"רות על מקום אביו, וכיהן כאדמו"ר כשישים ושש שנה. בשנת תרע"ד עבר לווינה ובשנת תרצ"ד עבר לפשמישל (פרמישל). מראשי "אגודת ישראל" ומועצת גדולי התורה במשך שנים רבות. בשנת תרצ"ט ביקר בארץ ישראל, ועפ"י עצת דודו האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין נשאר בארץ ישראל. אף בני ביתו זכו לעלות לארץ טרם פרוץ השואה. הקים את בית מדרשו "כנסת מרדכי" בעיר תל אביב.

3 מכתבים, על נייר מכתבים רשמי. גודל משתנה. מצב טוב. מצורפות מעטפות הדואר המקוריות.

פתיחה: \$400

461. מכתב האדמו"ר מסדיגורה רבי מרדכי שלום יוסף פרידמן - תל אביב, תש"ו

מכתב בכתב ידו וחתמתו של האדמו"ר מסדיגורה-פשמישל רבי מרדכי שלום יוסף פרידמן. תל אביב, טבת תש"ו [1945]. נשלח אל רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק. המלצה ותעודת "נאמנות על כשרות" לזוג - אשה שהיתה מנהלת משק בית האדמו"ר במשך כמה שנים, ובעלה: "הנני בזה להגיד על אדם ישר... האברך בר אוריין וישר הולך... שמכירו אני לשומר תורה ודחיל חטאין, חניך ישיבות, ונאמנותו על כשרות היא למעלה מכל... [כן] הדבר בנוגע לאשתו שהיא במשך כמה שנים מנהלת משק... לשביעת רצון בני ביתי, וביחוד במה שנוגע לכשרות. הוא ראוי לתת בו אימון מלא וגמור... בכל דבר הנודע לכשרות ודתה"ק. וע"ז באעה"ח... מרדכי שלום יוסף במוהר"ר אהרן מסדיגורה-פשמישל".

האדמו"ר רבי מרדכי שלום יוסף פרידמן בעל "כנסת מרדכי" (תרנ"ז-תשל"ט 1896-1979), בן האדמו"ר רבי אהרן מסדיגורה וחתן האדמו"ר רבי ישראל שלום יוסף ממז'בוז'. בשנת תרע"ג - בהיותו בן ט"ז שנה - הוכתר לכהן באדמו"רות על מקום אביו, וכיהן כאדמו"ר כשישים ושש שנה. בשנת תרע"ד עבר לווינה ובשנת תרצ"ד עבר לפשמישל (פרמישלא). מראשי "אגודת ישראל" ומועצת גדולי התורה במשך שנים רבות. בשנת תרצ"ט ביקר בארץ ישראל, ועפ"י עצת דודו האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין נשאר בארץ ישראל. אף בני ביתו זכו לעלות לארץ טרם פרוץ השואה. הקים את בית מדרשו "כנסת מרדכי" בעיר תל אביב.

[1] דף, נייר מכתבים רשמי. 27.5 ס"מ. מצב בינוני. כתמים ובלאי. המכתב פגום: קרעים חסרים גדולים, עם פגיעה בטקסט, בצדו השמאלי של המכתב. מורבק על נייר.

מצורפת המעטפה המקורית (מעטפה רשמית של האדמו"ר. מצב טוב).

פתיחה: \$100

461. Letter from Rebbe Mordechai Shalom Yosef Friedman of Sadigura – Tel Aviv, 1945

Letter handwritten and signed by Rebbe Mordechai Shalom Yosef Friedman of Sadigura-Pshemishel. Tel Aviv, Tevet 1945.

Addressed to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. Recommendation for a couple, regarding their trustworthiness in matters of kashrut.

Rebbe Mordechai Shalom Yosef Friedman, author of Kneset Mordechai (1896-1979), son of Rebbe Aharon of Sadigura. Served as rebbe for 66 years. Head of Agudath Yisrael and Moetzet Gedolei HaTorah for many years. Immigrated to Eretz Israel before WWII, and established his Beit Midrash in Tel Aviv.

[1] leaf, official stationery. 27.5 cm. Fair condition. Stains and wear. Letter damaged: large open tears to left side of letter, affecting text. Mounted on paper.

Original envelope enclosed (official envelope of the rebbe. Good condition).

Opening price: \$100

461

462. אוסף מכתבי אדמו"רים ורבנים

אוסף גדול של מכתבי אדמו"רים ורבנים, שנשלחו אל רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק, מרביתם עוסקים בענייני כשרות:

• מכתב רבי זעליג ראובן בענגיס גאב"ד העדה החרדית בירושלים, בירור בעניין כשרות כלי אלומיניום. ירושלים, [חשון תש"י 1949]. • מכתב רבי שמואל הלוי וואזנר, בענין השגחה על מאפיית מצות. בני ברק, שבט תשל"ב [1972]. • שני מכתבים בחתימת רבי עובדיה יוסף, בענין מכירת הבהמות המבכורות לגוי (למניעת איסור ה"בכורות"). שבט תשל"ז [1977]. • מכתב האדמו"ר מאלכסנדר רבי יהודה דנציגר. בני ברק, תשכ"ג [1963]. • מכתב האדמו"ר מצישיענוב רבי שלום יחזקאל שרגא רובין הלברשטאם, ברוקלין. כסלו תשל"ד [1973]. • מכתב האדמו"ר מקומרנא רבי שלום סאפרין. ירושלים, חשון תשמ"ה [1984]. • מכתב רבי חנוך דוב פדווא. לונדון, תמוז תש"ל [1970]. • מכתב רבי יוסף ליפמן גורביץ מרבני אוסטרליה. מלבון, ניסן תש"ט [1949]. • שלשה מכתבים מרבי דוד שמעיה וויין רבה של העיר חולון. • שני מכתבים מרבי שמואל יהודה ליב אליעזרוב (החותם: "שיל"א יצ"ר"). • מכתב מרבי דובער אליעזרוב. • מכתב רבי אליהו שטרנבוך, רב קהילת "מחזיקי הדת". אנטוורפן, תשרי תש"מ [1979]. • ועוד מכתבים מרבנים מרחבי הארץ ורחבי העולם.

האוסף כולל: צרור מכתבי רבנים ותעודות בענין כשרות שימורי בשר המיוצרים בעיר וויניפג (קנדה); מכתבים מרבני וויניפג - רבי ישעיה הלוי הורביץ (מצפת, בעל "יבא שילה") ורבי מאיר שוורצמאן, ומכתבים מרבי אליעזר סילבר מראשי "אגודת הרבנים דארה"ב וקנדה", רבי משה יונה צווייג ממחלקת הכשרות של הרבנות הראשית לישראל, ורבי נתן צבי פרידמן מרבני בני ברק (בעל "אוצר הרבנים").

30 מכתבי רבנים חתומים + פריטי נייר נוספים. גודל ומצב משתנים.

פתיחה: \$800

462

462. Collection of Letters from Rebbes and Rabbis

Large collection of letters from rebbes and rabbis, addressed to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak, mostly pertaining to kashrut matters:

• Letter from R Zelig Reuven Bengis, head of the Edah HaCharedit in Jerusalem, clarification regarding kashrut of aluminum utensils. • Letter from R. Shmuel HaLevi Vosner, regarding the kashrut supervision of matzah baking. • Two letters signed by R. Ovadia Yosef, regarding the sale of primipara animals to a non-Jew (to avoid the case of a first-born animal). • Letter from Rebbe Yehuda Danziger

of Alexander. • Letter from Rebbe Shalom Safran of Komarno. • Letter from R. Chanoch Dov Padwa of London. • Letter from R. Yosef Lipman Gurwitz, a rabbi in Australia. • Two letters from R. Shmuel Yehuda Leib Eliezerov. • Letter from R. Eliyahu Sternbuch, rabbi of Machzikei HaDat, Antwerp. • And more letters from rabbis throughout Eretz Israel and the world.

30 signed letters from rabbis + additional paper items. Size and condition vary.

Opening price: \$800

463. Large Collection of Rabbinic Letters – To Rabbi Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak – Kashrut Matters

Large collection of dozens of letters and documents from the archive of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak – letters from rabbis and kashrut supervisors, letters from R. Landau, signed kashrut certificates and other paper items. [Ca. 1930s-1980s].

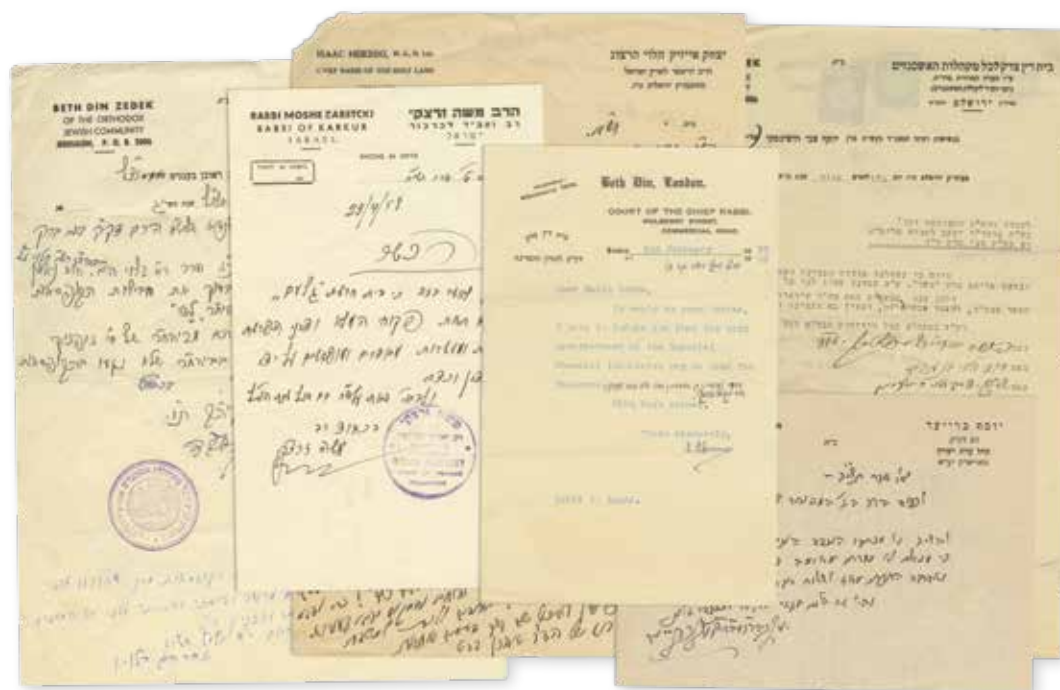
Partial list of the rabbis who wrote the letters:

R. Yechezkel Abramsky and the London Beit Din; R. Yitzchak Eizik HaLevi Herzog, chief rabbi of Eretz Israel; Eidah HaCharedit of Jerusalem, signed by R. Pinchas Epstein, R. Yisrael Yitzchak Reisman and R. David Jungreis; R. Tzvi Pesach Frank rabbi of Jerusalem; R. Yosef Breuer, rabbi of Khal Adath Jeshurun, NY, USA; R. Eliyahu Munk, a rabbi in Paris; R. Yosef Yehoshua Gross of Karoly, rabbi of the Satmar community in Bnei Brak; R. Shimon Efrati, director of the kashrut department of the chief rabbinate; and many other rabbis.

Many of the letters in this collection pertain to the kashrut polemic surrounding "Australian cheese". In ca. 1940-1945, R. Landau raised the awareness of the kashrut concerns in cheese produced from ingredients imported from Australia. This led to the chief rabbinate, who originally declared the cheese as kosher, retracting its decision and publicizing that it is to be considered non-kosher.

Approx. 110 paper items, including close to 100 signed letters. Size and condition vary.

Opening price: \$500

463

463. אוסף גדול של מכתבי רבנים - נשלחו אל רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק - בענייני כשרות

משה אהרונסון, מרבני פתח תקווה; רבי צבי יהודה פוקס, מרבני פתח תקווה; רבי פנחס וולף, מרבני פתח תקווה; רבי יוסף דוב כהן אב"ד חדרה; רבי יוסף צימרמן אב"ד בית חלקיה; רבי משה זרצקי אב"ד כרכור; רבי יעקב פנחס שיר אב"ד כפר סבא; רבי אליהו מונק מרבני פריס; רבי שמעון אפרתי, מנהל מחלקת הכשרות הארצית; ועוד רבנים רבים.

מכתבים רבים באוסף שלפנינו עוסקים בענייני כשרות "הגבינה האוסטרלית". בסביבות השנים ת"ש-תש"ה עורר הרב לנדא את עמיתיו הרבנים על הבעייתיות שיש בכשרותה של גבינה שחומרי הגלם שלה יובאו מאוסטרליה. פעילותו של הרב לנדא בנושא זה הביאה לכך שהרבנות הראשית לתל אביב והרב הראשי לארץ ישראל, שבתחילה הכשירו את הגבינה, פרסמו לבסוף שהיא בחזקת איסור.

כ-110 פריטי נייר, מהם קרוב ל-100 מכתבים חתומים. גודל ומצב משתנים.

פתיחה: \$500

אוסף גדול של עשרות מכתבים ומסמכים מארכיונו של רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק - מכתבי רבנים ומשגיחי כשרות, מכתבים מהרב לנדא, תעודות כשרות חתומות ופריטי נייר נוספים. [שנות התר"צ-התש"מ בקירוב].

באוסף: • מכתב מבית דין לונדון, בחתימת רבי יחזקאל אברמסקי. לונדון, תרצ"ט 1939. • מכתבים ארוכים מהרב הראשי רבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג. • מכתבים מבד"צ העדה החרדית, בחתימת רבי פנחס עפשטיין, רבי ישראל יצחק רייזמן ורבי דוד יונגרייז. ירושלים תש"י ותשי"ג [1950, 1953]. • מכתבים מרבי צבי פסח פראנק, רבה של ירושלים. • מכתבים מרבי יוסף ברייער, אב"ד קהל עדת ישורון, ניו יורק, ארה"ב. • מכתבים רבים מרבני ערים ויישובים בארץ ובחו"ל: רבי אשר קרשטיין אב"ד עפולה; רבי משה לוין אב"ד נתניה; רבי איסר יהודה אונטרמן אב"ד תל אביב; רבי אברהם שמחה קפלן אב"ד צפת; רבי יוסף הלוי, רב היקב בראשון לציון; רבי דוב הכהן קוק (אחי הרא"ה קוק); רבי יוסף יהושע גרוס מקראלי; רב קהילת סאטמר בבני ברק; רבי יהושע

464. מכתב בעל ה"ויחי יוסף" מפאפא - אל הרב לנדא - ניו יורק, תשי"ט

מכתב בכתב-ידו וחתמתו של הגאון רבי יוסף גרינוואלד האדמו"ר מפאפא. ברוקלין ניו יורק, קיץ תשי"ט [1959]. נכתב במענה לשאלתו של הרב לנדא, שביירר אודות "קיבות" בקר שהגיעו לארץ ישראל, בהשגחת "הרב מפאפא". במכתבו משיב הרב מפאפא, כי נפלה טעות, והרב המכשיר הוא כנראה רבי יעקב יצחק ניימן ממונטריאול, שכונה אף הוא "הרב מפאפא": "...מסרתי מכתבו להרב ר' יעקב יצחק ניימן נ"י שהוא רב במאנטריול, כי הבנתי שהי' [ה] כאן חילוף שמות, כי גם אותו קורין פה הרב מפאפא, והקיבות שנעשו לגבינות נעשו שם ע"י א' מהבע"ב שלו...". בהמשך המכתב כותב הרב מפאפא, כי הרב ניימן ממונטריאול שוהה כעת בארץ ישראל "עם החברותא שבאו עם הה"צ מסקווער", וכדאי לרב לנדא לדבר עמו כי "...הרב הנ"ל הוא בר סמכא בכל הענינים...". הגאון הקדוש רבי יוסף גרינוולד - האדמו"ר מפאפא (תרס"ג-תשמ"ד), רבה האחרון של העיר פאפא בהונגריה, ומגדולי הרבנים בארה"ב. בנו וממלא מקומו של רבי יעקב יחזקיה גרינוולד אב"ד פאפא בעל "ויגד יעקב", בנו של רבי משה גרינוולד בעל "ערוגות הברושם". בשנת תרפ"ה נשא את בת דוד-אביו רבי יעקב יחזקיה גרינוולד אחיו של ה"ערוגות הברושם". כיהן כמו"צ וראש ישיבה בעיר סאטמר, ובשנת תש"א לאחר פטירת אביו בעל ה"ויגד יעקב", עבר לפאפא וכיהן בה כרב העיר. בשנות השואה איבד את אשתו הראשונה ועשרת ילדיהם, שנרצחו ע"י הנאצים. לאחר המלחמה נדד לבלגיה ולארה"ב, בה הקים את קהילתו "קהלת יעקב - פאפא", ושימש כרב וכראש ישיבה. היה ממנהיגי הרבנות החרדית בארה"ב, כיהן כנשיא "התאחדות הרבנים" המקורבים לחסידות סאטמר, ונודע בשם האדמו"ר מפאפא. מספריו: שו"ת "ויען יוסף", סדרת ספרי "ויחי יוסף" (שעל שמה נודע כיום, כבעל ה"ויחי יוסף"), "דרכי יוסף" ועוד ספרים. איגרת אויר, 30 ס"מ. מצב טוב. כתמים, קרעים קלים וסימני קיפול.

פתיחה: \$500

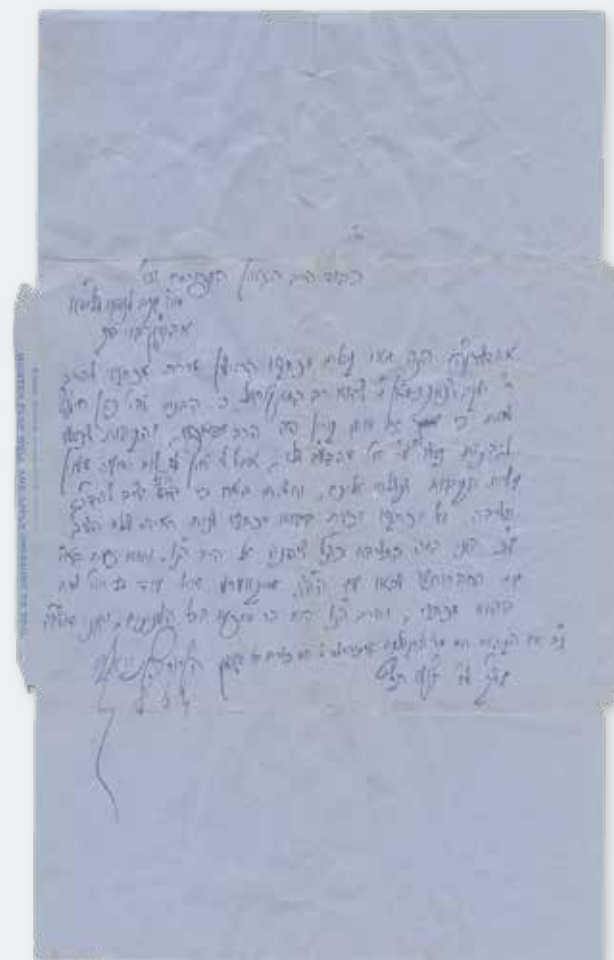
464. Letter from the Vayechi Yosef of Pupa – To Rabbi Landau – New York, 1959

Letter handwritten and signed by R. Yosef Grünwald Rebbe of Pupa. Brooklyn NY, summer 1959. The rebbe of Pupa responds to R. Landau's inquiry about cow stomachs available in Eretz Israel under the kashrut supervision of "the Pupa Rav". The rebbe of Pupa explains that he was mistaken for the Pupa Rav, R. Yaakov Yitzchak Neumann of Montreal, who is presumably the kashrut certifier of this product.

R. Yosef Grünwald – Rebbe of Pupa (1903-1984), last rabbi of Pápa, Hungary, and leading rabbi in the United States after the Holocaust.

Aerogram. 30 cm. Good condition. Stains, creases, minor tears and folding marks.

Opening price: \$500

464

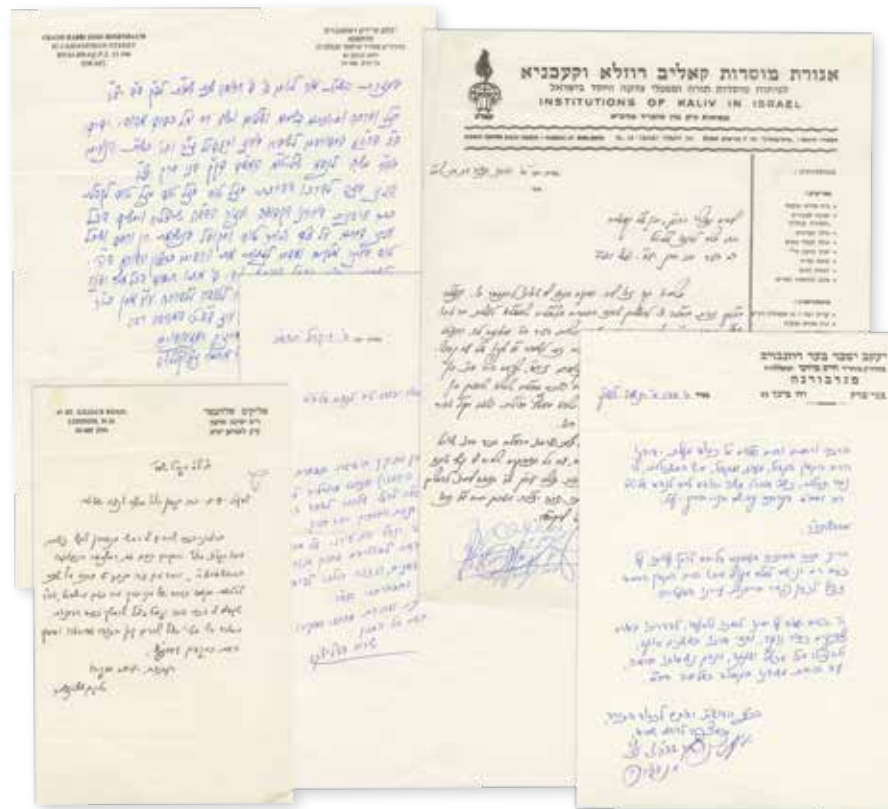
465. Collection of Letters from Rebbes and Rabbis – Condolences Upon the Passing of Rabbi Yaakov Landau and Congratulations for the Appointment of Rabbi Moshe Yehuda Leib Landau – Winter 1886

Twenty letters from rebbes and rabbis: letters of condolences for the passing of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak, addressed to his son R. Moshe Yehuda Leib, and letters of congratulation upon his appointment as his father's successor as rabbi of the city. Bnei Brak and other places, [Winter 1886].

- Letter from Rebbe Yaakov Yissachar Rosenbaum of Nadvorna.
- Letter from Rebbe Menachem Mendel Taub of Kaliv.
- Two letters from Rebbe Yitzchak Eizik Rosenbaum of Zutshka.
- Letter from Rebbe Avraham Menachem Danziger of Alexander.
- Letter from R. Natan Tzvi Friedman (rabbi of Shikun Heh, author of Otzar HaRabbanim).
- Letter from R. Elyakim Schlesinger (dean of Yeshivat HaRamah, London).
- Letter from R. Shlomo Yosef Machpoud (rabbi of Neveh Achiezer and head of the Yoreh De'ah Beit Din).
- Letter from R. Elimelech Ashkenazi Rabbi of Melbourne, Australia.
- and more letters from rabbis and public figures.

20 letters, on official stationery. Size varies. Overall good condition.

Opening price: \$600

465

465. אוסף מכתבי אדמו"רים ורבנים - תנחומים על פטירת רבי יעקב לנדא וברכות להכתרת בנו רבי משה יהודה ליב - חורף תשמ"ו

עשרים מכתבי אדמו"רים ורבנים: מכתבי תנחומים על פטירת רבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק, שנשלחו לבנו רבי משה יהודה ליב, ומכתבי ברכה שנשלחו אליו לרגל הכתרתו לרבנות על מקום אביו. בני ברק ומקומות שונים, [חורף תשמ"ו 1986].

- מכתב האדמו"ר מנדבורנה רבי יעקב ישכר רונבוים (בעל ה"באר יעקב", תר"צ-תשע"ב).
- מכתב האדמו"ר מקאליב רבי מנחם מנדל טויב (תרפ"ד-תשע"ט).
- שני מכתבים מהאדמו"ר מוושטקא רבי יצחק אייזיק רונבוים (תרס"ו-תש"ס).
- מכתב האדמו"ר מאלכסנדר רבי אברהם מנחם דנציגר (בעל ה"אמונת מנחם", תרפ"א-תשס"ה).
- מכתב רבי שריה דבליצקי (תרפ"ו-תשע"ח), בשם מתפללי מנין ותיקין בישיבת תפארת ציון.
- מכתב רבי נתן צבי פרידמן (רב שכון ה', בעל "אוצר הרבנים", תרע"ד-תשנ"ג).
- מכתב רבי אליקים שלוינגר (ראש ישיבת הרמה, לונדון).
- מכתב רבי שלמה יוסף מחפוד (רבה של נה אגיעור וגאב"ד בדי"ק יורה דעה).
- מכתב רבי יהוסף חיים שינפלד (רבה של קרית הרצוג).
- מכתב רבי שמעון ברגשטיין (ראש ישיבת ברסלב, תרפ"ד-תשנ"ד).
- מכתב רבי אלימלך אשכנזי (אב"ד מלבורן אוסטרליה, תרע"ו-תשע"ב).
- ועוד מכתבים מרבנים ואישי ציבור.

20 מכתבים, על ניירות מכתבים רשמיים. גודל משתנה. מצב כללי טוב.

פתיחה: \$600

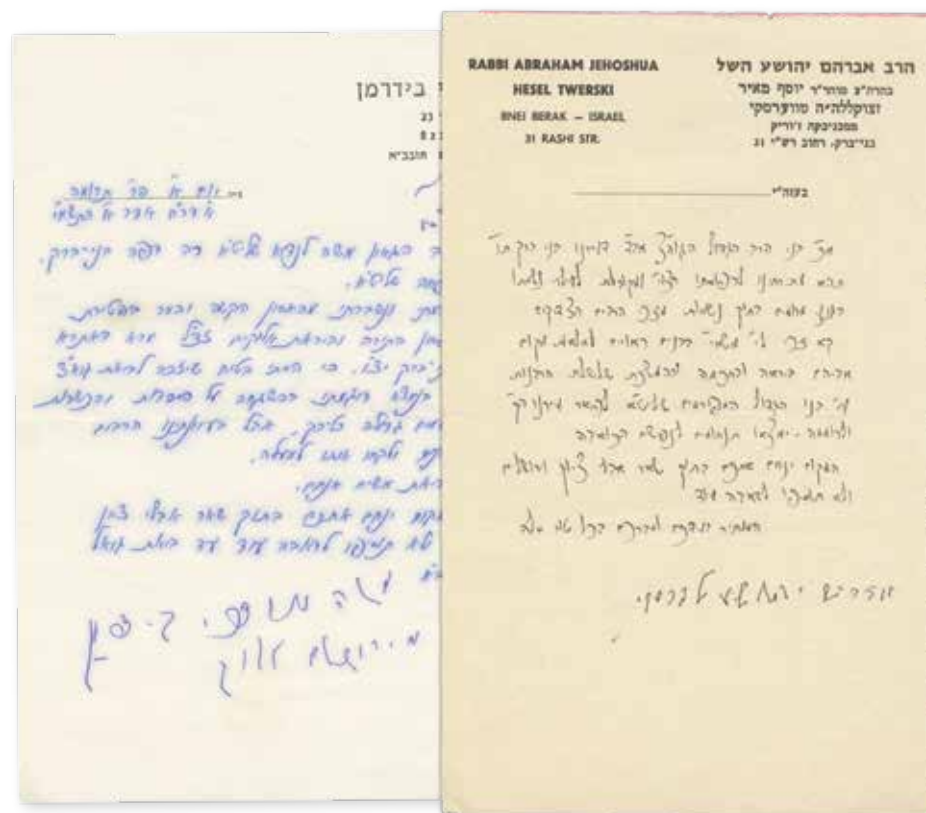
466. Seven Letters from Rabbis and Rebbes – Condolences Upon the Passing of Rabbi Yaakov Landau and Congratulations for the Appointment of Rabbi Moshe Yehuda Leib Landau – Winter 1986

Seven letters from rabbis and rebbes, addressed to the sons of R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak – condolences for the passing of their illustrious father and congratulations for the appointment of his son R. Moshe Yehuda Leib. Bnei Brak and other places, [Winter 1986].

- Letter from Rebbe Avraham Yehoshua Twersky of Machnovka.
- Letter from Rebbe Moshe Mordechai Biederman of Lelov.
- Letter from the Agudath Yisrael Beit Din, signed by the dayanim R. Yitzchak Flexer, R. Aharon Bernstein and R. Binyamin Ze'ev Prag.
- Letter from R. Yekutiel Azrieli Kushelevsky, rabbi of Zichron Yaakov.
- Letter from R. Shalom Messas, rabbi of Jerusalem.
- Letter from R. Moshe Tzvi Neriah.
- Letter from R. Shraga David Katz, a rabbi of Haifa.

7 letters, on official stationery. Size varies. Overall good condition.

Opening price: \$400

466

466. שבעה מכתבי אדמו"רים ורבנים - תנחומים על פטירת רבי יעקב לנדא וברכות להכתרת בנו רבי משה יהודה ליב - חורף תשמ"ו

בנימין זאב פראג. • מכתב רבי יקותיאל עזריאלי קושלבסקי, רבה של זכרון יעקב (תר"ס-תשנ"ג). • מכתב רבי שלום משאש, רבה של ירושלים (תרס"ט-תשס"ג). • מכתב רבי משה צבי נריה (תרע"ג-כסלו תשנ"ו). • מכתב רבי שרגא דוד כץ מרבני חיפה. 7 מכתבים, על ניירות מכתבים רשמיים. גודל משתנה. מצב כללי טוב.

פתיחה: \$400

שבעה מכתבים מאדמו"רים ורבנים, שנשלחו אל בני רבי יעקב לנדא, רבה של בני ברק - תנחומים על פטירת אביהם הגדול וברכות להכתרת בנו רבי משה יהודה ליב. בני ברק ומקומות שונים, [חורף תשמ"ו 1986].

- מכתב האדמו"ר ממכנובקה רבי אברהם יהושע טברסקי (תרנ"ה-תשרי תשמ"ח).
- מכתב האדמו"ר מלעלוב רבי משה מרדכי בידרמן (תרס"ג-תשמ"ו).
- מכתב בד"צ אגודת ישראל, בחתימות הדיינים רבי יצחק פלקסר, רבי אהרן ברנשטיין ורבי

467b

467a

467. Letter from Rebbe Pinchas Menachem Alter of Ger – Regarding the Invitation of the Minister of Religions to the Agudath Yisrael National Convention – Kislev 1976

Letter from R. Pinchas Menachem Alter (future rebbe of Ger), to R. Yaakov Landau Rabbi of Bnei Brak. [Tel Aviv, 15th Kislev 1976].

Typewritten, with two lines handwritten and signed by R. Pinchas Menachem Alter. R. Pinchas Menachem responds to R. Landau's objection to the invitation of the Minister of Religions Yitzchak Refael to the Agudath Yisrael National Convention, apologizing that it was an error.

[1] leaf (official stationery of Agudath Yisrael). 22.5 cm.

Enclosed:

- Two drafts of R. Landau's letter to R. Pinchas Menachem Alter, dated 2nd Kislev 1976, with

emendations handwritten by R. Landau and his signatures. In this letter, R. Landau reports of grave heretical comments made by this minister in a press interview, and objects to his participation in the Agudath Yisrael convention.

[2] leaves (official stationery of R. Landau). 28 cm.

- Letter from the Committee for Integrity of the Jewish Nation (HaVaad LeMaan Shlemut HaAm) to R. Landau, dated 12th Tevet 1975, condemning the comments of the Minister of Religions in the said interview, with a photocopy of the interview.

[3] leaves. Approx. 28 cm + envelope.

Overall good condition. Folding marks. Filing holes.

Opening price: \$200

467. מכתב האדמו"ר רבי פנחס מנחם אלטר מגור - בעניין הזמנת שר הדתות לוועידה הארצית של אגודת ישראל - כסלו תשל"ז

מכתב מהגאון רבי פנחס מנחם אלטר (לימים, האדמו"ר מגור), אל רבי יעקב לנדא - רבה של בני ברק. [נתל אביב, ט"ז כסלו תשל"ז 1976].

מודפס במכונת כתיבה, עם שתי שורות בכתב ידו וחתומת: "ידידו מוקירו ומכבד את מעב"ת בכבוד הראוי, פ. מ. אלטר". במכתבו, רבי פנחס מנחם עונה על מכתבו של הרב לנדא, שמחה על הזמנת שר הדתות מר יצחק רפאל לוועידה הארצית של אגודת ישראל, ומתנצל כי הזמנת האורח הנ"ל נעשתה בשגגה.

[1] דף (נייר מכתבים רשמי של "המרכז הארצי" של "הסתדרות אגודת ישראל בארץ ישראל"). 22.5 ס"מ.

מצורפים:

- שתי טיוטות של המכתב שקדם לכך, אשר שלח הרב לנדא אל רבי פנחס מנחם אלטר, מתאריך ב' כסלו תשל"ז, עם תיקונים בכתב-יד הרב לנדא וחתומותיו. במכתב זה מתייחס הרב לנדא ל"דברי כפירה" חמורים שפורסמו בשם השר הנ"ל בראיון לעיתון "מעריב לנוער" בדצמבר 1975, "אשר יצא בגלוי להכחיש ענין של תורה מן השמים". הרב לנדא מביא את דברי השר בנוגע לאיסור נישואי גרושה וכהן: "ובאר טעם איסור גרושה לכהן מבחינה היסטורית... ועוד המריך לכהן לשאת גרושה אצל רב קונסברטיבי...". הרב לנדא מוחה על השתתפותו של השר בוועידה של אגודת ישראל "יחד עם גדולי התורה".

[2] דף (נייר מכתבים רשמי של הרב לנדא). 28 ס"מ.

- מכתב של "הועד למען שלמות העם", אל הרב לנדא, מהתאריך י"ב טבת תשל"ז, בו הם מוחים על דבריו הנ"ל של שר הדתות, בלוי צילום מגליון העיתון הנ"ל.

[3] דף. כ-28 ס"מ. + מעטפה.

האדמו"ר ה"פני מנחם" מגור - רבי פנחס מנחם אלטר (תרפ"ו-תשנ"ו), בן זקוניו של האדמו"ר הוקן מגור ה"אמרי אמת". קדוש וגאון. כיהן בראשות ישיבת "שפת אמת" בירושלים. חבר מועצת גדולי התורה. פעל רבות בעסקי ציבור ושימש כחבר הנהלת מוסדות אגודת ישראל. לאחר פטירת אחיו האדמו"רים מגור, ה"בית ישראל" וה"לב שמחה", הוכתר על מקומם וכיהן כאדמו"ר מגור עד לפטירתו הפתאומית במרצאי פורים שנת תשנ"ו. מצב כללי טוב. סימני קיפול. נקבי תיוק.

פתיחה: \$200

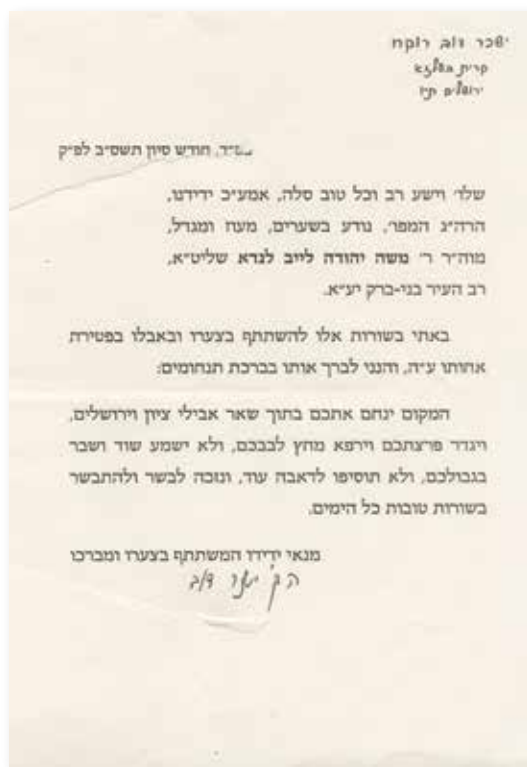
468. Four Letters from Rebbes – Condolences Upon the Passing of Rebbetzin Kroll – Sivan-Tammuz 2002

Four letters signed by rebbes, addressed to R. Moshe Yehuda Leib Landau Rabbi of Bnei Brak, condolences upon the passing of his sister Rebbetzin Gita Feiga Kroll. Sivan-Tammuz 2002.

- Letter from R. Yisrael Moshe Dushinsky, rabbi of the Edah HaCharedit in Jerusalem.
- Letter from Rebbe Yissachar Dov Rokeach of Belz.
- Letter from Rebbe Aryeh Leibush Halberstam of Zemigrad.
- Letter from Rebbe Yaakov Menachem Rabinowitz of Biala.

4 printed letters on official stationery, with handwritten signatures of the rebbes. Size and condition vary. Tears to the letter from the Rebbe of Belz, affecting text.

Opening price: \$300

468b

468a

468. ארבעה מכתבי אדמו"רים - תנחומים לפטירת הרבנית קרול - סיון-תמוז תשס"ב

אריה ליבש הלברשטאם, בני ברק, סיון תשס"ב. • מכתב האדמו"ר מביאלה רבי יעקב מנחם רבינוביץ. בני ברק, תמוז תשס"ב. 4 מכתבים, מודפסים על ניירות מכתבים רשמיים וחתומים בחתימות יד קדשם של הרבנים. גודל ומצב משתנים. קרעים במכתב האדמו"ר מבעלז, עם פגיעות בטקסט.

פתיחה: \$300

ארבעה מכתבי תנחומים בחתימות ידם של אדמו"רים, שנשלחו אל רבי משה יהודה ליב לנדא רבה של בני ברק, לאחר פטירת אחותו הרבנית גיטא פייגא קרול. סיון-תמוז תשס"ב [2002].

- מכתב הגאון רבי ישראל משה דושינסקי, רב ואב"ד בד"צ העדה החרדית בירושלים, ורבה של קהילת "בית יוסף צבי" - דושינסקי".
- ירושלים, ט"ו סיון תשס"ב. • מכתב האדמו"ר מבעלז רבי ישכר דוב רוקח. ירושלים, סיון תשס"ב. • מכתב האדמו"ר מזמיגראד רבי

Notes:

הערות:

Auction No. 82 מכירה מס' 82
Part II חלק II

השתתפות טלפונית ☐

Phone Participation ☐

הצעה בכתב ☐

Absentee bid ☐

טופס הצעת מחיר לפריטים
Absentee / Telephone Bidding Form

[illegible]

* Not including commission and VAT

* Absentee bids must be placed by 2:00 pm on the day of the auction

* Absentee bids which do not fall on the increments may be lowered to the next acceptable increment

* לא כולל עמלה ומע"מ

* הצעות תתקבלנה רק עד השעה 14:00 ביום המכירה

* הצעות שלא במדרגות המחיר תעוגלנה כלפי מטה

שם מלא	Full Name		
כתובת	Address		
טלפון	Tel	פקס	Fax
טלפון סלולרי	Cellular		
דואר אלקטרוני	Email	ת.ז./דרכון	
ID/Passport No.			
חתימה	Signature	תאריך	
Date			

הנחיות להגשת הצעת מחיר:

הטופס מיועד למבקשים להשתתף במכירה אך נבצר מהם מהדגה או למבקשים להשתתף במכירה באמצעות הטלפון. מילוי הטופס מהווה הוראה של מגיש ההצעה לקדם - בית מכירה מופיית בע"מ לרכוש עבורו את הפרטים המופיעים בו, וזאת במחיר הנמוך ביותר האפשרי, ובלבד שלא יעלה על המחיר המירבי המפורט לחיצת. חזת הטופס מהווה התחייבות של מגיש ההצעה לרכוש את הפרט במחיר הפתיחה במקרה בו אל תהיה כל הצעה נוספת לרכישת הפרט מצד קונים אחרים. קדם תעשה כמאט יכולתו למלא אחר ההוראות. וכל, אל תוטל עליה שום אחריות בגין אי ביצוע ההוראות הצעת המכירה.

את ההצעה יש להגיש במדרגות קבועות עפ"י הטבלה שלהלן.

עמלת הקניה היא 25%.

הנני מאשר כי קראתי את תנאי המכירה המופיעים בקטלוג ואני מסכים להם.

Instructions for Absentee Bidding:

This form is intended for those who wish to participate in the auction but cannot attend it in person and wish to place an absentee bid or for those who wish to participate by phone. Completing this form constitutes an order to Kedem Auction House Ltd. to purchase the listed lot/s on behalf of the bidder for the lowest price possible and never for more than the maximum amount indicated in the form.

Completing this form obligates the bidder to purchase the listed lot/s at the opening price in the event that no other bids on the lot/s were placed by other potential buyers. Kedem will do its best to place the bids as instructed but cannot accept liability for error or failure in doing so.

Bids are in accordance and subject to the conditions of purchase, as detailed at "terms of sale" section.

Bids should be placed according to the following increments.

Buyers Premium: 25%.

I have read and agree to the terms of sale.

תנאי מכירה

1. "קדם" - בית מכירות פומביות" (להלן "קדם") פותלת כשלוחה מטעם מוכרי הפריטים המוצעים למכירה פומבית.
2. "קדם" תפיק קטלוג לכל מכירה (להלן: "הקטלוג") ובו יפורטו, בין היתר, הפריטים המוצעים למכירה, מספריהם ומחירי הפתיחה שלהם. למען הסר ספק, הנתונים המופיעים בקטלוג נועדו לשמש לצרכי מידע בלבד לקונה ואין בוים כל אחריות לגבי תאור, יחוס, בעלים קודמים, תקופה, מקור או כל נתון אחר. הזכויות על התמונות המופיעות בקטלוג שמורות ל"קדם".
3. המחירים אשר מופיעים ברשימת הפריטים, הינם מחירי מינימום ואינם מהווים הערכה.
4. "קדם" תמנה אדם לתפקיד מנהל מכירה, שייהיה אחראי מטעמה, בין היתר, לעריכת המכירה הפומבית וניהולה.
5. מנהל המכירה שומר לעצמו את הזכות למנוע השתתפות במכירה מאנשים שאינו מעוניין בהשתתפותם. למנהל המכירה הסמכות הבלעדית לקבוע מי זכה במכירה, לבטל מכירה של פריט כלשהו (גם אחרי מכירתו), או להעמידו מחדש למכירה וזאת עפ"י שיקול דעתו הבלעדי. כן רשאי מנהל המכירה להוסיף או להוציא פריט מהמכירה, או לשנות נתונים לגבי פריט המוצע למכירה שנתקבלו לאחר הדפסת הקטלוג.
6. השתתפות במכירה מותנית בקבלת שלטית ממוספת. הקונה בכוח יצטייד לפני המכירה, בשלטית ממוספתת כאמור, אשר תשמשו לצורך הצבעה במכירה.
7. המכירה תתנהל בדולרים של ארה"ב.
8. "מחיר פטיש" לעניין המכירה הפומבית משמע הסכום הנקוב כהצעת קונה בכוח שהצעתו נתקבלה עפ"י תנאים אלה. מיד לאחר הקשת ה"פטיש" והכרזת מספר הסידורי של הקונה בכוח ע"י מנהל המכירה, יתישב הצעת הקונה בכוח כנתקבלה והפריט שהוצג למכירה ייחפוך לקניינו של אותו קונה מציע ההצעה (להלן: "הקונה הזוכה"), בכפוף לביצוע מלאו התחייבויותיו לתשלום עפ"י הסכם זה. הקונה בכוח שהצעתו נתקבלה ישלם ל"קדם", בתוספת מחירי הפטיש, עמלה (בתוספת מע"מ) בשיעור 25% עבור \$180,000 הראשונים שבכל פריט, 18% עבור הסכום שבין \$180,000 ל-\$1,000,000, שבכל פריט ו-12% עבור הסכום שמעבר ל-\$1,000,000 שבכל פריט. התשלום המלא יעשה מיד בסיום המכירה.
9. הסימן בפרט מציינ שזוהו פריט שביא על ידי קדם מחוץ לישראל, ולכן הוא כפוף לחוקי המס הישראליים וחייב בתשלום מע"מ על מלאו מחיר הפטיש ועמלת הקונה. עם זאת, אורז, זר שיקנה את הפריט ויבשם ליצוא מחוץ לישראל כאמצעות חברת השילוח העובדת עם קדם וזיה פטור ממס זה.
10. התשלום עבור הכרשיות יעשה בהעברה בנקאית. יתקבלו גם תשלומים במוזמן עד לסכום של \$1,100 ש"ח (בכפוף לחוק), בהמחאה לא סחירה ובכרטיס אשראי עד לסכום של \$25,000.
11. באחריות הקונה לראג להוצאת הפריטים שרכש, ישירות ממשרד "קדם", או באמצעות שליח או חברת משלוחים מטעמו. במקרה שהרכוש יבשם, "קדם" תוכל, ללא אחריות מצידה, לארוז ולשלוח את הפריטים בתשלום מלא על חשבון הקונה. לתעריפי אריזה ומשלוח יש לפנות למשרד "קדם". המחיר מותנה בסוג האריזה, חברת המשלוח וארץ היעד.
12. תשלום בשקלים עבור פריט שמחירו נקוב בדולרים ארה"ב, יחושב לפי שער החליפין (שער יציג) של דולר ארה"ב המפורסם ע"י בנק ישראל ביום המכירה, או לפי שער החליפין ביום התשלום, הגבוה מבין שניהם.
13. כל פיגור בתשלום, יגורז חויב בריבית פיגורים על הסכום החייב בשיעור של 2% לחודש בתוספת הפרשי הצמדה לשער הדולר ארה"ב.
14. הרוכש פריט כל שהוא, בין אם לעצמו ובין אם עבור אדם אחר, מתחייב לשלם עבור הפריטים ולקחתם. בידי מנהל המכירה הסמכות לנקוט בכל האמצעים שיראו לו על מנת שהרוכש יעמוד בהתחייבותו ובין השאר גם לבטל מכירה, למכור הפריט לאחר, לחייב את הרוכש בהוצאות שנגרמו למנהל המכירה כולל ריבית והוצמדה, להגיש תביעת פיצויים, לעכב שחרור הפריט ולהוסיף לסכום המגני את ההוצאות שנגרמו.
15. "קדם" אחראית כלפי הקונה בכוח ליתן מידע באשר למזות הפריט, מקוריותו ומצבו. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, מובהר בואת כי מידע הנמסר ע"י "קדם" ניתן במעמדה כשלוחה מטעם המוכר ומבוסס על מידע מטטבר וניסיון מומחים מטעמה. על כל קונה בכוח לבדוק במהלך הצגת הפריטים לקהל במתדע שלפני המכירה, את מצבו, גודלו, מקורו, סיבו וערכו של הפריט. מבלי לגרוע מהאמור, לקונה הזוכה נתונה הזכות להשיג בכתב בפני "קדם" בכל הנוגע למקוריותו ומצבו וזאת לא יאוחר מ-30 יום ממועד המכירה. היה יוכח ל"קדם" שאכן נפלה טעות במידע שנמסר לגבי הפריט, תשבי "קדם" לקונה הזוכה את הסכום ששולם כנגד ההוצאת הפריט לחזקתו. ביצעה "קדם" הלבח כאמור, לא ידיו לקונה כל תביעות ואו דרישות נוספות כלפיה.
16. הקונה מתחייב לקבל לחזקתו את הפריט שרכש ולהשלים את התחייבויותיו לתשלום לא יאוחר משבוע ממועד המכירה. למען הסר ספק, מסירת החזקה בפרט תעשה רק לאחר שהשלים הקונה את מלאו התחייבויותיו לתשלום.
17. "קדם" תייצג ללא תשלום לקוחות אשר נבצר מהם או אינם מעוניינים להשתתף במכירה. לקוחות אלו יתבקשו למלא עד יום המכירה את "טופס הצעת מחיר" המופיע בקטלוג המכירה או באחר האינטרנט של "קדם". למען הסר ספק, כל מעשה ואו מחול בשך לייצוג כאמור, אין בהם כדי להשיל על "קדם" ואו על הפועלים מכווח חבות מכל סוג. "טופס הצעת מחיר" יתקבל עד שלוש שעות לפני שעת המכירה.
18. לקוחות המעוניינים להשתתף במהלך המכירה באמצעות הטלפון, מתבקשים לפנות מראש ובהקדם לצורך תיאום ולא יאוחר משלש שעות לפני שעת המכירה.
19. לבתי המשפט המוסמכים בעיר ירושלים מוקנית סמכות השיפוט היחידה והבלעדית בכל סכסוך הנוגע לעניינים הנובעים ואו הקשורים לרכישת ואו למסירת הפריט בין "קדם" לבין הקונה.
20. בכל מקרה ש חילוקי דעות, הנוסח העברי הוא הקובע.

Terms of Sale

1. "Kedem" Public Auction House ("Kedem") acts as agent for sellers of items to be offered for sale to the public ("the Sellers").
2. "Kedem" will produce a catalogue for every sale ("The Catalogue"), which will include a list of items available at the sale, their serial numbers and opening prices. For the avoidance of doubt, information provided in the Catalogue, including opening prices, descriptions of items and any other information concerning the items, are solely for the purpose of information for potential buyers and are in no way to be construed as stand and/or obligation on behalf of "Kedem" and/or its employees and/or representatives. Kedem reserves all rights to the pictures that appear in the catalog.
3. "Kedem" will appoint a person as manager of the sale ("the Auctioneer") who will be responsible on its behalf for the execution and management of the auction.
4. The Auctioneer reserves the right to prevent participation in the auction of any person. The auctioneer reserves the right to determine the winner of each lot, to cancel the sale of any item (even after it's sold) or to re-enter it for sale, at his own discretion and at any stage whatsoever. The auctioneer also has the right to withdraw or add items to the sale and to add or withdraw from the Catalogue any information about an item to be offered in the auction on the basis of information received by "Kedem" after publication of the Catalogue.
5. In order to participate in the auction, a potential purchaser must obtain a numbered paddle before the auction which will enable him to bid at the auction.
6. The auction will be conducted using US Dollars as currency.
7. On the fall of the hammer and the acknowledgment of the numbered paddle of the offeror by the Auctioneer, the offeror's offer will be binding and will be considered to be accepted and title to the item will pass to the offeror whose offer was accepted ("the Purchaser"), subject to the fulfillment by the Purchaser of all payment obligations to "Kedem" as set out hereunder.
8. The amount mentioned in an offer at a sale by a Purchaser which is accepted (the Hammer Price) shall be paid to "Kedem" by the Purchaser, together with a commission ("the Commission") and Israeli VAT on commission only. The commission per lot will be 25% of the hammer price up to and including \$180,000, 18% of the portion of the hammer price above \$180,000 up to an including \$1,000,000, and 12% of the portion of the hammer price above \$1,000,000. Payment to "Kedem" shall be effected immediately upon the conclusion of the auction but, at any event, not later than seven days after the date of the auction.
9. The sign by the opening price indicates an item that arrived from outside Israel and is subjected to the Israeli tax laws, meaning a 17% value added tax on the purchase price and the buyer's commission. This tax will not be collected from foreign residents paying in foreign currency and exporting the item(s) via a shipper recognized by Kedem.
10. The payment for items can be remitted by bank transfer. Kedem also accepts cash payments which do not exceed NIS 11,000 (subject to Israeli law) and checks and credit card payments which do not exceed \$25,000. Kedem accepts only non-negotiable checks.
11. It is the responsibility of the buyer to collect the purchased items directly from the offices of "Kedem," or have them collected by a delivery service or courier on his behalf. In certain cases in which a buyer so requests, "Kedem" can, at its sole discretion and without taking or accepting any responsibility for damages or loss, pack and ship the items to the buyer, provided the buyer pays in advance for the full cost of shipping and handling. The cost of shipping and handling varies according to type, size and weight of the package, the shipping method and the shipping destination. For further information about shipping methods and charges, please contact "Kedem".
12. An item which is priced in US dollars will be calculated in New Israel Shekels in accordance with the representative rate of exchange as published by Israel Bank on the date of the auction or on the date of payment, the higher of the two exchange rates.
13. A Purchaser is liable to pay interest on any delay in payment, at the rate of 2% per month of the amount payable, with adjustments to index-link all outstanding amounts payable to the Dollar Exchange Rate.
14. The purchaser, whether for himself or for another, is obliged to pay for the items and take them. The auctioneer has the right to take any means he thinks appropriate to ensure the purchaser keeps his obligation, among these to cancel a sale, sell the item to another, charge the purchaser with an expenses caused to the auctioneer including interest and index linkage,sue for compensation, delay the release of the item and add all expenses to the sum due.
15. "Kedem" is responsible for the information given regarding the items' nature, originality and condition. However all information given by "Kedem", in its capacity as agent for the consignor, and based on accumulated information and the experience of its experts. It is entirely the responsibility of the prospective purchaser to check and inspect the items to determine condition, quality, authenticity, size, authorship during the allocated time prior to the auction. The purchaser may submit in writing, any doubts regarding the authenticity and condition of the item within 30 days of the sale. If it is proven to "Kedem" that there has clearly been an error in the information which was given relating to any tem, "Kedem" shall refund any sums paid by the purchaser and the item shall be returned to the possession of "Kedem". Subject to this obligation, the purchaser shall have no claims and/or further demands with respect to that item.
16. A purchaser is obliged to collect the purchased item and to fulfill his obligations to pay for the item no later than seven days from the date of the sale of the item. For the avoidance of doubt, the right to possession of the item will pass only once the purchaser has fully filled his payment obligations as set out in these conditions.
17. "Kedem" will represent, free of charge, potential purchasers who do not wish or who are unable to attend the auction. These potential purchasers are requested to complete the Absentee bidding form in the catalogue or website, no later than one day prior to auction. "Kedem" will not be liable, under no circumstances, for any error, emissions in connection therewith. Absentee bidding forms will be received no later than 3 hours before the auction.
18. Any potential purchaser who wishes to participate in the auction via telephone shall make the necessary arrangements within a reasonable time before commencement of the auction and no later than 3 hours before the auction.
19. The courts of Jerusalem, Israel, shall have the sole jurisdiction in any dispute between "Kedem" and the purchaser or any potential purchaser, based on the details of this agreement and/or related to the sale and/or to the transfer of any item.
20. In any case of doubt the Hebrew version of this Terms Of Sale will be the binding document.

אנו פונים אל אחינו התועים, ראו כי ד' אשר נתן לנו את הארץ נתן לנו את השבת, וד' ברחמיו הגדולים בזכות חפילת רבים יסיר רוח טומאה מן הארץ, ויערה עלינו רוח טהרה ממרום.

[illegible]

קדמוני
חמה
דיונסק יום א' לחודש כסליו שנת תר"ג

יוסף רוזין
רב מדוונסק

ב"ה
לכבוד אב"ד לויטא
כאלו קול המה נלמד

הבין מרא מחל כחוא כרם ר' אהא דמירפסו לפותי רוח
החולס ולבדו חזיון דמנח כמרא ולא יהי ויפס לחד מקום בייחוד
לד' ואמרה וכיו הטלויס האבולטויס אחר העלה מרחיש יום
מפיות הטל התחילו התורעניו של הוצות ולות אסופות
וכנסיות אלר רח וכו' ואומרים לעלות מפינת לויטא התחיל
ופיר לויטא התחיל אלר אל נעזיה זקנת למה נעזיה
אל תגזיגמתי ואומרים כומנתי לזהב היהדות ומרא
זולטאום פה יפת אין דור האוסור שלה מחנה
לזהב ולדקויל התקוים קורגז כרם לא קהל זה
כרם מקוים לאזור וזיקר חמת לעלות הרבה
מזנות לויטא מנה הקדוילה חס החכמות החובות
אלר חזי זה יולד הפרד והחורו והסוד הרבה פסולה
וכחות אלר אומ חולד וכאלו כק לויטא יומה תמיד
פיר ומחנות העפר שלם אומרוסיו גזור וכאלו
כה דוריו של אדם זכא זאת אזור אתר איין נלה
ר' יהודה יוסף ראש יבדו

ת"ת דיונסק